

BİNBİR GECE MASALLARI

BİNBİR GECE MASALLARI

Cilt 06

Anonim

Fransızca Nüshasından Çeviren

ALİM ŞERİF ONARAN

Yapıtın Özgün Adı

كتاب ألف ليلة وليلة

KİTÂB 'ALF LAYLA WA-LAYLA

Yapıtın İngilizce Adı

**ONE THOUSAND AND ONE NIGHTS
(ARABIAN NIGHTS)**

ISBN: 975-414-156-8

İlk Baskı: AFA Yayınları – Ekim 1992

Tarayan: Remaver

E-Kitap: spiderh

*Maurice Meeterlick'e
ithaf olunmuştur.*

J.C.M.

Bilgili Canayakın'ın Öyküsü¹

A nlatırlar ki, ama her şey üzerinde bilgi ve hikmet sahibi ancak Tanrı'dır, Bağdat'ta, çok zengin, geniş ticaret olanakları olan bir tacir varmış. Her bakımdan onurlu, saygın ve ayrıcalıkları olan bu kişi hiç de mutlu değilmiş. Çünkü Tanrı ona, kız çocuğu bile olsa, bir evlat vermemiş. Böylece keder içinde yaşlanmış ve birçok karısı ve cariyesi olduğu halde teselli edici bir sonuç alamadan kemiklerinin günden güne saydamlaştığını, sırtının kamburlaştığını fark etmiş. Ama günün birinde çok miktarda sadaka dağıtıp sofı kişileri ziyaret etmiş; sonra da oruç tutup ibadet ettikten sonra tam bir inançla dua etmiş; ve eşlerinden en genciyle yatmış; ve bu kez, Yüce Tanrı'nın lütfuyla, o an ve o saatte karısını hamile bırakmış.

Günü gününe dokuz ay sonra tacirin karısı mutluluklar içinde ay parçası gibi güzel bir oğlan çocuğu doğurmuş. Tacir de, Tanrı'ya duyduğu minnetle, duaları kabul olunduğunda yerine getirmeyi düşündüğü gibi fakirlere, dullara ve yetimlere yedi gün boyunca sadaka dağıtmış; yedinci günün sabahında da oğluna bir ad vermeyi tasarlayarak onu Ebül Hasan olarak adlandırmış.

Çocuk akli başına gelip ergenliğe ulaşınca kadar sütanalarının göğüslerinde, güzel esirelerin kollarında taşınmış ve değerli bir varlık olarak evdeki kadınlar ve hizmetçiler tarafından özenle bakılmış. O zaman da onu en bilgili hocalara emanet etmişler;

1 Mardrus'te "La Docte Sympathie", Mathers'in çevirisinde "Sympathy the Learned" anılan öykünün kahramanının Arapça özgün adı, çok derin sevgiyle duyulan bağlılık anlamında "Tavaddut" olarak Lippmann'da geçmekte ise de, biz Mardrus'ten esinlenerek "Canayakın" olarak çevirdik.

onlar da kendisine Kuran okumayı ve onun yüce anlamını kavramayı, güzel yazı yazmayı, şiiri, riyaziyeyi ve özellikle ok atmayı öğretmişler. Böylece öğrenimi, kendi kuşağının ve kendi çağının sınırlarını aşmış; bu kadarla da kalmamış, gerçekte, bütün bu niteliklerine büyüleyici bir güzelliğe sahip olma üstünlüğünü de katmış. Çağının şairleri onun delikanlılık inceliklerini ve yanaklarının tazeliğini, çiçek açan dudaklarını ve onları süsleyen ayva tüylerini şöyle tanımlamışlar:

Yanaklarının tarhındaki açılma çabası veren gül goncalarını görüyor musun? Oysa bahar, gül fidanlarına uğrayıp çoktan geçip gitti!

Yine de güllerin açmakta ve dudaklarının gölgeli bir köşesinde yapraklar altındaki menekşeler gibi ayva tüylerinin belirdiğini görerek şaşırma!

Genç Ebül Hasan böylece bahtın daha önceden saptadığı oldukça uzun bir süre babasının sevinci ve göz bebeklerinin zevki olmuş. Ama yaşlı adam kendisine bağışlanan ömrün tükenmekte olduğunu anlayınca, günlerden bir gün, oğlunu karşına alıp ona "Oğlum, işte artık ömrüm bitiyor; ve artık bana Yüce Tanrı'nın huzuruna çıkmak üzere hazırlanmaktan başka yapacak şey kalmadı. Sana büyük bir servet: birçok zenginlikler ve mallar, köyler, verimli topraklar ve meyve bahçeleri bırakıyorum; bunlar sana da yeter, senin çocuklarının çocuklarına da! Sana sadece abartıya kaçmadan bunlardan yararlanmanı ve Nimet Dağıtıcısı olan Tanrı'ya şükredip ona gerekli saygıyı göstererek yaşamayı öneriyorum!" demiş. Sonra yaşlı tacir hastalığı dolayısıyla ölmüş. Ebül Hasan bundan son derece kederlenmiş. Gerekli her türlü cenaze görevlerini yerine getirdikten sonra, yasa bürünmüş

ve acısını bir yere kapanarak sürdürmüş.

Ama arkadaşları onu arayarak kendisini oyalamayı ve derdinden arındırmayı başarmışlar; onu ferahlaması için hamama götürmüşler; sonra da giysilerini değiştirmişler; onu tam olarak avutmak için "Senin gibi evlat yetiştirenler ölmezler! Kederden uzaklaş, gençliğinden ve servetinden yararlanmaya bak!" demişler.

Böylece Ebül Hasan, babasının nasihatlerini unutarak ve sonunda servetin ve mutluluğun bitmeyeceğini sanıp o andan başlayarak tüm heveslerini doyurmaya ve kendini her türlü zevkin kollarına atmaya ve çalgı çalınan ve rakedilen yerlere gitmeye ve de her gün epeyce bol miktarda piliç yemeye başlamış. Çünkü piliç yemeyi pek severmiş; bir yandan da sarhoş edici içki testilerini boşaltıyor, birbirine çarpan kadehlerin sesinden keyif alıyormuş. Böylece, yıpratılacak şeyleri yıpratmış, çökertilecek şeyleri çökertmiş, devrilecek şeyleri de devirmiş; sonuçta bir gün uyanarak elinde avucunda o eski varlığından hemen hemen hiçbir şey kalmadığını anlamış. Babasından kendisine kalan bütün o kadınlardan, hizmetçilerden ve esirelerden arda bir tek cariye kalmış.

Ama bahtın bir cilvesi olarak sanki mutluluğunun sürmesi sağlansın diye, Canayakın adıyla anılan bu cariye rahmetli tacirin oğlu Ebül Hasan'ın artık parlaklığını yitirmiş olan evinde yaşayan Doğu'dan ve Batı'dan gelmiş birçok cariye içinde en harikası imiş.

Gerçekten, bu esire, hiç kimsenin üzerinde bulunan niteliklere bu denli uyamayacağı kadar adının sahibiymiş. Canayakın adlı cariye "elif harfî kadar dik vücutlu ve ölçüleri birbirine uygun imiş; öyle ince ve narin bir bedeni varmış ki, gölgesini yere düşürmek isteyen güneşe âdeta meydan okuyabiliyormuş; yüzünün

güzelliği ve tazeliği harikaymış; tüm çizgileri âdeta iyi düşünceleri ve hayırlı haberleri yansıtıyormuş; ağzı da sanki içindeki incilerden oluşmuş hâzineyi saklamak için Süleyman'ın mührüyle mühürlenmiş gibiymiş; dişleri birbirine eşit inci gerdanlıklar gibiymiş; bağrındaki iki nar en büyüleyici bir aralıkla birbirlerinden ayrılmış bulunuyormuş; göbek deliği bir ölçü Hindistan cevizi yağını içine alacak kadar derinmiş. Anıtsal kalçalarına gelince, burada endamının inceliği bitiyor ve oturduğu her koltuk ve şiltede derin izler bırakacak önemde bir irilik oluşturuyormuş. Şairin şu şarkısında söz konusu olan da onunla ilgiliymiş:

O güneşle, ayla ilgilidir; güneş kadar, ay kadar, gül fidanı kadar kederin renklerinden uzaktır.

O görününce, varlığı derinden derine yürekleri oynatır; ayrılınca da yürekler yok olur.

Gökyüzü üzerindedir; aralarında yaşam kaynağının aktığı Cennet çayırıları, gömleğinin altında uzanır; ay, örtüsünün altında ışıldar. Büyüleyici bedeni üzerinde tüm renkler uyumlaşır: güllerin pembeliği, gümüşün göz alan beyazlığı, olgun üzümün siyahlığı ve sandal ağacının rengi. Güzelliği öylesine büyüktür ki, onu arzuya karşı bile savunur.

Güzelliği onun üzerine saçan Tanrı'ya şükürler olsun! Sözlerinin zevklerinden tat alabilen âşık da ne mutludur!

Savurgan Ebül Hasan'ın hâlâ elinde bulunan tek hazine Esire Canayakın işte böyleymiş.

*Anlatısının burasında Şehrazat, sabah olduğunu görerek yavaş-
ça susmuş.*

Ama İki Yüz Yetmiş İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

Savurgan Ebül Hasan'ın hâlâ elinde bulunan tek hazine esire Canayakın işte böyleymiş.

Ve Ebül Hasan, bir daha geri dönmeksizin dağılıp giden mal varlığının durumunu düşünerek, onu uykudan eden ve yeyip içmekten alıkoyan bir perişanlığa düşmüş; ve de yeyip içmeksizin ve uyumaksızın üç gün, üç gece geçirmiş; öyle ki, esire Canayakın onun ölümünü görür gibi olmuş ve ne pahasına olursa olsun onu kurtarmaya karar vermiş.

Giyilmeye değer durumdaki giysileriyle, elindeki kalan mücevher ve süs eşyalarıyla donanmış ve dudaklarında ümit veren bir gülüşle efendisinin yanına gelerek ona "Tanrı, benim aracılığım-la seni sıkıntılardan kurtaracaktır. Bunun için, beni, Abbasi Hanedanı'ndan gelen beşinci halife Emir-ül-Müminin Harun Raşit'in huzuruna çıkarman ve benim için, satış bedeli olarak, on bin dinar istemen yeter! Eğer bu bedeli yüksek bulursa, ona 'Ey Emir-ül-Müminin, bu genç kız daha da fazla eder, bunu deneyerek anlayabilirsin! O zaman gözünde değeri yükselecek ve benzeri olmadığını göreceksin; ve gerçekten Halife efendimize hizmet etmeye layıktır!' dersin!" demiş. Ve de çok ısrar ederek, fiyatı düşürmekten kaçınmasını öğütlemiş. O ana kadar güzel cariyesindeki nitelik ve yetenekleri fark etmemiş olan Ebül Hasan, onda bulunabilecek değerleri artık takdir edebilecek durumda değilmiş. Sadece ileri sürdüğü fikrin fena olmadığını ve başarılı-

ması ihtimali bulunduğunu anlamış. Ve hemen o saatte ayağa kalkmış ve Canayakın'ı peşine takarak Halife'nin huzuruna götürmüş ve orada cariyenin kendisine söylemeyi önerdiği sözleri tekrarlamış. Bunun üzerine Halife kıza doğru dönerek ona "Senin adın ne?" diyerek sormuş. Kız da "Bana Canayakın derler!" demiş. Bunun üzerine Halife "Ey Canayakın, bilgi alanında uğraşmışlığın var mı? Bana ilgilendiğin bilgi alanlarının çeşitli dallarını sayabilir misin?" diye sormuş. Kız da "Ey efendim, nahiv, şiir, medeni hukuk, şer'i hukuk, musiki, yıldızbilim, hende-se, miras hukuku ve içtihatları, büyü kitaplarının ve eski elyazmalarının çözümlemeli okunuş konularını inceledim. Kuran-ı Kerim'i ezbere bilirim ve yedi ayrı makamdan okuyabilirim; surelerin, ayetlerin ve bölümleriyle çeşitli kısımlarının adedini bilir ve de her birinin kaç satır, kaç sözcük ve kaç harften oluştuğunu, bunların ne kadarının sesli, ne kadarının sessiz olduğunu, hangi surelerin Mekke'de indiğini ve yazıldığını, hangilerinin Medine'de indiğini ve yazıldığını kesinlikle belirleyebilirim; yasaları ve nasları², bunların geleneklere göre ayrımlarını ve doğruluk derecelerini bilirim; mantık, mimarlık ve felsefeye yabancı değilim; sözsellik, dili iyi kullanma, hitabet ve şiir kuramlarından da anlarım; güçlüğe uğramadan şiir düzenleme ve uyumlu olarak yapılandırmada becerim vardır; sıradan kişiler için basit ve akıcı dizeler ortaya koyduğum gibi, sırf zevkleri ince olanların anlayışlarına da doyum sağlayacak karmaşık ve anlaşılması güç dizeler de yazabilirim; ve bunları bazen karanlığa boğarak veriyorsam, bu, dikkati daha iyi çekmek, ince ve narin konuları çözecek ruhlarda hayranlık uyandırmak içindir. Sonuç olarak, yaşamda pek çok şey öğrendim; öğrendiklerimi de unutmadım diyebilirim. Tüm bunlarla birlikte, mükemmel şarkı söylerim ve bir kuş gibi raksederim; ut ve flavta çaldığım gibi, tüm telli sazları da ustalıkla kullanabilirim; ve elli çeşitli makam üzerin-

2 Nas: İnak, dogma. (Ç.)

den icrada bulunabilirim. Ve de, şarkı söyleyip oynadığım zaman, beni görüp işitenler âdeta çarpılırlar; giysilerime bürünmüş, kokularımı sürünmüş, salınarak yürürken, göreni kahrederim; kalçalarımı sallarsam, yıkarım; göz kırparsam, deler geçerim; bileziklerimi oynatarak kör ederim; dokunursam eğer, yaşam veririm; çeker gidersem, öldürürüm! Tüm sanatlara kendimi vermişimdir; bu konuda o denli ileri gitmişimdir ki, ancak bilgelik kazanmak için uzun yıllar emek vermiş ender kişiler sanat ufkumun derinliğini fark edebilir!" demiş.

Halife Harun Reşit bu sözleri işitince, şaşırmış kalmış ve bunca sözsellik ile birlikte bunca güzelliğin birarada bulunmasından ve bunca bilgiyle, önünde gözleri saygıyla yere eğilmiş genç kızın tazeliğinin bağdaşmasından büyülenmiş. Sonra Ebül Hasan'a dönmüş ve ona "Esirenin bilgisini denetlemek ve bundan güven duymak ve de güzel olduğu kadar gerçekten bilgili olup olmadığını herkesin içinde ve kesin bir tarzda anlamak için şimdi emir verip bütün üstat bilginleri çağdırtacağım. Bu deneyde başarı sağlarsa, sana sadece on bin dinar vermekle kalmayacak, böylesine bir harikayı bana getirmiş olduğun için seni onurlandıracacağım. Ama tersi çıkarsa, hiçbir şey olmayacak ve kız sende kalacaktır!" demiş.

Sonra, toplantı sürerken, çağının en büyük bilgini olan ve insanla ilgili tüm bilimlerde yetki sahibi bulunan İbrahim bin Seyyar'ı ve onunla birlikte tüm şairleri, dilbilimcileri, Hafız-ı Kuran'ları³, yıldızbilimcileri, tabipleri, feylosofları, müçtehitleri⁴ ve ilahiyatçıları da çağdırtmış. Hepsi de sarayda bulunmak için acele etmişler ve kendilerinin ne gibi bir nedenle çağırıldıklarını bilmeksizin sarayın toplantı yerinde biraraya gelmişler.

3 *Hafız-ı Kur'an*: Kuran'ı ezbere okumakta olanlar. (Ç.)

4 *Müçtehit*: İctihat, (dinsel konularda) bilimsel yorum yapan. (Ç.)

Halife onlara buyruk verince, hepsi birden çepeçevre halı üzerine oturmuş; orta yere yerleştirilen bir altın iskemlede de yüzü ince bir örtüyle örtülü olduğu halde aradan parlayan gözleri ve gülen dişleri sezilen Canayakın adlı genç kız yer almış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Yetmiş Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

... aradan parlayan gözleri ve gülen dişleri sezilen genç kız yer almış.

Sessizlik, bir iğne yere düşse, sesi işitilebilecek hale gelince; Canayakın, tüm zarafeti ve nezaketiyle hepsini selamlamış; ve hoş bir seslenişle Halife'ye "Ey Emir-ül-Müminin, emir buyur! Bu bilginlerin ve saygın felsefecilerin, Hafız-ı Kuran'ların, müçtehitlerin, mimarların, yıldızbilimcilerin, hendesecilerin⁵, ilahiyatçıların ve şairlerin sormak isteyecekleri soruları yanıtlamaya hazırım!" demiş. Bunun üzerine Halife Harun Reşit tahtına oturmuş olarak yöresindekilere dönmüş ve onlara "Sizi buraya bu genç kızı çeşitlilik ve derinlik boyutlarında bildiklerini denetleyesiniz diye çağırdım. Hem kendi bilginizi ortaya koyarak hem de onun bildiklerini aynı zamanda ortaya çıkararak tam bir değerlendirme yapmak için hiçbir şeyden kaçınmayın!" demiş. Tüm bilginler, yerlere kadar eğilerek ellerini gözlerine, sonra da alınlarına götürerek "İşitip Tanrı'ya ve sana itaat ettik, ey Emir-ül-Müminin!" demişler.

Bu sözleri duyan genç Canayakın, düşünerek birkaç saniye başı önüne eğik kalmış; sonra başını kaldırarak "Ey siz, üstatlarım, içinde Kuran'dan ve barış ve dua üzerine olası Peygamber'in hadislerinden yana en bilgininiz hanginizdir?" demiş. Bunun üzerine hepsinin parmağıyla belirlediği bir bilgin ayağa kalkmış ve "Bu kişi benim!" demiş. Kız da "İstediğin gibi kendince beni sorgula!" demiş.

5 *Hendeseci*: Geometri uzmanı.

Bilgin hafız, ona "Ey genç kız, Tanrı'nın Kutsal Kitabı'nı derinliğine incelediğine göre, içerdiği surelerin, sözcüklerin ve harflerin âdetini ve inancımızın temellerini biliyor olmalısın! Başlangıç olarak, bana, senin Efendin kimdir, tanıdığın iman hangisidir, yönelimin nedir ve yaşam kuralın, yolundaki kılavuzun ve kardeşlerin kimlerdir?" diye sormuş.

Kız "Efendim, Tanrı'dır; dua ve barış üzerine olası Muhammet, Peygamberimdir; Kuran yasam, dolayısıyla imanımıdır; yönelimim, İbrahim tarafından yüceltilmiş, Allah'ın evi, Kâbe'dir; kutsal Peygamberimin yaşamında verdiği örnekler benim yaşam kuralımdır; geleneklerin toplamı anlamında Sünnet, yolumun kılavuzudur; ve tüm inanç sahipleri benim kardeşlerimdir!" diye yanıt vermiş.

Halife, bu kadar ince bir genç kızın ağzından bu denli açıklık ve kesinlikle yanıtlar çıktığını görmekle hayranlık duymaya başlamışken bilgin yeniden söz alarak "Söyle bana! Bir Tanrı olduğunu ne biliyorsun?" demiş.

Kız "Aklımla!" demiş.

Bilgin "Akıl nedir?" deyince de; kız "Akıl, iki yanlı bir veridir: doğuştan var olan ve sonradan elde edilen. Doğuştan akıl, Tanrı'nın doğru yolda yürütebilmek için seçkin kullarının yüreğine yerleştirdiğidir. Sonradan elde edilen akıl ise, yetenekli kimse-lerde, gayretli bir çalışmanın ve eğitimin ürünüdür" demiş.

Yeniden söz alan bilgin "Çok güzel! Peki, aklın bedendeki yeri neresidir?" demiş.

Kız da "Yüreğimizdir! Ve oradan esinleri beynimize yükselir ve orada mekân tutar" diye yanıt vermiş.

Bilgin "Mükemmel! Acaba şimdi bana dua ve barış üzerine olası Peygamber'i tanımayı nasıl öğrendiğini söyleyebilir misin?" diye sormuş.

Kız da "Tanrı'nın kitabını okuyarak, orada bulunan hükümlerden ve bu kutsal işlevin kanıtları ve tanıklıklarıyla!" diye yanıt vermiş.

Bilgin "Çok iyi! Peki, bizim dinimizin kaçınılmaz görevleri nelerdir, bana söyleyebilir misin?" deyince;

"Dinimizde beş kaçınılmaz görev vardır" diye yanıt vermiş; "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur ve Muhammet onun elçisidir! diyerek imanın açıklanması, sadaka ve fitır, Ramazan ayında oruç, imkân buldukça Mekke'de hac" diye cevap vermiş.

Bilgin "En çok beğenilen eylemler hangileridir?" diye sorunca; kız "Bunlar altı adettir: ibadet, sadaka, oruç, hac, kötü eğilimlere ve meşru olmayan şeylere karşı savaş ve nihayet din uğrunda savaş!" diye yanıt vermiş.

Bilgin "Doğru cevap verdin! Peki, hangi maksatla ibadet edersin?" demiş.

Kız "Sadece efendimiz Tanrı'ya hayranlığımı ifade etmek, kut-sallığını övmek ve ruhumu yüceltmek için!" diye yanıt vermiş.

Bilgin "Ya Allah! Bu cevap harika! Ama ibadetin kaçınılmaz bir ön hazırlığı yok mudur?" diye haykırmış.

Kız da "Kuşkusuz vardır! Usulünce yerine getirilen bir abdest almakla bedeni tümüyle temizlemek, hiçbir kirlilik alameti göstermeyen giysilerle donanmak, ibadet için temiz ve sakın bir yer seçmek, bedenin dizler ile göbek deliği arasındaki bölümünü örtmek, temiz niyetler taşımak ve kutsal Mekke doğrultusunda Kâbe'ye yönelmek gerekir!" diye yanıt vermiş.

"Namazın değeri nedir?"

"Dine temel oluşturan imanın desteğidir. En has ibadetin dünya için geçerliği yoktur. O, sadece, Tanrı ile kulu arasında bir dini bağıdır! Nesnel olmayan, o denli de güzel on ürün verir: yüreği aydınlatır, yüzü aydınlatır, Yüce Tanrı'nın hoşuna gider, şeytanın hiddetini uyandırır, acıma duygusu sağlar, belayı def eder, kötülükten uzak tutar, düşmanın girişimlerine karşı korur, sarsılan ruhu pekiştirir ve köleyi efendisine yaklaştırır!"

"Namazın anahtarı hangisidir? Bu anahtarın da anahtarı nedir?"

"Duanın anahtarı abdesttir; abdestin anahtarı da birincil düstur olan '*Bağışlayan, esirgeyen Tanrı'nın adıyla!*⁶' sözcükleridir."

"Abdestin koşulları nelerdir?"

"İmam el-Şefii bin İdris'in gelenekçi esaslarına göre altıdır: sadece Allah rızası için abdeste niyet etmek; ilkin yüzü yıkamak, sonra dirseklere kadar el ve kolları yıkamak; başın belirli bir kısmına su değdirmek; ayakları topuklarına ve parmak aralarına kadar yıkamak; ve bunca çeşitli hareketleri belli bir sıra ve düzenle yerine getirmek. Böylece, bu düzen on iki koşulu kesinlikle gözetmeyi öngörür; ilkin besmele çekmek; su kabına sokmadan el ve ayakları yıkamak; avucun içine alınan suyu çekmek suretiyle burnun içini yıkamak; su dolu avuçla başı bütünüyle sıvazlamak; ve yeniden su alarak kulakların iç ve dış kısımlarını yıkamak; parmaklarla sakalı tarazlamak; el ve ayak parmaklarını iyice ovuşturmak; sol ayağı sağ ayağın önüne yerleştirmek; her yıkamayı üç kez tekrarlamak; her kısmı yıkadıktan sonra inancı telaffuz etmek; ve abdest alma işi bittikten sonra fazladan şu dini ibareyi okumak: '*Ey Tanrım! Beni pişmanlık duyanların, temiz ve sadık hizmetkârlarının arasına kat! Tanrıma şükürler ol-*

6 "Bismillâhirrahmanirrahim" anlamına (Ç.)

sun! Senden başka Tanrı olmadığını itiraf ederim! Sığınağım sensin! Ancak senden, pişmanlıkla dolu olarak, hatalarımın bağışlanmasını dilerim! Amin!" Ve gerçekten, dua ve barış üzerine olası Peygamber *'Bunları okuyana cennetin sekiz kapısını ardına kadar açacağım; istediği kapıdan rahatça girsin diye!'* sözleriyle bizi bu deyişleri okumaya teşvik eder" demiş.

Bilgin "Gerçekten, bunu çok mükemmel ifade ettin! Peki, abdest almakta olana melekler ve şeytanlar ne yapar?" diye sormuş.

Canayakın "Bir kişi, abdest almaya hazırlanırken, melekler gelir sağında yer alırlar, şeytanlar da solunda; ama o kişi *'Bismillah'* der demez, şeytanlar kaçır gider, melekler onun yanına yaklaşarak, başına, dört köşeyi tutsun diye dört köşeli bir ışık sancağı açarlar ve Tanrı'yı öven ilahiler söylerler; ve bu kişinin günahlarının bağışlanması için yalvarırlar. Ama Tanrı'nın adını anmayı unutursa, şeytanlar döner gelirler..."

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Yetmiş Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

"... şeytanlar sürü halinde döner gelirler ve ruhuna tedirginlik sokmak için her türlü gayreti gösterirler; onu kuşkuya düşürür ve ruhunun ateşini söndürürler! Gusul abdesti alan her kişi için, suyla tüm vücudunu yıkaması, suyu gizli ya da açık tüm kılların ve cinsel organların üzerinden geçirmesi, her yanını suyla iyice ovuşturması, en sonunda da ayaklarını yıkaması zorunludur!" diye yanıt vermiş.

Bilgin "İyi cevap verdin! Şimdi bana teyemmüm denen abdest alma şeklinden de söz eder misin?" deyince:

Kız "Teyemmüm denen abdest alma şekli, kum ya da toprakla abdest alınmasıdır. Bu tür abdest alma, Peygamber'den bu yana süregelen geleneklere göre yedi durumda yapılır; ve de Kitap'ın öğretisiyle öngörülen dört koşula göre yerine getirilir.

Bu tür abdeste olanak sağlayan yedi koşul şunlardır: Suyun bulunmaması, su sağlanan kaynağın tükenmesi korkusu; bu suyun içecek için kullanılması gerekliliği; taşırken bir kısmının yitirilmesi korkusu; su kullanımını tehlikeli hale sokan hastalıklar; güçlenmesi için dinlenmeyi gerektiren kırıklar olması; suyun değmemesi gereken yaraların bulunması.

Kum ya da toprakla böylesi bir abdest almayı yerine getirmek için gerekli dört koşula gelince; onlar da şunlardır: ilkin imanı gür olmak; sonra kumu ele alıp yüzü bununla ovuşturur gibi yapmak; sonra da kolları dirseklere kadar bununla ovuşturur gibi yapmak ve elleri kumdan temizlemek.

Şu iki uygulama da aynı şekilde Sünnet-i Şerife uygun olduğu için tavsiye edilir: Abdeste besmeleyle başlamak ve her kısmı yıkarken ilkin vücudun sağından başlayıp sonra soluna geçmek" diye yanıt vermiş.

Bilgin "Bu çok doğru! Peki ibadete gelemim. Bana bunun nasıl yerine getirileceğini söyleyebilir misin? Örneğin, ne gibi hareketler söz konusudur?" diye sormuş.

Kız da buna "İbadet için gerekli hareketler onu tutan sütunlar gibidir. Bu ibadet sütunları da şunlardır: İlkin niyet etmiş olmak; ikinci olarak '*Tanrı yücelerden yücedir!*'⁷ sözcükleriyle oluşan

7 "Allahu Ekber!" (Ç.)

tekbir getirmek; üçüncü olarak Kuran'ın ilk suresi olan Fatiha suresini okumak; dördüncü olarak yüzü yere değdirmek; beşinci olarak yeniden ayağa kalkmak; altıncı olarak inancı belirtmek; yedinci olarak topuklar üzerine oturmak; sekizinci olarak da '*Tanrı'nın barışı ve duası onun üzerine olsun!*' diyerek Peygamber için dilekte bulunmak; dokuzuncu olarak her zaman aynı temiz niyet içinde bulunmak. İbadetin hasının öteki koşulları Sünnet-i Şerif olarak şunlardır: Mekke doğrultusunda ayakta durup avuçiçi yukarıya dönük olarak iki kolu kaldırmak, ilkin Fatiha okumak, sonra da Kuran'dan bir başka sure, örneğin Bakara süresini okumak; birçok başka dini ibareler telaffuz etmek; sonra da dua ve barış üzerine olası Peygamberimiz hakkındaki dileklerle ibadeti bitirmek!" diye cevap vermiş.

Bilgin "Gerçekte, buna mükemmel cevap verilmiştir! Şimdi, bana, zekât yükümlülüğünden nasıl kurtulunabilir, söyleyebilir misin?" diye sormuş.

Kız da "Zekât yükümlülüğünden on dört türde ödeme yapılarak kurtulunur: altınla, gümüşle, deveyle, inekle, koyunla, buğdayla, arpayla, darıyla, mısırla, baklayla, nohutla, pirinçle, kuru üzümle ve hurmayla.

Altın söz konusu ise yirmi dirhemden az Mekke altınına sahip olanın hiçbir zekât ödemesine gerek yoktur; ama bu miktarın üzerinde altına malik olan servet sahipleri bunun yüzde üçünü zekât olarak ödemelidirler; gümüş için de aynı oranlar geçerlidir.

Hayvan söz konusu ise, beş devesi olan zekât olarak bir koyun vermeli; yirmi beş devesi olan bir deve vermeli; ve bu böylece tüm oranlar saklı tutularak sürer gider.

Koyun ve kuzu sahiplerine gelince, kırk adedine karşılık bir adet zekât vermeli; ve geri kalan miktarlar da buna göre hesaplanma-

lıdır" diye yanıtlamış.

Bilgin "Mükemmel! Şimdi bana oruçtan söz et!" deyince Cana-yakın "Oruç, gündüzün, güneş batıncaya kadar Ramazan ayında, yeni ay görülesiye kadar yemeden, içmeden ve cinsel ilişkiden el çekmektir. Oruç sırasında, tüm boşuna konuşmalardan ve Ku-ran'dan başka bir şey okumaktan da kaçınılması tavsiye olunur" diye cevap vermiş.

Bilgin "Ama, ilk bakışta orucu etkisiz bırakır gibi görünen, ama Kitap'ın öğretisine göre, gerçekte, değerinden hiçbir şey götür-meyen bazı şeyler yok mudur?" diye sorunca;

Kız da "Gerçekte, orucu bozmayan bazı şeyler vardır; bunlar: Merhemler, belsemler⁸, göz için sürme ve göz damlası, toz, tü-kürüğü yutma eylemi; erkek tohumunun gece ya da gündüz ira-de dışında akması, kanama ve hacamat ve kupa çekilmesidir. O-rucu bozmayan şeylerin hemen tümü bunlardır" diye yanıtlamış.

Bilgin "Çok güzel. Ya itikâfa çekilmek hakkında ne düşünür-sün?" deyince de:

Kız "İtikâfa çekilmek, ancak bir ihtiyacı yerine getirmenin dı-şında, uzun bir süre bir camide oturmak; bu süre içinde kadınlar-la cinsel ilişki kurmayı reddetmek ve konuşmaktan sakınmaktır. Sünnet-i Şerifçe tavsiye olunmuştur; ama asla kesin bir zorun-luk değildir!" demiş.

Bilgin "Harika! Şimdi de senin hacdan söz ettiğini duymak isti-yorum!" deyince:

8 *Belsem*: Pelesenk yağı. Antil adalarında bulunan, küçük çiçekleri olan bir ağacın göv-desinden, yaralama yöntemiyle elde edilir. Nefes darlığı ve vereme karşı iyi gelir. Ök-sürüğü keser. Balgam söktürücü özelliği vardır. Gözün görme gücünü artırır. Göz ka-rarmalarını gidericidir. Bağırsak iltihabına karşı yararlıdır. Adale sertleşmesine iyi gel-mektedir. Romatizma ağrılarına ve kireçlenmeye karşı masaj yapılarak uygulanır.

Kız "Mekke'ye hac, her Müslümanın akıl yaşına ulaşmasından sonra, hiç değilse ömründe bir kez yerine getirmesi gereken bir görevdir. Bunun yerine getirilmesi için birçok koşulun gözetilmesi gereklidir: ihram denilen bir örtüye bürünmek, kadınlarla alış veriştikten çekinmek, vücuttaki kılları yok etmek, tırnakları kesmek, başı ve yüzü örtmek gibi. Ayrıca Sünnet gereği kabul edilmiş başka koşulları da gözetmelidir" diye cevap vermiş.

Bilgin "Çok iyi! Şimdi Cihad-ı Mukaddes'e geçelim!" deyince:

Kız "Kutsal Savaş, İslam tehlikeye düşünce kâfirlere karşı açılan savaştır. Bu savaş savunmanın dışında yapılmamalıdır. Ve mümin bir kez silahlanınca, bir daha geri dönmeksizin hemen savaşa girmelidir!" diye yanıt vermiş.

Bilgin "Alış-veriş konusunda bana bazı ayrıntılar verebilir misin?" diye sormuş.

Canayakın "Alış-verişte, iki taraf da özgür olmalı ve önemli durumlarda, bir rıza ve kabul sözleşmesi yapılmalıdır. Ama Sünnet'in alış verişini yasakladığı bazı şeyler vardır. Örneğin..."

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek, yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Yetmiş Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Örneğin, kuru hurmanın taze hurmayla, kuru incirin taze incirle, kuru ve tuzlanmış etin taze etle, tuzlu tereyağının taze tereyağıyla ve genel bir deyimle aynı cinsten tüm taze gıdanın eski ve kurularıyla değiştirilmesi kesinlikle yasaktır" diye yanıt vermiş.

Kutsal Kitap'ın şerhini yapan bilgin, Canayakın'ın bu yanıtlarını işitince, onun, bu konuları kendisi kadar bildiğini düşünmekten kendini alamamış; ama bir noksanını yakalamakta aciz kaldığının düşünülmesini istememiş. Ve de ona çok ince bir soru sormaya karar vererek "Dil bakımından abdest sözcüğü ne anlama gelir?" diye sormuş.

Kız da "İç ve dıştan tüm kirliliklerden arınma yoluyla kurtulmaktır!" diye yanıt vermiş.

"Ya oruç sözcüğünün anlâmı nedir?" diye sormuş.

Kız "Çekinmek" demiş.

Bilgin "Vermek⁹ ne anlama gelir?" diye sormuş.

Kız da "Zenginleşmek" demiş.

"Ya hacca gitmek?" diye sorunca;

Kız "Gayeye ulaşmak" diye yanıt vermiş.

"Ya savaş yapmak?" deyince;

"Savunmak" yanıtını vermiş.

Bu sözleri duyan bilgin ayağa kalkmış ve "Doğrusu, artık sorulacak soru ve ileri sürülecek kanıt bulamıyorum. Bu esirenin bilgiden ve bildiğini açıkça anlatmaktan yana şaşılabilir bir durumu var, ey Emir-ül-Müminin!" demiş.

Ama Canayakın, hafifçe gülmüş ve onun sözünü keserek "Ben de kendi adıma sana bir soru sormak isterdim. Ey bilgin hafız, bana İslam'ın temellerini söyler misin?" diye sormuş.

Bilgin bir an düşünüp "Bunlar sayıca beştir: sağlıklı bir zihinle aydınlanmış inanç; dürüstlük; görevlerin ve kesin haklarının bilincinde olmak; ketum olmak; verilen sözlerin yerine getirilmesi!" demiş.

Kız yeniden söz alarak "Sana bir soru daha sormama izin ver! Bunun cevabını veremezsen, Hafız-ı Kütüp¹⁰ olarak seni seçkinleştiren giysini sırtından alacağım!" demiş.

O da "Kabul ediyorum. Sor sorunu ey esire!" demiş.

Kız "İslam'ın dalları hangileridir?" diye sormuş.

Bilgin, bir süre düşünmüş; sonra da ne yanıt vereceğini bilemediğinden susmuş.

Bunun üzerine bizzat Halife söze girişmiş ve Canayakın'a "Soruyu sen kendin cevapla, bu bilginin giysisi senin olsun!" demiş.

Canayakın, saygıyla eğilerek "İslam'ın dalları yirmi adettir: Kuran öğrenimini kesinlikle gözetmek; Peygamberimiz'in geleneklerine ve sözlü öğretilerine uymak; asla haksızlık yapmamak; izin verilen yiyecekleri yemek; yasak edilen yiyecekleri asla yememek; iyilerin hoşgörülerıyla kötülerin fenalıklarının artmaması için, kötülükleri mutlaka cezalandırmak; hatalarından pişmanlık getirmek; dinin incelenmesini derinleştirerek yerine getirmek; düşmanına iyi davranmak; yaşamında alçakgönüllü olmak; Allah'a hizmet edenlerin yardımına koşmak; tüm yeniliklerden ve değişimlerden kaçınmak; çarpışmalarda yiğitlik göstermek ve denenirken gücünü yitirmemek; güçlü ve kudretliken bağışlamak; felaket halinde sabırlı olmak; Yüce Tanrı'yı tanımak; barış ve dua üzerine olası Peygamber'i tanımak; kötünün ayartılarına karşı durmak; ruhunun tutkularına ve kötü eğilim-

10 Hafız-ı Kütüp: Kitapları hıfz eden, saklayan; bir bakıma Kuran'ı ezbere bilen kişi (Ç.)

lere karşı durmak; tam bir güven ve tam bir sadakatle kendini Tanrı'nın hizmetine bağlamak!" diye yanıt vermiş

Halife Harun Reşit bu yanıtı işitince, hadımağalarına hemen bilginin üzerindeki giysiyi çıkarmalarını ve onu Canayakın'a vermelerini emretmiş; ve bu emir hemen yerine getirilmiş; buna şaşıp kalan bilgin, başı eğik salondan çıkmış.

Bunun üzerine ilahiyat üzerindeki bilgisiyle seçkinleşmiş ikinci bir bilgin ayağa kalkmış; ve bütün gözler onun genç kızı sorgulama görevini üstlenmesini saygıyla izlemiş. Bilgin, Canayakın'a dönmüş ve "Sana, ey esire, çok az ve çok kısa sorular soracağım. İlk bana yemek sırasında gözetilecek ne gibi görevler vardır, onu söyle!" demiş.

Kız da "İlkin eller yıkanmalıdır, sonra Tanrı'nın adı anılmalı ve ona şükredilmelidir. Sonra sol kalça üzerine oturmalı; yemek için sadece baş parmak ile ondan sonra gelen iki parmak kullanılmalıdır; sadece küçük lokmalar alınmalıdır; alınan lokma iyice çiğnenmelidir ve yanındakine onu sıkma ya da iştahını kaçırma pahasına bakmamalıdır" diye yanıt vermiş.

Bilgin "Şimdi, ey esire, bana, bir şeyin ne olduğunu, o şeyin yarısının ne olduğunu ve o şeyin eksikliğinin ne olduğunu söyleyebilir misin?" diye sormuş. Kız da tereddüt etmeden "İman ehli bir şeydir; riyakâr bir şeyin yarısıdır; ve inançsız bir şeyin noksanıdır" diye yanıtlamış.

Bilgin yeniden söz alarak "Söylediğin doğru! Söyle bana! İnanç nerede bulunur! Demiş.

Kız "İnanç, dört yerde bulunur: yürekte, kafada, dilde ve organlarda. Böylece, yüreğin kuvveti sevinçte, kafanın kuvveti gerçeği bilmede, dilin kuvveti içtenlikte ve öteki öğelerin kuvveti tes-

limiyettedir¹¹" diye yanıt vermiş.

Bilgin "Kaç tür yürek vardır?" diye sormuş.

Kız da "Pek çok yürek vardır: temiz ve lekesiz olan inananın yüreği; ilkin tam karşıt olan kâfirin yüreği..."

Anlatısının burasında Şehrazat, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Yetmiş Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

"İlkin tam karşıt olan kâfirin yüreği; dünya mallarına bağlı yürek; ruhsal sevinçlere bağlı yürek; tutku ve kinin ya da cimriliğin egemen olduğu yürek; alçağın yüreği; aşkla tutuşan yürek; kibirle şişmiş yürek vardır; ve sonra bizim aziz Peygamberimiz'in eshabının yürekleri gibi aydınlık yürekler vardır ve nihayet bizzat Peygamberimiz'in yüreği gibi seçkin bir yürek vardır!" diye yanıt vermiş.

İlahiyat bilgini bu yanıtı işitince "Seni tüm yüreğimle tasdik ediyorum, ey esire!" diye haykırmış.

Bunun üzerine Canayakın Halife'ye bakmış ve ona "Ey Emir-ül-Müminin, beni denetleyene, izin ver de bir tek soru sorayım! Ve cevap veremezse, üzerindeki harmaniyeyi alayım!" demiş. Kendisine izin verilince de, bilgine "Bana söyleyebilir misin ey saygın şeyh, daha önemli gibi olmasa da, tüm görevlerden önce yerine getirilmesi gereken görev nedir?" diye sormuş.

11 *Teslimiyettedir*: Yani itaattedir (Ç.)

Bu soruya bilgin ne yanıt vereceğini bilememiş; ve genç kız çabucak onun üzerindeki harmaniyeyi almış ve şu yanıtı vermiş: "Abdest alma görevidir; çünkü en küçük dini bir görevi yerine getirmeden ve Kitap'ın ve Sünnet'in öngördüğü her türlü eylemden önce temizlenmek gerektiği kesinlikle buyrulmuştur!"

Bundan sonra Canayakın yöresindekilere doğru dönerek bakışlarıyla yeni bir bilgin arar gibi davranmış; bu bakışa Kuran bilgisinden yana o çağda eş bulunmadığı söylenen bilginlerden biri karşılık vermiş; ayağa kalkıp Canayakın'a "Ey ruhu yüce ve güzel kokular saçan genç kız, Tanrı'nın kitabını bildiğine göre, bilginin kesinliğinden bize bir nişane ver!" demiş.

Kız "Kuran yüz on dört sureden ya da fasıldan oluşmuştur; bunlardan yetmişi Mekke'de, kırk dördü de Medine'de inmiştir. Bunlar da 'aşar' denilen altı yüz yirmi bir bölüme ayrılmıştır; bunların tümü altı bin iki yüz otuz altı ayet oluşturur: tümünde de, üç yüz yirmi üç bin harf vardır; bunların her birinin de özel bir erdemi vardır. Ayetlerde, dua ve barış tümünün üzerinde olması Adem, Nuh, İbrahim, İsmail, İshak, Yakup, Yusuf, Yuşa, Yunus, Lut, Salih, Hut, Şuayp, Davut, Süleyman, Zül-Kıfl, İdris, İlyas, Yahya, Zekeriya, Eyyüp, Musa, Harun, İsa ve Muhammet'ten oluşan yirmi beş Peygamber'in adı anılır. Sivrisinek, arı, sinek, çavuşkuşu, karga, çekirge, karınca, ebabil kuşu, aslında baykuştan başka bir şey olmayan dua ve barış üzerine olası İsa Kuşu'ndan¹² oluşan dokuz kuş ve hayvanın da adı bulunur."

Şeyh "Saptamalarındaki kesinlik hayranlık verici. Senden aziz Peygamberimiz'in kâfirleri yargıladığı ayetin hangisi olduğunu da öğrenmek isterdim!" demiş.

12 Mardrus'te "İssa", Mathers'de "Bird of Jesus" (İsa Kuşu) olarak adı geçen kuş, aslında bir başka adı "Batakılık Baykuşu" olan "İshak Kuşu" olacak (Ç.)

Kız "Bu, içinde, 'Yahudiler, Hristiyanlar'ın hataya düştüklerini, Hristiyanlar da Yahudiler'in gerçeği bilmezlikten geldiğini söylüyorlar. Oysa, bu konuyu açıklarken, iki tarafın da suçlamalarında haklı bulunduklarını bilin!" sözcükleri bulunan ayettir" diye cevap vermiş.

Şeyh bu sözleri işitince, fazlasıyla ikna olduğunu açıklamış; ama sorgulamayı daha da sürdürmek istediğini bildirmiş. Ve de "Kuran gökten yeryüzüne nasıl ulaştı? Gökyüzünde levh-i mahfuz'a¹³ geçirilerek tümüyle mi indi; yoksa parça parça ve ayrı ayrı zamanlarda mı indi?" diye sormuş.

Kız "Evrenin sahibinin emri üzerine Cebrail melek, Tanrı elçilerinin emri olan Peygamberimiz Muhammet'e onu taşıdı ve yirmi yıllık bir sürede koşullara uygun olarak ayetler halinde indi" diye yanıt vermiş.

Bilgin, "Kuran'ın tüm dağınık ayetlerini toparlamak için Peygamber uğrunda gayret gösteren arkadaşları kimlerdir?" diye sormuş.

Kız da "Bunlar dört kişidir: Ebu bin Kâap, Zeyt bin Tabet, Ebu Ubeyde bin el Cerrah ve Osman bin Affen, Allah dördünden de razı olsun" demiş.

Bilgin "Bize bunları aktaran ve Kuran'ın doğru olarak okunmasını sağlayanlar kimlerdir?" diye sormuş.

Kız da "Bunlar da dört kişidir. Abdullah bin Mesut, Ebu bin Kâap, Maaz ibni Cebbal ve Salim bin Abdullah" diyerek yanıt vermiş.

13 *Levh-i Mahfuz*: Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevi levha (Ç.)

Bilgin " *'Ey inananlar, yeryüzü nimetlerinden olanca genişliğiyle yararlanın!'* sözcüklerinden oluşan ayet gökten ne gibi bir vesileyle inmiştir?" diye sormuş.

Kız da "Birkaç kişi, sofuluğa gerektiğinden fazla ağırlık vererek iğdiş olmaya ve kıldan giysilere bürünmeye karar verdiklerinde...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Yetmiş Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

... iğdiş olmaya ve kıldan giysilere bürünmeye karar verdiklerinde" diye cevap vermiş.

Bilgin, Canayakın'ın verdiği bu yanıtları işitince "Ey Emir-ül-Müminin, bu kızın bilgidен yana eşi bulunmadığına tanıklık ederim!" diyerek haykırmış.

Bunun üzerine Canayakın şeyhe bir soru sorma izni istemiş ve ona "Bana, Kuran'ın hangi ayetinin kaf harfini yirmi üç kez içerdiğini, hangisinin mim harfini on altı kez, hangisinin de ayın harfini yüz kırk¹⁴ kez tekrarladığını söyleyebilir misin?" demiş.

Bilgin, en küçük bir açıklama yapmaksızın, ağzı açık öylece bakakalmış; ve Canayakın, onun da harmanisini aldıktan sonra, hemen, sorduğu ayetleri, oradakilerin hepsinin şaşkınlığını uyandırarak belirtmiş.

14 Mathers'in Mardrus çevirisinde kırk kez ifadesi kullanılmış (Ç.)

Bunun üzerine toplantının orta yerinde tıp alanındaki bilgisiyle seçkinleşmiş ve yazdığı kitaplarla ünlenmiş bir bilgin ayağa kalkmış. Canayakın'a dönmüş ve "Dinsel konularda harika konuşmalar yaptın. Şimdi bedensel konulara geçmenin sırasıdır. Ey güzel esire, bana, insan bedenini, oluşumunu, sinirlerini, kemiklerini ve omurgalarını ve Adem'in neden Âdem diye anıldığını açıklayabilir misin?" demiş.

Kız "Adem'in adı Arapça'da deri ve yeryüzünün kabuğu anlamına gelen adim'den gelir¹⁵ ve dünyanın çeşitli kısımlarının toprağından oluşmuş çamurdan yaratılmış ilk insana da bu ad verilmiştir. Gerçekten, Adem'in kafası Doğu toprağından, göğsü Kâbe toprağından, ayakları Batı toprağından oluşmuştur. Tanrı insan bedenini yedi giriş kapısı ve iki çıkış kapısı oluşacak şekilde düzenlemiştir: iki göz, iki kulak, iki burun ve bir ağız olarak giriş kapıları ve biri karnın altında ön kısımda, öteki bedenin ardında olarak iki çıkış kapısı. Sonra Yaradan, Âdem'e belirli bir mizaç ve huy vermek için dört öğeyi: su, toprak, ateş ve havayı onda birleştirmiş. Böylece, ateşin doğasında olan, ateş gibi çabuk kızar; toprağın doğasında olan, toprak gibi kurudur. Soğuk ve nemli suyun doğasında olan, ağır kanlıdır; sıcak ve kuru hava doğasında olan, kanlı canlıdır. Bundan sonra Tanrı, insan bedeninin yapısını tamamlamış. Üç yüz altmış damar ve iki yüz kemik yerleştirmiş bedene. Ve ona üç yetenek tanıtmış: yaşam yeteneği, üretim yeteneği ve iştah yeteneği. Sonra bu bedene bir yürek, bir dalak, akciğerler, altı kulaç bağırsak, karaciğer, iki böbrek, bir beyin, iki yumurta, bir sinir zebb ve bir deri katmış. Tanrı yüreği göğsün sol tarafına oturtmuş, onun altında mide yer almış, yürek için yelpaze oluştursun diye akciğerler, yüreğin bekçiliğini yapsın diye sağ yanda karaciğer, yine aynı maksatla

15 Burada "Âdem" ile yokluk anlamına gelen "adem" karıştırılıyor. Adem sözcüğü "adim" kökünden gelir, ama Âdem Peygamber'in adı İbranice'den gelir (Ç.).

birbirine katışan bağırsaklar ve de kaburga kemikleri koymuş. Baş için yaptıklarına gelince, baş, kırk sekiz kemikten oluşmuştur; göğse gelince, erkeklerde yirmi dört kaburga kemiğinden, kadınlarda yirmi beş kaburga kemiğinden oluşmuştur: bu fazla kaburga kemiği, sağda bulunur ve çocuğun ana rahminde tutunmasına ve onu desteklemeye yarar" diyerek yanıt vermiş.

Tabip bilgin, şaşkınlığını tutamayarak sormaya devam etmiş: "Şimdi bana hastalık belirtilerinden söz edebilir misin?"

Kız "Hastalık belirtileri dışsal ve içsel olarak ikiye ayrılır; ve hastalığın türünün tanınmasına ve ağırlığının derecesini bulmaya yarar. Mesleğinde uzman olan, aslında, sırf hastanın nabzını tutmakla tanı koyar: aynı şekilde ağzının kuruluşuna, ateşine, karnın katılığına, bedenin soğukluğuna ve nemliliğine bakar; gözlerinin sarılığından karaciğerinin bozuk olduğunu; sırtının eğikliğinden akciğerlerine ağır şekilde hastalık bulaşmış olduğunu anlar. Hekimin gözlemlerine yol açan içsel belirtilere gelince, bunlar da: kusmalar, ağrılar, ödemler, dışkı ve idrardır" diyerek yanıt vermiş.

Hekim "Baş ağrısının nedenleri nedir?" diye sormuş.

Kız "Baş ağrısı esas olarak beslenmeye bağlıdır; daha önce yenmiş olan gıda öğütülmeden mide doldurulduğunda ya da acıkmamış durumdayken yemek yendiğinde, yanlış beslenme dolaısıyla baş ağrısı olur. Yeryüzünü saran tüm hastalıkların nedeni oburluktur. Yaşamını uzatmak isteyen kişi, tokgözlü, azla yetinir olmalı; ve dahası, erken kalkmalı, uykusuzluktan kaçınmalı, kadınlara fazla düşkün olmamalı, sülük tutma ve hacamatı kötüye kullanmamalı ve nihayet karnını gözetmelidir. Bunun için karını üç bölge olarak ele almalı; bir bölümünü beslenmek için, diğeri su için kullanmalı; üçüncü bölümü ise rahat soluk almak ya da ruhun orada rahatça var olması için boş olarak kullanmalı!

Aynı şey, uzunluğu on sekiz karış olan bağırsaklar için de söz konusudur" diye yanıtlamış.

Hekim "Sarılığın belirtileri nelerdir?" diye sormuş.

Kız "Sarılık, ateşli bir hastalık olup benzin sararması, ağzın acılık duyması, baş dönmeleri, nabız atışında düşüklük, kusmalar ve kadına karşı cinsel isteksizlikle belirginleşir. Bu hastalığa tutulularda büyük sakatlıklar görülür: bağırsaklarda ülser, zatülcenp, bedende su toplanması ve ödemler ve bedeni zayıflatan ağırılıkta can sıkıntısı gibi... Bu sonuncusu cüzam yapabilir" diye yanıt vermiş.

Hekim "Çok güzel! Peki, tıp kaç'a ayrılır?" demiş.

Kız "İkiye ayrılır: hastalığın incelenmesi ve tedavinin incelenmesi" diye yanıt vermiş.

Hekim "Görüyorum ki, bilginin hiç eksigi yok. Peki, bana, en iyi suyun hangisi olduğunu söyleyebilir misin?" demiş.

Kız "İçine bazı harika kokular serpilmiş ya da sadece tütsü dumanıyla kokulandırılmış ve gözenekli bir testiye konmuş olan saf ve taze su en iyisidir. Bu da yemek yendikten epeyce sonra içilmelidir. Böylece her tür hastalıktan korunulabilir ve Peygamberimiz'in, '*Mide, tüm hastalıkların kabul yeridir ve peklik her tür hastalığın nedenidir ve temizlik tüm tedavilerin birincisidir*' sözleri uygulamaya konulabilir" diye yanıt vermiş.

Hekim "Tüm yiyeceklerin içinde en mükemmel yemek hangisidir?" diye sormuş.

Kız "Pek uzun hazırlıklar yapılmadan ve rahat bir vicdanla yenen, bir kadının eliyle yapılmış yemektir. Bütün yemekler içinde '*tarit*' diye anılan ve et ile et suyuna batırılmış ekmekten oluşan

yemek¹⁶, Peygamberimiz'in üçüncü karısı ve bütün kadınların en erdemlisi olan Ayşe'nin yaptığı gibi, en iyi yemektir" diye yanıt vermiş.

Hekim "Meyveler hakkında ne düşünürsün?" diye sormuş.

Kız "Koyun eti ile birlikte en sağlıklı besin maddesidir. Ama mevsim geçince yenmemelidir" demiş.

Hekim "Bize şaraptan söz et!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Sekseninci Gece Olunca

Demiş ki:

Canayakın "Kitap'ın bu konudaki açık hükümleri karşısında nasıl oluyor da şarap hakkında bana soru soruyorsun? Birçok yararlarına karşın şarap içmek yasaklanmıştır; çünkü, aklı bulandırır ve kanı kaynatır. Şarap ve kumar, iman ehlinin en kötü felaketleri getireceği korkusuyla kaçınması gereken iki şeydir!" diye yanıt vermiş.

Hekim "Bilgece bir yanıt verdin! Şimdi kan aldirmaktan söz eder misin?" demiş.

Kız da "Kan aldirmek, fazla kanı olan herkes için zorunludur. Aç karnına ve baharda, rüzgârın ve yağmurun olmadığı bulutsuz bir havada alınmalıdır. Eğer o gün bir pazartesi günüyse ve ayın da on yedisine rastlıyorsa, kan aldırma en iyi sonuçlar verir.

16 Açıklama Mathers'ten alınmıştır. *Tarit*: Bizde at ya da kelleyle yapılan tirit (Ç.)

Gerçekte, baş, gözler ve kan için, kan aldirmek kadar yararlı başka şey yoktur. Ama, kan aldirmek çok sıcak ya da çok soğuk havalarda, tuzlu ya da ekşi yenmişken ve de bir çarşamba veya cumartesi günü uygulanırsa, ondan daha kötü şey olamaz" diye-
rek yanıt vermiş.

Bilgin bir an düşünmüş ve sonra "Buraya kadar mükemmel ya-
nıtlar verdin; ama şimdi sana, bilginin, yaşamla ilgili tüm temel
bilgileri kapsayıp kapsamadığını bize gösterecek önemli bir soru
sormak istiyorum. Bize çiftleşmeden açık yürekle söz eder mi-
sin?" demiş.

Genç kız soruyu işitince, kızarmış ve başını önüne eğmiş; bu du-
rumu Halife'de, buna yanıt veremeyeceği izlenimini uyandırmış.
Ama cariyeye, başını yeniden kaldırmakta gecikmemiş ve Hali-
fe'ye dönerek ona "Vallahi, ey Emir-ül-Müminin, susmama ba-
karak, yanıtı dilimin ucuna kadar geldiği halde, efendimiz Hali-
fe'ye duyduğum saygıdan dolayı dudaklarımdan çıkarmak iste-
mediğim bu soruyu bilmediğime hükmetme!" demiş. Ama Hali-
fe ona "Bu yanıtı senin ağzından duymak bana büyük bir zevk
verecektir. Bundan dolayı çekinme, açıkça konuş!" demiş.

O zaman bilgili Canayakın "Çiftleşme, kadın ile erkeğin cinsel
bakımdan birleşmesidir. Harika bir şeydir ve iyilikleri ve erdem-
leri pek çoktur. Çiftleşme bedeni yeğnileştirir¹⁷ ve zihni yatıştırı-
rır; kederi uzaklaştırır, tutku ateşini söndürür, aşkı çeker; yüreği
ferahlatır, yoklukta teselli eder ve yitirilen uykuyu buldurur. Ta-
bii ki, anlattıklarım bir erkeğin genç bir kadınla çiftleşmesi üze-
rinedir; lâkin kadın yaşlıysa sonuç bambaşkadır; çünkü o du-
rumda, bu eylemin ortaya çıkaramayacağı kötülük yoktur. Yaşlı
bir kadınla çiftleşmek, aralarında göz ağrıları, böbrek ağrıları,
kalça ağrıları ve sırt ağrıları da bulunan, pek çok rahatsızlıklara

17 *Yeğni*: Ağır olmayan, hafif.

neden olur. Bir tek sözcükle, korkunçtur! Böyle olunca, ondan panzehiri olmayan bir zehir gibi sakınmalıdır! Böylesi bir eylem için, bir bakışta işi kavrayan, elleri ve ayaklarıyla konuşan ve sahibini bahçe ve tarhları aramak zahmetinden kurtaracak bir uzman yeğlenmelidir!

Her tam çiftleşmeyi bir nemlilik izler; bu nemlilik kadında, saygın yerlerinde, duyduğu heyecanla ortaya çıkar; erkekte ise, iki yumurtanın sızdırdığı özsuyuyla oluşur. Bu özsuyu, oldukça karmaşık bir yol izler. Gerçekten, erkeğin tüm öteki damarlara yaşam sağlayan bir damarı vardır. Bütün bu damarları sulayan kan, dolaşırken kazandığı güçle, sonunda yumurtanın sıcaklığıyla koyulaşıp saydamlaşan, kokusu hurma ağacının özsuyunu hatırlatan beyaz bir sıvıya dönüşür.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Seksen İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

"... Yumurtanın sıcaklığıyla koyulaşıp saydamlaşan, kokusu hurma ağacının özsuyunu hatırlatan bir sıvıya dönüşür" demiş.

Bilgin "Büyük bir anlayışla verilmiş bir yanıt bu!" diye haykırmış. "Ama, benim sana sormak istediğim iki soru daha var ve başka da olmayacak. Bana, ancak hapsedildiği zaman yaşayan ve özgür havayı soluyunca hemen ölen canlı varlığın ne olduğunu söyleyebilir misin? Ve de en iyi meyveler hangileridir?" diyerek sözünü sürdürmüştü.

Kız "İlki, zehirdir; ikinciler ise limon ve nardır" diye yanıtlamış.

Güzel Canayakın'ın tüm bu yanıtlarını işiten hekim, bilgi noksanlığını gösteren bir durum saptayamadığını itiraf etmekten kendini alamamış ve eski yerini almak istemiş. Ama Canayakın bir işaretle onu durdurarak kendisine "Sıram geldiğine göre, benim de sana bir soru sormam gerek! Bana, ey bilgin, dünya gibi yuvarlak olan ve bir gözde yer eden, bazen bu gözden ayrılan, bazen de gözün içine sığınan ve erkek organı olmadığı halde çiftleşen, eşinden gündüzün onunla birleşmek için geceleyin ayrılan ve uçlarda mekân tutmayı âdet haline getiren şeyin ne olduğunu söyleyebilir misin?" demiş.

Bu soru bilginin zihnini epeyce bulandırmış ve ne yanıt vereceğini bilememiş. Canayakın da onun harmanisini üzerinden aldıktan sonra, Halife'nin izni üzerine, buna kendi yanıt vermiş: "Bu, düğme ile iliktir" demiş.

Bundan sonra, saygın şeyhler arasından, ülkenin tüm yıldızbilimcileri içinde en ünlüsü olan bir yıldızbilimci ayağa kalkmış; ve kendisine gülerек bakan güzel Canayakın'ın gözlerini hiç kuşkusuz gökyüzündeki bütün yıldızlardan daha etkileyici bulmuş.

Yıldızbilimci gelip Canayakın'ın karşısına oturmuş ve âdet edilen ön konuşmalardan sonra, ona "Güneş nereden doğar ve gözden yitince nereye gider?" diye sormuş.

Kız "Bil ki, güneş Doğu'nun pınarlarından doğar ve Batı'nın pınarlarında batar. Bu kaynakların sayısı yüz seksendir. Güneş, günün sultanıdır, ayın gecelerin sultanı olduğu gibi. Ve Tanrı Kitap'ında '*Güneşe ışığını veren Ben'im; aya parıltısını veren Ben olduğum gibi; ve onları gerekli yerlere yerleştirdim; böylece günleri ve yılları hesaplayasınız diye... Yıldızların dolaşmasına*

bir sınır saptayan da Ben'im ve de ayın kesinlikle güneşe ulaşmasını engelleyen de... Geceyi, gündüzü aşmasını engellediğim gibi... yazılıdır. Böylece gece ve gündüz, karanlıklar ve ışık, varlıklarını birbirine karıştırmadan, sürekli şekilde birbirlerini tamamlamayı sürdürürler" diyerek yanıt vermiş.

Yıldızbilimci "Büyük bir kesinlikle verilmiş harika bir yanıt! Ama, ey genç kız, bize başka yıldızlardan da söz edip bunların kötü ve iyi etkilerinden de bilgi verebilir misin?" diye haykırmış.

Kız "Eğer tüm öteki yıldızlardan söz etmem gerekiyorsa, bir oturmağdan daha fazla bir zaman ayırmaya ihtiyaç duyulacaktır. Bundan dolayı konuyu birkaç sözcükle özetleyeceğim. Güneşten ve aydan öte, beş gezegen vardır ki, bunlar da: Utarit, Zühre, Merih, Müşteri ve Zühal'dir¹⁸.

Ay, soğuk ve nemlidir, iyi etkilidir; Yengeç burcunda eğleşir; Boğa burcuna çıkar; Akrep burcuna yaklaşır, Oğlak burcuyla bağdaşır.

Zühal yıldızı, soğuk ve kurudur; kötü etkilidir; Oğlak ve Kova burçlarında eğleşir; Terazî burcuna çıkar; Koç burcuna yaklaşır; Oğlak ve Arslan burçlarıyla bağdaşır.

Müşteri yıldızı iyi etkilidir; sıcak ve nemlidir; Balık burcunda ve Gerdanlık takım yıldızlarında eğleşir; Yengeç burcuna çıkar; Oğlak burcuna yaklaşır; İkizler ve Arslan burçlarıyla bağdaşır.

Utarit yıldızı, bazen iyi, bazen kötü etkilidir; İkizler burcunda eğleşir; Başak burcuna çıkar; Balık burcuna yaklaşır; Boğa burcuyla bağdaşır.

¹⁸ *Utarit*: Merkür; *Zühre*: Venüs (Çoban yıldızı); *Merih*: Mars; *Müşteri*: Jüpiter; *Zühal*: Satürn (Y.N.)

Zühre yıldızı ılımlıdır; iyi etkilidir; Boğa burcunda eğleşir; Balık burcuna çıkar; Terazi burcuna yaklaşır; Koç ve Akrep burçlarıyla bağdaşır.

Ve nihayet Merih yıldızı, sıcak ve nemlidir; kötü etkilidir; Koç burcunda eğleşir; Oğlak burcuna çıkar; Yengeç'e yaklaşır; Terazi burcuyla bağdaşır."

Yıldızbilimci bu yanıtı işitince, Canayakın'ın bilgisinin derinliğine büyük bir hayranlık duymuş. Yine de onu daha zor bir soruyla şaşırtmak istemiş ve ona "Ey genç kız, bu ay, yağmur görecek miyiz?" diye sormuş.

Bu soruyu duyunca, bilgili Canayakın başını eğmiş, uzun uzun düşünmüş; bu da Halife'de, onun buna yanıt vermekte yeteneksiz olduğu fikrini uyandırmış. Ama o sırada kız başını kaldırmış ve Halife'ye "Ey Emir-ül-Müminin, bütün düşüncelerimi söylemem için özel bir izin almadıkça konuşmam mümkün değil!" demiş. Halife, şaşırarak "İzin verildi!" demiş. Kız da "Öyleyse, Ey Emir-ül-Müminin, bir an için kılıcını, kuvvetli bir inancı olmayan ve bir kâfir olan bu yıldızbilimcinin kafasını kesmem için ödünç vermeni rica edeceyim!" demiş.

Bu sözleri duyan Halife ve bütün bilginler topluluğu gülmekten kendilerini alamamışlar. Ama Canayakın "Aslında, bil ki, ey yıldızbilimci, sadece Tanrı'nın bileceği beş şey vardır: Ölüm saati, yağmur yağması, ananın rahminde yatan çocuğun cinsiyeti, bir sonraki günün olayları ve herkesin öleceği yer!" diye sözünü sürdürmüştü.

Yıldızbilimci gülmüş ve ona "Sorum sadece seni denemek için sorulmuştu. Konudan pek ayrılmış olmamak için, yıldızların haftanın günlerine etkisini bize söyleyebilir misin?" demiş.

Kız "Pazar, güneşe bağımlıdır. Yıl pazarla başlarsa, halkın, sultanlarının, şahlarının ya da yöneticilerinin zulmünden ve baskısından çok acı çekeceğinin; kıtlık olacağının, hiç mercimek bitmeyeceğinin; bağlarda üzümün çürüyeceğinin; şahlar arasında korkunç savaşlar çıkacağının alametidir. Ama bütün bunların en doğrusunu Tanrı bilir!

Pazartesi aya bağımlıdır. Yıl bir pazartesi günüyle başladığı zaman, iyiye alamettir. Bol yağmurlar olur, üzüm ve ürün bol olur; ama veba çıkar ve dahası, keten bitmez ve pamuk kötü ürün verir; ve de hayvan sürülerinin yarısı salgına uğrayıp telef olur. Ama Tanrı daha iyi bilir!

Salı, Merih'e bağımlıdır. Yıl salı günü başlarsa, ülkede büyükler ve kudretliler ölüme uğrarlar; tahılın fiyatı yükselir; az yağmur olur, az balık çıkar, bal ucuzlar, mercimekler hemen hemen bedava satılır; keten taneleri çok değer kazanır, arpadan çok bol ürün alınır. Ama çok kan dökülür; eşekler arasında salgın hastalık çıkar; bundan dolayı fiyatları alabildiğine yükselir. Ama Tanrı daha iyisini bilir!

Çarşamba Utarit'e bağımlıdır. Yıl bir çarşamba günüyle başlarsa, deniz üzerinde büyük kıyımlar ve de pek çok fırtınalı ve şimşekli günler olacağı, tahılın ucuzlayacağı ve turp ve soğan fiyatlarının artacağı ve de çocukları kırıp geçiren bir salgın hastalığın çıkacağı anlaşılır. Ama Tanrı, daha iyisini bilir!

Perşembe Müşteri'ye bağımlıdır. Yıl bu günle başlarsa, halk arasında uyuşma olacağına, vali ve vezirlerin adaletle hükmedeceklerine, kadıların dürüst yargıda bulunacağına, insanlara büyük iyilikler geleceğine; bunlara ek olarak bol yağmur yağacağına, bol meyve, tahıl, pamuk, keten, bal, üzüm ve balık olacağına alamettir. Ama Tanrı daha iyisini bilir!

Cuma, Zühre'ye bağımlıdır. Yıl cumayla başlarsa, çiyin bol olacağına, baharın çok güzel geçeceğine alamettir. Ancak, iki cinsten de çok miktarda çocuk doğacağının, çok karpuz, balkabağı, patlıcan, domates ve yer elması biteceğinin de alametidir. Ama Tanrı, daha iyisini bilir.

Ve nihayet cumartesi, Zühal'e bağlıdır. O günle başlayan yıl, uğursuz bir yıldır. Lanet olsun o yıla! Göklerden de, yerden de kaynaklanan genel bir cimrilik olacaktır; savaşı izleyerek açlık çıkacak, açlığı hastalıklar izleyecektir. Mısır ve Suriye'de oturanlar uğrayacakları baskılardan ve yönetenlerin zulmünden büyük feryatlar koparacaklar demektir! Ama daha doğrusunu Tanrı bilir!" diye yanıtlamış.

Yıldızbilimci bu cevabı işitince "Bütün sorduklarıma ne kadar hayranlık uyandırıcı yanıtlar verdin! Ama yine de yedi gezegenin göklerin hangi noktasında veya hangi katında asılı bulunduklarını bize söyleyebilir misin?" diye haykırmış.

Canayakın "Kuşkusuz! Zühal yıldızı, tastamamına yedinci kat gökte asılıdır; Müşteri, göğün altıncı katında; Merih beşinci katında; Güneş dördüncü katında; Zühre üçüncü katında; Utarit ikinci katında; Ay birinci katında asılıdır!" diye yanıt vermiş; sonra da "Şimdi soru sorma sırası bende..." diye eklemiş...

Anlatisının burasında Şehrazat, sabahın olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Seksen Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"Şimdi soru sorma sırası bende! Yıldızların ayrıma uğradığı üç sınıf hangileridir?" diye eklemiş.

Bilgin, epeyce düşünmüş ve gözlerini gökyüzüne kaldırmış; ama sıkıntıdan kurtulamamış. Bunun üzerine Canayakın, onun harmanisini sırtından aldıktan sonra, kendi sorusunu yine kendi yanıtlamış: "Yıldızlar, kendilerinden hangi maksatla yararlanılacakları göz önünde tutularak üç sınıfa ayrılırlar: Bazıları meşaleler gibi gök kubbede asılıdır ve yeryüzünü aydınlatırlar; bazıları görünmeyen bir destekle havada yer alır ve denizleri aydınlatırlar; Tanrı'nın parmaklarına dayanan bir iradeyle hareket halindedirler; onların geceleyin akıp gittiklerini görürüz. Bunlar da Yüce Tanrı'nın buyruklarına karşı gelen şeytanları kahrederek cezalandırmaya yararlar!"

Bu sözleri duyan yıldızbilimci, güzel genç kızın çok altında bilgi sahibi olduğunu itiraf ederek salondan çekilmiş. Bunun üzerine, Halife'nin buyruğuyla, bir felsefeci onun yerini almış ve gelip Canayakın'ın önünde yer alarak ona "Bize sadakatsizlikten ve bunun insanla birlikte doğup doğmadığından söz edebilir misin?" diye sormuş.

Kız "Bunun hakkında sana, barış ve dua üzerine olası Peygamberimiz'in söylediği '*Sadakatsizlik, tıpkı kanın damarlarda dolaştığı gibi, âdemoğulları arasında dolaşıp durur, böylece toprağa, toprak ürünlerine ve toprağın zamanlanmasına karşı lanet etmiş olurlar; çünkü zaman Tanrı'nın kendisi olduğu gibi, dünya da Tanrı tarafından yaratılmıştır*' sözlerini aktarabilirim" diyerek yanıt vermiş.

Felsefeci "Bu sözler çok doğru ve çok kesindir! Şimdi söyle bakayım bana, bedenlerinden, karınlarından ve de sırtlarından herhangi bir şey çıkarmadan Tanrı'nın yiyip içen beş yarattığı hangileridir?" diye haykırmış.

Kız "Bu beş yaratık: Âdem, Simeon¹⁹, Salih'in hecin devesi, İsmail'in koçu ve aziz Ebubekir'i mağarada gören kuştur!" diye yanıt vermiş.

Felsefeci ona "Mükemmel! Şimdi de bana, ne insan, ne ecinni, ne de melek olan Cennet'in dört yaratığı hangileridir, onu söyle!" demiş

Kız "Bunlar: Yakup'un kurdu, yedi uyurların köpeği, El Aziz'in eşeği, Salih'in hecin devesi ve dua ve barış üzerine olası aziz Peygamberimiz'in Düldül'üdür²⁰" diye yanıt vermiş.

Felsefeci "İbadetini ne yeryüzünde ne de gökte yapan kişi kimdir? Bana söyleyebilir misin?" diye sormuş.

Genç kız "Gök ile yer arasında serili bir seccadede ibadette bulunan Süleyman'dır!" diye yanıt vermiş.

Felsefeci "Bana şu olayı açıkla: Sabahleyin bir esireye bakan adam, hemen yasal olmayan bir işlemde bulunduğu halde; aynı esireye öğleyin bakınca yasal; öğleden sonra bakınca yeniden yasadışı; gün batarken bakmasında bir sakınca yok; ama geceleyin bakmasıyla yeniden yasadışı; ertesi sabah ona yaklaşmakta tümüyle özgür oluyor! Birbirinden çok farklı olan bu koşullar nasıl sadece bir gece ve bir gün geçmesiyle çabucak değişebiliyor?" demiş.

Kız da "Bunun açıklaması çok kolay! Bir kişi sabahleyin kendisine ait olmayan bir esireye göz atıyor; Kitap'ın kavlince, bu yasadışıdır. Ama öğleyin onu satın alıyor, bu durumda ona istediği kadar bakar ve zevkini doyurabilir; öğleden sonra, şu veya bu nedenle, ona özgürlüğünü verir ve artık ona göz atmaya hakkı

19 *Simeon*: 390-459 yıllarında yaşamış Suriyeli bir aziz. Uzun yıllar bir sütun üzerinde yeyip içmeden yaşayarak çile doldurduğu söylenir (Ç.)

20 *Düldül*: Hazreti Muhammet'in Hazreti Ali'ye verdiği kır katır (Ç.)

yoktur. Ama güneş batarken, onunla evlenir ve her şey onun için yasal olur; geceleyin, onu boşamaydı düşünür ve artık ona yaklaştamaz; ama, sabahleyin, âdet hükmünde olan merasimden sonra yeniden onu eş edinir ve de onunla olan ilişkilerini yeniden kurabilir!" diyerek yanıt vermiş.

Felsefeci "Doğru! İçine aldığı kişiyle kıpırdamaya başlayan mezar hangisidir, bana söyleyebilir misin?" demiş.

Kız "Yunus'u yutup karnında barındıran balina!" diye yanıtlamış.

Felsefeci "Güneşin bir kez aydınlattıktan sonra, bir daha ancak Kıyamet gününde yeniden aydınlatacağı vadi hangisidir?" diye sormuş.

Kız da "Huruç²¹ halindeki halkının geçmesi için Musa'nın değneğiyle denizi yararak açtığı vadi" diyerek yanıt vermiş.

Felsefeci "Toprağın üzerinde sürünen ilk etek hangisidir?" diye sormuş.

Kız "İsmail'in anası Hacer'in, Sara'nın önünde yeri süpürürken urbasının yere değen uçlarıdır!" diye yanıt vermiş.

Felsefeci "Canlı olmadığı halde soluk alan şey hangisidir?" diye sormuş.

Kız da "Sabah'tır! Çünkü Kitap'ta, '*Sabah soluyunca..*' denmiştir" diye yanıt vermiş.

Felsefeci "Anlatacağım şu sorun karşısında sen olsan ne yapardın söyle bakalım: Bir grup güvercin ağaca üşüşmüşler; bazıları üst dallarda tünemiş; bazıları da alt dallarda. Ağacın tepesinde bulunanlar, aşağıdakilere, '*İçinizden biri şayet bize katılırsa, bi-*

21 Huruç: Exodus. Hazreti Musa'nın İsrailoğulları'nı Mısır'dan çıkartış olayı (Ç.)

zim topluluğumuz sizinkinin iki katı olacak! Ama bizden biri sizin topluluğunuza katılırsa eşit olacağız' demiş. Acaba ağaçta kaç güvercin varmış?" diye sormuş.

Kız "Tümüyle on iki güvercin varmış. Gerçekten, ağacın tepesinde yedi güvercin varmış, alt kısmında da beş. Eğer aşağı dallardaki güvercinlerden biri yukarıdakilere katılırsa, bunların toplamı sekiz olur; bu da dördün iki katıdır; ama yukarıdakilerden biri aşağıdakilere katılırsa, iki taraftakilerin de adedi altışar olur. Ama Tanrı daha iyisini bilir!" diyerek yanıt vermiş.

Felsefeci bu yanıtları işitince, genç kızın onu sorgulamasından çekinerek, harmanisine sahip çıkıp gözden kaybolmak için acele etmiş.

İşte o vakit, zamanın en büyük bilgini Bilge İbrahim İbni Seyyar ayağa kalkmış ve felsefecinin yerini alarak güzel Canayakın'a "Senin peşinen yenilmiş olduğunu itiraf etmeni isterdim; o zaman soru sormama hiç gerek kalmazdı!" demiş.

Kız "Ey saygıdeğer, ben de size sırtınızda bulunandan başka giysiler getirtmenizi öneririm. Çünkü kısa bir süre sonra sırtınızdan alacağım!" diyerek yanıt vermiş.

Bilgin "Göreceğiz bakalım! Yüce Tanrı'nın Âdem'den önce yarattığı beş şey nedir?" demiş.

Kız "Su, toprak, ışık, karanlıklar ve ateş!" diyerek yanıt vermiş.

Bilgin "Diğer bütün şeyler sırf iradesinden oluştuğu halde, doğrudan doğruya Tanrı eliyle şekil almış olan eserler hangileridir?" diye sormuş.

Kız "Taht, Cennet ağacı Tuğba, Cennet ve Âdem! Evet, bu dört şey Tanrı'nın kendi elleriyle vücut bulmuştur; tüm öteki şeyler için, Tanrı, '*Ol!*' demiş ve olmuşlardır!" diye yanıt vermiş.

Bilgin "İslam olarak senin baban kimdir, babanın babası kimdir?" diye sormuş.

Kız "İslam'da babam, dua ve barış üzerine olası Muhammet'tir. Muhammet'in babası da Tanrı'nın sevgilisi İbrahim'dir!" diyerek yanıt vermiş.

"İslam inancı nelerden oluşur?"

"Sadece '*Lâ İlâhe İll'Allah ve Muhammed-en Resul-üllah!*' diyerek imanını açıklamaktan oluşur."

"Odun olarak varlık kazanıp sonradan yaşam kazanan şey nedir?"

"Musa'nın fırlatıp yılan haline soktuğu asadır. Yine bu aynı asa, duruma göre, bir keresinde toprağa sokulup bir meyve ağacı olmuş; bir keresinde Musa'yı güneşin sıcaklığından koruyan büyük tıkız bir ağaç, bir keresinde de geceleyin sürüyü gözeten iri bir köpek olmuştur."

"Bir ananın rahminde yatmaksızın bir erkek tarafından doğurulan kadın kimdir ve de bir babanın katılımı olmaksızın bir kadının doğurduğu erkek kimdir?"

"İlki, Âdem'den halkolan Havva'dır; ikincisi de Meryem'in doğurduğu İsa!"

Bilgin sözünü...

Anlatısının burasında, Şehrazat, gün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Seksen Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

Bilgin sözünü "Bana ateşin çeşitlerinden söz et!" diyerek sürdürmüştü.

Kız "Ateş vardır yer, ama su içmez: bu yeryüzünün ateşidir; bir de cehennem ateşi vardır; içen ama asla yemeyen ateş de güneşin ateşidir; bir de yemeyen, içmeyen ateş vardır; bu da ayın ateşidir!" diye yanıt vermişti.

"Şu bilmecenin yanıtı nedir: İçtiğim zaman, sözsellik dudaklarımdan akar; ve gürültü yapmadan yürürüm, konuşurum. Bununla birlikte, bu niteliklere karşın, tüm yaşamımda hiç onurlanmadım; ve ölümden sonra da kimse benim için kaygılanmayacak!"

Kız "Kuş teleğinden kalem!" diyerek yanıt vermişti.

"Peki, ya şu bilmecenin karşılığı nedir: Ben kuşum; ama ne etim var, ne kanım, ne tüylerim ne de ayva tüylerim var; beni kızartarak, kaynatarak ya da olduğum gibi yerler. Benim canlı mı, ölü mü olduğumu bilmek çok zordur; rengime gelince, gümüşten ve altındandır!"

Kız "Gerçekte, bunun sadece bir yumurta olduğunu bana anlatmış olmak için, doğrusu çok şey söylenmiş oluyor. Daha zor bir şey sormaya gayret edemez misin?" diyerek yanıt vermişti.

Bilgin "Tümüyle Tanrı, Musa'ya kaç sözcükle hitap etti?" diye sormuş.

Kız "Tanrı Musa ile tam bin beş yüz sözcükle konuştu!" diyerek yanıt vermiş.

Bilgin "Yaratılışın kökeni nedir?" diye sormuş

Kız "Tanrı, Âdem'i kurumuş çamurdan yarattı; çamur köpükten şekil aldı; köpük denizden çekildi; deniz, karanlıklardan, karanlıklar da ışıktan; ışık, bir deniz canavarından; deniz canavarı da bir yakuttan; yakut bir kayadan; kaya, sudan; su da Tanrı'nın 'Ol!' demesiyle olmasından ortaya çıktı" demiş.

"Ya şu bilmecenin karşılığı nedir: Ağzım da, karnım da olmadığı halde yerim; bitkilerle hayvanlarla beslenirim. Beni tüm içtiklerim öldürürken yediklerim yaşam sağlar."

"Ateş!"

"Ya şu bilmecenin çözümü nedir: Tüm geceleri birbirlerinin kollarında geçirdikleri halde, sevinç belirtisi göstermeyen iki dostturlar; evin bekçileri bunlardır ve ancak sabahla birbirlerinden ayrılırlar!"

"Bunlar bir kapının iki kanadıdır!"

"Şunun anlamı nedir: Ardımdan daima uzun kuyruklar sürüklerim; hiçbir şey işitmeyen kulaklarım vardır ve de hiç taşımayaçağım giysiler yaparım!"

"İğnedir, bu!"

"Sırat Köprüsü'nün uzunluğu ve genişliği ne kadardır?"

"Kıyamet gününde herkesin üzerinden geçeceği Sırat Köprüsü'nün uzunluğu üç bin yıllık yoldur. Bunun bin yılı üzerine çık-

mak, bin yıl boydan boya üzerinde yürümek, bin yıl da inmek içindir. Bir kılıcın ağzından daha keskindir ve bir saç kadar incedir."

Bilgin: "Bana şimdi söyleyebilir misin, dua ve barış üzerine olası Peygamber'in her bir inanç sahibi için kaç kez bağışlama hakkı vardır?" diye sormuş.

Kız "Üç kez, ne bir fazla, ne bir eksik!" diyerek yanıt vermiş.

"İslam dinini ilk kabul eden kimdir?"

"Ebubekir'dir!"

"Böyle olunca Ali'nin Ebubekir'den önce Müslüman olduğuna inanmıyorsun, öyle mi?"

"Ali, Yüce Tanrı'nın lütfuyla asla puta tapmamıştır; yedi yaşındayken, Tanrı onu hak yoluna soktu ve dua ve barış üzerine olası Muhammet'in imanı ile donatarak yüreğini aydınlattı."

"Evet! Ama doğrusu senin gözünde Ali'nin mi, Abbas'ın mı daha üstün değeri olduğunu bilmek isterdim!"

Gayet kurnazlıkla sorulan bu soruyu duyduğunda Canayakın, bilginin kendisinden başını derde sokucu bir yanıt beklediğini anlamış; çünkü Peygamber'in damadı olan Ali'ye üstünlük tanısa, barış ve dua üzerine olası Muhammet'in amcası Abbas'ın soyundan gelen Halife'nin hoşuna gitmeyeceğini biliyormuş. İlk kızarmış, sonra sararmış; kısa bir süre düşündükten sonra "Bil ki ey İbrahim, her biri ayrı ayrı üstün nitelikler taşıyan ikisi arasında hiçbir öncelik söz konusu olamaz!" diye cevap vermiş.

Halife bu yanıtı işitince, heyecanın sınırına dayanmış ve iki ayağı üzerinde ayağa kalkarak "Kâbe'nin efendisi üzerine ant içerim ki, harika yanıt verdin, ey Canayakın!" diye haykırmış.

Ama bilgin "Şu bilmecede neyin söz konusu olduğunu bana söyleyebilir misin: Narindir, yepelektir²² ve de ince zevklidir o; mızrak gibi dimdiktir; ama keskin çelikle hiçbir ilgisi yoktur; tatlılığı içinde yararlıdır ve Ramazan ayında seve seve yenir!" diye sormuş.

Kız "Şeker kamışdır bu!" diye yanıtlamış.

Bilgin "Sana soracak birkaç sorum daha var, çabucak sorup geçeceğim. Senin de bana birkaç sözcükle yanıt verebilmeni isterdim: Baldan daha tatlı olan kimdir? Kılıçtan daha keskin olan kimdir? Etkilerinde zehirden de hızlı olan nedir? Bir anlık zevk nedir? Üç gün süren mutluluk nedir? En mutlu gün hangisidir? Bir haftanın sevinci nedir? Kötü kişinin bile ödemekten kendini alıkoyamadığı borç hangisidir? Bizi mezara kadar izleyen işken-ce hangisidir? Yüreğin sevinci nedir? Ruhun ıstırapı nedir? Yaşamdaki yıkım nedir? Çaresi olmayan dert nedir? Hiç silinmeyen utanç hangisidir? Çöllük yörelerde yaşayan, kentlerden uzaklarda oturan, insandan kaçan ve yedi hayvanın şeklini ve doğasını kendinde birleştiren hayvan hangisidir?" demiş.

Kız da "Konuşmadan önce, peşinen harmanini bana vermeni istiyorum!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Halife Harun Reşit, Canayakın'a "Kuşkusuz hakkın var. Ama yaşına bakarak, belki de önce sorularını yanıtlasan iyi olur" demiş.

Kız "Çocukların sevgisi baldan daha tatlıdır! Dil kılıçtan daha keskindir! Kem göz zehirden daha çabuk etki gösterir! Aşkın zevki ancak bir an sürer! Üç günlük mutluluk kocanın karısının âdet gördüğü aylık dönemlerde yaşadığı mutluluktur; çünkü bu süre içinde dinlenir! En mutlu gün, bir işte kazanç sağlandığı

22 *Yepelik*: İnce yapılı, zarif, narin.

gündür! Bir hafta süren sevinç düğün haftasıdır! Herkesin ödemek zorunda olduğu borç, ölümdür! Çocukların kötü davranışı bizi mezara kadar izleyen işkencedir! Yüreğin sevinci, kocasına itaat eden kadındır! Ruhun ıstırabı, kötü bir hizmetkârdır! Fakirlik, yaşamdaki yıkımdır. Kötü mizaç, çaresiz hastalıktır! Silinmeyen utanç, bir kızın kötü yola düşmesidir. Çöllük yörelerde yaşayıp insandan nefret eden hayvana gelince, çekirgedir bu; zira yedi hayvanın şekil ve doğasını kendinde birleştirmiştir: Gerçekten, atın başına, boğanın boynuna, kartalın kanatlarına, deve- nin ayaklarına, yılanın kuyruğuna, akrebin karnına ve karacanın boynuzlarına sahiptir!" demiş.

Bunca kavrayış ve bunca bilgi karşısında Halife Harun Reşit son kertede aydınlanmış ve İbrahim İbni Seyyar'a, harmanisini genç kıza vermesini buyurmuş. Bilgin, harmanisini verdikten sonra, sağ elini kaldırmış ve herkesin içinde genç kızın bilgiden yana kendisini aşmış ve çağının harikası olduğuna tanıklık etmiş.

Bunun üzerine Halife, Canayakın'a "Uyumlu çalgı çalmasını ve çalarken şarkı söylemesini bilir misin?" diye sormuş. Kız da "Tabii ki!" demiş. Hemen ucunda sarı ipekten bir püskül bulunan ve altın bir kancayla kapatılmış kırmızı satenden bir kılıf içinde bir ut getirmişler. Canayakın udu kılıfından çıkarmış; çiçekler arasında birbirine birleştirilmiş harflerle her yanı donatılmış saza şu yazıların işlenmiş olduğunu görmüş:

Daha yeşil bir dal iken üstüme kuşlar konar ve bana şarkılarını belletirlerdi!

Şimdi genç kızların dizlerinde, parmaklar altında ses veriyor ve kuşlar gibi şakıyorum!

Bunun üzerine udu göğsüne yaslamış, çocuğunu besleyen bir ana gibi üzerine eğilmiş ve saza on iki çeşitli makama yatkınlık sağlayacak biçimde düzen vermiş ve genel bir hayranlık havasında, tüm yürekleri titreten bir sesle şarkı söylemiş ve tüm gözlerden içtenlikle yaşlar akıtmış.

Şarkısını bitirince, Halife ayağa kalkmış; ve "Canayakın, Tanrı sende verilerini arttırsın ve sana hocalık edenleri ve seni yeryüzüne getirenleri kutsasın!" diye haykırmış. Ve hemen, yüz torba içinde on bin altın dinar hazırlatıp Ebül Hasan'a vermiş; ve Canayakın'a da "Söyle bana, ey şaşılası genç kız, haremime girip kendine özgü bir saray ve birçok eve sahip olmak mı istersin, yoksa eski sahibin olan genç adamla birlikte gitmeyi mi istersin?" diye sormuş.

Bu sözleri işitince, Canayakın, Halife'nin önünde eğilip yeri öpmüş ve...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Seksen Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

Canayakın, Halife'nin önünde eğilip yeri öpmüş ve "Tanrı Halife efendimiz hakkında lütuflarını arttırsın! Ama kölesi, eski efendisinin evine dönmeyi dilemektedir!" diyerek yanıt vermiş.

Halife, seçime hiç kızmadan, hemen onun isteğine boyun eğmiş; ve armağan olarak ona, fazladan beş bin dinar vermiş ve "Manevi bilimlerde ustalık gösterdiğin gibi, aşk konusunda da başarılı

olmanı dilerim!" demiş.

Sonra, Ebül Hasan'a sarayda yüksek bir görev vererek yüceliğinin doruğuna ulaşmış; ve onu en yakın nedimleri arasına katmış. Sonra toplantıdan ayrılmış.

Canayakın, bilginlerin harmanilerinin ağır yüküyle; Ebül Hasan ise, altın dinar dolu torbalarla, gördükleri ve işittiklerinden hayranlık duyup kollarını havaya kaldırıp "Abbasoğulları'nınkine benzer bir cömertlik bu âlemde görülmüş müdür?" diye haykıran topluluğun bakışları altında, birlikte salondan çıkmışlar.

Şehrazat "İşte ey bahtıgüzel şah, bilgili Canayakın'ın bilginler topluluğu ortasında söylediği sözler böyleymiş; ve bu sözler olduğu gibi ülkenin yıllıklarına geçirilerek o zamandan beri tüm Müslüman kadınların eğitimine hizmet etmiş" diyerek sözünü sürdürmüştü.

Sonra Şehrazat, Şah Şehriyar'ın kaşlarını çatıldığını ve tedirgin bir halde düşündüğünü görünce, ŞAİR EBU-NUVAS'IN SERÜVENLERİ'ni ele almakta acele edip, Ebu Nuvas'ın adını duyan yarı uykulu Dünyazat gözlerini faltaşı gibi açıp dinlemeye hazırlandığında, hemen öyküyü anlatmaya başlamış.

Şair Ebu-Nuvas'ın Serüveni

A nlatırlar ki, ancak Tanrı doğrusunu bilir, gecelerden bir gece, uykusu kaçan ve ruhu tedirgin olan Halife Harun Reşit, sarayından tek başına dışarı çıkmış ve can sıkıntısını gidermek için bahçelerin bulunduğu yörede bir gezinti yapmaya gitmiş. Böylece, kapısı açık, ama eşiğinde uyuyan bir hadımağasının gövdesiyle önü kesilmiş bir köşke ulaşmış. Kölenin gövdesinden atlayarak bu köşkün oluşturduğu tek salona girmiş; ve orada perdeleri indirilmiş, sağdan soldan iki büyük meşaleyle aydınlanmış bir yatak görmüş; yatağın yanında, üzerinde, ağzı bir bardakla kapatılmış bir şarap testisi olan bir tepsinin bulunduğu küçük bir masa varmış.

Halife bu köşkte, varlığından habersiz olduğu bu şeyleri bulmaktan dolayı şaşırılmış; yatağa doğru ilerlemiş, perdeyi kaldırmış ve bakışına çarpan güzellik karşısında şaşkın durakalmış. Bu, dolunay halindeki ay kadar güzel ve dağınık saçları tek örtüsü olan genç bir cariye imiş.

Bu görünüş karşısında, son derece büyülenmiş olan Halife, testinin ağzındaki bardağı almış, içine şarap doldurmuş ve içinden "*Gül yanaklarının uğruna, ey genç kız!*" diyerek, ağır ağır içmiş. Sonra genç kızın yüzüne eğilmiş, sol dudağının kenarında gülümseyen siyah küçük bir lekeye bir öpücük kondurmuş.

Bu öpüş, ne denli hafif olsa da, genç kızı uyandırmış; Emir-ül-Mümin'i tanıyarak hemen, korku içinde, yataktan fırlamış. Ama Halife onu yatıştırmış ve ona "Ey genç esire, işte yanında bir ut duruyor! Herhalde bunun nasıl çalındığını biliyorsundur. Seni

tanımasam da, bu geceyi seninle geçirmeye karar verdiğime göre, onun tellerine dokunup sesinle eşlik etmen pek fena olmaz!" demiş.

Bunun üzerine genç kız udu eline almış ve düzen verdikten sonra, yirmi bir değişik makamdan sesler veren bir icraya girişmiş; çalışıyla o denli hayranlık uyandırmış ki, Halife, kendinden geçmenin sınırına ulaşırçasına kendinden geçmiş; ve genç kız, bunun farkına vararak bundan yararlanmakta gecikmemiş. Ve ona "Ey Emir-ül-Müminin, bahtın çekilmezliğinden acı duymaktayım!" demiş. Halife "Nasıl oluyor bu?" diye sorunca; "Oğlun El-Emin ey Emir-ül-Müminin, sana armağan edebilmek için birkaç gün önce beni on bin altına satın aldı. Ama eşin Seyyide Zübeyde, bu tasarıdan haber alarak beni satın almak için harcadığı on bin altını ona ödedi ve beni bu ıssız köşkte kapalı kalayım diye kara bir hadımağasının ellerine teslim etti" demiş.

Halife bu sözleri işitince, çok öfkelenmiş ve genç kadına, ertesi günden başlayarak sırf kendisi için bir saray ile güzelliğine yarışan bir hizmetkâr takımı ayırmayı vadetmiş. Sonra, toparlanarak çabucak dışarı çıkmış ve uyuyan hadımağasını uyandırarak ona, hemen gidip şair Ebu-Nuvas'ı saraya çağırmasını buyurmuş.

Bu, gerçekte, Halife'nin her canı sıkıldıkça, şairi aratarak, onun anlattığı bir serüveni şiire dökmesini ya da doğaçlamadan şiirler okumasını işitmek için başvurduğu bir yolmuş.

Hadımağası, Ebu-Nuvas'ın evine gitmiş ve kendisini orada bulamayınca, Bağdat'ta halkın eğlendiği yerlerde aramaya koyulmuş; sonunda onu Yeşil Kapı mahallesinin dip taraflarında, kötü şöhretli bir meyhanede bulmuş. Ona yaklaşıp "Ey Ebu-Nuvas, Halife efendimiz seni istiyor!" demiş. Ebu-Nuvas kahkahalar koparmış ve "Ey beyazlıklar babası, dostlarımdan genç bir oğlan yüzünden rehin tutulduğum bu yerden kıpırdamamı nasıl isteye-

bilirsin?" diye cevap vermiş. Hadımağası da "Kimdir o ve nerededir?" diye sormuş. O da "Hoştur, sakalı çıkmamıştır ve güzeldir. Ona bin dirhemlik bir armağan vadettim; ama üzerimde bu para olmadığından, borcumdan kurtulmadan buradan alnımın akıyla ayrılamıyorum!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan hadımağası "Allah aşkına! Ebu-Nuvas, bana bu çocuğu göster, bana anlatmaya çalıştığın gibi gerçekten tatlı bir çocuksa, mazur tutulursun; hatta bundan da öteye geçersin!" diye haykırmış.

Onlar aralarında böyle konuşurlarken, şirin çocuk, kapı aralığından güzel başını göstermiş ve Ebu-Nuvas, ondan yana dönerek "Dal bu denli hoş salınırsa, kuşların şakıması da o denli güzel olmaz mı?"¹...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Seksen Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Dal bu denli hoş salınırsa, kuşların şakıması da o denli güzel olmaz mı?" diye haykırmış.

Bunun üzerine genç çocuk salona girmiş. Gerçekten çok güzel bir çocukmuş ve üst üste ve değişik renklerde üç urba giyinmiş bulunuyormuş: ilki tamamıyla beyaz, ikincisi al, üçüncüsü kara.

Ebu-Nuvas ilkin beyaz giysiyi görerek ruhunda esin ateşinin tuttuğunu duyumsamış ve onun onuruna şu şiiri doğaçlamadan

1 Şair Ebu-Nuvas'ın sözlerindeki ayrıntılar Mathers'in çevirisinden alınmıştır (Ç.)

söylemiş:

Süt beyazı bir keten giysiye bürünmüş olarak göründü, mavimtrak göz kapaklarının altında baygındı gözleri ve yanaklarının taze gülleri onları Yaradan'a şükrediyordu!

Ona 'Neden bana bakmadan geçip gidiyorsun, oysa ben boynunu cellada teslim eden bir kurban gibi, kendimi ellerine teslim etmeye razı olmuşum!' dedim.

Bana 'Bırak bu konuşmaları ve sessizce Tanrı'nın yarattığı eseri seyret! Bedenim beyazdır, giysim de beyaz; yüzüm beyazdır, bahtım da beyaz; bu, beyaz üstüne beyaz, beyaz üstüne beyaz demektir!' diye yanıt verdi.

Genç çocuk bu dizeleri işitince gülmüş ve kıpkızıl görünmek için, üstündeki beyaz urbayı çıkarmış. Bunu görünce, Ebu-Nuvas, ruhunu tamamıyla şiirsel heyecanın sardığını duyumsamış ve hemen şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

Köşkte Uyuyan Cariye
(Edmund Dulac)

Ve ben, şaşkınlık heyecanıyla 'Nasıl oluyor da ay beyazlığına sahip olduğun halde, sanki yüreklerimizin kanıyla kızarmış gibi iki al yanağınla ve de lalelerden alınmış al renkli urbanla görünebiliyorsun?' diye haykırdım.

Bana 'Şafak, giysisini bana ödünç verdi; ama, şimdi de güneş alevini armağan etti. Alevlidir yanaklarım ve kıızıdır giysim; alevlidir dudaklarım ve onları renklendiren şarap kıızıdır; bu, kızıl üstüne kızıl, kızıl üstüne kızıl demektir!' diye yanıt verdi.

Şirin çocuk bu sözleri işitince, aceleyle üstündeki kızıl giysiyi sıyırıp atmış ve bedeninin hemen üzerine giymiş bulunduğu kara urbaya bürünmüş olarak görünmüş. İpekten bir kuşak da sıkı sıkıya gövdesini sarmış imiş. Ve Ebu-Nuvas, bunu görünce, kendinden geçmenin sınırlarına dayanmış ve onun onuruna şu dize-leri doğaçlamadan söylemiş:

Gece gibi siyah bir urbaya bürünmüş olarak göründü; ve bana şöyle bir bakış fırlatmakla yetindi! Ona 'Senin beni boşlamanla düşmanların ve beni kıskananların nasıl sevindiğini görmüyor musun?' diye sordum.

'Ah! Şimdi çok iyi anlıyorum: giysilerin siyah ve saçların siyah; gözlerin siyah ve bahtım siyah. Bu, siyah üstüne siyah, siyah üstüne siyah demektir!' dedi.

Halife'nin yolladığı hadımağası, genç adamı görüp bu dizeleri işitince, içinden Ebu-Nuvas'ı mazur tutmuş; ve hemen saraya dönerek Ebu-Nuvas'ın başına gelen serüveni Halife'ye anlatmış; ve şairin güzel genç adama vadettiği parayı ödeyemediğinden meyhanede nasıl rehin tutulduğunu açıklamış.

Bunun üzerine Halife, aynı zamanda hem kızmış hem de zevklenmiş; ve meyhanede rehin tutulananın kurtarılması için gerekli parayı hadımağasına vermiş; ve onu gidip hemen kurtarmasını ve kendi rızasıyla ya da zorla huzuruna getirmesini buyurmuş.

Hadımağası, emri yerine getirmekte acele etmiş ve hemen içkili olarak sallanmakta olan şairi güçlkle de olsa alıp geriye dönmüş. Halife de, sesine hiddetlenmiş izlenimi vererek onu azarlamış; sonra, Ebu-Nuvas'ın gülmekten katıldığını görerek yanına yaklaşmış, elinden tutmuş ve onunla birlikte genç kadının bulunduğu köşke doğru yol almış.

Ebu-Nuvas, mavi ipek satene bürünmüş, yüzü de yine ince mavi bir örtüyle kapanmış olarak yatağa oturmuş gülen, iri siyah gözlü genç kıızı görünce, sarhoşluğundan ayıldığını duyumsamış; ama, buna karşılık, heyecanlanıp o saat esinlenerek şu şiiri onun onuruna doğaçlamadan söylemiş:

Mavi örtülü güzele, güzelliğinin arzusuyla yanan biri-ne acıması için ona yalvardığımı söyleyin! Ona deyin ki 'Ne taze güllerde, ne yaseminlerde bulunan güzel teninin beyazlığından ve incileri ve yakutları solduran gülüşünden dilerim ki, bana bir bakış fırlatarak kısıkançların yağdıracağı uğursuzlukların izlerini okuyabilmemi sağlasın!'

Ebu-Nuvas doğaçlamasını bitirince, genç kız Halife'ye, bir tepsi üzerinde içki sunmuş; o da eğlenmek isteyerek, şairi bardaktaki bütün şarabı tek başına içmeye davet etmiş. Ebu-Nuvas, bunu buyrulduğu gibi yerine getirmiş ve sarhoş edici içki, beyni üzerinde etkisini göstermekte gecikmemiş. O anda, Halife, Ebu-Nuvas'ı korkutmak için, ansızın ayağa kalkıp kılıcını eline alıp sanki kafasını koparmak istemiş gibi onun üzerine atılmış.

Bunu gören Ebu-Nuvas salon boyunca koşmaya başlamış; Halife de onun ardından koşmuş ve sıkıştırdığı her köşede rastgele orasına burasına kılıcın ucuyla dokunmuş. Sonunda ona "Bu kadar yeter! Yerine dön de bir bardak daha iç!" demiş. Ve aynı zamanda, genç kıza da bardağı gizlemesini işaret etmiş; kız da onu giysisinin altına sokarak hemen gözden yok etmiş. Ama Ebu-Nuvas, sarhoşluğuna karşın bunu fark etmiş ve doğaçlamadan şu dizeleri okumuş:

Ne garip serüvendir, benim serüvenim! Safdil bir genç kız, hırsıza dönüşüyor ve şarap bardağını giysisinin altına, benim kendimi saklamak istediğim yere saklıyor! Ama bu öyle bir yer ki, Halife'ye saygımdan adını söyleyemiyorum!

Bu dizeleri duyan Halife gülmeye başlamış; ve şaka olsun diye Ebu-Nuvas'a "Vallahi, şu andan başlayarak seni yüksek bir görev getirmek istiyorum. Bundan böyle, sen Bağdat'taki tüm muhabbet tellallarının unvan sahibi başkanısın!" demiş. Ebu-Nuvas sırttmaya başlamış ve hemen "Bu durumda, ey Emir-ül-Müminin, kendimi buyruklarına arz ediyor ve hemen aracılığımıza ihtiyaç duyup duymadığını söylemeni rica ediyorum" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca, Halife, büyük bir hiddete kapılmış ve hadımağasına hemen gidip çabucak, adaletini yerine getiren cellat Mesrur'u çağırmasını haykırmış. Ve birkaç dakika sonra Mesrur gelmiş ve Halife ona Ebu-Nuvas'ı giysilerinden sıyrmasını buyurmuş...

Anlatısının burasında Şehrazat, günün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Doksanıncı Gece Olunca

Demiş ki:

... ve Halife ona, Ebu-Nuvas'ı giysilerinden sıyrmasını ve sırtına bir semer vurmasını, boynuna bir yular, karnına da bir mahmuz takmasını; ve onu böylece koşumlanmış olarak gözdelerin ve öteki cariyelerin bulunduğu tüm köşklerin önünden geçirmesini; böylece sarayda bulunan herkesin gülme konusu olmasını; sonra da kente götürüp kentin kapısına ulaştırmasını ve tüm Bağdat halkının önünde başını kesip bir tepsiye koyarak kendisine getirmesini buyurmuş. Mesrur da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş; ve hemen Halife'nin buyruğunu yerine getirmeye başlamış. Halife'nin öfkesini dindirmeyi denemenin tamamıyla boşuna olacağını düşünen Ebu-Nuvas'ı alıp götürmüş ve yukarıda tanımlanan duruma soktuktan sonra, ağır ağır sayısı bir yılın günleri kadar çok olan çeşitli köşklerin önünden geçirmeye başlamış.

Oysa, tuhaflıktaki ünü sarayda herkesçe bilinen Ebu-Nuvas, tüm kadınların yakın ilgisini çekmekte gecikmemiş; bunlar ona nedenli acıdıklarını daha iyi anlatmak için her biri kendi bakımın-

dan, başından altın ve mücevher yağdırmaya, sonunda da onun yöresini sarıp güzel sözler söyleyerek onu izlemeye başlamışlar. Öyle ki, önemli bir konuyu görüşmek üzere saraya gelmiş bulunan Cafer-ül-Barmaki oradan geçerken onu bazen gülerken, bazen de sızlanırken görmüş; ve ona yaklaşarak "Ebu-Nuvas, bu ne hal? Ne gibi bir suç işledin ki böyle cezalandırılmışsın!" demiş. O da "Vallahi! Ben bir cinayetin kokusunu bile koklamadım! Sadece Halife'nin önünde en güzel şiirlerimi okudum; o da memnunluğundan bana en güzel giysilerini armağan etti!" diye yanıt vermiş.

O sırada, oldukça yakın bir yerde bulunan ve köşklerden birinin kapısı ardına saklanmış olan Halife, Ebu-Nuvas'ın yanıtını duymuş ve gülmekten kendini alıkoyamamış. Ebu-Nuvas'ı bağışlamış ve ona gerçekten bir onur giysisi armağan etmiş ve de büyük miktarda gümüş vermiş; ve önceleri olduğu gibi, kötü ruh hallerini yaşarken ayrılmaz dostu yapmış.

Şehrazat, şair Ebu-Nuvas'ın bu serüvenini anlatmayı bitirince, küçük Dünyazat sessiz gülüşlerini boşu boşuna yatıştırmaya çalışarak büzüldüğü halının üzerinden kalkmış ve kızkardeşinin yanına koşarak ona 'Vallahi! Kardeşim Şehrazat, bu öykü çok eğlenceli ve Ebu-Nuvas'ın eşeğe dönüştürülmesi görünümce çok gülünç idi! Onun konularını ele alarak bize başka şeyler de anlatmak nezaketini göster!' demiş.

Ama Şah Şehriyar "Ben bu Ebu-Nuvas'ı hiç sevmedim! O saatte başı kesilseydi, zaten başka serüveni de olmazdı. Öyleyse, bu geceyi hoşça geçirmemiz için bize çabucak bir gezi öyküsü anlat; zira, kardeşim Semerkant-ül-Acem hükümdarı Şahzaman ile birlikte, başını kestirdiğim lanetli karımla geçirdiğim serüveni izleyerek, uzak ülkelere bir gezide bulunduğumdan beri, eğitici

gezilere ilişkin her şeye karşı büyük bir ilgi duyuyorum. Dinlenmesi gerçekten çok hoş bir öykü biliyorsan, hemen anlatmaya başlamakta gecikme! Çünkü bu gece uykusuzluğum her zamankinden daha çok!" diye haykırmış.

Şah Şehriyar'ın bu sözlerini duyunca, güzel konuşan Şehrazat, "Şimdi anlatacağım gezi öyküleri, tüm anlattıklarımın içinde en şaşırtıcı ve de en zevkli olanlarıdır. Ey bahtıgüzel şahım, zaten sen kendin de hemen buna karar vereceksin; çünkü, aslında, kitaplar içinde, Gemici Sindbat¹ adıyla anılan gezginin gezileriyle kıyaslanabilecek başka hiçbir kitap yoktur. İşte ben de izin verdiğin andan başlayarak şimdi size bu öyküyü anlatacağım, ey bahtıgüzel şahım!" diye haykırmış.

Ve Şehrazat hemen şu öyküyü anlatmaya başlamış:

1 Sindbat: Fransa'daki kullanım şekli. Arapça'daki "Sindabat" yerine (Ç.)

Gemici Sindbat'ın Öyküsü

Bana kadar ulaşan anlatılara göre, Bağdat kentinde Halife Harun Reşit zamanında, Hamal Sindbat diye adlandırılmış bir adam yaşarmış. Bu adam, koşulları bakımından fakir, yaşamını kazanmak için başının üzerinde eşya taşıyan birisiymiş. Günlerden bir gün, oldukça ağır bir yük taşımak zorunda kalmış; o gün de hava çok sıcakmış; bundan dolayı hamal, üzerindeki yükten ötürü yorulmuş ve terlemiş. Havanın dayanılmayacak kadar sıcak olduğu bu sırada zengin bir tacire ait bir evin kapısı önünden geçiyormuş, ve evin yöresindeki her yer iyice süpürülmüş ve gülsuyuyla sulanmış duruyormuş. Yöreden çok hoş bir meltem esiyormuş; kapının yanında da oturmaya yaraayan bir sıra bulunuyormuş. Bunu gören Hamal Sindbat, dinlenmek ve biraz taze hava almak üzere, yükünü söz konusu sıra üzerine yerleştirmiş, ve kapının içinden hoş bir kokuyla karışmış saf bir rüzgârın kendisine doğru estiğini duyumsamış; bundan büyük bir zevk almış ve sıranın ucuna doğru gidip oturmuş. O zaman musiki sanatında ustalaşmış, zevk veren seslerin şarkılarına eşlik eden çeşitli sazlardan oluşmuş bir çalgı takımının nağmeleri kulağına gelmiş; ve de büyüleyici makamlarla Yüce Tanrı'yı ululayan ötücü kuşların seslerinin varlığını sezinlemiş; ve ötekiler arasında, kumruların, bülbüllerin, ardıç kuşlarının, gerdanlıklı güvercinlerin ve vahşi kekliklerin seslerini ayırt etmiş. Bunları duyunca ruhunda bir hayranlık uyanmış ve duyumsadığı büyük zevkten ötürü, başını aralık kapıya sokarak dip tarafta, genç hizmetkârlar, köleler ve uşakların gidip geldiği ve her türden kimselerle dolu ve ancak şahların ve sultanların saraylarında bulunabilecek şeylerin yer aldığı büyük bir bahçe görmüş.

Bunu izleyerek, kendisine doğru gelen, kuşkusuz harika ve lezzetli bir yemek kokusu genzini doldurmuş; bu kokuda her türden yiyecek ve iyi nitelikli içeceklerin lezzetli tadı birbirine karışmış bulunuyormuş. Bunu duyumsayınca gözlerini gökyüzüne kaldırarak "Sana şükürler olsun ey Yaradan, ey âlemin rızkını sağlayan! Hoşuna gidene hesapsız ihsanda bulunursun! Ey Tanrım! Sana haykırıyorum, yaptıklarından hesap sormak için ya da adaletin ve iraden üstüne sorguda bulunmak için değil; çünkü kul olarak yaratılanlar, kudretli efendilerine hiçbir şey sormazlar! Sadece gözlemlerimi söylüyorum. Şükürler olsun sana! Dilediğine servet verir, dilediğini fakirleştirirsin; arzuna göre kimini yüceltir, kimini alçaltırsın; biz anlayamasak da her zaman bunun bir mantığı vardır! Böylece, işte bu zengin hanenin sahibi... Mutluluğun son sınırlarına dayanırcasına mutludur! Bu büyüleyici kokuların, bu lezzetli yemeklerin, bu hoş dumanların ve bu üstün lezzetteki içkilerin zevki içinde yaşamaktadır! Mutludur, ama o, rahat ve memnun bir kişiye, benim gibi kimileri de, yorgunluğun ve sefaletin sınırlarında yaşarlar!" diye haykırmış.

Sonra hamal elini şakağına dayayarak tüm gücüyle doğaçlamadan şu dizeleri okumuş:

Çoğu zaman barınaksız bir zavallı, bahtının yarattığı bir sarayın gölgesinde uyanır. Bense, ne yazık ki, her sabah bir gün öncekinden daha sefil uyanırım!

Savurgan bahtın önlerine yığıldığı varlıkların bağrında başkaları mutlu ve memnun yaşarken; bahtsızlığım, sırtıma yüklenip beni yoran ağır yüklerle her an daha fazla artar.

Talih, acaba bir başkasının sırtına benimkine benzer bir yük yüklemiş midir? Bununla birlikte, başkaları, onur ve refahla gırtlaklarına kadar yüklüdür; ama eşit görülse de çeşitli ağırlıklar taşırız.

Yüzlerine bakılsa bana benzerler; ama boşuna bu görünüşü; baht onlarla benim arama ayrımlar koymuştur; benim onlara benzeyişim ekşi ve kekremsi sirkenin şaraba benzemesi gibidir.

Ama senin cömertliğinden hiç yarar sağlamamışsam da, ey Tanrım, seni suçluyorum sanma! Sen yücesin, muazzamsın ve adilsin! Ve bilgelikle hükmettiğini bilirim!

Hamal Sindbat bu dizeleri okuyup bitirince, ayağa kalkmış ve yükünü başına koyup oradan ayrılmak istemiş; o sırada sarayın kapısı açılmış ve oradan ince yüzlü, güzel yapılı, giysileri çok hoş küçük bir köle çıkarak gelip onun elini tutmuş ve "Gel de içeri gir ve seninle konuşmak isteyen efendimi gör!" demiş. Çok korkan hamal, kendisini genç köleyi izlemekten alıkoyacak bir özür bulmaya çalışmışsa da, başarı sağlayamamış. Yükünü giriş yerindeki kapıcıya emanet ederek çocukla birlikte hanenin içine girmiş.

Hanenin içini, ağırbaşlı ve saygın kişilerle dolu şahane bir mekân olarak görmüş; avlunun orta yerinden kendisini bir salona almışlar. Orada saygın görünümlü ve hatırlı kişilerden oluşmuş birçok çağrılıyı fark etmiş. Ve yine her türden çiçekler, her türden kokular, her çeşitten reçeller, hamur işi tatlılar, badem tatlıları, harika meyveler, olâğanüstü miktarda kuzu kebabı ve gösterişli yemeklerle dolu tabaklar, üzüm suyundan çekilmiş nefis iç-

Sindbat Tanrı'ya Dua Ederken
(Louis Rhead)

kilerle dolu tepsiler görmüş. Ve her biri kendisine bağışlanmış mevkiye göre sıralanmış, dizlerinde musiki araçları bulunan güzel esireler bulunuyormuş.

Salonun ortasında, öteki çağrılıların arasında bulunan yüz çizgileri güzel görünüşü çok hoş ve yüzünden ağırbaşlılık, iyilik, soyluluk ve büyüklük taşan, yılların geçmesiyle sakalları beyazlaşmış bir kişi görmüş. Bütün bunları gören Sindbat...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Sindbat Kaderine Lanet Okurken
(H. J. Ford)

Ama İki Yüz Doksan Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

Bütün bunları gören Sindbat, öylece kalakalmış ve kendi kendine "Vallahi! Bu hane, kudretli ecinnilerin ülkesinde herhangi bir saray ya da büyük bir şahın ya da sultanın ikamet yeri olmalı!" demiş. Ve hemen nezaket ve görgünün gerektirdiği durumu takınmış ve orada bulunan herkese barış dilemiş, onların durumlarına uygun dileklerde bulunmuş, elleri arasından yeri öpmüş, sonra başı önüne eğik saygıyla ve alçak gönüllülükle ayakta beklemiş.

*Küçük Köle Sindbat'ı Eve Davet Ederken
(T. Dalziel)*

O zaman hane sahibi, ona, yaklaşmasını ve yanlarına oturmasını söylemiş; ve çok sevimli bir edayla ona "Hoşgeldin!" dedikten sonra, tepsielerde bulunan tüm yemekler içinde en zevkli, en lez-

zetli ve en güzel hazırlanmış olanlardan yemesi için ona ikramda bulunmuş. Hamal Sindbat, davet lafı ağızdan çıkar çıkmaz bu çağrıyı onurlandırmakta gecikmemiş. Doyuncaya kadar yemek yemiş ve Tanrı'ya "Verdiğin nimetlerden ötürü sana şükürler olsun!" diyerek teşekkür etmiş.. Bunu izleyerek kalkıp el yıkamış ve gösterdikleri dostluktan ötürü tüm çağrılılara da şükranlarını bildirmiş.

Ve, önce yedirip içirtmeden misafiri sorgu suale boğmamak gerektiği hakkındaki âdete uymuş olan ev sahibi, ancak o zaman hamala "Buraya hoşgeldin, şöyle rahatça otur, keyfine bak! Günün kutlu olsun! Ama, ey konuğum, bana adını ve mesleğini söyler misin!" demiş. O da "Ey efendim, bana Hamal Sindbat derler, mesleğim ücret karşılığı başım üzerinde yük taşımaktan ibarettir" diyerek yanıt vermiş. Hane sahibi gülmüş ve ona "Bil ki, ey hamal, senin adınla benimki aynı, bana da Gemici Sindbat derler!" demiş.

Sonra "Yine bil ki, ey hamal, senden buraya gelmeni rica ettiysen, dışarıda sırada otururken okuduğun güzel dizeleri sana tekrarlatmak içindir!" diyerek sözünü sürdürmüş.

Bu sözleri duyunca hamal çok şaşırılmış ve "Tanrı senden razı olsun! Bu düşüncesizce davranışından dolayı beni suçlama; çünkü, çekilen acılar, uğranılan yorgunluklar ve sefalet, adama, nezaketsizlik, budalalık ve küstahlıktan kurtaracak başka şey öğretmeye olanak bırakmıyor!" demiş.

Ama Gemici Sindbat, Hamal Sindbat'a "Söylediğin dizelerden hiçbir utanç duyma ve sıkıntıya kapılmadan burada kal; çünkü bundan böyle benim kardeşimsin sen! Yalnız, şimdi bana, işittiğim ve beni hayran bırakan o dizeleri yeniden okumanı rica ediyorum!" demiş.

Küçük Köle Sindbat'ı Eve Davet Ederken
(Louis Rhead)

Bunun üzerine hamal, Gemici Sindbat'ı hayran bırakan söz konusu dizeleri yeniden okumuş.

Dizeler okunup bitince, Gemici Sindbat, Hamal Sindbat'a dönerek, ona "Ey hamal, bil ki, benim de bir öyküm var; hem de pek şaşırtıcı. Yaşadığım bütün serüvenleri ve bu sarayda oturma mutluluğuna erişmeden önce başıma gelen tüm felaketleri sana anlatacağım. O zaman, ne müthiş ve ne garip çabalar, ne gibi felaketler ve hangi kötülük ve bahtsızlıklar pahasına yaşlılığımda içinde yaşamakta bulunduğumu gördüğün bu serveti elde ettiğimi anlayacaksın. Çünkü, sen kuşkusuz başımdan geçen yedi olağandışı geziyi bilmemektesin; bu gezilerin her birinin öylesine işitilmedik yanları vardır ki, onları sadece düşünmek bile insanı şaşkınlıkların sınırına ulaştıracak kadar hareketsiz bırakır. Ama sana ve buradaki tüm saygın çağrılılara anlatacağım her şey, kısaca bahtın daha önce böyle alnıma yazdığından dolayı başıma gelmiştir; ve insanın alnına yazılan da sakınılması ve kaçınılması olanaksız şekilde yaşanır."

*Gemici Sindbat Hikayesini Anlatırken
(Edmund Dulac)*

Gemici Sindbat'ın Birinci Gezisi

Sizler hepiniz bilin ki efendiler, ey çok ünlü kişiler ve sen, benim gibi adı Sindbat olan sayın hamal, kentteki kişiler ve tacirler arasında büyüklerden sayılan tacir bir babam vardı. On- da dağıtmayı âdet edindiği, akıllıca bir dağıtımla fakirlere sada- ka vermek için boyna kullandığı pek çok servet vardı. Bu yüz- den öldüğü zaman miras olarak, henüz ergenlik yaşıma ulaşma- dığım bir sırada bana, mallar, topraklar, köyler bıraktı.

Ergenlik çağıma ulaştığımda, bütün bunlar benim üzerimdeydi; ben de olağandışı yemekler yemek ve olağandışı içkiler içmek, gençlerle düşüp kalkmak, son kertede pahalı giysilerle donan- mak ve dost ve arkadaş edinmekten zevk alıyordum; ve benim her zaman yaranım oluşturacak şekilde bunun böylece sürüp gi- deceğine inanıyordum. Bu tarzda uzun bir süre yaşamımı sür- dürdüm; sonunda zenginliğimin dağılıp gittiğini, koşullarımın değiştiğini ve mallarımın elimden çıktığını görerek şaşırıp kal- dım ve aklımı başıma devşirdim. O zaman, içinde bulunduğum uyuşukluktan sıyrılıp korkunun pençesine düştüm ve bir gün yaşlandığımda yoksulluğa düşeceğim endişesiyle dondum kal- dım. Tam o sırada rahmetli babamın tekrarlamaktan hoşlandığı, dua ve barış üzerine olası efendimiz Davut oğlu Süleyman'ın şu sözleri aklıma geldi: "Üç başka şeye yeğ tutulacak üç şey vardır: Ölüm günü, doğum gününden daha üzücüdür; canlı bir köpek ölü bir arslandan daha iyidir, mezar da yoksulluğa yeğlenir."

Bu düşüncelere kapılarak o saatte ve o anda ayağa kalktım; eşya ve giysi olarak elimde ne kalmışsa topladım; vakit geçirmeden bunları sattım; ve elimdeki mal, mülk ve toprak olarak kalan

ufak tefek varlığı da açık arttırmaya çıkardım; böylece, üç bin dirhem para edindim.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Doksan İkinci Gece Olunca

Böylece, üç bin dirhem para edindim; ve hemen görmediğim, bilmediğim ülkeleri gezme fikri aklıma geldi. Çünkü şairin şu dizelerini hatırlamıştım:

Güçlükler, kazanılan zaferi daha da güzelleştirir! İnsanoğlunun zaferi, uykusuz geçen uzun gecelerin ölümsüz kızıdır!

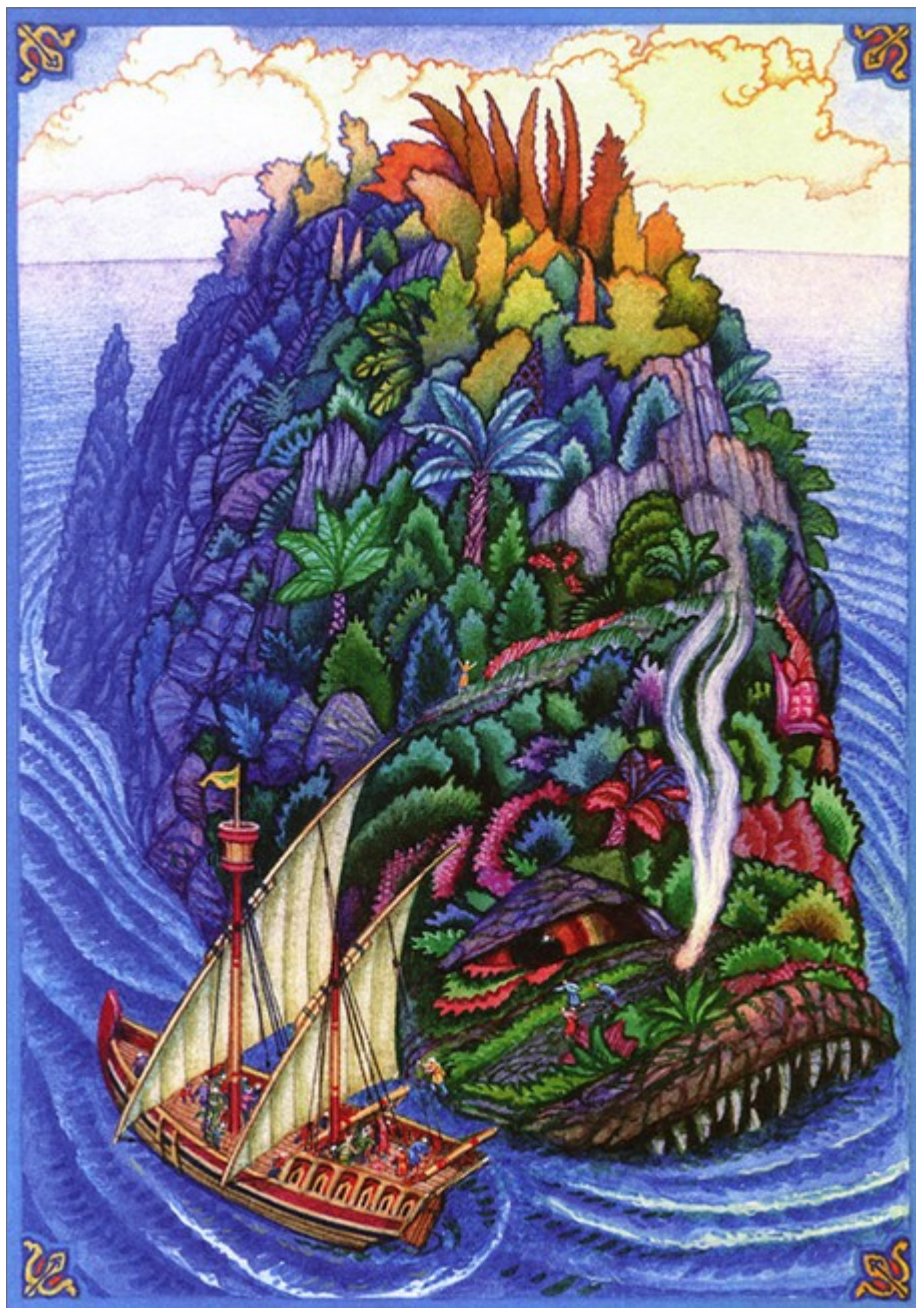
Denizin beyaz, boz ya da pembe incilerinin eşsiz hâzinesini bulmak isteyen kişi, bu güzel şeylere ulaşmadan önce dalmayı bilmelidir. Çabasız zafer kazanmak isteyen, ölünceye kadar imkânsız bir umudu izleyecektir!

Böylece, daha fazla ertelemeyen, hemen çarşıya koştum, oradan bol miktarda çeşitli mal ve her türden döküntü eşya satın aldım ve bunları hemen önceden birçok tacirin yer tuttuğu, kalkmak üzere bulunan bir gemiye taşıdım; ve içim deniz yolculuğuna ısındığı bir sırada gemi Bağdat'tan ayrıldı ve nehirden aşağı deniz üzerindeki Basra'ya doğru yol almaya başladı.

Gemi Basra'dan açık denize doğru yelken açtı ve gece gündüz yol alarak birçok ada geçtik ve denizler aştık; ve bir kara parçasından bir diğerine ulaştık. Her indiğimiz yerde, yeni mallar almak üzere elimizdeki malları satıyor, değiş tokuş yapıyor ve büyük kâr sağlıyorduk.

Kara görmeden günlerce yol aldıktan sonra bir gün, denizin ortasında, üzerindeki bitkilerden cennet bahçelerinden birine ulaştığımızı düşündüren bir adanın belirdiğini gördük. Bunu gören geminin kaptanı, karaya çıkmak istedi; ve önce çapayı attırıp merdivenleri indirttikten sonra bizi karaya çıkardı. Hepimiz gemiden indik; tacirler yanlarında, yenecek şeyler ve mutfak kap kaçağı da indirdiklerinden, kimileri ateş yakmaya ve çamaşır yıkamaya girişti. Kimileri de dolaşmakla, oyalanmakla ve denizin yorgunluğunu gidermekle yetindi. Ben, yeyip içmeyi unutup dolaşmayı, bu yöreleri kaplamış bulunan bitkilerin güzelliğinden yararlanmayı yeğleyenlerdendim.

Böylece üzerimizden yorgunluğu atarak dinlenirken, birdenbire adanın tümüyle sarsıldığını ve bizi birkaç adım öteye fırlatacak şiddette salladığını duyumsadık. Ve aynı anda, geminin önünde kaptanın belirerek bize, korkulu bir ses ve ürkmüş tavırlarla "Ey yolcular, kurtarın kendinizi, acele edin! Çabuk gemiye binin! Her şeyi orada bırakın! Eşyalarınızı terk edip canınızı kurtarın! Sizi bekleyen uçurumdan kaçın! Çabuk koşun! Çünkü üzerinde bulunduğunuz ada, ada falan değil; dev bir balina! Denizin bu kesiminde eski çağlarda mekân tutmuş olduğu anlaşılıyor; öylesine ki, denizin kumu sayesinde üzerinde bitkiler bitmiş! Siz onu uykusundan uyandırdınız! Rahatını bozdunuz ve sırtında ateş yakarak tedirgin ettiniz! Bakın işte kıpırdıyor! Yoksa bir daha dönmeksizin sizi denizin derinliğine sürükleyecek! Kurtulun! Her şeyi bırakın! Ben de hemen demir alıyorum!" diye haykırmış.

Balina Adası
(V. Britvin)

Kaptanın bu sözlerini işitince korkan yolcular; bütün mallarını, giysilerini, kapacaklarını orada bırakıp henüz demir almış olan gemiye koştular. Kimileri tam zamanında yetişebildi, diğerleri yetişemedi. Çünkü balina çoktan harekete geçmiş ve birkaç sıçrayıştan sonra, sırtında bulunanların hepsini denize dökmüştü. Tekrar tekrar üzerlerine gelen dalgalar da hepsini boğmuştu.

Ben balinanın üzerinde kalıp denize dökülenler arasındaydım. Ama yüce Tanrı, beni korudu, boğulmaktan esirgedi ve elimin altına oyuk bir tahta parçası, gemideki yolcuların çamaşır yıkamalarına yarayan büyük bir gerdel göndererek kurtardı. İlk on tutundum, sonra tehlikenin bana verdiği güç ve canımın kıymetini bildiğimden büyük bir çabayla üzerine çıkmakta başarı sağladım! Bunun üzerine ayaklarımı çarparak, dalgalar beni bazen sağa, bazen sola savururken yol almaya başladım.

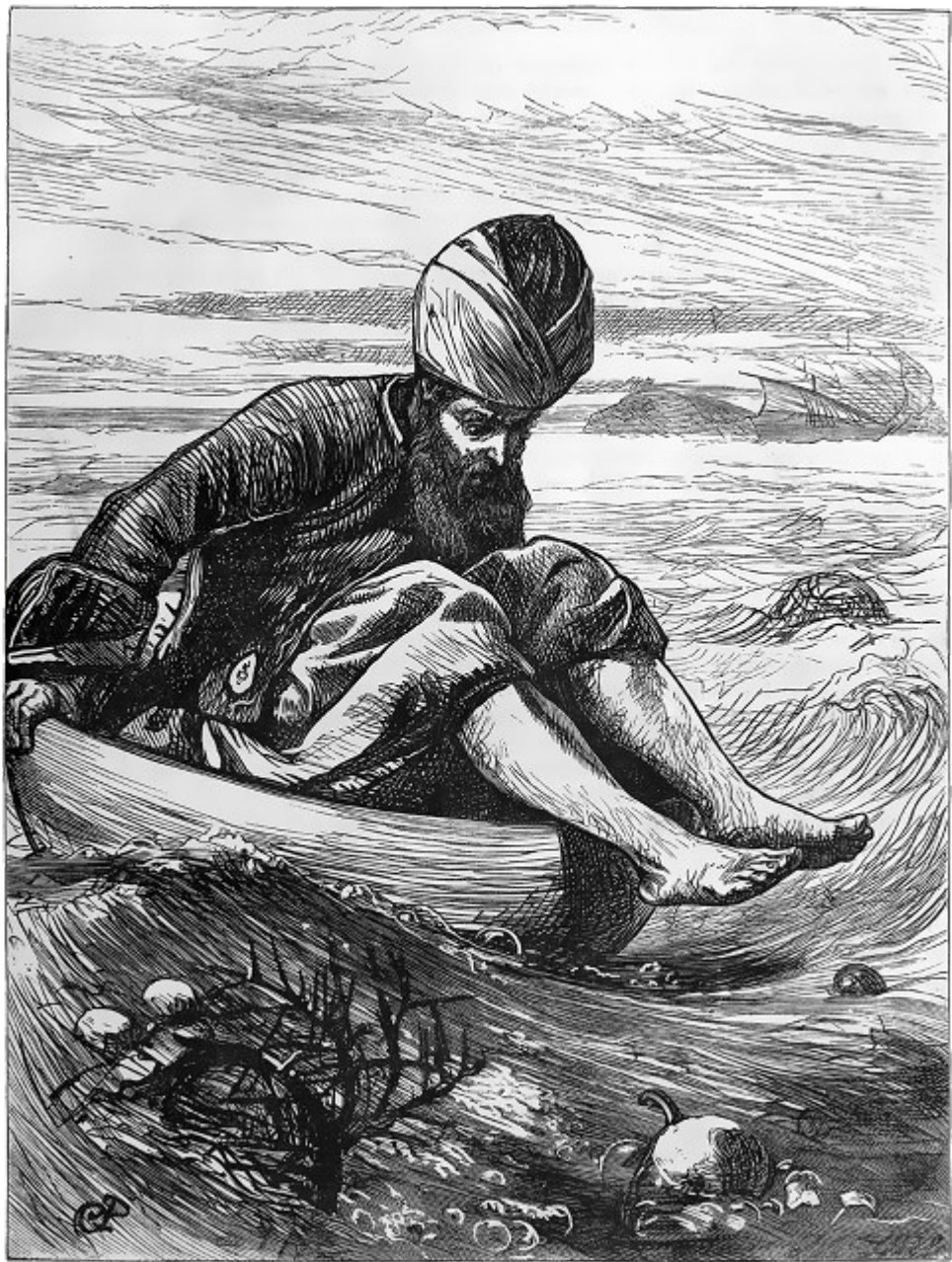
Kaptana gelince, oradan kurtarabildikleriyle pupa yelken uzaklaşmakta acele etmiş; geride kalan ve canını kurtarmak için çırpınanlarla ilgilenmemişti. Bunlar da kısa bir süre sonra can vermekte gecikmediler. Bense ayaklarımı kullanarak var gücümle gemiye yetişmeye çalıştım. Ama onun uzaklaşıp gittiğini gördüm. O sırada deniz üzerinde gece olmuş; kaybolma ve terk edilme durumum kesinleşmişti. Böylece gecenin beni yutmasına karşı bir gün bir gece savaştım. Sonunda rüzgârın ve akıntıların sürüklemesiyle, uçurum halindeki kayalardan bitkilerin denize sarktığı ya da yukarı tırmandığı ve de denizde ıslandığı sarp bir adanın kıyılarına kadar sürüklendim. Bu dallara tutunarak, ellerimin ve ayaklarımın yardımıyla sarp kıyının yukarılarına kadar çıkmayı başardım.

Böylece kesin bir yokoluştan kurtulunca, bedenimi yoklamayı düşündüm; onu kaplayan yara bereleri, ayaklarımın şiştiğini ve koparabildikleri etimle karınlarını doyuran balıklardan arta ka-

lan bedenimdeki ısırick yerlerini gördüm. Bununla birlikte hiçbir acı duymuyordum; geçirdiğim tehlike ve yorgunluktan âdeta duyarsız hale gelmişim. Adanın toprağına karın üzeri bir ceset gibi uzandım; tam bir sersemleme içinde bayılmışım. Bu durumda ertesi güne kadar kaldım; üzerime dikine düşen güneşle uyan-dım. Ayağı kalkmak istedim; ama şişmiş ve ağırlı ayaklarım bana yardımını reddetti; yeniden toprağı düştim.

Bunun üzerine, içine düştüğüm durumdan dolayı çok üzülerek, bazen ellerim ve ayaklarımla sürünerek, bazen de dizlerim üzerinde yürüyerek ilerlemeye koyuldum ve beslenecek bir şeyler aradım. Sonunda, yöresinde meyve ağaçları bulunan, temiz ve harika bir suyu olan bir kaynakla sulanan bir düzlüğe ulaştım. Orada meyve yiyerek, su içerek birkaç gün dinlendim. Böylece ruhum yeniden canlanmakta gecikmedi ve uyuşmuş bedenim hayat bularak daha kolay hareket etmeye başladı. Tam anlamıyla olmasa da organlarımla da kolayca oynatabildim. Çünkü, yürüyebil-mek için hâlâ beni ayakta tutacak bir çift değneğe ihtiyaç duyuyordum. Böylece, düşleyerek ve meyveler yiyerek, ağaçlar arasında ağır ağır ve bu ülkeyi hayranlıkla seyrederek tüm kudretlerin sahibi Tanrı'nın bu eseri önünde kendimden geçerek uzun uzun dolaştım.

Bir gün kıyıda dolaşırken, uzaktan vahşi bir hayvan ya da deniz canavarlarından bir canavar gibi gözüme çarpan bir şey gördüm. Bu şey öylesine kafamı karıştırdı ki, içimde kıpırdanan çeşitli duygulara karşın bazen ilerleyerek bazen durarak ona yaklaştım. Sonunda bunun bir kazığı bağlanmış harika bir kısrak olduğunu anladım. Kısrak o kadar güzeldi ki, daha yakından görmek için yanına yaklaşmak istedim. Ama birdenbire korkunç bir kışne-meyle beni dehşete düşürdü ve olduğum yerde kaldım; o zaman oradan en çabuk şekilde uzaklaşmaktan başka bir şey istemedim; ve tam o sırada, yer altından bir adam çıkarak iri adımlarla

Sindbat Gerdelin Üzerindeyken
(J. G. Pinwell)

Sindbat Gerdelin Üzerindeyken
(Louis Rhead)

bana doğru ilerleyip "Sen kimsin? Ve nereden geliyorsun? Seni buraya kadar sürükleyip getiren sebep nedir?" diye haykırdı.

Kendisine "Efendim, bil ki ben garip bir kimseyim; bir geminin üzerindeyken diğer yolcularla birlikte boğulmak üzereydim. Ama Tanrı bana bir tahta gerdel lütfetti de tutundum ve dalgaların beni bu kıyılara atmasıyla karaya çıktım!" diye yanıt verdim.

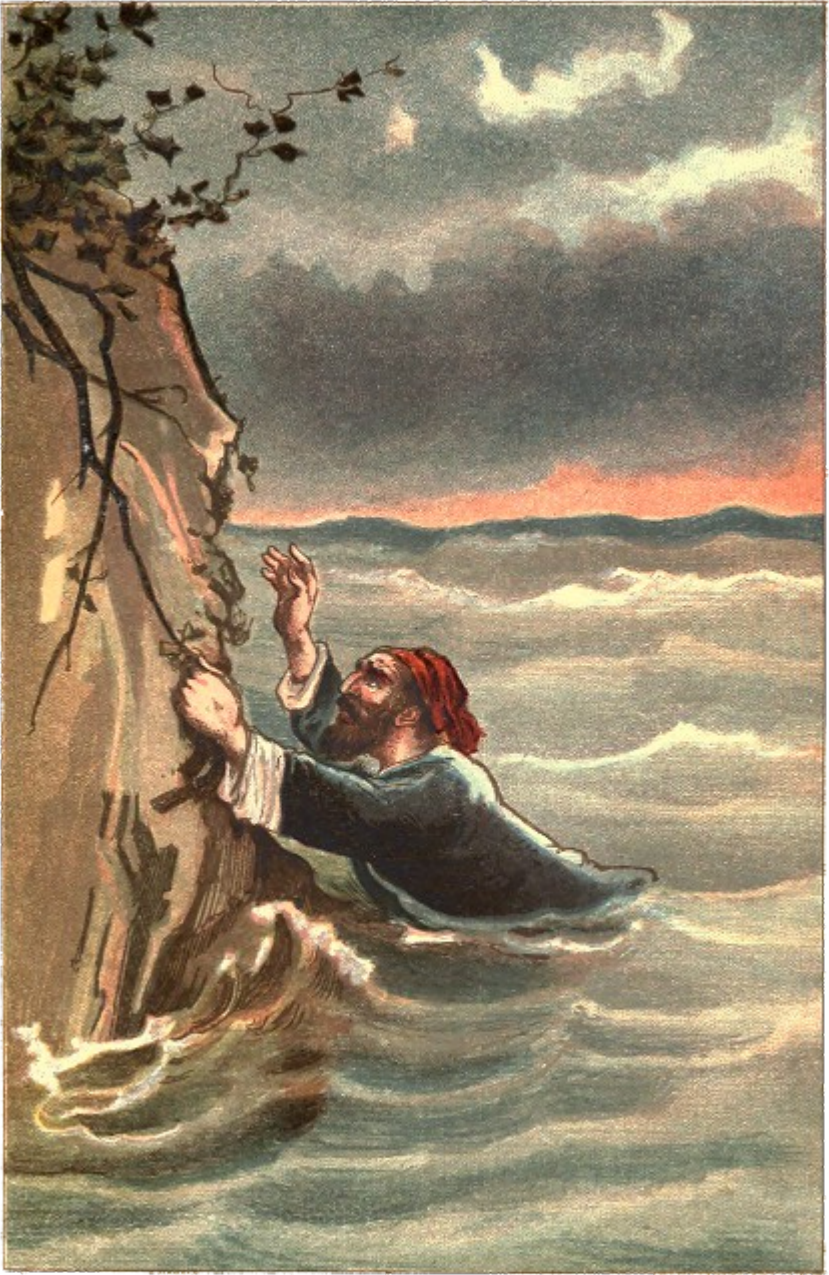
Benim bu sözlerimi işitince, adam benim elimden tuttu "Beni izle!" dedi. Ben de onu izledim. O zaman beni bir yeraltı mağarasına götürdü; ve beni büyük bir salona sokarak onur mevkiine oturttu ve yenecek bazı şeyler getirdi; çünkü açtım. Doyuncaya kadar yemek yedim ve yeterince doyunca ruhum yatıştı. Bunun üzerine bana geçirdiğim serüven üzerine sorular sordu; ben de ona başından sonuna kadar bu serüveni anlattım; duyduklarına inanmazcasına şaşırdı. Sonra ekledim: "Tanrı seni korusun efendim, sana sormak istediğim şey için beni ayıplama! Ben sana serüvenimle ilgili gerçeği anlattım; şimdi de ben senden, senin kim olduğun ve bu yeraltı salonunda oturmanın nedenini ve deniz kıyısında tek başına olan bu kırsağa bağlılığını öğrenmek arzusunda'yım!"

Bana "Bil ki bu adada çeşitli yerlerde bulunan kişileriz biz..."

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Doksan Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Sindbat Kıyıya Tırmanırken
(George Fyler)

"Bil ki bu adada, çeşitli yerlerde bulunarak Şah Mührican'ın atlarına bakmakla görevli kişileriz biz. Her ay, yeni ay belirdiğinde, her birimiz buraya henüz el sürülmemiş cins bir at getiririz ve onu sahilde bir yerlere bağlarız. Kendimiz de mağarada gizleniriz. O sırada dışının kokusunu alan deniz aygırlarından bir aygır sudan çıkar; sağına soluna bakınarak kimseyi görmeyince kısrağın üzerine biner ve onunla çiftleşir. Sonra kısrakla işini bitirince, sırtından iner ve onu birlikte götürmek ister. Ama, kısrak kazığa bağlı olduğundan onu izleyemez; bunu gören aygır yüksek sesle kişner ve başına ve ayaklarına çifteler atmaya başlar; ve gittikçe daha yüksek sesle kişner. O zaman biz, onu iştir ve kısrakla işinin bittiğini anlayarak her yandan birden fırlayıp dışarı çıkarız; büyük feryatlar kopararak aygırı ürkütür ve onu denize geri dönmeye zorlarız! Kısrağa gelince, gebe kalır ve tüm yer-yüzünde eşi bulunmaz ve bir hazineye bedel dişi ya da erkek bir tay doğurur; ve işte tam bugün deniz aygırının geleceği gündür. Ve ben, sana, bir kez bu iş bitince, Şahımız Mührican ile seni tanıştıracığıma ve de ülkeyi tanıtacağıma söz veririm. Seni, bana rastlattığı için Tanrı'ya şükürler olsun! Çünkü, ben olmasaydım, asla yakınlarını ve ülkeni göremeden ve senin ne olduğunu kim-seler asla bilmeksizin bu ıssız yerde kederden ölür giderdin!" dedi.

Bu sözleri duyunca, at bakıcısına çok teşekkür ettim; ve onunla konuşmayı sürdürdüm. Tam o sırada deniz aygırı sudan çıktı, kısrağın üzerine bindi ve onunla çiftleşti. Bitirilecek şeyi bitirince kısrağın üzerinden indi ve onu götürmek istedi; ama kazığı yerinden sökemediğinden çifte atmaya ve kişnemeye başladı. Ama kısrağın bakıcısı mağaradan dışarı fırladı; haykırarak arkadaşlarını çağırdı; ve hepsi birden ellerinde palaları, mızrakları ve kalkanlarıyla deniz aygırının üzerine atıldılar; o da korkuya kapılarak kısrağı bıraktı ve bir manda gibi denize daldı ve suların

içinde kayboldu.

Bu sözleri duyunca, at bakıcısına çok teşekkür ettim; ve onunla konuşmayı sürdürdüm. Tam o sırada deniz aygırı sudan çıktı, kısırağın üzerine bindi ve onunla çiftleşti. Bitirilecek şeyi bitirince kısırağın üzerinden indi ve onu götürmek istedi; ama kazığı yerinden sökemediğinden çifte atmaya ve kişnemeye başladı. Ama kısırağın bakıcısı mağaradan dışarı fırladı; haykırarak arkadaşlarını çağırdı; ve hepsi birden ellerinde palaları, mızrakları ve kalkanlarıyla deniz aygırının üzerine atıldılar; o da korkuya kapılarak kısırağı bıraktı ve bir manda gibi denize daldı ve suların içinde kayboldu.

Bunun üzerine tüm öteki at bakıcıları, her biri kendi kısırağıyla benim yöremde toplandılar ve bana binlerce incelik gösterdiler; yiyecek daha başka şeyler de sunup benimle birlikte yedikten sonra, bana güzel bir binek atı verdiler; ve ilk at bakıcısının çağırısı üzerine efendileri Şah'ın yanına gitmek üzere kendilerine eşlik etmemi istediler. Ben de hemen kabul ettim; ve hep birlikte yola çıktık.

Kente ulaştığımızda, yoldaşlarım bana sarayın önünde beklememi söylediler ve Şah'ın huzuruna çıkarak benden, başıma gelenlerden söz ettiler. Bundan sonra, beni saraya götürdüler; bana verilen izne uyarak taht salonuna girdim ve Şah Mihrican'ın önünde saygı duruşunda bulundum; ve kendisine barış diledim. Şah dileğime barış dilekleriyle yanıt verdi; "Hoş geldin!" diyerek serüvenimi bir kez de benim ağzımdan duymak istedi. Hemen itaat ettim; hiçbir ayrıntıyı atlamadan başıma gelenleri anlattım.

Bu öyküyü duyunca, Şah Mihrican, çok şaşı ve bana "Oğlum, demek ki, uzun bir ömür yaşamak alnında yazılıymış; yoksa hiç kuşkusuz oracıkta bunca felaket ve yıkıma dayanamayıp ölürdün. Seni kurtaran Tanrı'ya şükürler olsun!" dedi. Bunu izleyerek iyi dileklerle dolu daha birçok söz ettikten sonra, o günden başlayarak beni yanında alıkoyarak hakkımda iyi niyetinin bir kanıtı olarak ve de denizcilik konusundaki bilgime güvenerek beni, hemen orada, adasının liman ve rıhtımlarının yöneticisi ve bütün gemilerin geliş gidişlerini düzenleyen yetkili kişi yaptı.

Yeni görevlerim beni her gün saraya uğrayıp Şah'a iyi dilekleri mi sunmaktan alıkoymuyordu; zamanla Şah bana öylesine alıştı ki, beni tüm yakınlarına yeğledi. Bunu sayısız armağan ve şaşırtıcı bağışlarda bulunarak ve hemen her gün tekrarlayarak kanıtladı. Ve ben onun üzerinde öyle bir etki bıraktım ki, devletle ilgili tüm dilekçeler ve halkın hayrına olacak tüm işler benim aracılığımla işleme konulur ve yerine getirilir oldu.

Ama bütün bu özen, bana bir türlü ülkemi ve beslediğim bir gün oraya dönme ümidimi unutturamıyordu. Bundan dolayı adaya gelen tüm yolculara ve denizcilere sorular sormaktan geri durmuyor ve onlardan Bağdat'ı görüp görmediklerini ve Bağdat'ın nerede bulunduğunu bilip bilmediklerini öğrenmek istiyordum. Ama bu konuda hiç kimse bu soruları yanıtlayamıyordu; hemen hepsi bana bu kentten söz edildiğini duymadıklarını, nerede olduğunu da bilmediklerini söylüyorlardı. Kendimi yabancı bir ülkede mahkûm gibi görmekten dolayı kederim günden güne artıyor ve kentimin varlığından bile kuşku duyan ve oraya nasıl gideceğini bilmeyen kimseleri görmekten doğan şaşkınlığım son sınırına ulaşıyordu.

Bu adada oturduğum sürede, şu anlatacaklarım, binlercesinden bazıları olan pek çok şaşırtıcı şey gördüm:

Her zamanki gibi bir gün Şah Mhrican'ın huzurunda iken Hindistan'dan gelen birkaç kişiyle tanıştım; selam verip aldıktan sonra sorularıma yanıt verdiler ve bana ülkeleri olan Hindistan'da çok çeşitli sınıftan insan bulunduğunu; bunlardan başlıca ikisinin soylu ve dürüst kişilerden oluşan ve asla haksızlık ve suçlu eylemlerde bulunmamış olan Kşatriya'lar; asla şarap içmeyen, neşenin dostu olan ve tavırlarındaki incelikle seçkinleşen, atlara, görkemliliğe ve güzelliğe düşkün Brahmanlar olduğunu anlattılar. Yine bu bilgin Hintliler bana aslında başlıca kastların

yetmiş iki alt kasta bölündüğünü ve bunların hiçbirinin diğerleriyle ilişkisi bulunmadığını anlattılar. Bu beni şaşkınlığın sınırlarına dek şaşırttı.

Bu arada, Şah Mihrican'a ait bulunan ve adı Kaabil olan bir başka adayı da ziyaret etme fırsatını buldum. Orada bütün gece davul ve dümbelek sesleri duyuluyordu. Bura halkının mantıksal düşünceye ve güzel fikirlere sahip olduğunu gördüm. Zaten, onların bu konudaki şöhretleri gezginler ve gemiciler tarafından da biliniyordu. Bir gün yüz arış boyunda bir balık, başka günlerde de yüzü baykuşa benzeyen başka balıklar gördüm.

Gerçekte, efendilerim, başkaca olağandışı daha birçok şey de gördüm; ve harika olaylara tanık oldum; ama anlatması beni konudan uzaklaştırır. Sadece, bu adada birçok şeyler öğrenmek ve değiş tokuştan ve alış veriştten epeyce zenginleşmek için gerekli bir süre daha kaldığımı eklemem yetecektir sanırım.

Günün birinde, âdetim gereği ve işimin icabı olarak her zamanki gibi koltuk değneğime dayanmış, deniz kıyısında bulunuyordum; rıhtıma içi tacirle dolu büyük bir geminin girdiğini gördüm. Geminin sağlam şekilde demir attığını işittim ve merdiven indirdiğini gördüm; merdiveni tırmanıp geminin bordasına çıktım; ve gidip yükünü kayda geçirmek üzere kaptanını buldum. Benim gözümün önünde tayfalar bütün yükü indirdiler; elimden

geldiğince doğru saptamalarda bulundum; ve işleri bitirince, kaptana "Geminde bunlardan başka şeyler var mı?" diye sordum. Bana "Efendim, geminin orta ambarında biraz daha yük var, ama orada depo edilmiş olarak duruyor; çünkü sahibi, gezi-deyken bizimle birlikteydi; ama denizde yüzerken boğuldu; şimdi onun buradaki mallarını satmak ve bedelini rahmetlinin barış kenti Bağdat'taki ailesine götürmek istiyoruz!" dedi. Bunu duyunca, heyecanın son sınırına ulaşırcasına heyecanlandım ve "Bu tacirin adı ne, kaptan?" diye sordum. Bana "Gemici Sindbat!" diye yanıt verdi! Bu sözler üzerine, kaptana daha dikkatle baktım ve onun bizi balinanın sırtında terk etmek zorunda kalan gemi kaptanı olduğunu anladım. O zaman olanca sesimle "Gemici Sindbat benim!" diye haykırdım.

Sonra da "Balina sırtında yakılan ateş dolayısıyla harekete geçince, orada kalıp gemiye yetişemeyenler ve boğulanlar arasında ben de vardım. Ama elime geçen, tacirlerin çamaşır yıkamak için kullandıkları tahta bir gerdel sayesinde kurtuldum. Gerçekten, bu gerdelin üstüne binerek ve ayaklarımı kürek gibi kullanarak bunu başardım. Ve Yüce Düzenleyici'nin izniyle olacak olan oldu!" diyerek sözümü sürdürdüm. Ve kaptana kendimi nasıl kurtarabildiğimi ve birçok çelişkili durumdan sonra Şah Mihrican'ın nezdinde deniz görevlisi olarak nasıl yüksek mevkilere ulaştığımı anlattım.

Kaptan benim sözlerimi işitince "Yüce Tanrı'dan başka başvurulacak üstün kudretli varlık yoktur!" diye haykırdı...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Doksan Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"Yüce Tanrı'dan başka başvurulacak üstün kudretli varlık yoktur! Bu Alemin hiçbir yaratığında ne vicdan ne de dürüstlük gördüm! Sen nasıl oluyor da, ey düzenbaz yönetici, gözümüzün önünde tüm tacirlerle birlikte Sindbat'ın boğulduğunu gördüğümüz halde, denizci Sindbat olduğunu ileri sürebiliyorsun! Böyle sıkılmadan yalan söylemen ne kadar utanç verici!" diye haykırmış.

Bunu duyunca "Kuşkusuz, ey kaptan, yalan hilenin silahıdır! Oysa beni dinlersen, sana boğulmuş sandığınız Sindbat olduğunun kanıtlarını veririm!" diye yanıt verdim. Ve kaptana, bu belalı gezi sırasında başıma gelen ve yalnız kendimin bilebileceği çeşitli olayları anlattım. O zaman kaptan benim kimliğimden artık kuşku duymadı ve yolcu tacirleri çağırdı; hepsi benim kurtuluşumdan dolayı kutlamalarda bulundular ve bana "Vallahi! Senin oradan kurtulacağına hiç ihtimal vermiyorduk! Ama Tanrı sana âdeta ikinci bir yaşam bağışlamış!" dediler.

Bunu izleyerek, kaptan mallarımı bana iade etmekte ivedi davrandı; ben de üzerinde adım ve damgam bulunan mallarımda hiçbir eksik olmadığını gördükten sonra, onları çarşıya taşıttım.

Bir kez çarşıya gidince, balyaları açtım ve mallarımın büyük bir kısmını bire karşı yüz kârla sattım; bazı değerli eşyayı da elimde tutmaya özen göstererek bunları götürüp Şah Mihrican'a armağan ettim.

Kendisine, yitirdiğim geminin ve kaptanın geldiğini bildirdiğim Şah, bu beklenmedik rastlantıya çok şaşırdı; ve beni çok sevdiğinden, cömertlikte benden geri kalmak istemeyerek, o da kendi

bakımından, beni zenginleştirmekte katkısı olan armağanlar verdi. Böylece bütün bunları satarak hatırı sayılır bir servete sahip oldum.

Bu işler bitince gidip Şah Mührican'dan izin aldım ve ona tüm cömertlikleri ve koruyuculuğu için teşekkür ettim. Bana doku-naklı sözler söyleyerek istediğim izni verdi; ve yanından ayrılır-ken, bana yeniden göz kamaştırıcı armağanlar ve değerli şeyler verdi; ama artık bunları elden çıkarmaya gönlüm elvermedi; ve işte onları salonun şu tarafında görüyorsunuz! Ey saygıdeğer ko-nuklarım! Yanımda ayrıca, yük olarak, burada kokusunu duydu-ğunuz kokular ve o uzak adanın ürünü olan sarısabır, kâfur, gün-lük ve sandal ağacı getirdim.

Çabucak gemiye bindim; ve gemi de Allah'ın izniyle hemen yel-ken açtı. Günlerce ve gecelerce süren bu seferi bahtın yardımı ve talihin yüzümüze gülmesiyle tamamladık. Sonunda bir sabah sağ salim Basra'ya ulaştık; burada pek az bir vakit geçirerek he-men nehir yolunu izleyip en sonunda içimiz sevinç dolu, ülke-me, barış kenti Bağdat'a girdik. Böylece, zenginlikle donanmış, ellerim bağışta bulunmaya hazır, mahalleme ulaştım ve evime girdim; orada ailemi ve dostlarımı, hepsini sağlık içinde gör-düm. Ve çabucak, babamın ölümünde sahip olduğumdan daha fazlasını, iki cinsten olmak üzere büyük miktarda köleler, mem-luklar¹ ve cariyeler satın aldım.

Bu yeni yaşamımda, geçirmiş olduğum değişik ve kararsız ya-şantıyı, uğradığım tehlikeleri ve çektiğim acıları, sürgündeki ke-derli günleri ve gezinin verdiği dertleri ve yorgunlukları unut-tum. Yöremde birçok candan dost vardı; ben de, uzun bir süre, hoşlukla dolu, zevkle dolu ve kaygı ve tedirginliklerden uzak, tüm ruhumla sevdiğim şeylerden keyif duyarak, harika yemekle-

1 *Memluk*: Kölemenlerden olan kimse.

ri yiyerek ve değerli içkileri içerek bir yaşam sürdürdüm.

İşte birinci gezim böyle oldu!

Ama, yarın Tanrı izin verirse, ey çağrılılarım, size giriştiğim yedi geziden, ilkinden de şaşırtıcı olan ikincisini anlatacağım! demiş. Ve Gemici Sindbat, Hamal Sindbat'a dönerek, onu birlikte yemek yemek üzere yanına almış. Sonra, kendisine pek çok ilgi gösterip incelikle davrandıktan sonra, ona, ayrılmadan önce bin altın vermiş ve "Nazik tavırlarınla benim için bir sevinç kaynağı ve ince davranışlarınla bir zevk olacaksın!" diyerek ertesi gün de gelmesini istemiş. Hamal Sindbat "Başım üstüne, gözüm üstüne! Evinden mutluluk eksilmesin, efendim!" diyerek yanıt vermiş.

Bunun üzerine, yeniden teşekkür ettikten ve kendisine verilen armağanları yanına aldıktan sonra oradan ayrılmış ve evine dönerek bütün gece hayranlığın sınırında hayran kalarak işittikleri ve gördüklerini düşünmüş. Ve ertesi gün sabah olur olmaz, Gemici Sindbat'ın evine ulaşmak için acele etmiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Doksan Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Gemici Sindbat'ın evine ulaşmak için acele etmiş; o da kendisini sevecen bir ilgiyle ve "Burada candan bir dostluk bulacaksınız! Ve ferahlık kârın olacak!" diyerek karşılamış. Hamal onun elini öpmek istemişse de, Sindbat buna razı olmamış; o da ken-

disine "Tanrı günlerini ağartsın ve iyiliklerini pekiştirsin!" demiş. Zaten eski çağrılıları da gelmiş bulunduğundan, serilen sofraya bezinin yöresinde toplanmaya başlamışlar ve kuzu kebapları, içine fıstık, üzüm ve cevizle yapılmış pilav doldurulmuş kızarmış tavuklar yemişler! Yenilmiş, içilmiş, eğlenilmiş ve çalgıcıların usta parmakları altında coşan sazlar ve söylenen şarkılarla ruhlara ferahlık gelmiş.

Bütün bunlar bittikten sonra, Sindbat, sessiz çağrılıların ortasında şunları anlatmış:

Gemici Sindbat'ın İkinci Gezisi

Gerçekten çok zevkli bir yaşam sürmekte iken, günlerden bir gün başka ülkelere doğru geziye çıkma arzusu yeniden i-
çimde uyandı; ve ruhumda gidip dolaşmak, değişik ülkeler ve a-
dalar görerek eğlenmek ve bilinmeyen şeyleri merakla seyret-
mek, bu arada çeşitli ülkelerde mal satmak ve almaktan da geri
durmamak hevesi dolup taşı.

Bu tasarımı üzerinde ısrarla durdum ve hemen uygulamaya ko-
yuldum. Çarşıya gidip oldukça büyük para harcayarak yapmak
istediğim ticaretle ilgili mallar satın aldım; bunları balya haline
getirip nehir kenarına taşıttım; orada iyi cinsten yelkenlerle do-
nanmış; içi tayfa dolu ve diğer her türden donatıyla güçlendiril-
miş güzel ve yeni bir gemi görmekte gecikmedim. Geminin gö-
rünüğü bana güven verdi ve tanıdığım ve kendileriyle yola çık-
maktan mutluluk duyacağım birçok tacirin yaptığı gibi hemen
mallarımı içine taşıttım.

Aynı gün yola çıktık; ve harika bir deniz yolculuğu yaptık. Ada-
dan adaya, denizden denize gece gündüz yol aldık ve indiğimiz
her limanda yörenin tacirleriyle ilişki kurarak mal satıp yeniden
mal edindik ve yarar sağlayan değiş tokuşlar yaptık. Ve böylece
deniz yolculuğunu sürdürdük; ve talihin güdümünde, üzeri güzel
ağaçlarla örtülü, çiçekten yana zengin, meyveleri bol, kuş ötüş-
lerinin yer aldığı, saf suların aktığı, ama üzerinde hiçbir ev ve
hiçbir canlının bulunmadığı çok güzel bir adaya ulaştık.

Kaptan, bizim arzularımıza uyarak karaya yakın bir yerde demir
atıp birkaç saat geçirmemizi sağladı. Hemen karaya çıktık ve

kuşların barındığı ağaçların gölgesindeki çimenlerde güzel havayı solumaya başladık. Ben, yanıma yenecek bir şeyler alarak, sık yapraklarından güneşin sızmadığı ağaçların gölgesinde, duru suları olan bir kaynağın yakınına oturdum. Bir şeyler yiyerek ve bu tadına doyum olmaz sudan içerek büyük bir zevk duydum. Hemen yanıbaşında, belli belirsiz bir rüzgâr, sanki hafif seslerle dolu bir ninni söylüyor; insanı tam bir dinlenmeye çağırıyordu. Ben de çimenlere uzanarak o taptaze çevrenin ve mis kokulu havanın ortasında kendimi uykuya terk ettim.

Uyandığımda, yolculardan hiçbirini göremedim; benim yokluğumu kimseler fark edemedi, gemi ayrılp gitmişti. Dönüp sağıma soluma bakındım; kendimden başka adada hiç kimseyi göremedim. Uzakta, deniz üzerinde, yelken açmış olan gemi uzaklaşıyor ve gözden kayboluyordu. O zaman, eşi bulunmaz, aşılması olanaksız bir şaşkınlığa kapıldım; acı ve kederden karaciğerimin üzerindeki safra kesemin patlamak üzere olduğunu duyumsadım. Bütün mal varlığımı ve eşyayı gemi üzerinde bırakmış olan ben, bu ıssız adada ne yapacaktım? Bu kederli düşüncelere kapılarak "Senin için bütün ümitler sönmüştür Gemici Sindbat! İlk seferinde mutlu bir talihin yarattığı koşullarla yakını sıyırdınsa da, her zaman aynı şeyin olacağını sanma ve atasözünü, *'İkinci kez düşen testi kırılır?'* demiştir!" diye haykırdım.

Sonra oturup ağlamaya, inlemeye başladım; daha sonra da korkunç feryatlar kopardım; çünkü umutsuzluk yüreğimde iyice kök salmıştı. Bunu duyumsayınca ellerimle yüzümü dövdüm ve de "Ey sefil, senin yeniden geziye çıkman nene gerekti? Bağdat'ta zevk içinde yaşayamıyor muydun? Yiyeceğin nefis yemekler, içeceğin harika içkiler ve donandığın güzel giysilerin yok muydu? Mutluluğunun nesi eksikti? Birinci yolculuğun sana istediğin verimliliği sağlamamış mıydı?" diyerek haykırdım. Bunun üzerine yere yüzükoyun kapanıp öleceğime inanarak ağ-

ladım ve "Hepimiz Tanrı'nın kullarıyız ve sonunda elbet ona döneceğiz" dedim. O gün neredeyse çıldıracaktım.

Sindbat Uzaklaşan Gemiye Bakarken
(S. J. Groves)

Ama sonunda tüm üzüntülerimin nafiye olduğunu anladım ve gecikmiş pişmanlıklardan sıyrılıp kendimi bahtıma terk ettim. Ayağa kalktım; birkaç dakika öylece maksatsız durduktan sonra vahşi bir hayvanla ya da bilinmeyen bir düşmanla karşılaşma korkusuna kapıldım; sağa sola daha iyi bakabileceğim yüksek bir ağaca tırmandım; ama gök, toprak, deniz, ağaçlar, kuşlar, kumlar ve kayalardan başka bir şey göremedim. Bununla bir-

likte, ufakta bir noktayı daha da dikkatle incelediğimde, beyaz renkli dev gibi bir hayalet gördüğüme inandım. Bunun üzerine, merak ederek, ağaçtan indim; ama yeniden korkuya kapılarak o yöne doğru ağır ağır ve çok büyük bir ihtiyatla ilerlemeye başladım. Bu beyazlığa oldukça yaklaştığımda, bunun, göz kamaştıran bir beyazlıkta altı geniş, boyu yüksek, büyük bir kümbet olduğunu keşfettim. Daha da yaklaştım ve yöresini dolaştım; ama epeyce araştırdımsa da, hiçbir giriş kapısı bulamadım. O zaman bunun üstüne çıkmaya karar verdim; ama öylesine kaygan ve parlaktı ki, tırmanmak için gerekli beceriyi ve kıvraklığı gösteremedim. Bunun üzerine sadece onu ölçmekle yetindim: kum üzerindeki ayak izlerim arasındaki mesafeyi ölçü tutarak, adımlarımı sayarak kümbetin yöresini dolaştım; ve böylece çevresinin uzunluğunun yüz elli adımdan az olmadığını anladım.

Bu kümbete giriş ya da çıkış sağlayan bir kapı bulmak için ne yapmak gerektiğini düşünürken, birdenbire güneşin gözden kaybolduğunu ve gündüzün yerini karanlık bir geceye terk etmekte olduğunu fark ettim. Her ne kadar yaz günü pek ihtimali yoksa da ilkin iri kara bir bulut geçiyor sandım; ve beni şaşırtan bu bulutu görmek üzere başımı yukarı kaldırdım; şaşılası genişlikteki kanatlarıyla güneşi örterek ve böylece adayı karanlığa boğarak uçan bir kuş olduğunu gördüm.

Bunu anlayınca şaşkınlığım son sınırına ulaştı; ve gençliğimde gezginlerin ve gemicilerin şaşılası irilikte "*rıh*" adını verdikleri bir kuştan söz ettiklerini hatırladım: Bu kuş uzak bir adada yaşıyor ve pençeleri bir fili havalandıracak kadar güçlü bulunuyormuş. O zaman bu gördüğüm kuşun, rıh olabileceği kanısına vardım ve dibinde bulunduğum kümbetin bu rıhın yumurtalarından biri olduğuna iman ettim. Ama ben tam bu fikre ulaştığım sırada kuş, onu örtmek üzere, yumurtanın üstünde tünemiş bulunuyordu. Gerçekten, geniş kanatlarını yumurtanın üzerine gerdi; ve iki

Sindbat Ağacın Tepesinde Etrafı Gözetlerken
(Harry G. Theaker)

yandan ayaklarını yere değdirdi; ve öylece uyudu! Sonsuza dek uyumayan Tanrı'ya şükürler olsun.

Bunu anlayınca şaşkınlığım son sınırına ulaştı; ve gençliğimde gezginlerin ve gemicilerin şaşılası irilikte "rıh" adını verdikleri bir kuştan söz ettiklerini hatırladım: Bu kuş uzak bir adada yaşıyor ve pençeleri bir fili havalandıracak kadar güçlü bulunuyormuş. O zaman bu gördüğüm kuşun, rıh olabileceğı kanısına vardım ve dibinde bulunduğum kümbetin bu rıhın yumurtalarından biri olduğuna iman ettim. Ama ben tam bu fikre ulaştığım sırada kuş, onu örtmek üzere, yumurtanın üstünde tünemiş bulunuyordu. Gerçekten, geniş kanatlarını yumurtanın üzerine gerdi; ve iki yandan ayaklarını yere değdirdi; ve öylece uyudu! Sonsuza dek uyumayan Tanrı'ya şükürler olsun.

*Sindbat Dev Yumurtanın Yanındayken
(Sober)*

O zaman yüzükoyun yatarak yere yapışmış olan ve de gözüme ağaç gövdesinden de iri görünen ayaklarından birinin hemen yakınında bulunan ben, hemen ayağa fırladım ve sarığımı çözererek...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

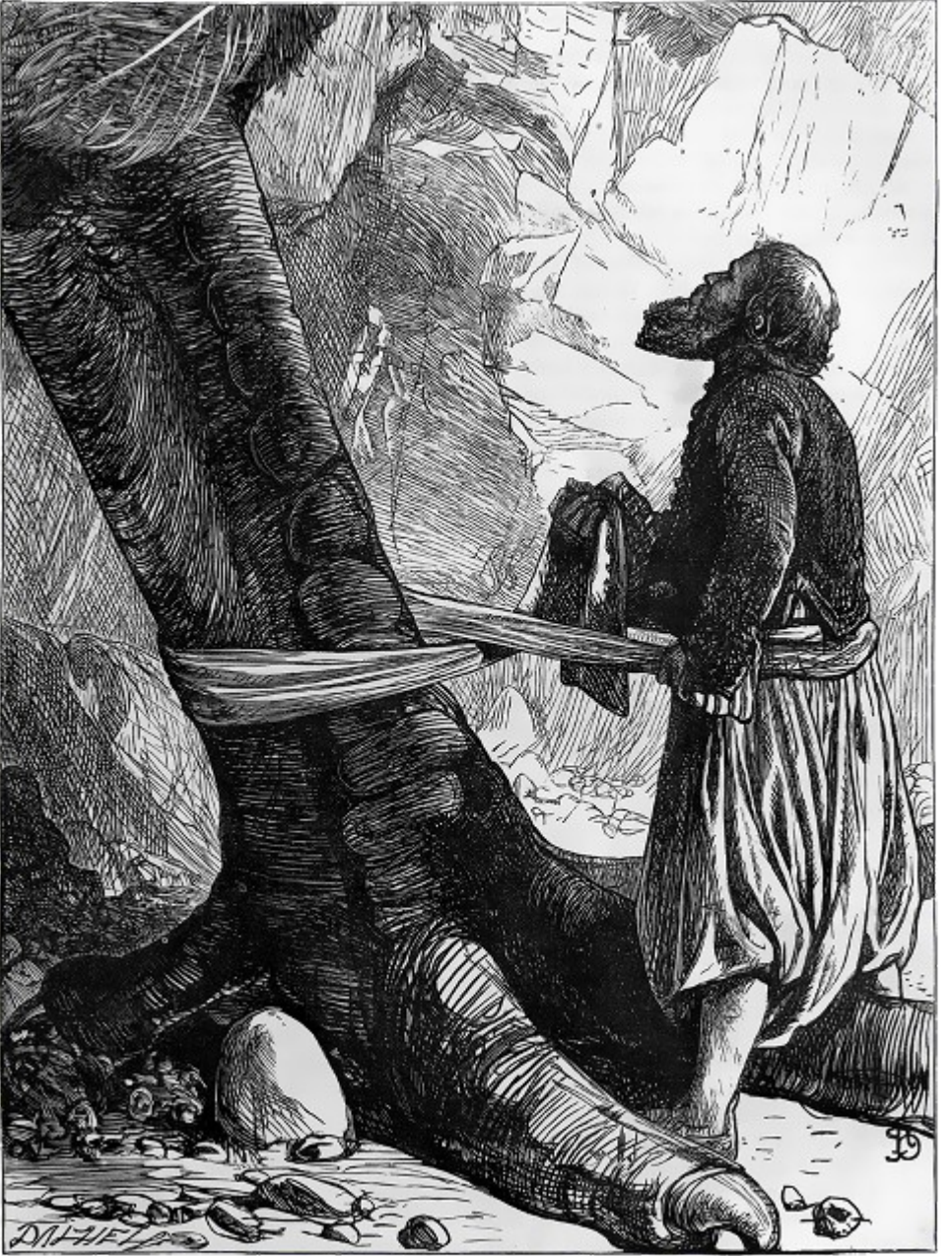
Ama İki Yüz Doksan Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

... Hemen ayağa fırladım ve sarığımı çözerek ikiye katladım ve kalın bir ipliğe dönüşecek şekilde kıvırdım ve onu bedenime iyice sardım ve iki ucunu kuşun pençesine iyice bağladım ve kolay çözülmeyecek şekilde düğümledim. Çünkü içimden "Bu iri kuş sonunda nasıl olsa uçacak! Beni de alıp bir yerlere götürür, orada insanoğullarına rastlayabilirim. Her durumda, gideceğim yer, tek yaşayanı ben olduğum bu ıssız adada kalmaktan yeğdir!" diye düşünüyordum.

Hareket etmeme karşın, kuş, sanki önemsiz bir sinekmişim ya da dolaşmakta olan kendi halinde bir karıncaymışım gibi benim varlığımı fark etmemişti.

O durumda bütün geceyi uyur kalır da kuş beni de birlikte götürmeden havalanır korkusuyla uyumadan geçirdim. Ama gün doğuncaya kadar kuş hiç uyanmadı. Ve ancak o zaman uyanıp yumurtanın üzerinden kalktı; korkunç bir çığlık kopardı ve beni de birlikte götürerek uçtu. Uçup uçup öylesine yükseklerle çıktı ki, göğün kubbesine eriştiğimi sandım; sonra öylesine bir hızla aşağıya doğru inmeye başladı ki, artık kendi ağırlığımı duymaz ol-

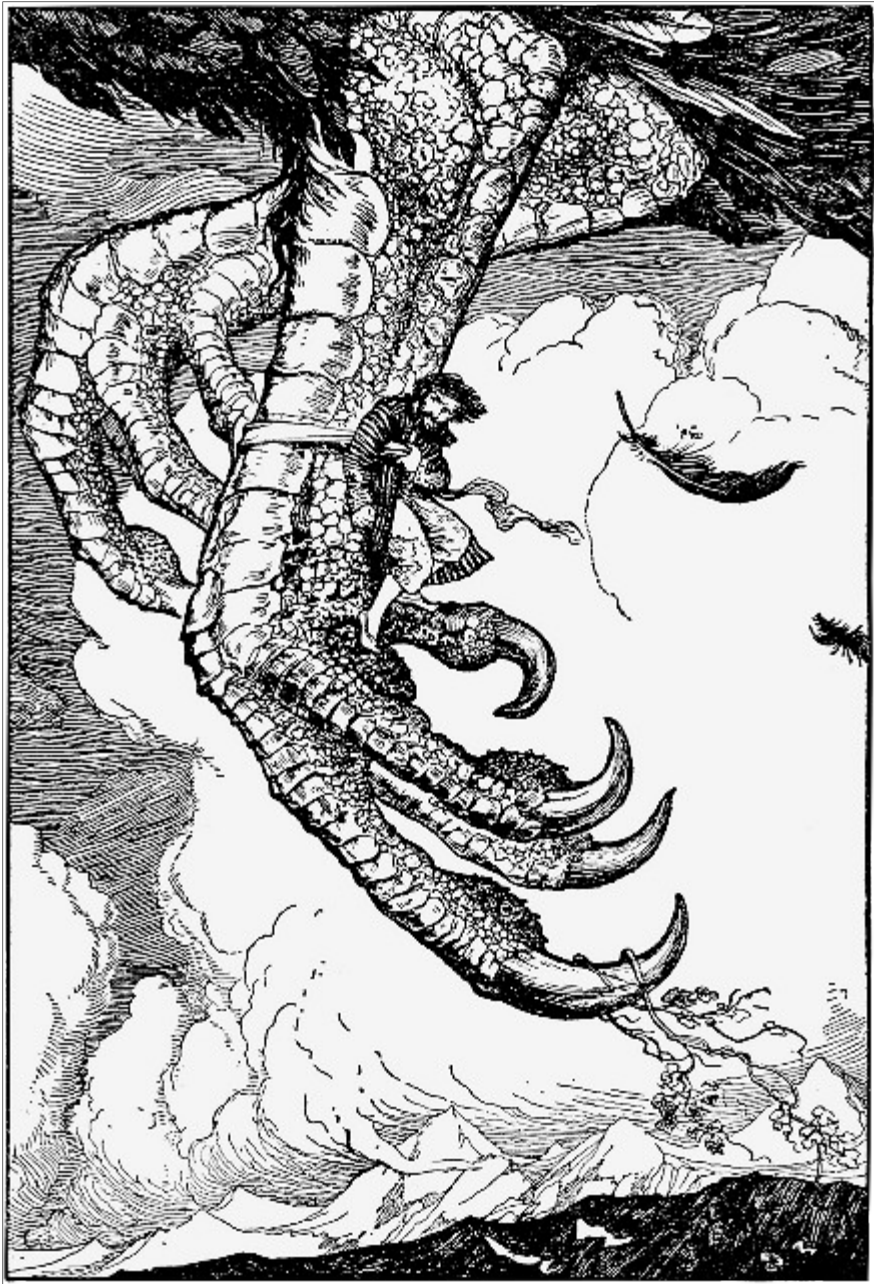
Sindbat Sarığını Dev Kuşun Ayağına Bağlarken
(J. G. Pinwell)

dum; ve benimle birlikte yere kondu. O zaman, kendimi bağla-
rımdan kurtarmaya zaman bulamadan yeniden havalanır düşün-
cesiyle müthiş bir korkuya kapılarak, daha fazla beklemeden,
çabucak sarığı çözmeye koyuldum. Herhangi bir güçlkle karşı-
laşmadan bağlardan kurtuldum ve silkinip giysilerimi üzerime
çektikten sonra, canlı canlı koşarak kuşun erişemeyeceği bir ye-
re ulaştım; zaten kuş da o sırada yeniden havalandı. Bu kez pen-
çesine görülmedik uzunlukta ve iğrenç görünüşlü bir yılandan
başka şey olamayan siyah iri bir nesne takmıştı. Uçarak denize
doğru yol alıp hemen gözden kayboldu.

Ben, başıma gelenden son kerte şaşırmış, yöreme bakındım; ve
orada korkudan çivilenmiş gibi kalakaldım. Gerçekte, kendimi
tüm yanları yüksek kayalarla çevrilmiş geniş ve derin bir vadide
buldum. Bu kez kayalar öylesine yüksekti ki, gözümle ölçmek
için başımı yukarıya kaldırıncı sarığım başımdan kayıp sırtıma
da çarpıp yere düştü; ve de bu kayalar o denli sarptı ki, yukarı
tırmanmak imkânsızdı; bu bakımdan her türlü girişimin yararsız
olduğunu anladım.

Bunu anlayınca da, üzüntüm ve umutsuzluğum sonsuz oldu; ve
"Ah! Benim için o ıssız adadan hiç ayrılmamak ne kadar iyi ola-
caktı; orası, yenecek içecek hiçbir şey bulunmayan bu ıssız ve
kuru tenhaliğe bin kez yeğ tutulurdu. Burada, aralarında açlık-
tan, susuzluktan öleceğim korkunç çıplak kayalardan başka bir
şey yok. Vay başıma gelenler! Yüce Tanrı'dan başka sığınacak
bir güç yoktur! Her defasında bir felaketten, ancak daha kötü ve
daha kesin bir başkasına düşmek için kurtuluyorum!" diye hay-
kırdım.

Oturduğum yerden kalkıp biraz yöreyi tanımak için vadiye yü-
rümeye başladım; ve her yanın elmas taşlarla dolu olduğunu
gördüm. Bastığım her yer kayalardan kopmuş ve bazı yerlerde

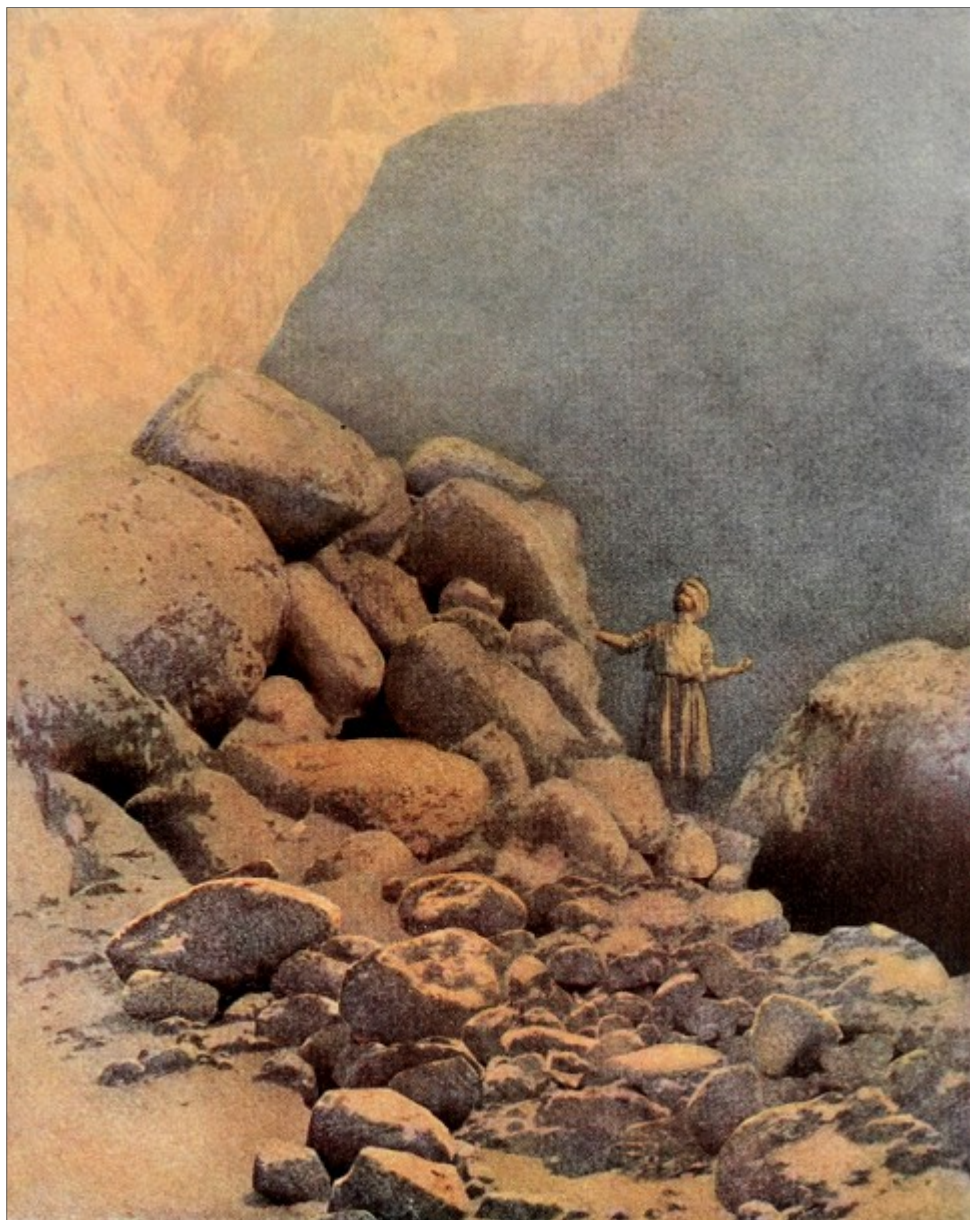

Sindbat Dev Kuş Tarafından Taşınırken
(H. J. Ford)

insan boyunda yığın oluşturmuş irili ufaklı elmaslarla kaplanmıştı. Tam ilgiyle bunlara bakmaya başladığım bir sırada, daha önce başıma gelen tüm felaketleri açan korkunçlukta bir görünütle karşılaştıım; ve korkudan donup kaldım. Elmas kayaların ortasında, bu hâzinenin bekçileri olan, hurma ağaçlarından daha iri ve daha büyük ve her biri kuşkusuz rahatça bir fili yutacak güçte sayısız kara yılanın oynadığını gördüm. O anda, yuvalarına çekilmeye başlamışlardı. Çünkü gündüzün düşmanları rihın pençesine düşüp havalanmaktan kurtulmak için saklanıyorlar; ancak geceleri dolaşıyorlardı.

Ben de, sonsuz bir tedbirle, nereye basacağımı düşünerek ve kendi kendime "İşte, ey Sindbat, bahtın yüceliğini kötüye kullanıp doyumsuz ve her zaman açgözlü oluşunun karşılığında ne kazandığını görüyorsun!" diyerek oradan uzaklaşmaya çalıştıım; ve bunca korkunun pençesinde, amaçsız, bana daha korunaklı görünen bazı yerlerde arada bir dinlenerek, gece oluncaya kadar elmas vadisi boyunca dolaştıım, durdum.

Bütün bu zaman süresince yeyip içmeyi tümüyle unutmuştım. Kendimi bu kötü durumdan kurtarmak ve canımı yılanlardan esirgemenin yollarını bulmaktan başka bir şey düşünmüyordum. Sonunda kuşun beni ilk indirdiği yere çok yakın bir mevkide, giriş yeri çok dar, ama yine de benim girmeme yetecek genişlikte bir mağara buldum. İlerleyip içeri girdim; giriş yerini de oraya kadar sürüklemekte başarı sağladığım bir kayayla kapattım. Böylece kendimi emniyete alınca, içeriye doğru ilerledim ve sabahı beklerken rahat rahat uyuyabileceğim bir yer aramaya koyuldum. Kendi kendime "Yarın gün doğar doğmaz, bahtın bana ne sakladığını görmek için buradan çıkarım!" diye düşünüyordum.

Sindbat Elmas Vadisindeyken
(Maxfield Parrish)

Bu düşüncelerle yatıp uzanmak isterken, ilkin büyük kara bir kaya sandığım bir köşedeki şeklin, yumurtaları üzerinde kuluçka yatan korkunç bir yılan olduğunu anladım. Bunu anlayınca etim, görüntünün dehşetiyle ürperdi ve cildim kuru bir yaprak gibi kıvrıldı ve olanca varlığıyla titredi; kendimden geçerek yere düştüm, orada sabaha kadar öylece kalmışım. Sabahleyin yılan tarafından yutulmadığımı anlayınca, mağaranın çıkış yerine kadar sürüklendim ve kendimde kayayı çekerek dışarı atacak gücü bulabildim. Uyku ve gıda noksanlığı kadar ardı kesilmeyen dehşet yüzünden, ayakları üzerinde tutunamayan bir sarhoş gibiydim.

Yöreme bakındım ve ansızın burnumun doğrultusunda birkaç adım ilerde toprağa büyük bir gürültüyle düşen kocaman bir et parçası gördüm. İlkin şaşıp kaldım ve ansızın sıçradım; sonra başıma böylesine bir şey atanın kim olduğunu anlamak üzere yukarıya baktım; ama hiç kimseyi göremedim. O zaman, daha önce gezgin tacirlerin ağzından işittiğim bir öyküyü hatırladım: Elmas arayıcıları bu ulaşılmaz vadiye inemediklerinden, buradaki değerli taşları ele geçirmek için garip bir yola başvurularmış. Koyunları kesip dört parçaya ayırırlar ve bunları elmas yığınlarının üzerine atarak bunların ete saplanmalarını sağlarlarmış. O sırada rıhlar ve iri kartallar gelerek bunların üzerine konar ve yukarıdaki kayalarda kurulu yuvalarına taşıyıp yavrularını beslemek üzere pençelerine geçirirlermiş. Bunun üzerine elmas arayıcıları kuşun üzerine atılarak, ellerini kollarını sallayarak, bağırıp çağırarak onu ürkütür ve pençesindeki et parçasını atmak zorunda bırakırlarmış. Bunu izleyerek etin başına üşüşürler ve ona bulaşmış olan elmasları toplarlarmış.

Birdenbire aklıma aynı yolu izleyebileceğim fikri geldi; böylece bana mezar olacak gibi görünen bu vadiden kurtulabilecektim. Bunun üzerine ayağa kalktım ve büyük miktarda elmas topladım.

maya başladım; ve bunların en irilerini ve en güzellerini seçtim. Bunları her yanıma doldurdum: ceplerime, külahıma ve donuma, hatta giysilerimin astarlarına yerleştirdim. Bunu izleyerek, ilk kez olduğu gibi sarığımı çözüp...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

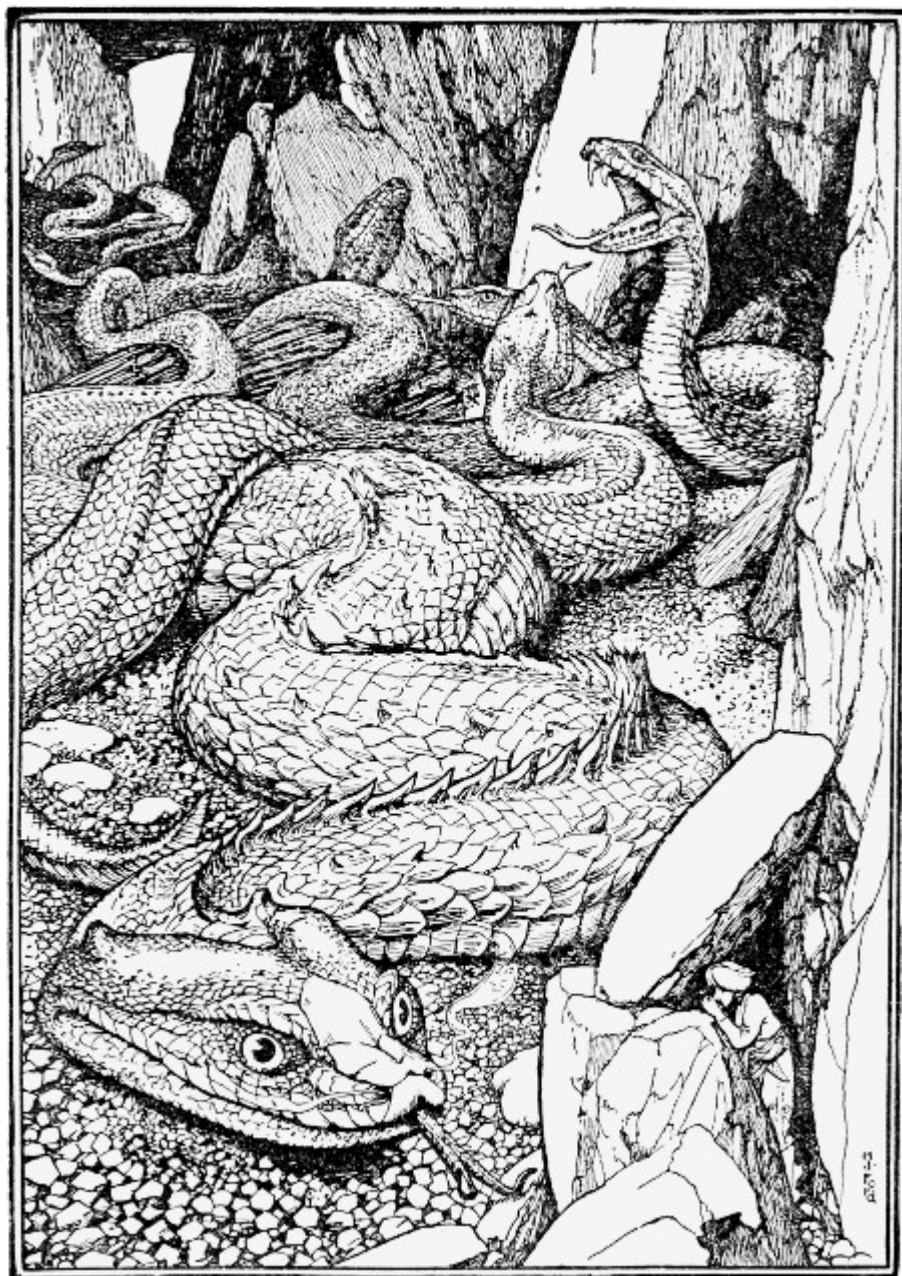
Ama İki Yüz Doksan Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

Bunu izleyerek, ilk kez olduğu gibi sarığımı çözüp bunu et parçasıyla birlikte gövdeme sardım ve sarığın iki ucunu göğsümde bir araya getirip bağladım.

Epeyce bu durumda kaldıktan sonra, birdenbire koyunla birlikte bir rihın kuvvetli pençeleriyle bir tüy gibi havaya kaldırıldığımı duyumsadım; ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede, vadinin dışına, dağın tepesine yükseldim; ve rihın yuvasına götürüldüm; orada kuş beni ve üzerimdeki etleri parçalayarak yavrularına yedirmekte ivedilik gösterdi. Ama birdenbire bir feryat yükseldi ve ürken kuş beni orada bırakarak uçup gitti. O zaman ben de bağlarımdan kurtuldum ve giysilerim ve yüzüm kan içinde iki ayağımın üzerine dikildim.

O zaman bulunduğum yere, beni görünce düş kırıklığına uğramış olduğu ve çok korktuğu yüzünden anlaşılan bir tacirin yaklaşmakta olduğunu gördüm. Ama benim ona kötülük yapmak niyetinde olmadığını anlayınca, zaten hiç kıpırdamadığımdan et parçasını yokladı ve aramakta olduğu elmasları bulamadı. O zaman ellerini gökyüzüne kaldırarak ve "Ey düş kırıklığı! Ey

Sindbat Yılan Vadisi'ndeyken
(Louis Rhead)

Sindbat Yılan Vadisi'ndeyken
(V. Britvin)

*Dev Kuş Sindbat'ı Yuvasına Taşırken
(Louis Rhead)*

kaybım benim! Allah'tan başka başvurulacak kimse yoktur! Kötü ve lanetli şeytandan Tanrı'ya sığınırım!" diye sızlanarak haykırdı. Ve derin bir kederle iki elinin ayasını birbirine vurdu.

*Sindbat Dev Kuşun Yuvasındayken
(John Dixon Batten)*

Bunu görünce, selam verip yanına yaklaştım. Ama o benim selamıma karşılık vermeksizin hiddetle başını çevirip "Kimsin sen? Ne hakla gelip burada benim malımı çalıyorsun?" diye haykırdı. Kendisine "Korkma, ey saygıdeğer tacir, çünkü ben hırsız falan değilim. Ve malında da eksilme olmamıştır. Ben de bir âdemoğluyum; senin sandığın gibi hiç de kötü bir niyetim yok. Hatta namuslu insanlar arasında adı geçen namuslu bir kişiyim. Son derece garip serüvenlere uğramadan önce ben de meslek bakımından bir ticaret erbabıydım. Bu yere gelişimin nedenine ge-

lince, sana hemen anlatacağım; şaşırtıcı bir öyküdür bu. Ama, daha önce, iyi niyetimi kanıtlamak için, insan gözüyle ölçülemeyecek derinlikte bu çukurun dibinde kendi ellerimle topladığım birkaç elması sana sunmak istiyorum!" dedim.

Ve hemen kuşağımın arasından birkaç güzel elmas alıp "İşte, ömrünce düşlemeye yüreklenemeyeceğin bir kazanç sana!" diyerek kendisine verdim. Bunun üzerine çeyrek gövdelik etin sahibi düşlenemez bir sevince kapıldı ve bana çok teşekkür etti. Ve binlerce sevgi gösterisiyle bana "Efendim, Tanrı seni kutsasın! Bu elmaslardan bir tanesi, en yaşlı yıllarıma kadar zengin yaşamak için bana yeter! Çünkü, tüm ömrümde, bunların benzerlerini sultanların ve şahların saraylarında bile görmedim!" dedi. Sonra yeniden teşekkür ederek orada bulunan öteki tacirleri çağırdı; onlar da gelip yöremi çevirdiler; bana selam verip rastlaşmamızdan memnunluklarını bildirdiler. Ve ben, onlara başından sonuna kadar, garip serüvenimi anlattım. Ama onu burada tekrarlayanın yararı yok. Şaşkınlıkları geçip kendilerine gelen tacirler, kurtulmamdan dolayı beni kutladılar ve "Vallahi! Bahtın seni, senden önce kimseye nasip olmamış bir felaketten kurtarmış!" dediler. Sonra beni, yorgunluktan, açlıktan ve susuzluktan bitkin bir durumda görüce; bana bol bol yiyecek içecek verdiler; ve beni bir gün bir gece süren uykumda gözettiler.

Sabahleyin, tacirler beni kendileriyle birlikte götürdüler. Ben de, bu eşi görülmedik felaketten kurtulduğum için yoğun bir sevince kapıldım. Oldukça kısa bir yolculuktan sonra, çok hoş bir adaya ulaştık; burada üzerinde on kişinin rahatlıkla mesken tutabileceği kadar büyük ve gölgesi yaygın ağaçlar vardı. Bu ağaçlardan hoş ve sıcak kokulu, kâfur denen beyaz bir madde çıkarılıyordu. Bu maksatla, ağacın gövdesi baştan aşağı yarıyor; sakız damlaları halinde sızarak akan ve ağacın balından başka bir şey olmayan özsuyu alınıyordu.

*Sindbat ve Elmas Taciri Dev Kuşun Yuvasındayken
(Walter Paget)*

Ve yine bu adada, gergedan denilen, bizim çayırılarımızda yaşayan inek ve sığırlara benzer korkunç hayvanı gördüm. Bu hayvanın gövdesi, devenin gövdesinden de iriydi; burnunun ucunda on arış uzunluğunda bir boynuz taşıyordu; bunun üzerine de bir insan sureti resmedilmişti. Bu boynuz, gergedanın bir fille dövüşüp onu yenmesine ve onu boynuzuna takarak öldürünceye kadar yerden kaldırmasını sağlayacak kadar güçlüydü. O vakit ölen filin yağları gergedanın gözlerine akıyor ve onu öldürerek yere seriyordu. Bu durumda göklerden bu iki yaratığın üzerine iki korkunç rih konuyor ve yavrularına yedirmek üzere onları yuvalarına taşıyorlardı. Bu adada, çeşitli türde büyükbaş hayvanlar da gördüm.

Bir süre orada kalarak güzel havayı içimize çektik; bu sırada elimdeki elmasları bir geminin sintinesine sığacak kadar altın ve parayla değiştirdim. Sonra oradan ayrıldık; ve adadan adaya, ülkeden ülkeye, kentten kente giderek ve Tanrı'nın güzelim eserlerine hayran olarak ve şurada burada alış veriş yapıp değiş tokuşta bulunduktan sonra, kutsal ülke Basra'ya, oradan da bariş kenti Bağdat'a geldik.

O zaman hemen sokağımı buldum ve hatırısayılır bir servet, altın dinarlar ve satmaya kıyamadığım en güzel elmaslarla evime ulaştım. Böylece, ailemin ve dostlarımın dönüşüm dolayısıyla coşkulu karşılamalarını izleyerek, yöremdekilere, hemen hiç kimseyi unutmaksızın, bol bol bahşiş dağıtarak cömertlikten yana noksanlık göstermedim.

Bunu izleyerek, en nefis yemekleri yiyerek, en güzel içkileri içerek ve en zengin giysilerle donanarak, neşeli bir yaşam sürdürdüm. Böylece, her gün birçok seçkin konuk ağırlıyor; bunlar benim serüvenlerimi başkalarından dinledikten sonra bana onur vermek üzere geldiklerinde, onlara kendi ağızımdan başımdan

geçenleri anlatmamı ve uzak ülkeler hakkında bilgi edinmeyi istiyorlardı. Ve ben, bütün bunlar hakkında onları aydınlatmaktan gerçek bir mutluluk duyuyordum; anlattıklarımı duyunca, bunca korkunç tehlikelerden sıyrılmış bulunmamdan dolayı beni kutluyorlar; ve anlattıklarımın hayranlığın sınırına ulaşmışçasına hayranlık duyuyorlardı. İşte ikinci yolculuğum da böylesine son buldu. Ama yarın, ey dostlarım...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Doksan Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ama yarın, dostlarım, Tanrı isterse, size, ilk iki gezimden daha ilginç ve daha şaşırtıcı bulacağınız üçüncü yolculuğumu anlatacağım! demiş.

Sonra Sindbat susmuş. Bu sırada köleler, işittiklerinden olağan-üstü şaşırmış olan tüm çağrılılara, yiyecekler içecekler getirmişler. Bunun üzerine Gemici Sindbat, karadaki Sindbat'a¹ yüz altın vermiş; o da bunu teşekkür ederek almış ve ev sahibinin başı için Tanrı'dan hayırlar dileyerek ayrılmış ve görüp işittiklerinden hayranlık duyarak evine ulaşmış.

Sabahleyin, Hamal Sindbat kalkmış, sabah namazını kılmış ve kendisinden istendiği şekilde zengin Sindbat'ın evine gelmiş. Orada içtenlikle karşılanmış, saygı görmüş; ve bütün gün sürecek

1 Hamal Sindbat'a burada Karadaki Sindbat deniyor. Arapça metinlerde Sindbat-ı Berri olarak geçer. Nitekim Gemici Sindbat'a da Sindbat-ı Bahri (Denizci Sindbat) denmektedir (Ç.)

olan şölene ve eğlentiye katılmaya çağrılmış. Bunu izleyerek, Gemici Sindbat, ağırbaşlı ve dikkatli konuklarının ortasında, öyküsünü aşağıdaki şekilde anlatmaya başlamış:

Gemici Sindbat'ın Üçüncü Gezisi

Bilin ki, ey dostlarım, ikinci gezimden döndükten sonra yaşamımı zenginlik ve neşe içinde sürdürmekteyken, sonunda, uğradığım kötülüklerin ve başıma gelen tehlikeli serüvenlerin anısını bütünüyle unuttum ve Bağdat'taki yaşantımın tekdüze başıboşluğundan sıkılmaya başladım. Ruhum da, gezerek yeni şeyler görme arzusu içindeydi. Benliğimde yeniden tecim¹ yapıp alışverişte bulunmak, kazanç ve kâr sağlamak aşkı depreşti. Oysa, felaketlerimin nedeni hep bu hırs olmuştur. Ve hemen en korkunç tarzda bir deneyim geçirmeye zorlandım.

Kafamdaki tasarımı eyleme geçirdim; ve ülkenin değerli mallarından oluşturduğum bir yükle, Bağdat'tan Basra'ya geçtim. Orada daha önce yolcu ve tacirlerin binmiş olduğu bir geminin bulunduğunu öğrendim; bu tacirlerin iyi tanınmış, namuslu, yürekleri merhametli, akıllı başında ve birlikte yaşanacak kişiler olduğu söyleniyordu. Dolayısıyla ben de bu kişilerle birlikte yolculuk yapmakta kararsızlık göstermedim; ve gemiye binmemi izleyerek hemen kendi adımıza ve yolculuğumuz için Tanrı'dan hayır dileyerek yelken açtık.

Gerçekten, gemiyle yolculuğumuz mutlu koşullarda başladı. Geminin yanaştığı her yerde harika işler gördük; o arada geziniyor ve durmadan gördüğümüz yeni şeylerle bilgimizi, görgümüzü arttırıyorduk. Ve doğrusu mutlu olmak için hiçbir eksiklerimiz yoktu ve biz de ferahlığın ve mutluluğun sınırlarına ulaşmıştık.

1 *Tecim*: Ticaret

Günlerden bir gün, Müslüman ülkelerden epeyce uzakta, açık denizde yolculuk ederken, birdenbire kaptanın ufku uzun uzadıya inceledikten sonra sakallarını yolduğunu ve giysilerini yırtarak elleriyle yüzünü dövdüğünü ve sarığını yere çaldığını gördük. Sonra sızlanmaya, inlemeye ve umutsuzca feryatları koparmaya başladı. Bunu görünce, hepimiz kaptanın yöresini sardık ve ona "Hayrola, ne var kaptan?" diye sorduk. Bize "Bilin ki, ey barışa gönül vermiş yolcular, aykırı rüzgârlar bizi bastırdı ve yolunuzdan saptırarak uğursuz denizlere doğru sürükledi. Ve bu bahtsızlığımızı alabildiğine arttırmak için de kader bizi önümüzde gördüğünüz ve hiç kimsenin oraya çıktıktan sonra hayatını kurtaramadığı şu adaya sürükledi. Bu ada, Maymunlar Adası'dır! İçimin ta derinlerinden hissediyorum ki, biz hepimiz kurtulma ihtimali bulunmaksızın mahvolduk!" diyerek yanıt verdi.

Kaptan daha bu sözleri söyleyip tamamlamadan, gemimizin dört yandan çekirge sürüsü gibi kalabalık, bir maymun gibi tüylü yaratıklarla kuşatıldığını gördük; o sırada, adanın kıyısında, düşlenemez sayıda maymun, bizi dehşet içinde bırakan haykırışlar koparıyordu. Ve biz hiçbirimiz, onlara kötü davranma, onlara saldırma, hatta aralarından herhangi birini kovma yürekliliğini gösteremiyorduk. Çünkü bize saldırarak, sayıca üstünlüklerinden dolayı, sonuncuya kadar hepimizi öldürürler korkusuna kapılmıştık. Bundan dolayı hiçbir harekette bulunmuyor, böylece bize ait her şeye yöremizi saran bu maymunların el koyduklarını görüyorduk. Çok çirkindiler. Yaşamımda o güne kadar gördüğüm en çirkin kimselerden de çirkindiler. Tüylü ve kıllıydılar, siyah yüzlerinde sarı gözleri vardı; gövdeleri küçüktü; dört karış var veya yoktu; yüz buruşturmaları ve haykırışları, bu anlamda düşünülebilecek her şeyden daha korkunçtu! Dillerine gelince, çenelerini birbirine vurarak bizimle konuşmak ve ağızlarına geleni söylemek istiyorlardı; tüm gayretimizi harcadığımız halde,

onları bir türlü anlayamıyorduk. Ve birdenbire harekete geçtiklerini gördük. Direklere tırmandılar, yelkenleri yırttılar, dişleriyle tüm halatları kemirip dümeni ele geçirdiler. O zaman gemi, rüzgârla sürüklenerek kuma saplandı. Ve küçük maymunlar hepimizi yakalayıp birer birer kıyıya çıkardılar; bizi kıyıda bırakıp ve artık bizimle ilgilenmeksizin gemiye çıkıp denize açılarak gözden kayboldular.

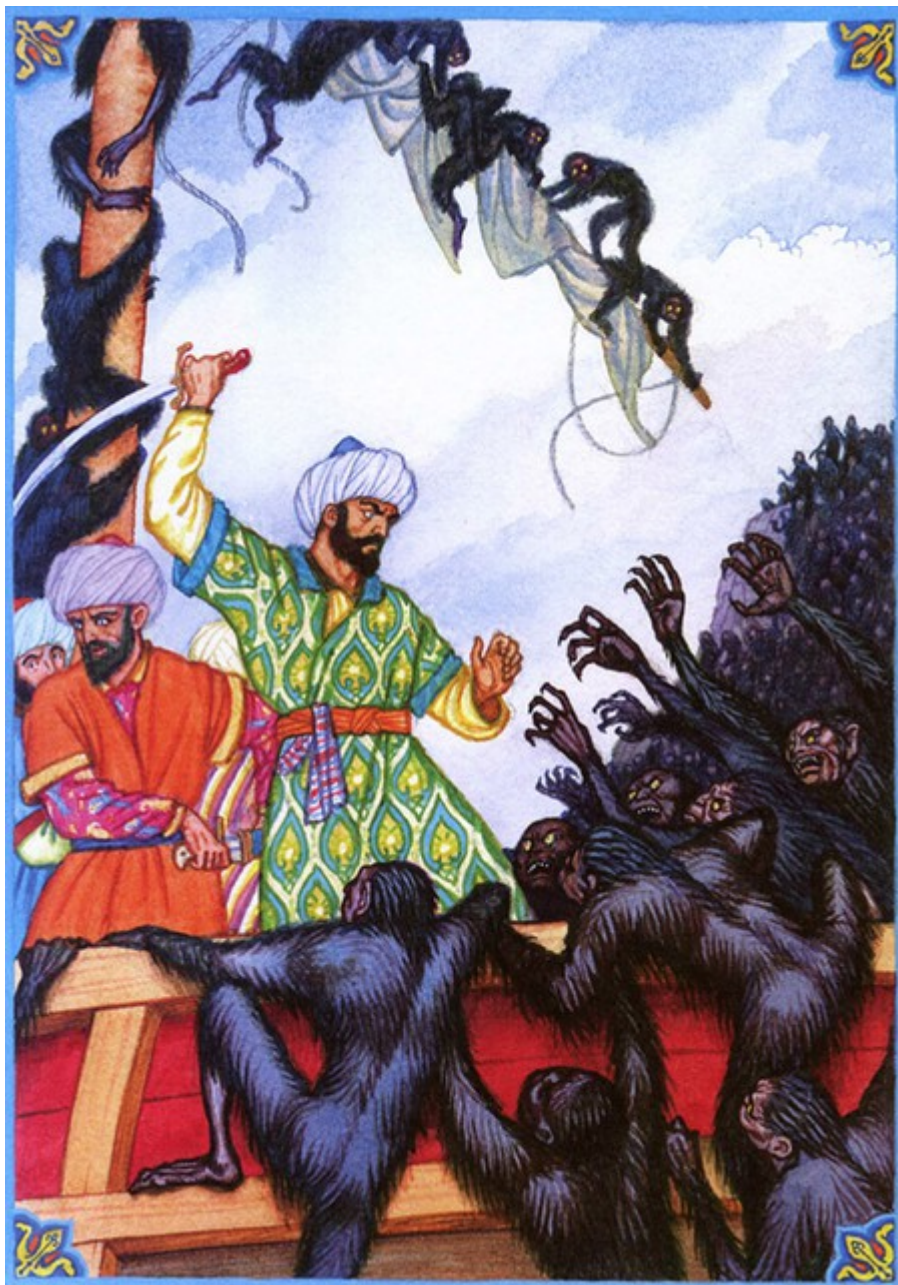
O zaman, biz, şaşkınlığın sınırında, öylece kıyıda durup denizi seyretmenin boşluğunu anladık ve adanın içine doğru ilerledik; sonunda bazı meyve ağaçları ve bir akarsuyun bulunduğu bir yer bulduk. Bu, bize, artık kaçınılmaz görünen ölümü olabildiğince geciktirmek için bir parça dinlenme olanağı sağladı.

Biz bu durumda iken, ağaçlar arasında, terk edilmiş gibi görünen bir bina bulunduğunu fark ettik. İçimizde ona yaklaşma merakı uyandı; ve oraya ulaşınca, bunun bir saray olduğunu anladık...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama İki Yüz Doksan Dokuzuncu Gece olunca

Demiş ki:

*Maymunlar Gemiye Saldırdıklarında
(V. Britvin)*

Bunun dörtgen şeklinde, sağlam duvarlarla çevrili ve iki kanatlı büyük bir abanoz kapısı bulunan bir saray olduğunu algıladık.

Bu kapı açık olduğundan ve hiçbir kapıcı tarafından korunmadığından, içeri dalıp düzayak bir avludan geniş bir salona girdik. Bu salonda eşya olarak, sadece alışılmadık büyüklükte mutfak gereçleri ve ölçülemez uzunlukta şişler vardı; tabanda halı yerine, bazıları beyazlamış, bazıları henüz taze kemik yığınları vardı. İçeride, burunlarımızın dayanamayacağı kadar kötü bir koku hüküm sürüyordu. Ama yorgunluktan ve korkudan tükenmiş olduğumuz için boylu boyunca yerlere serildik ve derin bir uykuya daldık.

Güneşin daha yeni battığı bir sırada bir gökgürültüsü sesi bizi ansızın uyandırdı; ve yüzü kara, boyu bir hurma ağacı kadar yüksek, tüm kara maymunlar biraraya gelse onun kadar korkutucu olamayacak kadar görünüşü müthiş bir adamın tavandan inerek önümüzde durduğunu gördük. Gözleri iki tutuşmuş odun parçasının yanar tarafı gibi kırmızı, ön dişleri bir yaban domuzunkine gibi uzun ve ileri fırlamış, ağzı bir kuyunun ağzı kadar geniş, dudakları göğsüne kadar uzamış, kulakları fil kulağı gibi omuzlarına kadar yayılan irkiticilikte, eğri parmak tırnakları arslan pençesi gibi idi.

Bu manzarayı görünce, ilkin dehşetten irkildik; sonra ölü gibi kaskatı kaldık. O ise, duvara dayalı bir kanepeye yaklaşip oturdu ve oradan gözlerini dikerek bizi birer birer incelemeye koyuldu. Bunu izleyerek bize doğru ilerleyip, tüm öteki tacirlere yeğleyerek, bana elini uzattı ve beni küçük bir kumaş paketi gibi ensemin derisinden yakaladı. Bir kasabın bir koyunun başını yoklaması gibi yoklayarak beni kendine doğru, sonra da her yana doğru çevirdi. Ama herhalde korkudan çıkmış ve gezi yorgunlukları ve dertlerle bedenimin yağı erimiş olduğundan, beni pek

dişine uygun bulmamış olacak ki, beni yere savurduktan sonra en yakınımda bulunan bir diğer yoldaşımı yakaladı; beni incelediği gibi onu da yokladı; sonra onu da itip bir diğerini eline aldı. Böylece birbiri ardından bütün tacirleri yokladı; sonunda gemi kaptanına sıra geldi.

Kaptan, yağlı ve adaleli biriydi; ve tüm gemi adamlarının hepsinden daha tıkız yapılı ve sağlıklı idi. Böyle olunca da korkunç dev, gözlerini ona dikti; boynunu ayağıyla bastırdı ve tek bir hareketle kırıverdi. Eline sözünü ettiğimiz uzun şişlerden birini alarak kaptanın ağzından sokup kışından çıkardı. Salonda bulunan fırında büyük bir odun ateşi yakıp şişe geçirilmiş kaptanı ateşin ortasına yerleştirdi ve pişinceye kadar ağır ağır ateşte çevirdi. Sonra onu ateşten çekti, sonra da tırnaklarını kullanarak tıpkı bir piliç gibi parçalara ayırdı. Bu iş bitince, göz açıp kapayıya kadar geçen bir sürede bütün parçaları yuttu. Bunu izleyerek kemikleri emip iliklerini boşalttı ve geri kalanı salondaki yığının ortasına fırlattı.

Yemesi bitince, korkunç dev, sindirim için gidip sıranın üzerine uzandı; tıpkı boğazlanmış bir öküz ya da anırmaya kışkırtılmış bir eşek gibi sesler vererek horlamaya başladı. Ve böylece sabaha kadar uyudu. O zaman onun yerinden kalktığını ve bizi korkudan donmuşa döndürerek geldiği gibi çekip gittiğini gördük.

Onun gözden kaybolduğundan emin olunca, bütün gece sürdürdüğümüz suskunluktan çıktık ve birbirimize düşüncelerimizi açıklayıp bizi bekleyen bahtı düşünerek ağlayıp inledik.

Ve birbirimize, kederlenerek "Keşke denizde boğulsak ya da maymunlar tarafından parçalansaydık da, şişte kızartılmasaydık! Vallahi! Böylesi bir ölüm kadar korkunç ölüm yoktur! Ama elimizden ne gelir? Tanrı'nın istediği yerine getirilmelidir! Ve tüm

güçleri elinde bulunduran Tanrı'dan başka başvurulacak kimse-miz yoktur!" dedik.

O binadan çıktık; ve bütün gün adanın her yanında korunabi-leceğimiz bir yer arayarak aylak aylak dolaştık durduk, ama bo-şuna! Çünkü bu adanın toprağı dümdüzdü ve arandığımız zaman korunabileceğimiz ne bir mağara ne de başka bir yer vardı. Böy-lece, akşam olunca, saraya sığınmanın az daha ihtiyatlı olacağını anladık. Ama oraya henüz ulaşmamıştık ki, bir gökgürültüsü se-siyle korkunç kara adam çıkageldi; ve yoklayıp değerlendirdik-ten sonra arkadaşım tacirlerden birini aldı ve acele şişe geçirdik-ten sonra kızartıp midesine indirdi; sonra gidip sıraya uzandı ve hayvansı homurtularla sabaha kadar uyudu; ve sabahleyin sanki bizi görmüyormuş gibi, artık bizimle ilgilenmeksizin, çekti gitti.

O gidince, bu hazin durumumuz üzerinde düşünecek zamanı-mız olduğundan, her bir ağızdan "Kızartılıp yutulmaktansa gidip kendimizi denize atalım, boğulalım! Çünkü böylesi ölüm çok korkunç!" diye haykırdık. Bu tasarıyı uygulamaya hazırlanırken, içimizden biri ayağa kalkarak "Beni dinleyin arkadaşlar! Bizi tü-ketmeden, bu kara herifi öldürmek daha doğru olmaz mı?" dedi. O zaman ben, sıram gelince, parmağımı kaldırarak "Beni dinle-yin, arkadaşlar! Kara adamı gerçekten öldürmeye karar verdiğimizde, önce kıyılarda bol bol görülen ağaçlardan keseceğimiz o-dunlarla kendimize bir sal yapmamız gerekir. Bununla, Müslü-manlar'ı yiyen barbar yaratıktan kurtulduktan sonra bu lanetli a-dadan kaçabiliriz! Böylece bir başka adaya çıkarak orada talihin bir lütfu olarak bizi ülkemize götürecek bir gemi gelmesini bek-leriz. Her durumda, eğer sal batacak olur da boğulursak, kızartıl-maktan kurtulur ve kendimizi kendi irademizle öldürerek pek kötü bir iş de yapmış olmayız. Ölümümüz bir kurban edilme o-layı olur ve kıyamet gününde göz önünde tutulur..."

Dev Adam Dişine Uygun Birini Seçerken
(Anton Pieck)

Anlatısının burasında Şehrazat, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüzüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"Ölümümüz bir kurban edilme olayı olur ve kıyamet gününde göz önünde tutulur!" dedim. Bunun üzerine bütün tacirler "Val-lahi! Bu harika bir fıkirdir ve uygulanması akıllıca bir davranış olur!" diye haykırdılar.

Hemen kıyıya gittik ve söz konusu salı yaptık; üzerine de, meyve ve yenilebilecek ot türü gıdalar koyduk; sonra saraya dönüp titreyerek kara adamın gelişini bekledik.

Bir gökgürültüsü kopararak geldi; sanki kudurmuş bir köpeğin içeri daldığını gördüğümüzü sandık. Yine de, ses çıkarmadan, onun içimizden en yağlı ve en sağlıklı arkadaşlarımızdan birini yoklayıp seçmesine katlanmak zorunda kaldık. Ama korkunç yaratık uyuyunca ve gök gürler gibi horuldamaya başlayınca, bundan, onu bir daha zarar vermeyecek hale getirmek üzere yararlandık. Bu maksatla iki uzun şiş alarak, bunları kor haline gelinceye kadar ateş üzerinde tuttuk; sonra ağır olduğu için her birinin soğuk ucunu birkaçımız ellerimizle iyice kavradık. O zaman yavaşça yaklaşarak hep birlikte ve aynı zamanda iki şişi uyuyan kara adamın gözlerine soktuk ve kesinlikle kör oluncaya kadar bütün gücümüzle üzerine bastırdık.

Müthiş bir acı duymuş olmalı ki, kopardığı korkunç feryadın etkisiyle oldukça uzak bir yerde toprağa yuvarlandık. Yattığı yerden fırlayarak, artık görmeksizin ellerini boşluğa uzatıp, bağırıp her yana koşuşarak içimizden birilerini yakalamaya çalıştı.

Ama, ondan sakınacak kadar zaman bulduk, kendimizi karın üzeri yere atarak her defasında ellerini boa çıkaracak şekilde saa sola saıldık. Böylece, başarı sağlayamayacağını anlayarak el yordamıyla kapıyı buldu ve korkunç haykırılar kopararak dışarı çıktı.

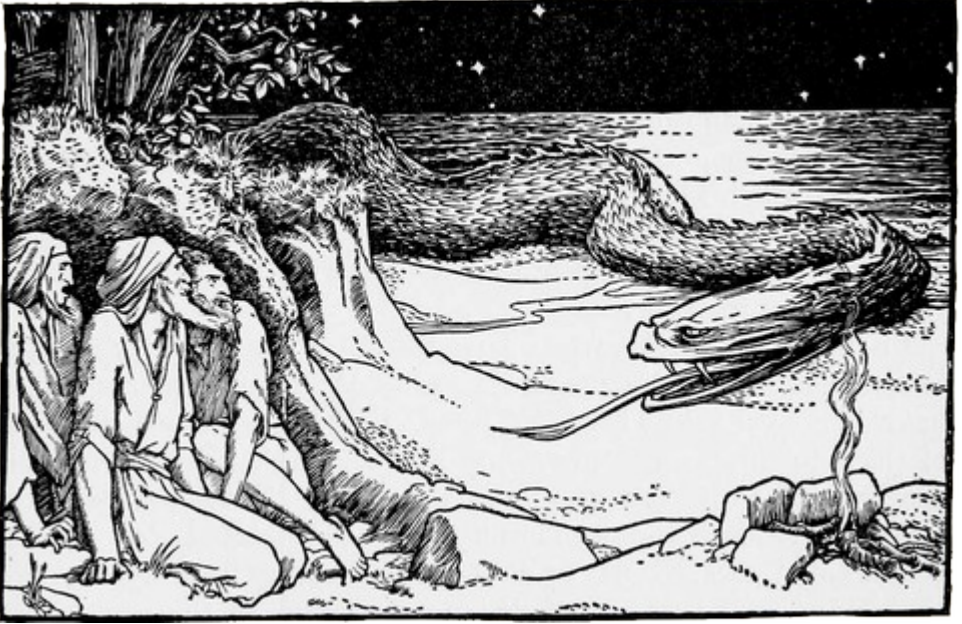
O zaman biz, kr devin duyduğu acıdan ölüp gideceğine inanarak birbirimizi yatıtırmaya çalıştık; ve ağır ağır denize doğru ilerledik. Salı biraz daha iyi düzenledik ve üzerine yerletik; onu kıyıdan çözdük; uzaklaşmak üzere kürek çekmeye balamıtık ki, o korkunç kr devin, ondan daha korkunç ve nefret uyandıran dışı bir devle birlikte bize doğru komakta olduğunu gördük. Kıyıya gelip bizi uzaklaşırken görmekle korku uyandıran feryatlar kopardılar; sonra her biri eline iri kayalar alarak bunları salın üzerine fırlatıp bizi öldürmek istedi. Sonunda attıkları taşlarla isabet sağlayıp iki kişi dışında tüm arkadaşların boğulmasında başarı gösterdiler. Ve biz üçümüz, onların fırlattıkları kayaların menzili dışında kalacak kadar oradan uzaklaabildik. abucak denizin ortalık yerine ulatık; orada bizi fırtına yakaladı; ve rz-gr bizi, neredeyse yakalanıp ite kızartılarak can vereceğimiz ilk adadan iki günlük uzaklıkta bulunan başka bir adaya doğru sürükledi. Orada bizi ölümden kurtaracak olan meyveler bulduk; sonra da gecenin ilerlemiş bir saatine ulamı bulunduğumuzdan büyük bir ağaca tırmanarak geceyi orada geçirdik.

Sabahleyin uyandığımızda, akın gözlerimize takılan ilk şey, sığındığımız ağaç kadar iri ve müthiş bir yılan oldu; ağzını bir fırın gibi açarak alev saçan gözleriyle bize bakıyordu. Birdenbire yılan uzanarak baını ağacın tepesindeki bizim bulunduğumuz yerle bir düzeye getirdi. İki arkadaşımın birini yakalayarak onu omuzlarına kadar; sonra ikinci bir yutkunmayla tamamen yuttu. Ve hemen bahtsız arkadaşımızın bizi korku ve acı içinde bitkin bırakarak, kemiklerinin ağaçtan inen yılanın karnın-

*Dev Adamlar Tacirlerin Üzerine Kayaları Fırlatırken
(V. Britvin)*

da çatırdadığını duyduk. Kara yüzlü adamın şişinden kurtulmuş olmanın sevinci şimdiye kadar uğradığımız tüm felaketlerden en ağırına düşmenin korkusuna dönüşmüştü! "Allah'tan gayrı sığınacak varlık yoktur!" diyerek düşünmeye başladık.

*Sindbat ve Arkadaşları Dev Yılanla Karşılaştıklarında
(John Dixon Batten)*

Yine de ağaçtan inerek yemek için meyve toplayacak gücü kendimizde bulabildik; susuzluğumuzu da çayın suyuyla giderdik. Sonra adayı, sığınmak için bir önceki gece bindiğimiz ağaçtan daha korunaklı bir yer aramak üzere dolaştık; sonunda bizi yeterince koruyacak gibi görünen çok yüksek bir ağaç bulduk. Gece olunca oraya tırmandık ve rahat bir nefes almak üzere yerleştiğimiz bir sırada, bir ısıklık sesi ve kırılan dallarla uyandık, kaçmaya fırsat bulamadan yılan, benden aşağıdaki bir dalda yerleşmiş bulunan arkadaşımı yakaladı ve tek bir yutkunmayla göv-

desinin dörtte üçünü yuttu; sonra kemiklerini kırmak için aēaca sıkı sıkıya sarılarak, son arkadaşımmın geri kalan bölümünü de yuttu. Ve beni korkudan l gibi bırakarak çekip gitti.

Ben, aēacın üzerinde, sabaha kadar kıpırdamaksızın kaldım; ve ancak o zaman aēaçtan inmeye karar verdim. İlk içim birbirinden müthiş korkularla dolu sefil yaşamımı bitirmek, kendimi denize atmak üzere yola çıkmak oldu; ama yarı yolda durdum; çünkü can çok deēerli olduēundan içim buna razı olmuyordu; ve o sırada aklıma, saēlıēımı borçlu olduēum bir fikir geldi.

İşe, gidip odun aramakla başladım; bunlardan epeyce saēlayınca, uzun bir tanesini tabanlarım boyunca iki ayaēıma, sonra bir başkasını sol bērme, birisini saē bērme, bir dördüncüsünü

de karnımın üzerine bağıladım. Böylece birçok odun parçasıyla her yandan kendime bir duvar örerek, ne yandan saldırırsa saldırırsın, yılanı karşı kendimi korumaya almış oldum. Bu işi bitirince, toprağa uzandım ve bahtın bana sakladığı sonucu görmek üzere beklemeye başladım.

Akşam olunca, yılan gelmekte gecikmedi. Beni görür görmez üzerime atılıp beni gövdesine indirmek istedi; ama odun parçaları buna engel oldu. Bunun üzerine en yanaşılabilir yerimden beni yakalamak için yöremde dönüp dolaşmaya başladı; ama tüm gayretlerine karşın, her yandan yaklaşıp çekiştirdiği halde bunda başarı sağlayamadı. Ve bütün geceyi beni heyecanlara boğarak orada geçirdi ve ben, kendimi her an ölecek gibi duyumsayıp onun pis kokulu soluğunu yüzümde hissettim. Sonunda gün doğarken beni oracıkta bırakarak, bana karşı hiddet dolu kurduranlığın ve öfkenin son sınırında çekip gitti.

Onun gerçekten uzaklaşmış bulunduğundan emin olunca...

Anlatısının burasında Şehrazat, gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

Onun gerçekten uzaklaşmış bulunduğundan emin olunca, elimi uzatıp beni odun parçalarına bağlayan bağlardan kurtuldum. Ama o denli bitkindim ki, parmağımı kımıldatacak gücü kendimde bulamadım ve bir süre öylece kaldıktan sonra, bana yeniden yaşam kazandıracak gücü bulacağımdan ümidimi kestim. Ama sonunda ayağa kalktım ve yavaş yavaş yürüyerek ada boyunca dolaştım durdum. Deniz kıyısına henüz ulaşmıştım ki, uzaklardan pupa yelken bütün hızıyla geçmekte olan bir gemi gördüm. Bunu görünce, elimi kolumu oynatarak bir çılgın gibi haykırmaya başladım; sonra sarığımın tülbentini çözüp, uzun bir ağaç dalına bağlayıp gemidekilerin görmesi için sallamaya başladım. Talih, bütün bu çabalarımın boşuna çıkmasını istememiş olacak ki, geminin adaya yönelip kıyıya yaklaşmaya başladığını gördüm; ve biraz sonra, kaptanla adamları tarafından alınıp götürüldüm.

Bir kez geminin bordasına çıkınca, bana giysiler verip çıplaklığımı örtmemi sağladılar; çünkü üzerimdeki giysiler parçalanmıştı. Sonra bana yiyecek bir şeyler verdiler; geçmiş yoksunluklarımdan dolayı epeyce acıkmış olduğumdan bunları büyük bir iştahla yedim; ama ruhumu asıl ferahlatan şey, doyuncaya kadar içtiğim çok taze ve lezzetli olan suyu bulmam oldu. Böylece yürümüm yatıştı ve ruhum huzur buldu ve sonunda bitkin bedenim-

min sağılığına kavuştuğunu duyumsadım.

İki gözümle ölümlü gördükten sonra yeniden yaşama kavuştuğum ve çektiğim üzüntülerden kurtulduğum için Tanrı'ya şükürler ettim. Böylece, çok geçmeden tüm heyecanlarımdan ve yorgunluklarımdan sıyrılmakta gecikmedim; öylesine ki, bütün bu belalı olayları rüyada görmüş olabileceğime inanmaya başladım.

Gemi yolculuğumuz çok iyi geçti; Allah'ın izniyle rüzgâr bizim için her zaman uygun esti ve bizi mutlulukla Salahat adlı bir adanın kıyısına sürükledi; orada demir attık ve kaptan, tacirlerin limana çıkmaları ve kendi işleriyle uğraşmalarına izin verdi. Yolcular karaya çıkınca, satacak ya da değişecek malım olmadığından dışarı çıkmayıp geminin bordasında yalnız başıma dola-

şırken, kaptan yanıma yaklaştı ve bana "Bak sana ne diyeceğim! Sen garip ve fakir bir adamsın; ve yaşamında ne çok felaketlerle karşılaştığını bize anlattın! Bundan dolayı sana bir iyilik yapmak ve yurduna dönmek için yardım etmek istiyorum. Böylece, ilerde bunun senin için bir sevinç kaynağı olmasını ve beni hayırlı yadetmeni dilemekteyim!" dedi. Ben de "Kuşkusuz, ey kaptan! Bundan dolayı sana minnettarım!" dedim. O da, bana "Bil ki, bu gemiyle birkaç yıl önce yaptığım bir yolculukta, yolculardan biri kıyısına yaklaştığımız bir adada kaybolmuştu. O zamandan beri kendisinden hiçbir haber alamadık. Bundan dolayı öldü mü, yoksa hâlâ yaşıyor mu bilemiyoruz. Bu yolcunun gemide bıraktığı mallar ambarda duruyor; benim bir fikrim var: Bunları sana vereyim, simsarlık ücreti olarak belli bir yüzde almak kaydıyla onları bu adada sat, malların bedelini Bağdat'a dönünce götürür ailesine ya da sağ salim kente dönmüşse kendisine veririm" dedi. Ben de "İşitip itaat ettim efendim! Sana da namusluca bir kazanç sağlamama aracı olduğun için teşekkürler ederim!" diye yanıtladım.

Bunun üzerine kaptan, tayfalara, malları ambardan çıkarıp kıyıya indirmelerini buyurdu. Sonra gemi kâtibini çağırıp her bir balyanın içindekileri birer birer sayıp kaydetmesini istedi. Katip de "Bu mallar kime aittir, kimin adına kaydetmem gerek?" diye sordu. Kaptan "Bu malların sahibi Gemici Sindbat'tır. Ama sen şimdi bunları fakir yolcu adına kaydet ve de ona adını sor." dedi. Kaptanın bu sözleri üzerine kulaklarıma inanamadım ve "Ama, Gemici Sindbat benim!" diye haykırdım. Ve dikkatle kaptana bakınca, onun, beni uyurken adada bırakmış olan ikinci yolculuğumun başlangıcında bindiğim geminin kaptanı olduğunu anladım.

Heyecanım da son sınırına ulaştı; ve sözlerime "Ey kaptan, beni tanımadın mı? Ben Bağdat halkından Gemici Sindbat'ım! He-

le öykümü bir dinle! Yıllarca önce, adaya indiğimi ve de geri dönmediğimi hatırla! Orada bir şeyler yedikten sonra, nefis bir kaynağın kıyıcığında uyuyakalmıştım ve geminin denize epeyce açılmasından sonra uyanabilmiştim. Zaten, elmas dağının tacirlerinden çoğu beni gördüler ve sana benim Gemici Sindbat olduğuma tanıklık edebilirler!" diye sözümü sürdürdüm.

Daha bu sözlerimi bitirmeden, mallarını almak üzere geminin bordasına çıkan tacirlerden biri yanıma yaklaşarak beni dikkatle inceledi; ve konuşmam bittiği sırada, ellerini yüzüne çarptı ve "Vallahi! Elmas Dağı'nda başıma gelen garip serüvenimi ve bir koyun buduna sarılmış olarak rıh denen kuşun pençelerinden vadediden çıkarılan birisine rastladığımı anlattığım zaman bana inanmamış olan sizler, işte bakın, o adam şurada karşınızda! O güzel elmasları bana armağan eden cömert Gemici Sindbat işte budur!" diye haykırdı. Ve bu tarzda konuşarak adam bana yitirip yeniden bulduğu bir kardeşine sarılır gibi sarıldı.

Bunun üzerine, geminin kaptanı, beni bir ân süzerek birdenbire Gemici Sindbat olduğumu anladı. Ve sanki kendi evladına sarılır gibi bana sarıldı; ve beni hâlâ yaşamakta olduğumdan dolayı kutladı ve bana "Vallahi! Efendim, senin öykün çok şaşırtıcı ve serüvenin görülüp işitilmedik bir şey! Ama Tanrı'ya şükürler olsun ki, bizi yeniden birleştirdi ve seni de mal varlığına kavuşturdu!" dedi. Sonra benim gemideki yüklerimi, bu kez tüm kârı bana ait olmak üzere satmam için karaya çıkarttı. Ve gerçekten, bunların satışından elde ettiğim kâr çok büyük oldu ve zamanın bana o güne kadar yitirtmiş olduğu zararımı giderdi. Bunu izleyerek Salahat Adası'nı terk ettik ve oradan da aynı şekilde mal satıp yeni mallar aldığımız Sint ülkelerine ulaştık.

Bu uzak denizlerde, size ayrıntılarıyla anlatamayacağım birçok şaşırtıcı şey ve sayısız mucizevi olay gördüm: Öteki şeyler ara-

sında, bir inek büyüklüğünde bir balık ve yine eşeğe benzer bir başka balık gördüm; denizdeki sedeften doğan, yavruları su yüzünde yaşayan ve asla karada uçmayan bir de kuş gördüm.

Bunu izleyerek, Tanrı'nın izniyle yolculuğumuzu sürdürdük ve Basra'ya ulaşarak orada birkaç gün kaldık ve sonunda Bağdat'a döndük.

O zaman oturduğum sokağa doğru yöneldim; anamı, babamı, dostlarımı ve eski arkadaşlarımı selamladım. Dullara ve yetimlere büyük sadakalar verdim. Gerçekten, getirdiğim malları satarak ve eskisinden de büyük bir servet yaparak geri dönmüştüm.

Ama yarın, eğer Tanrı isterse, size, işitmiş olduğunuz ilk üç yolculuğumu ilgi çekiciliği bakımından geçen dördüncü yolculuğumun öyküsünü anlatacağım! demiş.

Bunu izleyerek, Gemici Sindbat, daha önceki günlerde olduğu gibi, ertesi gün de gelmesini dileyerek Hamal Sindbat'a yüz altın verdirmiş.

Hamal Sindbat itaatte kusur etmemiş ve ertesi gün, gelip yemek yedikten sonra, Gemici Sindbat'ın anlattıklarını dinlemiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

Gemici Sindbat'ın Dördüncü Gezisi

Gemici Sindbat:

Bağdat'ta tattığım zevkler, yaşamın tatlılığı ve dostlarım, bana gezilerimi unutturamadı. Aksine, çektiğim sıkıntıları ve uğradığım felaketleri unutturdu. Ve içimdeki hain ruh yeni ülkeler, yeni insanlar tanıyarak elde edebileceğim yararları göstermekte gecikmedi. Artık ben de bu ayartılara daha fazla dayanamadım ve bir gün, evimi ve servetimi orada bırakarak, yanıma daha önceki yolculuklarımda edindiklerimden de fazlasıyla değerli mal alarak Bağdat'tan Basra'ya geçtim; orada yörenin tanınmış birçok ünlü taciriyle birlikte büyük bir gemiye bindim.

Deniz üzerindeki yolculuğumuz, Tanrı'nın izniyle, başlangıçta çok iyi geçti. Adadan adaya, ülkeden ülkeye mallarımızı satarak, yeni mallar alarak epeyce kâr sağlamıştık. Ta ki, bir gün, açık denizde yol alırken, geminin kaptanı demir atılmasını emredip ve "Kurtulma olanağı bulunmaksızın mahvolduk!" diye haykıran dek.

Ve birdenbire müthiş bir kasırga koparak denizi alt üst etti; dalgalar gemiyi sarıp her yanından parçalamaya başladı ve kaptan dahil beni ve tüm yolcularla tayfaları denize döktü. Ben de dahil hepimiz suya gömüldük.

Ama ben Tanrı'nın lütfuyla, o kargaşada parçalanan geminin tahtalarından birini ele geçirdim ve el ve ayaklarımla buna sarıl-

dım; tahta üzerinde benimle birlikte canlarını kurtaranlarla beraber yarım gün kadar sallandım ve sonra rüzgârın ve akıntının yardımıyla el ve ayaklarımızı kürek gibi kullanarak, sonunda soğuktan ve korkudan yarı ölü, bir adanın kıyısına ulaştık. Bu adanın kıyısında bütün bir gece bitkin, kıpırdamaksızın kaldık. Ertesi gün ayağa kalkabildik ve adanın içerlerine doğru ilerledik; ve orada gördüğümüz bir eve doğru yöneldik.

Oraya ulaştığımızda, bu evin kapısında, tamamen çıplak, kap-kara adamlardan oluşmuş bir topluluk gördük; bize tek bir söz söylemeksizin yöremizi çevirdiler ve bizi bir yükseltide bir şahın oturduğu bir salona götürdüler.

Şah bize oturmamızı emretti; biz de oturduk. Bunun üzerine önümüze, tüm yaşamımızda benzerlerini görmemiş olduğumuz üzeri yiyeceklerle dolu tepsiler getirdiler. Onların görünüşü, boğulma tehlikesi geçirdiğimizden beri hiçbir şey yemedikleri için

açlıklarını bastırmak üzere yiyeceklere iştahla saldıran arkadaşlarıma rağmen bende yeme hevesi uyandırmadı. İşte bu çekingenliğim, bugüne kadar yaşamamın nedeni oldu.

Gerçekte, daha ilk lokmaları yer yemez, müthiş bir açlık arkadaşlarımı sardı ve saatlerce kendilerine ne sunulduysa, çılgınca ve olağandışı soluyarak, hepsini yutmaya koyuldular.

Onlar bu durumlarını sürdürürken, şahın adamları bize bir tür merhemle dolu bir kavanoz getirdiler; bununla konukların bedenlerini sıvadılar; ilacın karın üzerindeki etkisi olağandışı oldu. Gerçekten, arkadaşlarımla karınlarının, yavaş yavaş ve her yönden genişlemeye başladığını ve bunun bir tulum gibi şişmelerine kadar sürdüğünü gördüm; iştahları da aynı oranda arttı ve durmaksızın yemeyi sürdürdüler; ben de şaşkınlıkla karınlarının neden bir türlü doymadığına bakıp duruyordum.

Ben de arkadaşlarımla üzerindeki etkilenmeyi görerek, bu yiyeceklerin hiçbirine dokunmamakta ısrar ediyor ve bana merhem sürülmesine de izin vermiyordum; ve gerçekten, uyanıklığım hayrıma oldu; çünkü bu çıplak adamların insan eti yiyen kimse olduğunu anladım ve bu çeşitli araçları kullanarak ellerine düşen kimseleri beslediklerinin ve etlerini daha yumuşak ve daha ağız sulandırıcı kıldıklarını fark ettim. Ve bu yamyamların hükümdarının da insan yiyen bir gulyabani olduğunu keşfettim. Ona her gün bu yöntemle beslenmiş ve kızartılmış bir kişi getiriliyordu; çıplak insanlara gelince, bunlar, kızarmış et sevmiyorlar; hiçbir çeşni vermeden olduğu gibi çiğ insan eti yiyorlardı.

Bu hüznü verici durumu anlayınca, hem kendim hem de arkadaşlarımla hakkındaki tedirginliğim, onların karınları şiştikçe zekalarının da azaldığını ve kişiliklerinin yok olduğunu görmekte daha da arttı. Sonunda yediklerinin etkisiyle tam anlamıyla mankafa oldular ve kasaplık hayvanlara dönüşerek onları her gün ça-

yıra götüren çobanlara terk edildiler.

Bana gelince, bir yandan açlık, öte yandan korkuyla kendimin gölgesi haline geldim; ve etim kemiklerimin üzerinde kurudu. Bu adanın yerlileri beni böylesine zayıflamış ve çökmüş görünce artık benimle ilgilenmediler ve kebab edilip hükümdarlarına sunmaya, hatta ızgara yapılmaya kuşkusuz layık görmeyerek beni tamamen unuttular.

Adadaki çıplak ve kara adamların bu ilgisizlikleri, bana onların oturdukları yerden uzaklaşma ve ters bir doğrultuda yürüme fırsatını verdi. Yolumun üzerinde, karınlarına doldurdukları yiyecekleri yüzünden mankafa olmuş bahtsız arkadaşlarımdan oluşmuş sürüyü otlatan çobanlara rastladım. Çabucak yüksek otlar arasına saklanarak görünüşleri benim için bir keder ve işkence konusu olduğundan, onları gözden yitirinceye kadar gizlenerek yürüdüm ve koştum.

Güneş henüz batmıştı ve ben yürümeyi hâlâ sürdürüyordum ve bütün gece de sürdürdüm. Çünkü bu siyah derili yamyamların ellerine düşme korkusu, bende uyku bırakmamıştı. Ertesi gün de bu yürüyüşü sürdürdüm ve de altı gün daha yürüdüm; bilinmeyen bir yöreye yaptığım bu yürüyüşü açlığımı gidermek için arada bir durmanın dışında hiç kesmiyordum. Ve yiyecek olarak da, otlar topluyor, açlıktan düşüp ölmek için bunları yiyordum.

Sekizinci günün sabahında...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

*Sindbat'ın Arkadaşları Bilişsizce Yerken
(Milo Winter)*

Ama Üç Yüz Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Sekizinci günün sabahında, adanın ters yönündeki kıyısına ulaştım ve orada benim gibi beyaz ve giyimli kişiler gördüm; bu yöreyi örtmüş gibi görünen ağaçlardan biber taneleri toplamakla meşgul bulunuyorlardı. Beni gördüklerinde, gelip yöremi çevirdiler ve benimle çoktan beri işitmediğim kendi dilimde, Arapça konuştular. Bana kim olduğumu, nereden geldiğimi sordular. Onlara "Ey iyi yürekli kişiler, ben garip ve yoksul bir kişiyim!" diyerek yanıt verdim. Ve felaketten ve tehlikelerden yana başıma gelenleri onlara anlattım. Öyküm onları çok şaşırttı; ve insan eti yiyenlerin elinden kurtulmuş bulunduğum için beni kutladılar, bana yiyecek içecek verdiler; beni bir saatlik bir süre dinlenmek üzere orada bıraktılar; sonra oralarda bir başka adada oturmakta olan hükümdarlarıyla tanıştırmak için sandallarına götürdüler.

Bu hükümdarın saltanat sürdüğü adanın merkezi çok kalabalık, yaşam için gerekli her şeyin bol bulunduğu, çarşıları zengin ve dükkânları değerli şeylerle dolu; açılan güzel yollarda harika atlar üzerinde birçok atlının görüldüğü, ama bindikleri atların eyer ve mahmuzdan yoksun olduğu bir kentti. Beni hemen hükümdara tanıttılar; selam alınıp verildikten sonra kendisine binicilerinin eyer ve mahmuzdan yoksun atlar üzerinde dolaşmalarından dolayı duyduğum şaşkınlığı "Hangi nedenle, ey hükümdar hazretleri, burada eyer kullanılmıyor; oysa at üzerinde rahatlık sağlayan bir nesnedir bu! Ve biniciyi de atına daha çok egemen kılar!" diyerek açıkladım.

Bu sözlerimi duyan hükümdar çok şaşırdı ve bana "Ama bir eyer neden oluşur? Böyle bir şeyi biz ömrümüzde görmedik!"

diye sordu. Kendisine "Rahatlığını görebilmen ve hoşluğunu deneyerek hissetmen için sana bir eyer yapmama izin verir misin?" diye sordum. Bana "Tabii ki!" diyerek yanıt verdi.

Usta bir marangoz buldurdum ve gözümün önünde, tanımlamalarım göre tahtadan bir eyer yapmasını sağladım. Ve işi bitirinceye kadar yanından ayrılmadım. Sonra kendim, bu tahta eyeri yün, pösteki¹ ve bakırla örttüm ve yöresini de altın telle işlenmiş kordonlar ve püsküllerle donattım; sonra da bir demirci getirterek gemler, mahmuzlar ve üzengiler yaptırdım; bu şeyleri gayet güzel yaptı; çünkü başından bir an bile uzaklaşmamıştım.

Her şey en iyi durumda bitirildikten sonra, hükümdarın ahırındaki en güzel atı seçtim; eyeri, dizginleri yerleştirip uzun etekler, ipek ve altın tellerle örülmüş püsküller, mavi boncuktan gerdanlıklar gibi süsten yana da hiçbir şeyi unutmadan binilmeye hazır hale getirdim. Ve beni büyük bir sabırsızlıkla birkaç gündür beklemekte olan hükümdara sunmaya, götürdüm. Hükümdar hemen ata bindi, atın üzerinde kendisini o denli dengeli duyumsadı ve bu buluşumdan dolayı öylesine doyuma kavuştu ki, sevincini belirtmek için bana görkemli armağanlar verdi ve büyük bir cömertlik gösterdi.

Büyük vezir bu eyeri gördüğü zaman, bunun eski tarza göre üstünlüğünü anlayarak, bu eyerin bir benzerini kendisine de yapmam için ricada bulundu. Ben de hemen olurumu bildirdim. Böylece ülkenin tüm ileri gelenleri ve yüce makam sahiplerinin her biri bir eyere sahip olmak istedi ve bana siparişte bulundu. Ve bana armağanlar vererek kısa sürede beni kentin en zengin ve en hatırısayılır adamı yaptılar.

Hükümdarın dostu oldum ve bir gün, âdet üzere huzuruna çıktığımda, bana doğru dönerek "Biliyorsun ki, Sindbat, seni çok

1 Pösteki: Koyun veya keçi postu.

severim! Sen, benim sarayımda, yakınlarımdan biri gibi oldun, senden hiç vazgeçemez ve bir gün gelip de bizi terk edebileceğin fikrine dayanamaz oldum. Bundan dolayı senden, beni reddetmeyeceğin umuduyla bir şey isteyeceğim!" dedi. Kendisine "Ey hükümdarım, emret! Benim üzerimdeki kudretin, iyiliklerinle ve bu ülkeye geldiğimden beri karşılığını ödemek istediğim minnettarlıkla pekişmiştir!" diye yanıt verdim. O da "Seni ülkemizden güzel, hoş, mükemmel, parası bol ve nitelikli bir kadınla evlendirerek onun seni kentimize ve sarayımıza bağlamasını istiyorum. Dolayısıyla senden bu isteğimi ve sözlerimi reddetmemeni diliyorum!" diye yanıt verdi.

Ben, bu sözleri duyunca çok şaşırdım; başımı eğdim ve yanıt vermedim; utangaçlık beni öylesine sarmıştı. Bunu gören hükümdar "Niçin bir yanıt vermiyorsun, çocuğum?" diye sordu. Kendisine "Ey zamanın şahı, emrin başım üzerinedir: ben senin kölenim!" diye yanıt verdim. Bunun üzerine hemen kadını ve tanıkları çağırdı ve beni, oracıkta, ailece yüksek, çok zengin, toprak sahibi, taşınır taşınmaz birçok malı olan ve de güzellikten yana nasibi bol, soylu bir kadınla evlendirdi. Aynı zamanda bana içi donanmış büyük bir saray armağan etti; hizmetçiler, erkek ve kadın köleler ve gerçekten şahane bir dizi ev bağışladı.

Böylece, tam bir refah içinde yaşamaya başladım ve mutluluk ve yürek genişliğinin sınırına ulaştım. Ama, bir gün bu kentten kaçıp birlikte eşimi de götürerek Bağdat'a dönme fikrini hiçbir zaman terk etmedim; çünkü onu çok seviyordum; o da beni seviyordu; ve aramızdaki uyum eksiksizdi. Ama bir şey bahtın eliyle saptanmışsa, onu hiçbir insan varlığı yolundan çeviremez. Ve hangi yaratık geleceğin bizim için ne sakladığını bilebilir? Ama bahtın iradesi karşısında tüm tasarılarımızın çocuk oyunu olduğunu bir kez de deneyerek anlamak bana nasipmiş.

Sindbat Eyer Yaparken
(T. Dalziel)

Günün birinde, bir komşunun karısı, Allah'ın takdiriyle öldü. Bu komşu benim dostum olduğundan, kendisini ziyaret ettim ve kendisine "Komşum, bize izin verilenden daha fazla dertlenme! Allah yakında sana daha kutsanmış bir kadın sağlayarak kaybettiğinin yerini doldurur! Allah ömrünü uzatsın!" diyerek onu teselliye çalıştım. Ama komşum, bu sözlerime şaşarak, bana "Yaşayacak sadece bir saatim kaldığı halde, nasıl oluyor da bana uzun ömür diliyorsun?" dedi. Bu kez, şaşırmak sırası bana geldi ve ona "Komşum, neden böyle konuşuyorsun ve de neden böylesine önseziler taşıyorsun? Sen, Tanrı'ya şükür, sağlıklısın ve seni tehdit eden bir şey de yok! Yoksa intihar etmek niyetinde misin?" dedim. Bana "Ah! Görüyorum ki, sen bizim ülkemizin âdetlerini bilmiyorsun. Bil ki, geleneklerimiz, ölen bir kadının kocasıyla birlikte gömülmesini gerektirir; ve de tüm kadınlar ölen kocalarıyla birlikte gömülürler. Bu kural hiç değişmez. Ben de ölen karımla birlikte gömüleceğim! Burada herkes, hükümdar bile olsa, atalarımızın koyduğu bu yasaya uymak zorundadır!" diye yanıt verdi. Bu sözleri duyunca "Vallahi! Bu âdet çok nefret uyandırıcı! Ben asla buna uyamam!" diye haykırdım.

Biz böylece konuşurken, komşumun ana babası ve dostları içeri girdiler ve ellerinden geldiğince onu, kendi ölümü ve karısının ölümü konusunda teselli ettiler. Bunu izleyerek cenaze hazırlıklarına başlandı. Kadının cesedi en güzel giysilerle giyindirildikten ve en değerli ziynetlerle donatıldıktan sonra açık bir tabuta kondu; sonra cenaze alayı düzenlendi ve gömüleceği yere doğru yollandı.

Kentin dışında denize bakan bir tepeye ulaştık. O yörede bir yerde, taştan kapağı ivedilikle açılan derin bir kuyu gördüm. İçine mücevherleriyle ölü kadının cesedi konulmuş tabutu buraya indirdiler; sonra hiçbir direnme göstermeyen komşumu yakaladılar ve yanına azık olarak büyük bir su testisi ve yedi somun

koyarak bir ip aracılığıyla kuyunun dibine sallandırdılar. Bu iş bitince, kuyunun ağzını, kapak olarak kullanılan büyük kayalarla yeniden kapattılar; ve geldikleri yere döndüler.

Oysa, bütün bunları gören ben, tasarlanamayacak kadar büyük bir korkuya kapılmıştım; içimden "Bu durum, bugüne kadar gördüğüm şeylerin hepsinden daha kötü!" diye düşündüm. Ve saraya döner dönmez, gidip hükümdarı buldum ve ona "Efendim, bugüne kadar pek çok ülke gezdim, ama hiçbirinde karısı ölen erkeğin canlı canlı onun cenazesıyla birlikte gömülmesi gibi barbarca bir âdet görmedim! Bundan dolayı, ey zamanın hükümdarı, bir yabancı olsa da, kocanın mutlaka ölen karısıyla birlikte gömülmek zorunda olup olmadığını öğrenmek isterdim!" dedim. Bana "Hiç kuşkusuz! O da karısıyla birlikte gömülür!" diye yanıt verdi.

Bu sözleri işitince, karaciğerim üzerindeki safra kesemin patladığını duyumsadım; ve oradan korkudan çıldırmış gibi ayrıldım, benim yokluğumda karımın ölüvermesi ve kendimin de tanıklık ettiğim korkunç cezaya çarptılam ihtimalinden korku içinde evime döndüm. Kendi kendime "Sindbat, sakın ol! Kuşkusuz ilkin sen ölürsün! Ve böylece canlı canlı gömülmekten kurtulursun!" diyerek boşu boşuna kendimi avutmaya çalışıyordum. Bunun bana hiç yararı olmadı; çünkü kısa bir süre sonra eşim hasta düştü; birkaç gün yatakta kaldıktan sonra, benim yöresinde dört dönüp gece gündüz gösterdiğim ilgiye rağmen öldü.

Bunu görünce, sınırsız bir acıya kapıldım; çünkü, aslında, diri diri gömülmenin, insan eti yiyenler tarafından yutulmaktan daha az kötü olmadığını düşünüyordum. Hükümdarın kendisinin evime gelip bana başsağlığı dilediğini görünce, artık bahtımın kesinleştiğinden kuşku kalmadı. Kendisi, sarayının tüm ileri gelenleriyle, alayın başında, yanıbaşında yürüyerek, tüm ziynetle-

ri ve süs eşyalarıyla donanmış olan ölen karımın tabutu çukura yerleştirildikten sonra, benim de gömülmeme onur vermek üzere birlikte gelmek istedi.

Denize bakan sözü geçen çukurun üzerinde bulunduğu tepenin eşiğine geldiğimizde, eşimin cesedi çukurun dibine indirildi; bunu izleyerek orada bulunanların hepsi bana yaklaştılar ve beni teselli ederek vedada bulundular. Bunu görünce, hükümdarın ve orada bulunanların ruhları üzerinde etkileyici bir girişimde bulunup beni bu felaketten beri kılmaları için ağlayarak "Ben bir yabancıyım; benim sizin yasalarınıza bağlı tutulmam haksızlıktır! Zaten kendi ülkemde de yaşayan ve bana ihtiyaç duyan başka bir eşim ve çocuklarım var!" diye haykırdım.

Ama ne kadar bağırıp hıçkırıklara gömülsem de, beni dinlemeyerek yakaladılar; kolumun altından ipler geçirerek bir direğe bağladılar ve âdet üzere bir su testisi ve yedi somun ekmekle birlikte beni kuyunun dibine sallandırdılar. Çukurun tam dibine ulaşınca "Bağlarını çöz de ipi yukarı çekelim!" diye haykırdılar. Ama ben kendimi bağlardan kurtarmak istemedim; beni yukarı çekmek üzere karar almaları için ipi çekip durdum. Bunun üzerine ipi üstüme fırlatarak kuyunun ağzını büyük kayalarla kapatıp benim feryatlarıma kulak asmadan çekip gittiler...

Anlatısının burasında Şehrazat sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

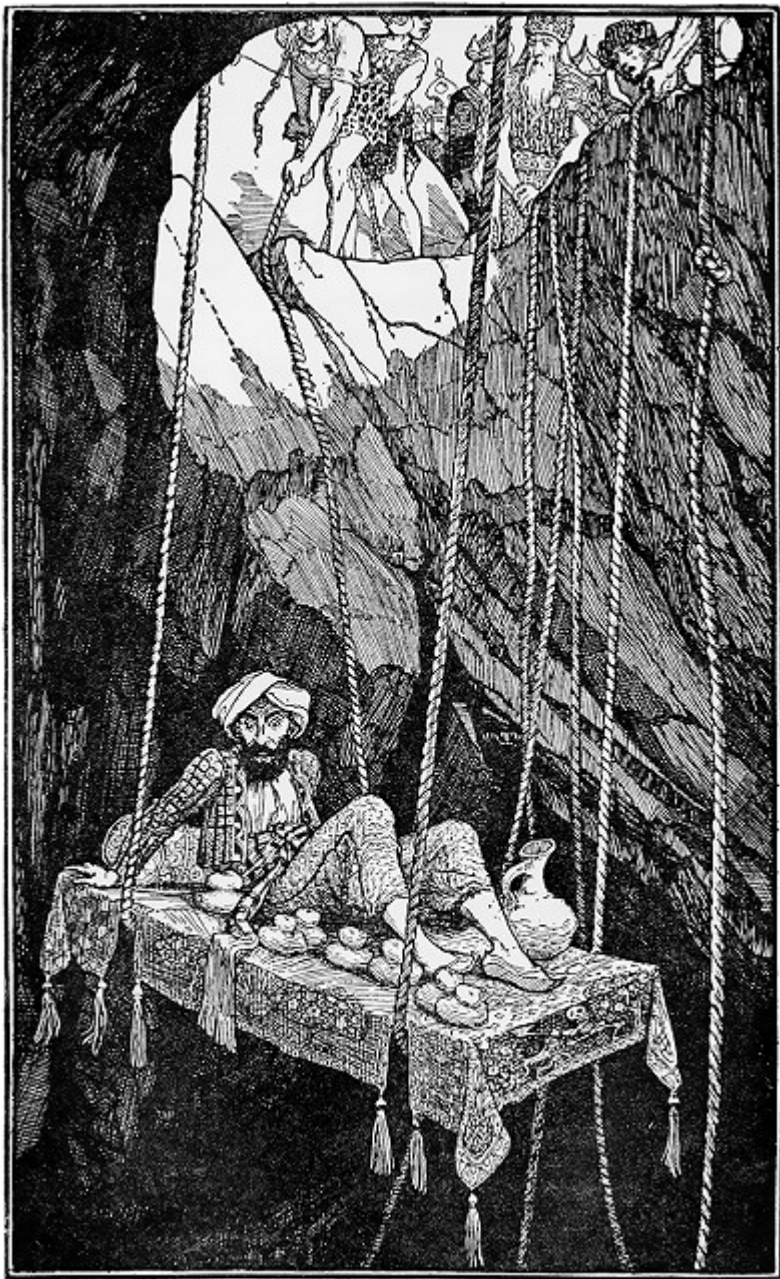
*Sindbat Dirî Dirî Mezara G  m  lmeye Hazırlanırken
(V. Britvin)*

... feryatlarıma kulak asmadan çekip gittiler.

Bu yeraltı mevkiinin pis kokusu beni hemen burnumu tıkamak zorunda bıraktı. Ama bu, benim, yukarılardan sızan ışık sayesinde, içi eski yeni cesetlerle dolu bu ölüm mağarasını incelememe engel olmadı. Burası çok geniş bir yerdi ve bakışımın derinliğini kavrayamayacağı kadar uzaklara yayılıyordu. O zaman kendimi yere attım ve ağlayarak "Sen bu bahtsızlığı çekmeye layıksın, ey ruhu doyumsuz Sindbat! Ve sonra, sanki bu kentte bir kadınla evlenme zorunluğun var mıydı? Keşke Elmaslar Vadisi'nde ölseydin! Ya da yamyamlar seni yeseydiler! Denizde felakete uğradığın seferlerden birinde ölsen, bu korkunç ölüme mahkûm edilmenden çok daha iyi olurdu!" diye kendi kendime hayıflandım. Ve orada başıma, karnıma ve her yanıma şiddetli yumruklar indirdim. Yine de, açlık ve susuzluk duyunca, ölümü açlığa yeğleyecek yerde üzerime iple bağlanmış olan su testisini ve ekmekleri çözdüm, gelecek günleri de düşünerek tutumlulukla yiyip içtim.

Böylece, bu çukurun dayanılmaz kokusuna burnum alışmış olarak ve üzerinde bulunan kemikleri kaldırıp toprak üzerinde bir köşede uyuyarak birkaç gün geçirdim. Ama çok geçmeden, susuz ekmeksiz kalacağım anın yaklaşmakta olduğunu anladım. Ve sonunda bu an geldi. O zaman kesin bir umutsuzluğa kapılarak iman tazeledim ve gözlerimi kapatarak ölümün gelmesini beklemekte idim ki, birdenbire başımın üzerindeki çukurun kapağının açıldığını ve tabutuna konmuş bir erkek ölünün; ardından da, bir testi su ve yedi somunla birlikte eşinin indirildiğini gördüm.

Sonra da, yukarıdaki adamların hiç gürültü yapmadan yeniden çukurun ağzını kapatmalarını bekledim; elime büyük bir ölü kemiği aldım; ve bir sıçrayışta kadının yanına ulaşarak tek vuruşta

Sindbat Diri Diri Mezar Mağarasına İndirilirken
(H. J. Ford)

onu öldürdüm; ve ölümünden güven duymak için, bütün gücümle bir daha, bir daha vurdum. O zaman üzerindeki testi ile yedi somunu aldım; böylece beni birkaç gün daha yaşatacak azığı sağlamış oldum. Bu sürenin bitiminde, çukurun ağzı yeniden açıldı; bu kez ölen bir kadın ile bir erkek aşağı sarkıtıldı. Can değerli olduğu için yaşam uğruna erkeği öldürerek somunlarım ve suyunu almakta kusur etmedim. Ve böylece canlı olarak gömülen kişileri öldürerek ve üzerinden azığını çalarak epeyce uzun bir süre daha yaşadım.

Günlerden bir gün, her zamanki yerimde uyurken, alışık olmadığım bir gürültüyle sıçrayarak uyandım. Bu, sanki bir insan soluması ve bir adam sesiydi. Ayağa kalkıp diri gömülenleri öldürmek için kullandığım o kemiği elime aldım ve gürültünün geldiğini sandığım yöne doğru yollandım. Kuvvetle soluyarak kaçan bir varlığı şöyle böyle gördüğümü sandım. Bunun üzerine, elimdeki kemikle silahlanmış olarak, uzun süre onu kovaladım; ve karanlıkta her adımda ölülerin kemikleri üzerinde sendeleyerek ardından koşup durdum; o sırada birdenbire, tam karşımda, mağaranın dibinde, bazen yanan, bazen sönen bir yıldız gördüğümü sandım. O doğrultuda yürümeyi sürdürdüm; ilerledikçe yıldızın büyüdüğünü ve genişlediğini görüyordum. Ama, bunun dışarıya çıkmamı sağlayacak bir açık kapı olduğunu asla düşünemiyordum; ve kendi kendime "Burası herhalde, adamların cesetleri indirdikleri bir başka kuyu ağzı olacak!" diyordum. Oysa, bir hayvandan başka bir şey olmayan kovaladığım varlık bir atılım yaparak bu çıkış yerinden sıçrayarak geçince, çok heyecanlandım. O zaman bu deliğin hayvanların gelip mağaradaki ölülerin bedenlerini yemek için girip çıktıkları bir yarık olduğunu anladım. Ben de hayvanın arkasından sıçrayarak kendimi birdenbire göğün altında bir açıklıkta buldum. Bunu görünce, kurtuluşumdan dolayı, diz üstü gelerek Tanrı'ya şükrettim; ve ruhumu yatıştıra-

arak sakinleştim. Bu durumda yöremi inceledim; ve deniz kıyısında bir dağın eteğinde bulunduğumu anladım; ve bu dağın kentle hiçbir ulaşım olanağı bulunmadığını da fark ettim. Dağa çakmaya çalıştım, ama başaramadım. O zaman, açlıktan ölmek için, söz konusu delikten yeniden mağaraya döndüm; gidip su ve ekmek aldım; ve bunlarla beslenmek üzere yeniden gök-kubbenin altına döndüm; ve burada ölümler arasında kaldığım zamankinden daha fazla iştahlı olduğumu gördüm.

Böylece her gün gidip diri diri gömülenleri öldürerek mağara-dan ekmek ve su getirdim. Sonra aklıma ölümlerin üzerindeki bütün ziynetleri: elmasları, bilezikleri, gerdanlıkları, incileri, yakutları, işlenmiş madenleri, değerli kumaşları ve tüm altın ve gümüş eşyayı toplama fikri geldi. Ve bir gün tüm bu ziynetlerle birlikte kurtulma umudu içinde ganimetimi deniz kıyısına taşıdım. Ve her şey hazır olsun diye, mağarada bulunan kadın ve erkeklerin giysileri ya da kumaşlarıyla bunları iyice sarıp sarmalalayarak denk haline getirdim.

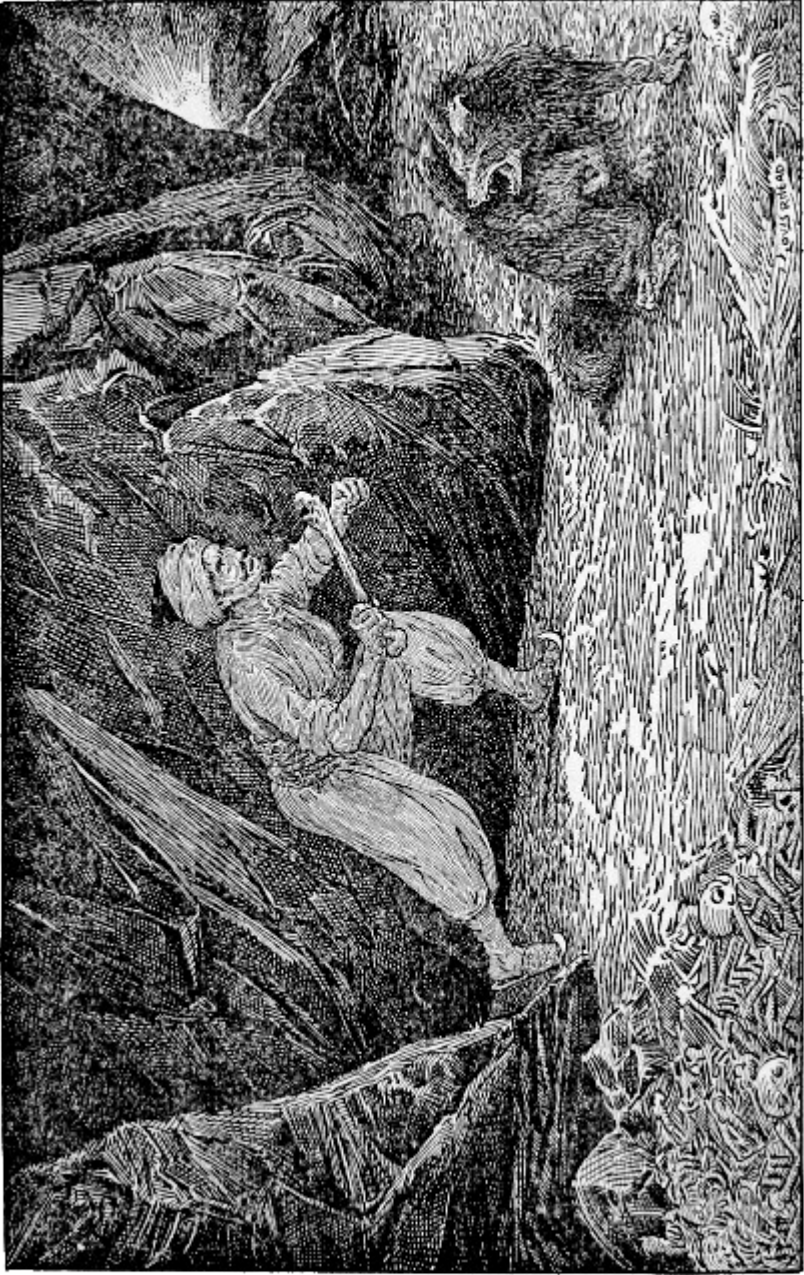
Bir gün denizin kıyısında oturmuş başıma gelenleri ve o günkü durumumu düşünürken, dağın yakınından bir geminin geçtiğini gördüm. Çabucak ayağa kalktım, sarığımın tülbentini çözüp salılamaya, sıçrayarak ve bağırarak kıyıda koşmaya başladım. Tanrı'nın lütfüyle, gemidekiler benim işaretlerimi gördüler ve gelip beni almak ve geminin güvertesine çıkarmak için bir kayık indirdiler. Beni birlikte alıp hazırladığım denklerle de ilgilendiler.

Geminin güvertesine çıkınca, kaptan, yanıma yaklaştı ve bana "Sen kimsin, yöreden uzun süredir gemiyle geçtiğin ve hiçbir insan varlığına rastlamadığın halde, nasıl oldu da seni bu dağın eteğinde buldum?" dedi. Kendisine "Efendim, ben bu ülkelerin yabancısı, zavallı bir tacirim. Mallarımı bu kıyıda batan büyük bir gemiye yüklemiştim; ve tüm arkadaşlarım içinde sadece ben

Tanrı'nın yardımıyla ve cesaretim ve dayanıklılığım sayesinde boğulmaktan kurtulabildim ve kendimle birlikte gemi parçalandığı zaman elime geçirebildiğim büyük bir tahta parçasına yükleyerek mallarımı da kurtarabildim. Tanrı benim açlıktan ve susuzluktan ölmemi istememiş olacak ki, talihin bir lütfü olarak geminize rastladım" diye yanıt verdim. Ama kaptana, evlenmem ve canlı canlı gömülmem konusundaki gerçeği, gemide neredeyse kurbanı olacağım o korkunç âdetin hüküm sürdüğü ülkeden bir yolcu bulunabilir korkusuyla söylemekten çekinerek kaptana sadece bu kadar açıklamada bulundum.

Ve kaptanla olan konuşmamı bitirince, yüklerden birinden çok değerli güzel bir eşya çıkararak yolculuğum boyunca beni gereğince gözetmesi için kendisine armağan olarak sundum. Ama kaptan, ilgisizlikle, armağanımı kabul etmek istemedi ve bana, iyiliksever bir edayla "İyi bir harekette bulunmanın karşılığında armağan almak gibi bir âdetim yok. Denizden kurtardığımız ilk kişi sen değilsin! Başka kazaya uğrayanları da Allah rızası için kurtardık ve ülkelerine götürdük; bize ödemede bulunmalarını istemediğimiz gibi, çoğu zaman her şeylerini yitirdiklerinden, kendilerine karşılıksız olarak yiyecek içecek sağladık ve giyilecek eşya verdik; ve bunu her zaman Allah rızası için yaptık ve adam adama, insanlık adına yardımda bulunulursa Tanrı hoşnut olur diye düşündük!" dedi. Bu sözleri duyunca kaptana teşekkür ettim ve ona uzun ömürler diledim; o da yelkenlerin açılmasını buyurdu ve gemiyi yola çıkardı.

Günler boyunca, adadan adaya, denizden denize geçerek gemide yolculuğu sürdürdük; bu sırada rahatça uzanarak geçirdiğim garip serüvenleri düşündüm ve kendi kendime "Gerçekten bütün bu felaketleri yaşadım mı, yoksa rüya mı gördüm?" diye sordum. Hatta bazen, ölü eşimle yeraltı mağarasında geçirdiğim günleri düşünerek korkudan çıldıracak gibi oldum.

Sindbat Hayvanın Peşinde Mağaranın Çıkışını Bulduğunda
(Louis Rhead)

Ama sonunda, Yüce Tanrı'nın gücüyle, sağlıklı olarak Basra'ya ulaştık; oradan da, birkaç gün eğleştikten sonra, Bağdat'a geldik.

O zaman, ben de, yanımda sonsuz servetlerle, kendi mahallemin yolunu tuttum ve evime ulaştım. Orada, anama, babama ve dostlarıma kavuştum; onlar da benim dönüşümü şenliklerle ve sağ salim döndüğüm için sonsuz sevinç duyarak kutladılar. Ben de, özenle servetimi dolaplara yerleştirdim; dost ve tanıdıklarıma da büyük bağışlarda bulunmayı unutmadım. O zamandan sonra da, hoşça vakit geçireceğim kimselerle birlikte tüm eğlenmelerden ve tüm zevklerden nasip almaktan geri kalmadım.

Ama bütün bu anlattıklarım, size, Allah isterse yarın anlatacaklarım ile kıyaslanınca, gerçekten hiçbir şey değildir.

İşte Sindbat o gün böyle konuşmuş! Ve hamala yüz altın vermekte de kusur etmemiş ve orada bulunan hatırısayılır kişilerle birlikte onu da yemeğe çağırmış. Sonra herkes duyduklarına hayran kalarak evine dönmüş.

Hamal Sindbat'a gelince...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

Hamal Sindbat'a gelince, o da evine ulaşmış ve orada bütün gece duyduğu şaşırtıcı öyküyü düşünmüş. Ve ertesi gün, Gemici Sindbat'ın evine gittiğinde hâlâ, ev sahibinin gömülüğü öyküsünün etkisi altındaymış. Ama sofraya örtüsü çoktan serilmiş bulun-

duğundan, ötekilerle birlikte sofraya oturmuş ve yiyip içerek Tanrı'ya şükürler etmiş. Bunu izleyerek, genel sessizliğin ortasında, Gemici Sindbat'ın anlattığı şu öyküyü dinlemişler:

Gemici Sindbat'ın Beşinci Gezisi

Sindbat "Bilin ki dostlarım" diye söze başlamış ve sözünü şöyle sürdürmüştü:

Dördüncü gezimden dönüşümden sonra, neşe içinde zevklere ve eğlencelere daldım; öyle ki, kısa sürede geçmiş acılarımı unuttum ve olağandışı serüvenlerimin bana sağladığı hayranlık verici kazançlardan başka şey hatırlamaz oldum. Size, insanoğlunun yaşadığı öteki ülkelere doğru yeni gezilere beni kıskırtan ruhumun isteklerine itaat etmekten asla kaçınmadığımı söylersem sakın şaşmayın!

O zaman kalkıp satışı kolay, kazanç getirmekten yana güvenli ve verimli olduğunu bildiğim mallar satın aldım; onları denk haline getirip yanıma alarak Basra'ya gittim.

Orada, rıhtımda gezinirken hoşuma giden yepyeni bir gemi gördüm; ve hemen oracıkta satın aldım. Sonra da hizmetimde bulunmak üzere bir kaptanla tayfalar tuttum; mallarımı, sonradan hizmetimde bulunmak üzere kalacak kölelerle gemiye yüklettim. Yolcu olarak da yüzlerinden iyi kimseler olduğunu sezinlediğim, bana namusluca yolculuk bedellerini ödeyen kimi tacirler aldım. Böylece, bu kez bir geminin sahibi olarak, denizin sorunları hakkında edindiğim deneyimler sayesinde, kaptana görüşlerimi aktararak yardımcı oldum.

Yüreğimiz yeğni ve sevinçli ve birbirimize hayırlı yolculuklar dileyerek Basra'dan ayrıldık. Yolculuğumuz da ılımlı bir deniz üzerinde, uygun bir rüzgârla, sürekli olarak istenen düzeyde ve mutlu geçti. Alışverişi için birçok iskeleye uğradıktan sonra, bir

gün, oturulacak yere benzer, üstünde sadece beyaz bir kümbetin görüldüğü, insansız ve boş bir adaya yaklaştık. Ama ben, bu beyaz kümbeti daha yakından inceleyince, bunun bir rıh yumurtası olduğunu anladım. Bununla birlikte yolculara hiçbir şey söylemedim; onlar da kıyıya çıkınca bu yumurtanın üstüne iri taşlar atmaktan başka yapacak daha tutarlı bir iş bulamamışlar. Sonunda da onu kırmışlar ve büyük bir şaşkınlıkla, yumurtadan pek çok sıvı aktığını görmüşler; birkaç saniye sonra da rıh yavrusu yumurtadan bir ayağını çıkarmış.

Bunu görünce, tacirler yumurtayı kırma işini sürdürmüşler; sonra da gövdesini parçalayarak yavru rıhı öldürmüşler. Sonra da gelip bana serüvenlerini anlattılar.

Söylediklerini işitince, korkunun sınırlarına ulaştım ve onlara, "Mahvolduk! Biraz sonra rıhın anası, babası gelip bize saldırır ve de bizi gebertirler! Bundan dolayı bu adadan elden gelen hızla ayrılmamız gerek!" diye haykırdım. Ve hemen yelkenleri açtık ve rüzgârın yardımıyla enginlere açıldık.

Bütün bu süre içinde, tacirler rıhın etlerini kızarttılar; ama daha bunları yemeye başlamak için zaman bile bulamadan, güneşi tüm olarak maskeleyen iki iri bulutun belirdiğini gördük. Bu bulutlar biraz daha yakınımıza gelince, bunların öldürülen yavrunun ana babası olan iki dev gövdeli rıhtan başka bir şey olmadıklarını anladık. Onların kanat çırpıp bir gökgürültüsünden de dehşetli haykırışlar kopardıklarını duyduk. Ve birdenbire tam tepemize, ama epeyce yüksekte uçarak dikildiklerini gördük; her biri pençelerinde bizim gemimiz kadar büyük birer kaya tutuyordu.

Bunu görünce, rıhların alacakları öcün sonunda yitip gideceğimizden hiçbir kuşkumuz kalmadı. Ve birdenbire rıhlardan biri göğün yücelerinden, geminin üstüne pençesindeki taşı bıraktı.

Sinbad'ın Tacir Tayfası Rih Yumurtasını Kırdıklarında

Ama kaptan çok deneyimliydi; dümen kırarak bizi rotamızın dışına çıkardı ve taş, gemiyi kıl payı sıyıyarak denize gömüldü; açtığı gedikten âdeta denizin dibini gördük; gemi de korkunç biçimde bir yükselip bir sulara batarak yeniden bir kez daha yükseldi. Ama, aynı anda, bahtımız, ikinci rıhın, ondan sakınmamıza zaman bulamadan, pençesindeki kayayı üzerimize atmasını takdir etmiş olmalı ki kaya, geminin art bölümüne düşerek dümen yekesini¹ yirmi parçaya ayırdı ve geminin yarısını da parçalayarak sulara gömdü. Birdenbire, tacirler ve tayfaların kimileri ezildi, kimileri sulara gömüldüler. Ben sulara gömülenler arasındaydım. Ancak, birkaç saniye sonra, değerli canımı kurtarmak içgüdüsüyle ölüme karşı savaşıp suyun yüzüne çıktım; ve mutlu bir rastlantıyla, batan geminin kalaslarından birine tutundum.

Sonra gayret gösterip bu kalasın üzerine çıktım ve ayaklarımı kürek gibi kullanarak, rüzgâr ve akıntının etkisiyle, artık yorgunluktan, açlıktan ve susuzluktan soluğum kesilmek üzere iken bir adaya ulaştım. Kendimi ilkin kumsala atarak, orada ruhum ve bedenim dinlenip sakinleşinceye kadar bitkin halde, bir saat kadar uzandım. Sonra ayağa kalkıp yöreyi tanımak üzere adada yürümeye başladım.

Bu kez, bahtın beni cennet bahçeleriyle kıyaslanabilecek güzellikte bir bahçeye ulaştırdığını anlamam için uzun boylu yol almama gerek kalmadı. Hayran gözlerimin önünde, her yanda, yıldızlı meyve ağaçları, akar çaylar, bin bir cıvıltılı kuşlar ve şaşılacak güzellikte çiçekler vardı. Ben de bu meyvelerden yemekten, bu suyu içmekten ve bu çiçekleri koklamaktan geri durmadım; ve her şeyi olabildiğince yücelikte buldum.

1 *Yeke*: Dümen başına takılıp dümenin istenilen tarafa basılması için kullanılan demir veya ağaçtan yapılmış kol.

Rıhlar Gemiye Batırmaya Çalışırken
(John Dixon Batten)

Rıhlar Gemiye Koca Kayaları Fırlatırken
(H. J. Ford)

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Yedinci Gece Olunca

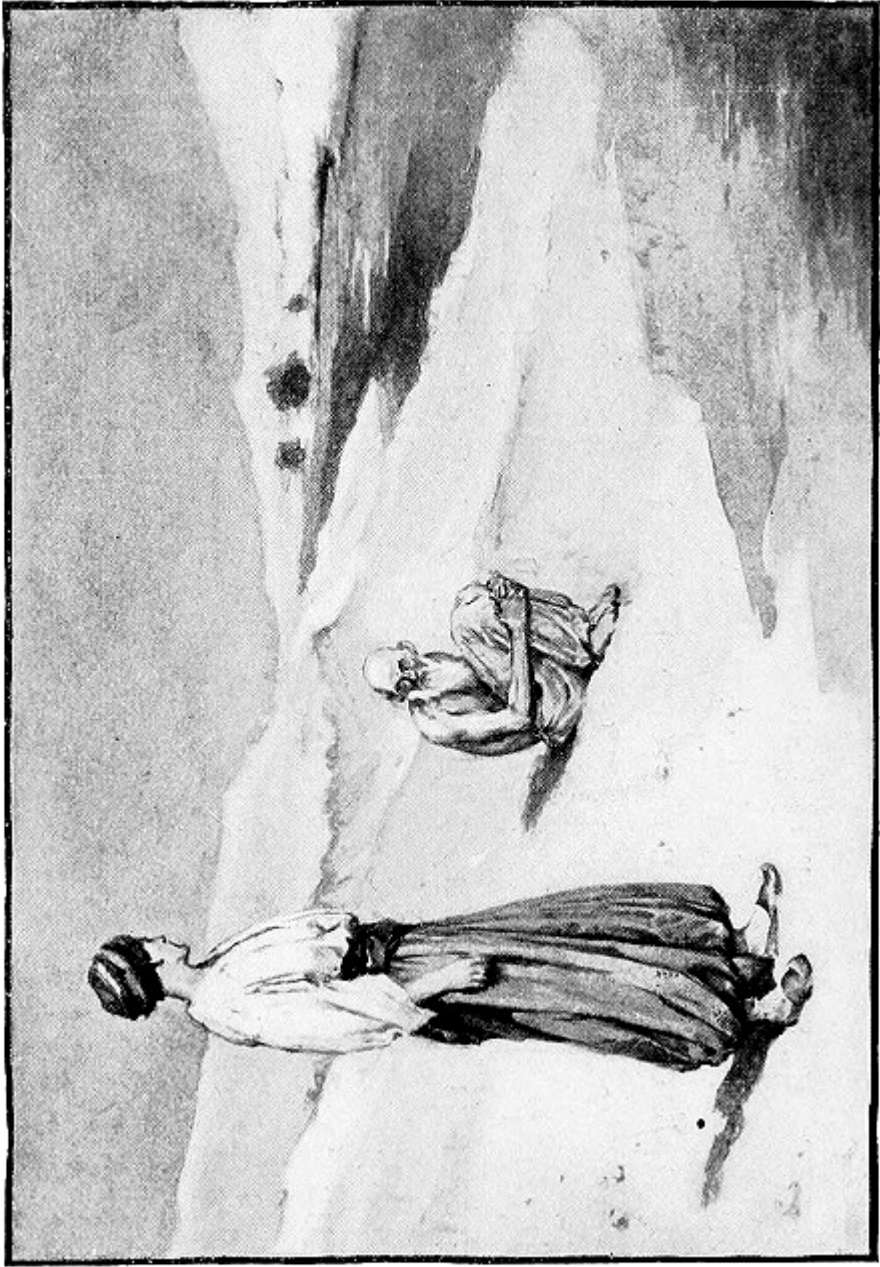
Demiş ki:

... ve her şeyi olabildiğince yücelikte buldum. Ve de bulunduğum yerden artık hiç kıpırdamadım ve akşama kadar yorgunluklarımdan sıyrılmaya çalıştım.

Ama gece olunca, kendimi bu adada, bu ağaçların ortasında yapayalnız buldum; beni çevreleyen güzellik ve barış havasına karşın, dayanılmaz bir korkuya düşmekten kendimi alamadım; ve ancak bir gözümü kapayarak uyuyabildim; ve uykum, bu sessizlik ve yalnızlık içinde, müthiş bir karabasana dönüştü.

Sabahla birlikte, daha sakin kalktım; ve araştırmalarımı biraz daha ötelere doğru sürdürdüm. Böylece bir kaynağın suyunun döküldüğü bir gölete ulaştım; bu göletin kıyısında, ağaç yapraklarından oluşmuş büyük bir harmaniyeye bürünmüş olarak yaşlı, saygın bir kişinin hareketsiz oturmakta olduğunu gördüm. Ve içimden "Bu yaşlı kişi, herhalde, benden önce batan bir gemiden kurtularak bu adaya sığınan biri olmalı!" diye düşündüm.

Yanına yaklaşarak selam verdim. O da hiçbir şey söylemeden sadece işaretle benim selamıma yanıt verdi. Kendisine "Ey saygın şeyh, nasıl oluyor da böylesi bir yerde bulunuyorsun?" diye sordum. Bana hiçbir yanıt vermedi; ancak başını kederle sallayarak "Beni omuzlarına almanı ve şu çayı geçirmeni senden rica ediyorum; öte yandaki meyveleri koparmak istiyorum!" anlamında bir işaret yaptı.

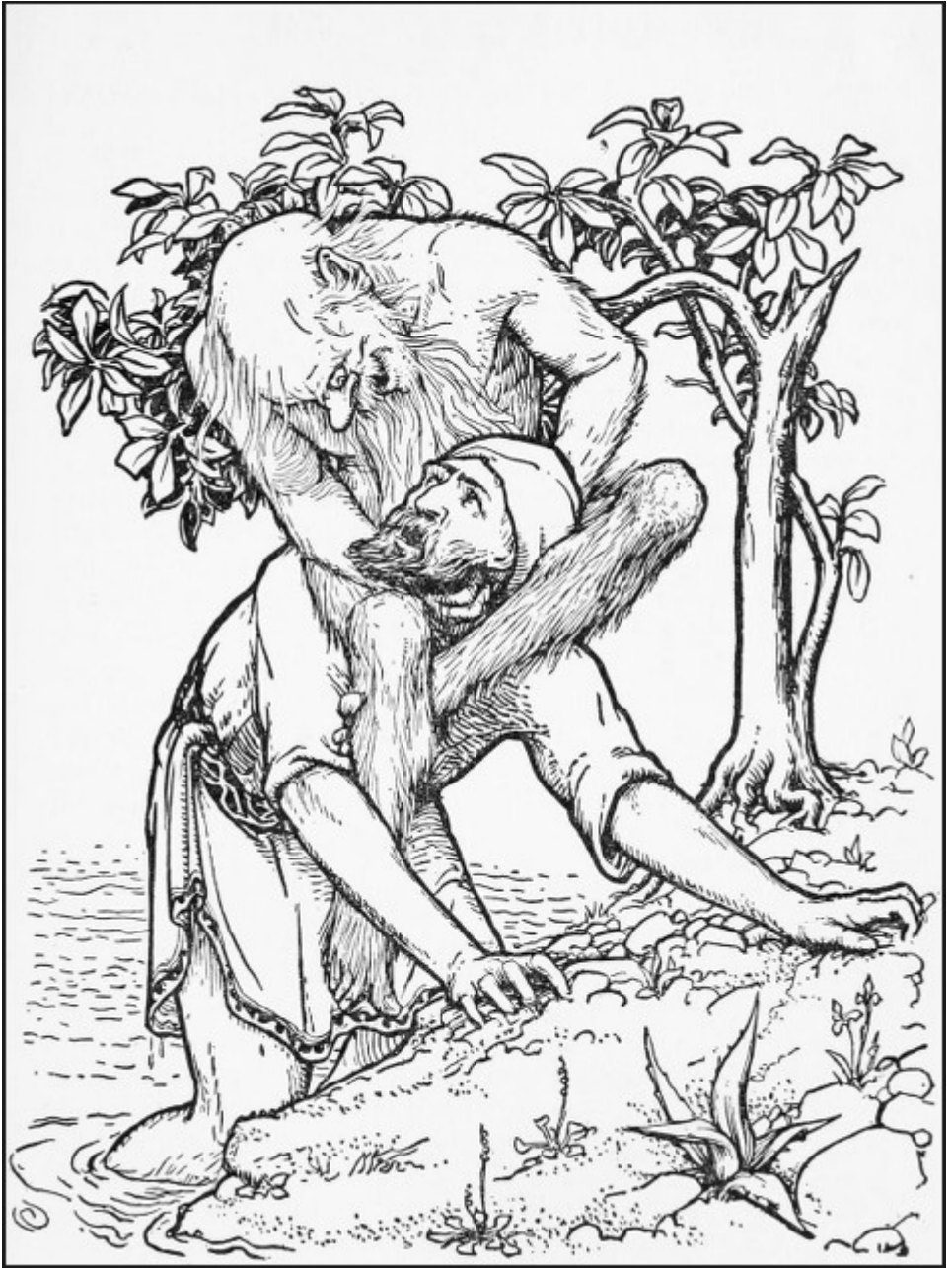

*Sindbat Yaşlı Adama Rastladığında
(Walter Paget)*

Bunu görünce "Sindbat, hiç kuşkusuz şu yaşlı kişiye bu hizmeti sağlayarak hayırlı bir iş görmüş olursun!" diye düşündüm; ve eğilip bacaklarını göğsüme sallandırarak onu omuzlarıma aldım; o da baldırlarıyla boynumu, kollarıyla da başımı sıktı. Onu çayın öteki yakasına, bana gösterdiği yere kadar taşıdım; sonra yeniden eğilerek "Yavaşça sırtımdan in, ey saygın şeyh!" dedim. Ama yerinden kıpırdamadı. Aksine, boynumu bacaklarıyla daha çok sıktı ve tüm gücüyle omuzlarıma kenetlendi.

Bunu görünce, şaşkınlığın sınırına ulaştım ve büyük bir dikkatle ayaklarına baktım. Bunlar bana, tıpkı bir öküzün ayağı gibi kara ve kıllı göründü ve beni çok korkuttu. Ve de, birdenbire sonsuz bir korkunun pençesinde onu sırtımdan sıyırmak ve yere atmak istedim; ama o zaman gırtlığımı öylesine kuvvetle sıktı ki, beni yarı yarıya boğdu. Gözümün önünde dünya karardı. Bunun üzerine son bir gayret gösterdim; ancak bu, benim soluğumu yitirerek toprağa baygın düşmeme neden oldu.

Bir süre, geçtikten sonra, kendime geldim ve baygınlığıma karşın, yaşlı adamı hâlâ sırtımda kenetlenmiş olarak buldum; boğazımdan hava girsin diye sadece ayaklarını biraz aralamıştı. Soluk aldığımı görünce, ayağa kalkmaya zorlamak için karnımı iki ayağıyla tepti. Duyduğum acı beni itaate zorladı; ve o, her zamankinden daha fazla sıkarak boynuma kenetlenirken, ben de ayağa kalktım. Elleriyle ağaçların altına doğru ilerlememi işaret etti; ve orada meyve toplamaya ve bunları yemeye koyuldu. Ona karşı koyduğumda ya da biraz hızlı yürüdüğümde, beni itaate zorlayıp çok şiddetli tekmeler indiriyordu. O gün, beni bir yük hayvanı gibi koşturarak omuzlarımda kaldı ve uyuyabilmek için de daima omuzlarımda kalarak benimle birlikte yere uzandı. Ve sabahleyin, kendisini bir gün önceki gibi taşımak için karnıma vurduğu bir tekmeyle beni uyandırdı. Böylece kenetli olarak, durup dinlenmeden, gece gündüz omzumda kaldı. Ve üzerimde

*Yaşlı Adam Sindbat'ın Omuzlarındayken
(John Dixon Batten)*

olduğu halde her türlü sulu ya da katı ihtiyacını gördü. Tekmelerle, yumruklarla, acımaksızın beni yürüttü.

Aynı zamanda bir genç adamdan daha güçlü ve bir eşek sürücüsünden daha merhametsiz olan bu yaşlı adamın ruhumda uyandırdığı alçalmanın ve bedenimde yarattığı ıstırapın benzerini bütün ömrümce hiç duymadığımı söyleyebilirim. Ondan kurtulmak için ne yapmam gerektiğini de kestiremiyordum ve beni merhamete sevkedip onu sırtıma almaya razı eden iyi duygularıma lanet edip duruyordum. Ve gerçekte, o anda, yüreğimin en derin arzusuyla ölmek istiyordum.

Epeyce uzun bir süre bu berbat durumu sürdürmekteyken, bir gün, beni iri balkabaklarının asılı bulunduğu bir ağacın altına doğru yönelttiği sırada, aklıma bu yemişleri bir kap olarak kullanma fikri geldi. O zaman ağaçtan düşmüş bulunan büyücek bir balkabağını alıp içini temizledim; sonra gidip en güzel üzüm salkımlarını topladım ve iyice ezerek sularını ağzına kadar bunun içine doldurdum. Sonra ağzını daha önce kestiğim kapağıyla yeniden özenle kapattım ve güneşte bıraktım; orada birkaç gün kaldı ve içindeki üzüm suları şaraba dönüştü.

O zaman asma kabağını elime aldım; beni yeniden güçlendirecek ve yükün yorgunluğuna dayanmamı sağlayacak miktarda içtim; ama kendimi sarhoşluğa kaptıracak kadar değil... Ve kendimi güçlenmiş ve büyük bir sevince kapılmış buldum; öylesine ki, ilk kez, artık bana pek ağır gelmeyen sırtımdaki yükü atlayıp zıplamaya ve ağaçlar arasında şarkı söyleyerek raksetmeye başladım. Hatta tutturduğum raksın havasına uyarak ellerimi çırpıyor ve hançeremin² olanca gücüyle gülüyordum.

*Yaşlı Adam Sindbat'ın Omzunda Kafayı Bulurken
(H. J. Ford)*

Yaşlı adam beni bu alışılmadık durumda görünce, gücümün onu zahmetsizce taşıyacak kadar arttığını anladı ve işaretlerle balkabağını kendisine vermemi istedi. Ben, önce onun bu isteğine karşı çıktım; ama ondan o denli korkuyordum ki, isteğini reddetmeyi göze alamadım; dolayısıyla içimden gelmese de çabucak şarap kabını ona verdim. Onu elleriyle aldı ve dudaklarına götürdü; önce denemek için tadına baktı; içki hoşuna gittiğinden, balkabağının içindekini son damlasına kadar içti ve boşalan kabı fırlatarak attı.

Şarabın etkisi çok geçmeden beynini sardı; ve sarhoş olmasına yetecek kadar çok içki içtiğinden, o da ilkin kendi tarzına göre raksetmekte ve omuzlarımda sıçrayıp durmakta gecikmedi; sonra zayıf düşerek tüm kasları gevşedi ve omuzlarımda, düşmek için dik durmaya çalışarak sağa sola sallanmaya başladı.

O zaman ben, artık önceki kadar sıkı sıkıya sarılmadığını anlayarak çabuk hareket edip bacaklarını boynumdan çözdüm ve bir omuz darbesiyle onu birkaç adım öteye fırlattım; toprakta yuvarlanarak hareketsiz kaldı. O zaman üzerine sıçradım ve ağaçlar arasında bulduğum iri bir taşla birçok kez başına vurdum; sonunda yerini bulan vuruşlarla kafası ezildi ve kanı derisine bulaştı ve öldü! Tanrı hiçbir zaman ruhuna huzur vermesin!

Anlatisının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

Tanrı hiçbir zaman ruhuna huzur vermesin!

Onun öldüğünü görünce, bedenim kadar ruhumun da artık sakinliğe kavuştuğunu duyumsadım; sevinçten koşmaya başladım ve böylece gemi battıktan sonra denizin beni attığı kıyıya ulaştım. Baht, tam o anda, demir atmış olan bir geminin karaya çıkmış tayfalarının su ve meyve aramak üzere orada bulunmalarını istemişti. Beni görerek, şaşkınlığın sınırına ulaştılar; yöremi çevirip benden ve onlardan yana selamlar alınıp verildikten sonra soru sormaya başladılar. Ben de onlara, tüm başımdan geçenleri, boğulmaktan nasıl kurtulduğumu ve sonra nasıl sonunda öldürmek zorunda kaldığım yaşlı kişi tarafından sürekli olarak bir yük hayvanı durumuna sokulduğumu anlattım.

Öykümü dinleyince, tayfalar şaşıp kaldılar ve "Ne inanılmaz şey senin bu şeyhten kurtuluşun! Ona tüm gemiciler Denizin Yaşlı Kişisi adını verirler! Onun altında boğulmaktan kurtulan

ilk kişi sensin; çünkü egemen olduğu herkesi kalçalarının arasında sıkarak öldürür o! Seni kurtaran Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırdılar.

Bunu izleyerek, beni alıp kaptanlarının samimiyetle kabul ettiği ve bana çıplaklığını örten giysiler verdiği gemilerine götürdüler; kaptan bana serüvenimi anlattırdıktan sonra kurtuluşumdan dolayı beni kutladı ve yelken açtırıp gemiye yol verdi.

Gemide yolculukla geçen pek çok gün ve geceden sonra, deniz kenarında kurulmuş, çok güzel evleri olan bir kentin rıhtımına ulaştık. Bu kente, yöresindeki ağaçlarda şaşılacak kadar çok maymun yaşadığı için Maymunlar Kenti deniyordu. Gemideki tacirlerden biriyle birlikte bu kenti gezmek ve biraz iş yapmayı denemek üzere karaya indim. Benimle dostça ilgilenen tacir, bana bir pamuklu torba verdi ve "Bu torbayı al, çakılla doldur ve duvarlardan dışarı çıkacak olan kent halkına katıl! Onlar ne yapıyorlarsa, sen de aynısını yap! Böylece oldukça bereketli şekilde yaşamını kazanırsın!" dedi. Bunun üzerine, kendisinin bana önerdiği şekilde davrandım, torbamı çakılla doldurdum ve bu işi bitirince, her biri benim gibi çakıl dolu torbalar yüklenmiş bir topluluğun kentten dışarı çıktıklarını gördüm. Dostum tacir beni onlara överek tanıttı ve onlara "Bu garip ve fakir bir kişidir. Yaşamını sağlaması için onu da birlikte götürün! Ona bu hizmeti sağlayarak hizmet sunucu Tanrı tarafından bol bol armağan kazanırsınız!" dedi. Onlar da duyup itaat ettiklerini söylediler ve beni de aralarına aldılar.

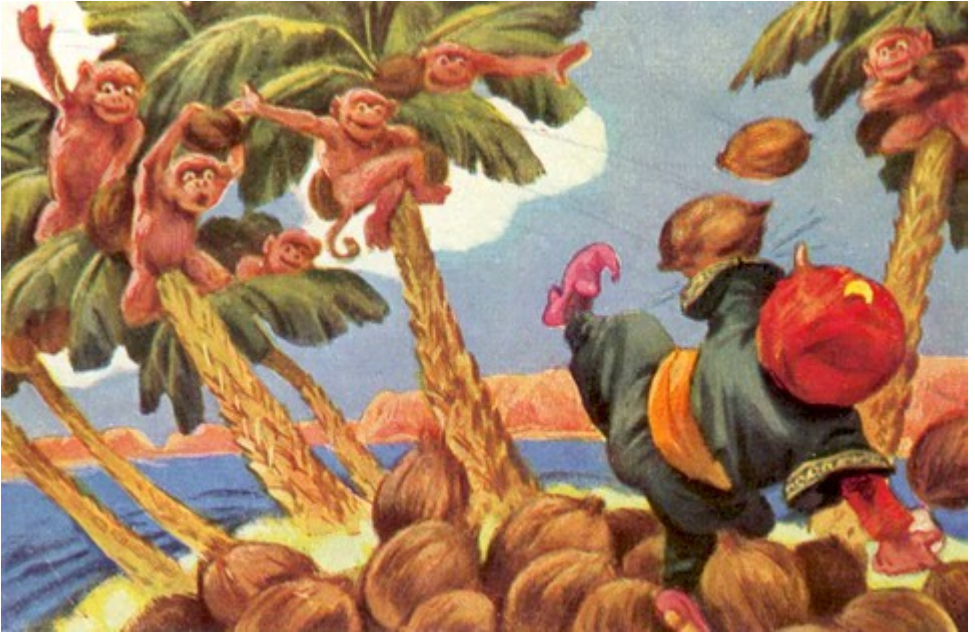
Bir süre yürüdükten sonra, kimsenin üzerlerine çıkamayacağı kadar yüksek ağaçların bulunduğu bir vadiye ulaştık; bu ağaçlarda sözü edilen maymunlar mekân tutmuştu; ağaçların dalları Hindistan cevizi olarak adlandırılan, kabuğu sert ve iri meyvelele ağırlaşmıştı. Bu ağaçların dibinde durduk, yol arkadaşlarım

torbalarını yere koydular ve maymunları içinden çıkardıkları çakıllarla taşlamaya başladılar. Ben de, onlar gibi yaptım. Bunun üzerine maymunlar, kızdılar; ağaçlardan kopardıkları Hindistan cevizlerini atarak bize yanıt verdiler. Ve biz, böylece, yeterli zaman geçtiğine inanarak bu meyveleri topladık ve torbalarımıza doldurduk.

Torbalanınız bir kez dolunca, onları omuzlarımıza yükledik ve kentin yolunu tuttuk; orada tacir benden torbayı aldı ve bedelini ödedi. Ben de artık hemen her gün Hindistan cevizi toplayıcılara yoldaşlık ederek topladığım meyveleri kente getirdim ve bunları kentte satarak çokça para kazandım. Bununla çeşitli alışverişte ve mal değişiminde bulunarak servetimi arttırdım ve bir gün İnciler Denizi'ne giden bir gemiyle o kentten uzaklaştım.

Yanımda bol miktarda Hindistan cevizi götürdüğümünden, uğradığımız her adada bunlara karşılık karabiber ve tarçın alarak; bunları da başka yerde satarak ve kazandığım parayı yanıma alarak İnciler Denizi'ne ulaştım; orada kendi hesabıma dalgıçlar tuttum. Talihim yaver gitti. İnci avı verimli geçti. Bu dalışlar, bana kısa sürede pek çok para kazandırdı. Artık dönüşümü ertelemek istemediğimden, kendi kişisel kullanımım için, bu putpe-rest ülkesinde pek bol bulunan en nitelikli sarısabır ağacından satın aldıktan sonra, Basra'ya gitmekte olan bir gemiye bindim; ve harika bir deniz yolculuğundan sonra mutlulukla oraya ulaştım. Oradan da, gecikmeksizin Bağdat'a geçtim; kendi mahallem ve evime kavuşarak, orada anam, babam ve dostlarım tarafından büyük bir sevinçle karşılandım.

Daha öncekilerden de zengin olarak geri dönmüş bulunduğum için, ihtiyacı olanlara büyük sadakalar dağıtarak yöremdekilere ferahlık verdim. Kendim de sevinç ve zevkle geçen günler boyunca tam bir dinlenme sağladım.

"Ama sizler, ey dostlarım, bu akşam benimle birlikte yemeğe buyrun ve yarın altıncı gezimin öyküsünü dinlemek üzere yine gelmeyi ihmal etmeyin! Çünkü bu öykü, gerçekten şaşırtıcıdır ve ne denli olağandışı olsalar da, size daha önce anlattıklarımı unutturacaktır!

Sonra Gemici Sindbat, bu öyküyü bitirerek, âdeti üzere, öteki çağrılılarla birlikte akşam yemeği yedikten sonra hayranlık içinde çekip gitmek üzere olan hamala yüz altın dinar verdirmiş. Ve ertesi gün, aynı kişiler hazır bulunduğu halde, bir gün önceki kadar gösterişli bir ziyafetten sonra, Gemici Sindbat şu sözlerle öyküsünü anlatmış:

Gemici Sindbat'ın Altıncı Gezisi

Dostlarım ve değerli konuklarım, sizler, hepiniz, bilin ki, beşinci yolculuğumdan dönüşümde, bir gün, temiz hava almak üzere evimin kapısı önünde, kendimi gerçekten ferahlığın sınırlarında hissederek otururken; bir yolculuktan yeni dönmüş havasındaki kimi tacirin bizim sokaktan geçtiğini gördüm. Onları görünce, geziden döndüğüm günü, yeniden ana babama, eski dostlanma kavuşmaktan dolayı sevincimi ve doğduğum yeri görmenin daha da büyük sevincini mutlulukla hatırladım; ve bu anı, ruhumda da yeniden geziye çıkıp ticaret yapma çağrısında bulundu. Böylece yeniden geziye çıkmaya karar verdim; denize dayanıklı değerli mallar satın aldım; onları denk haline getirttim ve Bağdat kentinden çıkıp Basra'ya doğru yol aldım. Orada içi, yanlarında göz kamaştırıcı malları olan tacirler ve tanınmış kişilerle dolu büyük bir gemi buldum. Denklerimi onlarınkiyle birlikte gemiye yüklettim ve barış içinde Basra kentinden ayrıldık.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

... barış içinde Basra kentinden ayrıldık.

Yolculuğumuzu bir yerden öbür yere, bir kentten öbür kente satış yaparak, mal alarak, birçok ülke ve insan görerek ve her zaman mutlu bir seferle zamanın değerlendirildiği inancını pekiştirerek sürdürdük. Ama günlerden bir gün, tam bir güvenlik içinde yol alırken, umutsuzluk çığlıkları duyduk. Bu çığlıkları koparan kaptanın ta kendisiydi. Aynı zamanda sarığını yere çaldığını, yüzünü yumrukladığını, sakallarını yolduğunu ve tarif edilemez kederin pençesinde geminin ortasında yığılıp kaldığını gördük.

Bunu gören bütün yolcular ve tacirler yöresini sardılar ve ona "Ey kaptan, kötü bir şey mi var?" diye sordular. Kaptan da onlara "Burada toplanmış olan iyi kişiler, bilin ki, gemimiz rotadan çıktı. Ve yol almakta olduğumuz denizden ayrılıp bilmediğimiz bir denize girdik. Ve eğer Tanrı bizim bu denizden kurtulmamız için bir şey yollamazsa, hepimiz olduğumuz gibi mahvolacağız. Bundan dolayı Yüce Tanrı'ya bizi bu felaketten kurtarması için yalvaralım!" diye yanıt verdi.

Bunu izleyerek, kaptan, kendini toparladı ve direğe çıktı, yelkenleri düzenlemek istedi. Ama ansızın rüzgâr öylesine şiddetle esti ve gemiyi geriye doğru öylesine sert bir şekilde sarstı ki, dümen kırıldı; biz de o sırada yüce bir dağın yakınından geçiyorduk. Bunun üzerine kaptan direktten indi ve bize "Yücelerden Yüce, güçlülerden güçlü olan Tanrı'dan başka sığınılacak varlık yoktur. Kimse talihe karşı duramaz! Korkunç bir girdaba düştük, buradan kurtulma ihtimalimiz yok!" diye haykırdı.

Bu sözleri duyan yolcuların hepsi bahtına ağladı; her biri yaşamının tükendiğini ve umudunun kırıldığını görmeden önce birbirine veda etti. Ve gemi, birdenbire, söz konusu dağa doğru yönelip çarptı ve her yandan tahtalar parçalanarak döküldü; ve içinde bulunan her şey battı; ve tacirler denize döküldü. Kimileri boğuldu, kimileri de sözü edilen dağın eteğine tırmanarak ya-

şamlarını kurtardılar. Ben dağın eteğine tırmananlar arasındaydım.

Bu dağ, etekleri batan gemilerin enkazı ve her türden batık eşyayla örtülü büyük bir adanın üzerinde bulunuyordu. Ayak bastığımız yerde yakınımızda akıl almaz çoklukta denizin attığı her türden değerli eşya içeren denkler gördük; ve ben, bu dağınık eşya arasında yürümeye koyuldum; birkaç adım sonra da, denize dökülen tüm öteki nehirlerle karşı; dağdan çıkıp denizden uzaklaşarak epeyce ötelerde yine bu dağın aşağılarında bulunan bir yerdeki mağaraya dökülen suyu tatlı bir ırmak gördüm. Ama hepsi bu kadar değildi! Bu ırmağın kıyılarında yakutlar ve her renkten mücevherler ve her biçimde taşlar ve değerli madenler serpilmiş bulunduğunu fark ettim; ve bütün bu değerli taşlar, bir ırmağın yatağındaki çakıllar kadar çoktu. Yöredeki tüm topraklar da bu yansımalarla parıltıyor ve bu parıltılarla gözler kamaşıyordu.

Yine farkına vardım ki, bu adada en iyi nitelikli Çin ve Komarin¹ sarısabırı vardı; ve bu adada, yine güneşin etkilemesiyle, kumsalda, erimiş balmumu gibi sıvı halde bir ham amber kaynağı ve denizden çıkan ve bunları yutan iri balıklar vardı; balıklar bu amberleri karınlarında ısıtıyorlar ve belli bir süre sonra suyun yüzüne çıkararak kusuyorlardı; o zaman bunlar sertleşiyor, renk ve nitelik değiştiriyorlardı; dalgalar da bunları güzel kokulara bürünen kıyılara taşıyorlardı. Balıkların yutmadığı amberlere gelince, bunlar da gün ışığının etkisiyle eriyor ve tüm adaya misk kokusuna benzer bir koku yayılıyordu.

Size aynı zamanda şunu da söylemeliyim ki, tüm bu zenginliklerin kimseye yararı yoktu; çünkü bu adaya hiç kimse yanaşıp buradan canlı ya da ölü çıkamazdı; çünkü yanaşan her gemi da-

1 *Komarin*: Hint Okyanusu kıyılarında yetişen zambakgillerden bir tür sarısabır (Ç.)

ğa çarpıp parçalanıyordu; ve hiç kimse de bu dağa çıkamazdı. Bundan dolayı boğulmaktan kurtulmuş olan gemimizin yolcuları ve de ben, çok şaşırdık ve servet olarak gözlerimizin önünde bulunan her şeyi hayretle izleyerek ve gene aynı şekilde bu göz kamaştıran şeylere karşın bizi bekleyen sefaleti düşünerek kıyıda şaşkın kalakaldık.

Orada ne yana gideceğimizi bilemeden epeyce bir süre kaldıktan sonra, biraz yiyecek bir şeyler bularak bunu aramızda eşit olarak paylaştık; serüvene alışık olmayan arkadaşlarım, bir veya iki oturuşta ellerinde ne varsa yediler; ve belli bir süre geçtikten sonra, her birinin dayanıklılığı değişik olduğundan, gıda noksanlığından dolayı peş peşe ölmeye başladılar. Ama ben azığımı sakınarak ve günde ancak bir kez yedim; ve de arkadaşlarıma sözünü etmediğim başka azıklar da bulup sakladım.

Aramızda ilk ölenler, yıkanıp kıyıdan toplanmış kumaşlardan oluşturulan kefenler içinde ötekiler tarafından gömüldü.

Gıdadan yoksunluğa, denizin rutubetli ikliminin neden olduğu bir karın ağrısı salgını da eklendi; böylece arkadaşlarım, sonuncusuna kadar ölmekte gecikmedi; ve arkadaşlarımla sonuncusunu ellerimle kazdığım çukura ben kendim gömdüm.

O anda, sakınarak yediğim halde, benim elimde de pek az azık kalmıştı; ölümümün yaklaşmakta olduğunu gördüğümünden çaresizlikten ağlamaya başladım ve "Neden sanki, beni yıkayıp gömerek son görevlerini yapacak arkadaşlardan önce ölmedim! Güçlülerin Güçlüsü Tanrı'dan başka başvurulacak varlık yoktur!" diye düşündüm; ve oracıkta umutsuzluktan ellerimi ısırma-ya başladım...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Onuncu Gece Olunca

Demiş ki:

Umutsuzluktan ellerimi ısırmaya başladım.

Bunun üzerine ayağa kalkmaya karar verdim ve kendi kendime "Sonumun geldiğini hissettiğim zaman, buraya kadar sürünür ve ölmek için bir çukura yerleşirim! Rüzgâr yavaş yavaş kumları üzerime savurur ve çukuru doldurur!" diye düşünerek derin bir çukur kazmaya koyuldum. Ve bütün bu işleri yaparken, aklımın kıtlığından ve geçmiş gezilerimde ve birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci yolculuklarımda geçirdiğim felaketlere ve her bir felaketin bir öncekinden daha beter olmasına karşın, ülkemden ayrılışımdan dolayı pişmanlık duydum; ve kendi kendime "Kaç kez pişman olup yine yeniden başladın! Yeniden yolculuğa çıkman için ne eksik vardı? Bağdat'ta yeter zenginliğin yok muydu? Tükeneceğinden korkmadan ve saymadan harcayabileceğin paran yok muydu ve senin gibi iki kişiye yetecek servetin tükenmiş miydi sanki?" dedim.

Bu düşüncelere, ırmağı görerek, çok geçmeden, bir başka fikir eklendi. Kendi kendime "Vallahi! Bu ırmağın kuşkusuz bir başı, bir sonu olmalı! Görüyorum ki, başı burada; ama sonu görünmüyor! Böyle de olsa, dağın altına gömüldüğüne göre, hiç kuşku yok ki, öte yandan bir yerden çıkıyor olmalı! Anlaşılan benim buradan kurtulmam için tutarlı olan tek fikir, içine yerleşeceğim bir tekne bularak suyun akıntısının beni dağdaki yarığa sokmasını sağlamaktır. Eğer bahtımda yazılı ise, o yoldan kur-

tulmamı sağlarım; yoksa burada ölüp gideceğim ve bu yolculuk, bu kumsalda açlıktan ölmekten yeğdir!" dedim.

Sindbat Kendi Mezarını Kazarken
(Louis Rhead)

Bunun üzerine, bu fikirle biraz yüreklenmiş olarak ayağa kalktım ve tasarımı uygulamaya koyuldum. Birçok Çin ve Komari sarısabırı çubuğu topladım; ve bunları iple bağlayarak birbirine kenetledim. Bunları denizden topladığım, batan gemiden kopmuş tahta parçalarının üzerine koyup hepsini birden, ırmağa sıgacak ya da biraz daha az genişlikte bir sal haline getirerek birleştirdim. Bu iş olup bitince, sala, dereden ve kenarından çakıl topar gibi toplanan yakut, inci ve her çeşitten taşların en irileriyle doldurduğum birkaç büyük torba koydum; en iyi durumdaki ve kabalıklarından arınmış küçük birkaç akamber dengi de al-

dım; azık adına ne kalmışsa, onu da birlikte götürmekte kusur etmedim; ve bütün bunları sal üzerine dengeli biçimde yerleştirdim; sonra da kürek gibi kullanabileceğim iki tahta parçası aldım. Ve Tanrı'nın iradesine güvenerek ve şairin şu dizelerini hatırlayarak kendim de sala yerleştim:

Dostum, baskının hüküm sürdüğü yerleri terk et, onu inşa edenler hakkında matem feryatları çınlayan evi bırak git!

Kendi toprağından başka topraklar bulursun, ama canın bir tanedir ve yitirirsen onu bir daha bulamazsın!

Gecenin olayları seni üzüntüye sürüklemesin; çünkü felaketlerin, en büyüklerinin bile tükeneyeğı bir süre vardır.

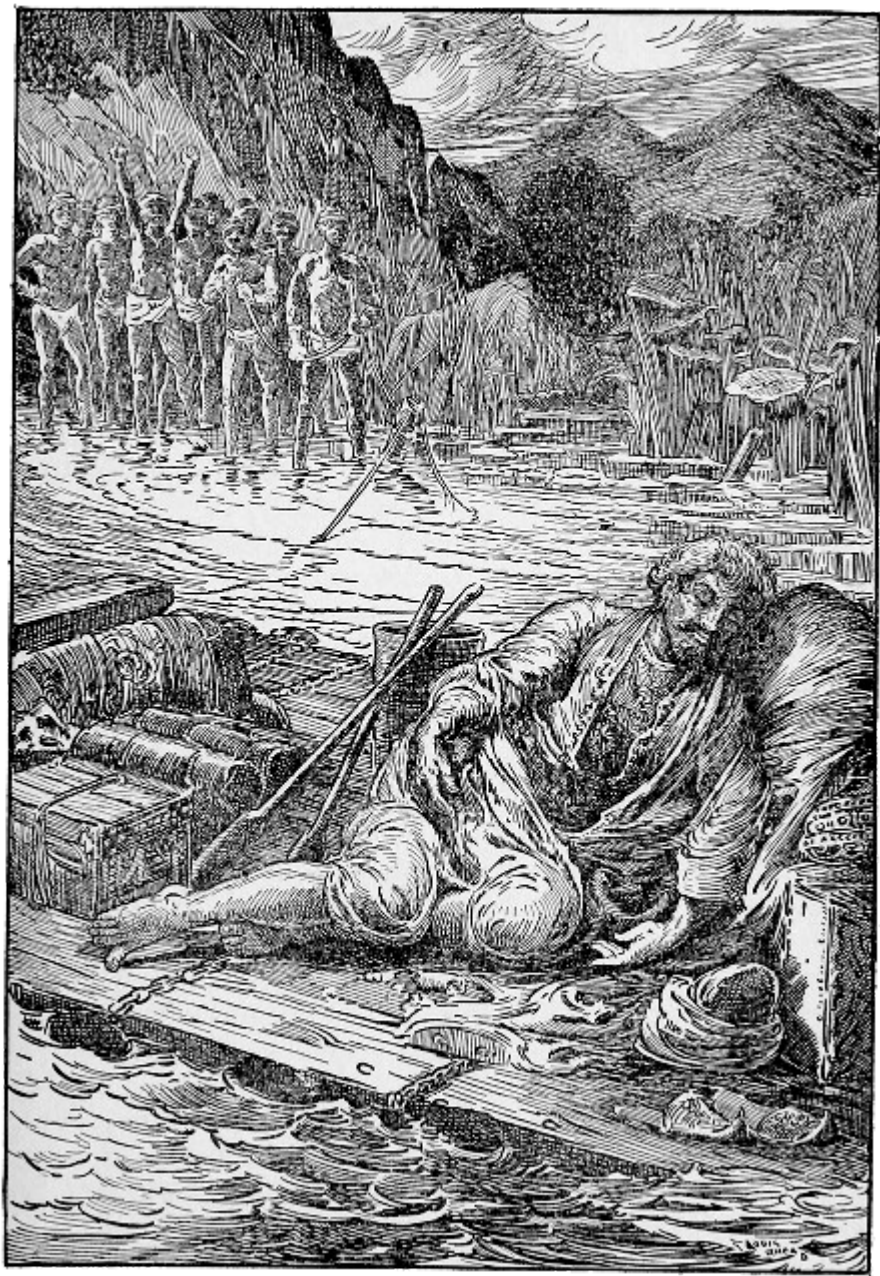
Ve bil ki, herhangi bir yerde ölümü daha önce belirlenmiş olan kişi, ondan başka bir yerde ölemez!

Ve felaket içinde yaşarken, herhangi bir öğütçüye haber yollama. Sana kendi canından daha üstün bir öğütçü olamaz!

Böylece sandal akıntıya kapılarak dağın içindeki kovuğa girdi ve oradaki kaya duvarlarına şiddetle çarparak ilerlemeye başladı; başım da arada bir tavana çarparak yaralar aldı; ve ansızın içine daldığım tam bir karanlıkta korkuya kapılarak yeniden kumsala dönmek istedim. Ama geri dönme olanağı yoktu; çok güçlü olan akıntı beni gittikçe daha fazla içeriye doğru sürüklüyordu; ve yöremdeki karanlık gittikçe daha fazla yoğunlaşırken ırmağın yatağı bazen genişliyor, bazen daralıyordu; ve dayanıl-

maz biçimde beni yoruyordu. O zaman, zaten pek işime yaramayan kürekleri bırakarak, karın üstü salın üzerine uzandım; nasıl oldu bilmiyorum, duygularımı yitirerek derin bir uykuya daldım. Uykum, ona neden olan sıkıntılar gözönünde tutulursa, kuşku duymadan kesinlikle bir yıl, hatta daha uzun sürmüştür diyebilirim. Uyanınca, kendimi gün ışığı içinde buldum. Gözlerimi iyice açtım ve kendimi geniş bir kırdı, çimene uzanmış bir halde buldum; sandalım da ırmağın kenarında bağlı bulunuyordu; ve tüm yöremi Hintliler ve Habeşiler sarmıştı. Bunlar benim uyanışımı görünce, benimle konuşmaya başladılar; ama dillerini anlamadığımdan, onlara yanıt veremiyordum. Hatta bütün bunların bir rüyadan başka bir şey olmadığına inanmaya başlamıştım ki, o sırada bana doğru ilerleyip Arapça olarak "Barış üzerine olsun, kardeşim! Kimsin sen, nereden geliyorsun ve seni hangi neden bu ülkeye getirdi? Bize gelince, bizler buraya ekinlerimizi, tarlalarımızı sulamaya gelen çiftçileriz. Üzerinde uyumakta olduğun salı gördük ve onu tutup ırmak kenarına bağladık; sonra seni korkutmamak için sessizce uyanmanı bekledik. Haydi, şimdi sen, nasıl bir serüvenle burada bulunuyorsun, anlat!" dedi. Ben de ona "Allah senden razı olsun, efendim; ama önce bana yiyecek bir şeyler ver; çünkü açım; sonra beni istediğin gibi sorguya çek!" diye cevap verdim.

Bu sözleri duyunca, adam, koşup bana yiyecek şeyler getirdi; ben de doyuncaya kadar yedim; açlığım giderildi ve cesaretim yerine geldi. O zaman ruhumun canlandığını duyumsadım ve Tanrı'ya bu beklenmedik durumdan ötürü şükrettim; kendimi de yeraltında akan bu ırmak yoluyla kurtulmuş olmamdan dolayı kutladım. Bunu izleyerek yöremi çevirenlere başından sonuna kadar başıma gelenlerin hepsini anlattım. Öykümü işitince çok şaşırdılar ve kendi aralarında konuşmaya başladılar; ve Arapça konuşan kişi, daha önce söylediklerimi kendilerine anlattığı için

Sindbat Salda Uyurken
(Louis Rhead)

Sindbat Salda Uyurken
(George Fyler)

ne konuştuklarını bana çok büyük bir hayranlık içinde olduklarından beni şahlarına götürmeyi ve serüvenimi ona da anlatmamı istedikleri şeklinde açıkladı. Ben buna hemen razı oldum; onlar da beni alıp götürdüler. Aynı şekilde içindeki amber denikleri ve değerli taşlarla dolu çuvalları da almakta kusur etmediler.

Kendisine kim olduğumu anlattıkları şah, büyük bir içtenlikle beni kabul etti; ve selâmlaştıktan sonra bana serüvenimi kendi ağzımdan dinlemek istediğini söyledi. Ben de hemen itaat gösterip ona, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, başıma gelen her şeyi anlattım. Ama onu burada tekrarlamamın yararı yok.

Öykümü işitince, adı Serendip olan bu adanın şahı, şaşkınlığın sınırına ulaştı ve başıma gelen bunca tehlikeye karşın yaşamımı kurtarmış olmamdan dolayı beni kutladı. Bunu duyunca, ona, gezilerin, her şeye karşın, bana bir şeyler kazandırmış bulunduğunu göstermek istedim ve onun huzurunda çabucak torbaları ve denikleri açtım.

Değerli taşlar hakkında esaslı bilgi sahibi olduğu anlaşılan şah, derlediğim taşları görünce, büyük hayranlık duydu; ve ben, ona duyduğum saygıdan ötürü, her tür taştan en güzel örnekleri ve de birçok iri inciye ve tamamıyla altın ve gümüşten yapılmış pek çok parça seçerek kendisine armağan olarak sundum. Bunu memnurlukla kabul etti ve karşılığında, bana, mallar ve onurlar bağışladı ve kendi sarayında oturmam için ricada bulundu. Ben de öyle yaptım.

Ve o günden sonra şahın dostu ve adanın ileri gelenlerinden biri oldum. Herkes bana ülkemi soruyor, ben de yanıtlıyordum. Ben de kendi bakımımı onlara ülkeleri hakkında sorular soruyordum, bana yanıt veriyorlardı. Böylece Serendip Adası'nın uzunluğunun da, genişliğinin de seksen fersah² olduğunu ve de

2 *Fersah*: Üç millik (4.828032 km) mesafe (Ç.).

yeryüzünün en yüksek dağlarından birinin orada bulunduğunu ve bunun zirvesinde belli bir süre Adem babamızın oturduğunu, benim denklerimde bulunanlardan daha az güzel olsalar da inci ve değerli taşlar da içerdiğini öğrendim.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görüp yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz On Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

Bir gün, Serendip Şah'ı, Bağdat'taki kamu işlerinin ne durumda olduğu ve Halife Harun Reşit'in yönetim tarzı hakkında bana sordular sordu. Ben de Halife'nin ne denli adaletli ve yüce gönüllü olduğunu kendisine anlattım ve onun erdemleri ve güzel nitelikleri üzerinde uzun uzadıya durdum. Serendip Şah'ı hayran oldu ve bana "Vallahi! Halife'nin gerçekten bilge bir kişi olduğunu ve geniş topraklarını yönetme sanatını iyi bildiğini anlıyorum. Ve sen de bana onu çok sevdirdin. Kendisine şanına layık armağanlar hazırlayıp seninle yollamayı çok istiyorum!" dedi. Ben de kendisine hemen "İşittim ve itaat ettim efendim. Kuşkusuz! Armağanlarını Halife'ye götürüp sadakatle sunarım. Kuşkusuz çok memnun olacaktır. Ayrıca kendisine senin ne büyük dostluk duyduğunu ve birlikteliğine güvenilebileceğini söylerim!" diyerek yanıt verdim.

Bu sözleri işitince, Serendip Şah'ı, mabeyincilerine buyruklar verdi; onlar da bunları çabucak yerine getirdiler. Bana Halife Harun Reşit için getirdikleri armağanlar şunlardı: İlkin, bir tek yakuttan yontulmuş yarım ayak uzunluğunda ve bir parmak ka-

lınığında harika renkli büyücek bir vazo vardı. Bir kupa biçimindeki bu vazo, her biri bir fındık iriliğinde yuvarlak ve beyaz incilerle doluydu. İkinci olarak, iri bir yılan derisinden yapılmış ve her biri bir altın dinar iriliğinde pullarla kaplı bir halı vardı ki, üstüne çıkıp yatanları her türlü dertten kurtaran bir büyüye sahipti. Üçüncü olarak, en hoşundan iki yüz kâfur³ topağı vardı ki, her bir topak fıstık büyüklüğündeydi. Dördüncü olarak, her biri on iki arış uzunluğunda ve tabanı iki arış olan iki fildişi vardı. Dahası, değerli taşlara bürünmüş Serendipli güzel bir genç kız bu armağanlar arasındaydı.

Aynı zamanda, Şah, Emir-ül-Müminin için bana "Halife Hazretleri nezdinde, kendisine bunca az armağan yolladığım için mazur tutulmamı sağlayacak ve kendisini çok sevdiğimi söyleyeceksin!" diyerek bir de mektup verdi. Ben de kendisine "İşittim ve itaat ettim!" diyerek yanıt verdim; ve elini öptüm. Bunun üzerine "Bununla birlikte, Sindbat, benim ülkemde kalmak istersen, yerin başımız üzerinedir, gözümüz üzerinedir; ve bu durumda Bağdat'a, Halife'nin nezdine senden başkasını yollarım!" dedi. Bunu duyunca "Vallahi! Ey zamanın Şah'ı, cömertliğin büyük bir cömertlik ve iyiliklerinle âdeta beni boğdun, ama Basra'ya yola çıkmak üzere olan bir gemi var ve bu gemiye binip giderek ailemi, çocuklarımı ve ülkemi görmeyi çok arzu etmekteyim!" diye haykırdım.

Bu sözleri duyunca, Şah, beni orada kalmak için daha fazla sıkıştırmadı; ve hemen söz konusu geminin kaptanını ve benimle birlikte yola çıkacak tacirleri çağırttı; ve onlara benim hakkımda bin bir tavsiyede bulunarak bana her türlü saygıyı göstermekte kusur etmemelerini buyurdu. Benim yolculuk navlunumu da ödedi; ve bana, hâlâ saklamakta olduğum birçok değerli eşya ar-

3 *Kâfur*: Kâfur ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan, beyaz ve yarı saydam, kolaylıkla parçalanmış, güzel kokulu bir madde.

mağan etti; onları Serendip'in bu yüce hükümdarının anısı uğruna satmaya kıyamadım.

Şah'a ve büyüleyici adada oturduğum sırada dostluk kurduğum herkese veda ettikten sonra gemiye bindim; gemi de hemen yelken açtı. Uygun bir rüzgârla yol aldık; ve Tanrı'nın merhametine sığınarak adadan adaya, denizden denize yol aldık; sonunda Tanrı'nın lütfuyla, güvenlik içinde Basra'ya ulaştık; ben oradan çabucak, tüm servetim ve Halife'ye yollanan armağanlarla birlikte Bağdat'a geçtim.

Böylece, her şeyden önce, Emir-ül-Müminin'in sarayına gittim; ve kabul salonuna alındım. Bu durumda Halife'nin önünde yeri öperek saygı duruşunda bulundum. Kendisine mektubu ve armağanları verdim ve tüm ayrıntılarıyla serüvenimi anlattım. Halife, Serendip Şahı'nın mektubunu okuyup, bitirip armağanları inceledikten sonra bana şahın, mektubunun ve armağanlarının belirttiği kadar zengin olup olmadığını sordu. Ben de, kendisine "Ey Emir-ül-Müminin, sana, Serendip Şahı'nın abartmadığına tanıklık ederim. Dahası, gücüne ve servetine ek olarak adalet duygusuna bağlı olduğunu ve halkını büyük bir bilgelikle yönettiğini de söyleyebilirim. Ülkesinin tek kadısıdır o; zaten halk o denli ağırbaşlıdır ki, aralarında asla çatışma olmaz! Gerçekte, bu Şah senin dostluğuna layıktır, ey Emir-ül-Müminin!" diyerek yanıt verdim.

Halife söylediklerimden doyum sağladı ve bana "Okuduğum mektup ve anlattıkların, Serendip Şahı'nın bilgeliği ve görgü kurallarını bilen yüce bir kişiliği olduğunu kanıtladı. Onun yönettiği halk ne mutludur!" dedi. Sonra Halife bana bir hilat ve zengin armağanlar verdi; ve beni saygınlık ve ayrıcalıklarla donattı ve öykümün en marifetli katiplerin eliyle yazılıp Devlet arşivlerinde saklanmasını istedi.

Bunun üzerine oradan ayrılarak mahalleme ve evime koştum ve orada, çektiğim belaları unutarak ve varlığımdan, bana verebileceği tüm yararı sağlamaktan başka bir şey düşünmeksizin anam babam ile dostlarım arasında zenginlik ve şeref içinde yaşadım.

İşte bu altıncı gezim sırasında, başımdan geçenler bunlar... Ama yarın, ey konuklarım, Allah isterse, size öteki altısı biraraya gelse bile denk sayılmayacak, gezilerimin en harikası, en şaşırtıcısı ve en inanılmazı olan yedincisinin öyküsünü anlatacağım; demiş.

Ve Gemici Sindbat şölen sofrasını kurdurmuş ve Hamal Sindbat da dahil tüm konuklarını ağırlamış; ayrılmadan önce ona daha önce olduğu gibi yüz altın dinar vermiş. Hamal da işittiklerine duyduğu hayranlıkla kendi evine çekilmiş. Sonra, ertesi gün, sabah namazını kılmış ve Gemici Sindbat'ın sarayına geri dönmüş. Tüm çağrılıları toplanınca, yeyip içmişler; aralarında konuşup gülüşmüşler; ve çalgılar ve şarkılar dinlemişler; sonra, sessizce ve ciddi, daire şeklinde oturmuşlar ve Gemici Sindbat şöyle konuşmuş:

Gemici Sindbat'ın Yedinci Gezisi

Bilin ki dostlarım, altıncı yolculuğumdan döndükten sonra, artık başka gezi yapma fikrini kesinlikle bir yana bırakmıştım; sadece yaşımın uzak seferler yapmaya izin vermemesinden dolayı değil; gerçekten geçirdiğim tüm tehlikeler ve yaşadığım tüm felaketlerden sonra artık yeni serüvenlere atılmayı hiç istemiyordum. Zaten Bağdat'ın en zengin adamı olmuştum ve Halife çoğu zaman kendi ağzımdan gezilerim sırasında gördüğüm olağanüstü şeyleri dinlemek için beni yanına çağırıyordu.

Halife'nin âdeti üzere beni çağırttığı bir gün, kendisine serüvenlerimden birini, ikisini ya da üçünü anlatmaya hazırlanırken, bana "Sindbat, Serendip Şahı'na birini gönderip ona ayırdığım armağanları yollamak gerektiğini düşünüyorum. Hiç kimse, Şahı'nın seni görerek sevineceği kesin bulunan bu ülkeye giden yolu senin kadar bilemez! Hemen bugün yola çıkmaya hazırlan; çünkü bizim bu adanın hükümdarına borçlu kalmamız yakışık almayacak ve kendisine yanıtımızı ve ulaşımımızı yollamayı daha fazla ertelemek şanımıza uygun düşmeyecektir!" dedi.

Halife'nin bu sözlerini duyunca, dünya gözümün önünde karar-
dı; ve beklenmedik bir şaşkınlığa kapıldım. Ama Halife hoşnutsuzluk duymasın diye kendime egemen olmanın üstesinden geldim; ve Bağdat'tan bir daha hiç çıkmamak arzusunda olduğum halde, Halife'nin önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra "İşitip itaat ettim" yanıtını verdim. Bunu duyunca Halife bana yol harçlığı olarak bin altın dinar ve kendi eliyle yazdığı bir mektupla Serendip Şahı'na yollamak istediği armağanları verdi.

Bu armağanların içinde bakın neler vardı: İlkın, kıvıl kadifeden şahane bir yatak takımı vardı ki, herhalde müthiş miktarda altın dinar ederdi; bir başka renkten bir başka yatak takımı daha vardı ve yine bir diğerk renkten bir başkası... Küfe ve İskenderiye'nin işlemeli ince kumaşlarından yüz giysi ve Bağdat kumaşından ayrıca elli giysi, beyaz akikten, çok eskilerden kalmış ve üstünde bir arslana karşı gerilmiş yayıyla bir savaşçının sureti bulunan bir vazo vardı. Bunların yanıbaşında saymakla bitip tükenmez diğerk şeyler ve de Arabistan'ın en güzel ırkından iki de at vardı.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz On İkinci Gece Olunca

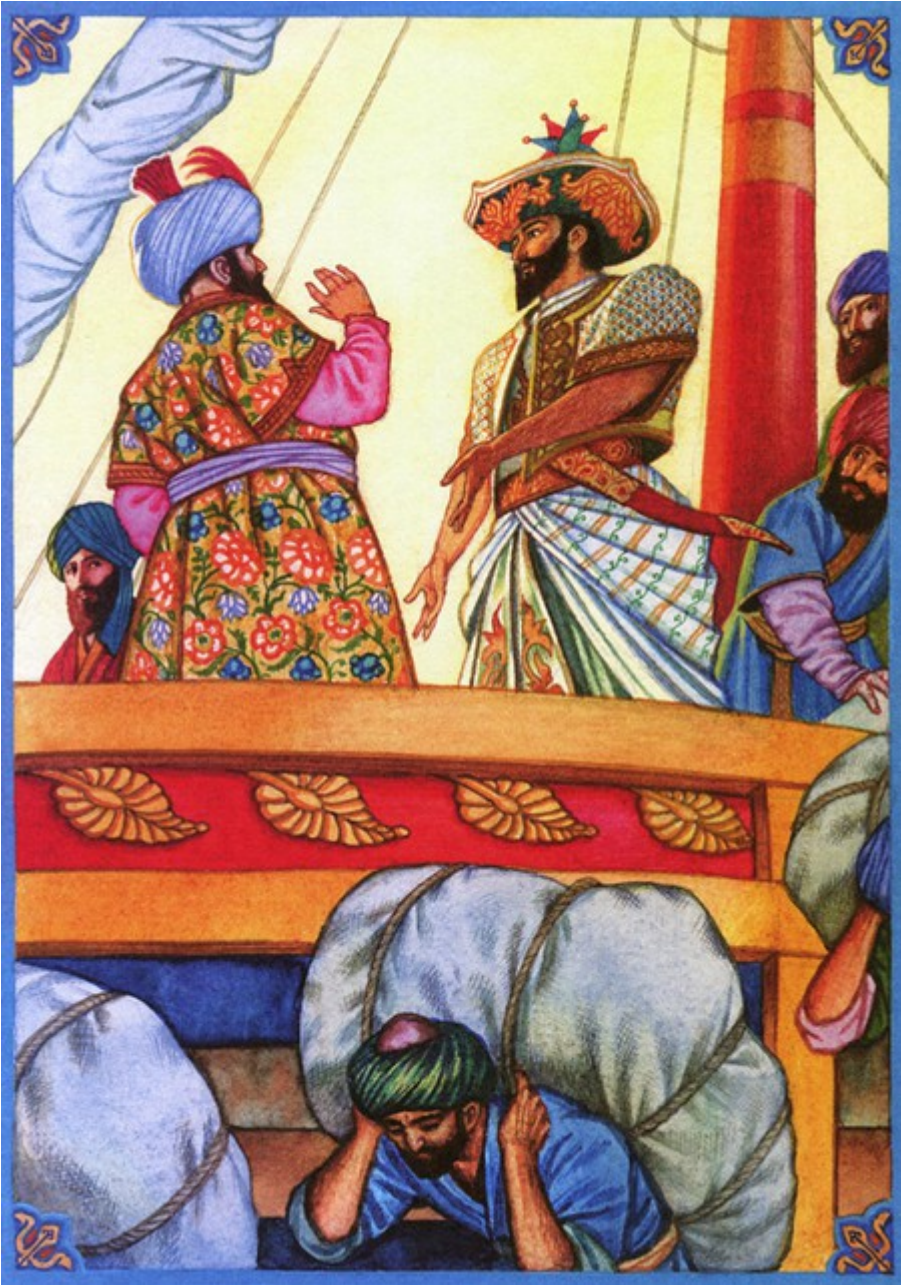
Demiş ki:

Arabistan'ın en güzel ırkından iki de at vardı.

Ben bu kez, kendime karşın yola çıkmak zorunda kalmıştım; ve limandan ayrılmak üzere bulunan bir gemiye binerek Basra'ya gittim.

Baht bize öylesine lütufta bulundu ki, günü güne ekleyerek iki ay sonra güven içinde Serendip'e ulaştık. Ben çabucak Şah'a Emir-ül-Müminin'in mektubunu ve armağanlarını taşıdım.

Şah, beni görerek çok sevindi ve ferahlık duydu ve Halife'nin nezaketine hayran oldu; benim de uzun süre yanında kalmamı istedi. Ama ben orada dinlenmek üzere sadece kısa bir süre kalmak istiyordum. Bunu izleyerek, kendisinden izin istedim.

*Sindbat Halife'nin Armağanlarını Serendip'e Getirdiğinde
(V. Britvin)*

Gerekli saygıyı görüp armağanlar aldıktan sonra geldiğim gibi yeniden Basra yolunu tutmak üzere çabucak gemiye bindim. Rüzgâr ilkin uygun esti ve ilk uğrak yerimiz Sin Adası adı verilen bir ada oldu. Ve gerçekten orada, tam bir mutluluk duyduk; ve yeniden yola çıkıp yolculuğumuzu, aramızda tatlı tatlı konuşup yarenlik ederek çok hoş bir şekilde sürdürdük.

Ama bir gün, tacirlerin birçok değiş tokuş ve alışveriş yaptığı adayı terk edeli henüz bir hafta olmuş ve âdetimiz üzere gemide rahatça uzanmışken; birdenbire başımızın üstünde müthiş bir fırtına koptu; ve bardaktan boşanır gibi yağan yağmurun altında kaldık. Bunu görünce, denklelerimiz ve mallarımız sudan zarar görmesin diye üzerlerine kenevir örtüler serdik; ve yolumuzdan tüm tehlikeleri uzaklaştırması için Tanrı'ya yalvarmaya koyulduk.

Biz bu durumda iken, geminin kaptanı kalkıp bedenini kemeriyle sıktı; yenlerini kıvırdı ve giysisinin eteklerini toparladı; sonra direğin tepesine tırmandı; oradan uzun uzadıya sağa sola bakınmaya başladı. Sonra benzi sapsarı direktten indi; tam bir umutsuzlukla bize baktı; sonra sessizce yüzüne büyük darbeler indirmeye ve sakallarını yolmaya koyuldu. Bunu görünce, bizler, çok korkarak, ona doğru koştuk ve kendisine "Ne var?" diye sorduk. Bize "Tanrı'ya bizi içine düştüğümüz uçurumdan kurtarması için dua edin! Ya da oturun bahtınıza ağlayın ve birbirinize veda edin! Bilin ki, akıntı bizi yolumuzdan saptırdı ve dünya denizlerinin en ucuna attı!" diyerek cevap verdi.

Sonra, böylece konuşarak, kaptan kasasını açtı ve çıkardığı bir pamuklu torbanın düğümünü çözerek içinden küle benzer bir toz çıkardı. Bunu biraz suyla ıslattıktan sonra karıştırdı; birkaç saniye sabırla bekledi; sonra karışımı koklamaya başladı. Bunu izleyerek, kasadan küçük bir kitap çıkardı, mırıldanarak birkaç say-

fa okudu; sonra bize dönüp "Bilin ki, ey yolcular, bu harika kitap düşündüklerimi doğruluyor. Uzaklarda, karşınızda gördüğünüz kara parçası, Şahlar İklimi diye anılan yerdir. Dua ve barış üzerine olası efendimiz Süleyman bin Davut'un kabri oradadır. Yine orada, korkunç görünüşlü canavarlar ve yılanlar vardır. Dahası, üzerinde yol almakta olduğumuz bu deniz de, bir yutuşta en büyük gemileri, yükleri ve yolcularıyla birlikte gövdelerine indirebilecek güçte deniz canavarlarıyla doludur! İşte ne söyleyecekse söyledim! Elveda!" diyerek sözünü tamamladı.

Kaptanın bu sözlerini işitince, sonsuz bir telaşa düştük; başımıza ne gibi felaketler geleceğini birbirimize sorup dururken, birdenbire gemimizle birlikte havaya doğru kaldırıldığımızı duyumsadık; sonra şiddetle aşağıya düştük; o sırada denizden gök-gürültüsünden de müthiş bir feryat yükseldi. Öylesine korktuk ki, son duamızı yaptık ve ölümler gibi hareketsiz kaldık. Birdenbire önümüzde, kaynayan suyun üzerinde gemiye doğru bir canavarın bir dağ gibi ilerlemekte olduğunu fark ettik; birkaç saniye sonra daha da büyük bir canavarın, sonra da ikisinin birleşmiş halinden de büyük bir üçüncüsünün onu izlediğini gördük. Bu sonuncusu, bir uçurum gibi açılan deniz üzerinde ansızın sıçradı ve yine bir uçurum kadar korkunç ağzını açarak gemimizin dörtte üçünü, içindekilerle birlikte, yuttu. Ben, geminin yukarılarına çekilip denize atlayacak zaman bulabildim; o sırada canavar geminin sonuncu çeyreğini de yutup iki arkadaşı ile birlikte derinliklerde kayboldu.

Bana gelince, deniz canavarının dişlerinde çatırdayarak parçalanmış bulunan geminin tahtalarından birine sımsıkı sarıldım; ve bin bir güçlülle, çok şükür ki, meyve ağaçlarıyla örtülü, suyu nefis bir ırmakla sulanan bir adaya çıkabildim. Bu ırmağın büyük bir hızla ve çok uzaklardan bile duyulan bir gürültüyle aktığının farkına vardım. O zaman, değerli taşlar bulunan adada

*Dev Deniz Canavarı Gemiye Saldırdığında
(Anton Pieck)*

ölümünden nasıl kurtulduğumu anımsayarak, önceki gibi bir sal yapmak ve kendimi akıntıya bırakmak fikrine kapıldım. Gerçekten, bu yeni adanın gönlü okşayan durumuna karşın yeniden ülkeme kavuşmayı denemek istiyordum; ve kendi kendime "Eğer kurtulmayı başırısam, her şey yoluna girer; bir daha da yolculuk sözünü ağzıma almam ve artık ömrümün geri kalan bölümünde bunu kesinlikle düşünmem. Şayet, aksine, girişimim sırasında can veririm, yine aynı şekilde her şey yoluna girmiş olur; böylece belaların ve tehlikelerin kesinlikle sonu gelir!" diyordum.

Bunun üzerine hemen ayağa kalktım; biraz meyve yedikten sonra, o zaman türünü bilmediğim fakat sonradan seyrek bulunduğu için tacirlerin pek beğendiği nitelikteki sandal ağacı olduğunu öğrendiğim ağaçlardan dallar topladım. Bu iş bitince ip ve sicim aramaya koyuldum; ilkin bulamadım; sonradan, ağaçlara sarılarak tırmanan ve eğilir bükülür ve de çok güçlü bitkilerin varlığını fark ederek ve de bunların işimi göreceğini düşünerek, bana yarayacak miktarda bunlardan topladım; ve bunları sandal ağacının iri dallarını birbirine bağlamakta kullandım. Böylece büyücek bir sandal hazırladım; bunun üzerine pek çok meyve yerleştirdim; kendim de "Kurtulacaksam Allah'tan olacaktır!" sözlerini dile getirerek üzerine çıktım.

Sandalın üzerine çıkar çıkmaz, onu kıyıda çözüp ırmağa sürdüm; akıntı korkunç bir hızla sandalı sürükledi; başım döndü ve sandala yerleştirdiğim meyve yığınının üzerine tıpkı sarhoş bir tavuk gibi düştüm. Yeniden kendime geldiğimde, yöreme bakındım ve her zamandan fazla korkudan kımıldamadan kaldım ve bir gökgürültüsü sesiyle sağırlaştım. Irmak, rüzgârdan bile hızlı, kayalara gürültüyle çarparak ve görmekten çok sesini işittiğim kuyu gibi derin bir uçuşuma atılarak kaynayan bir köpük şelalesine dönüşmüştü. Kim bilir nasıl bir yükseklikten düşerek

hiç kuşkusuz yok olup gidecektim.

Bu müthiş fikre kapılınca, tüm gücümle sandalın dallarına sarıldım; ve parçalanıp lapa haline geldiğimi görmemek için elimde olmayarak gözlerimi kapadım ve ölmeden önce Allah'ın adını andım. Birdenbire uçuruma düşecek yerde, sandalın ansızın suyun üzerinde durduğunu hissettim; bir an için gözlerimi açıp ölüme nerede kavuştuğumu görmek ve kayalarda parçalanmak üzere mi bulunduğumu anlamak istedim; ama böyle olacağına, sandalın, birilerinin beni tutmak üzere ırmağa fırlattığı büyük bir ağa takılmış olduğunu gördüm. Böylece yakalanarak kıyıya sürüklendim ve sandalım ırmak üzerinde sürüklenip giderken beni ağın ilmikleri arasında, yarı ölü, karaya çektiler.

Orada öylece devinimsiz ve titreyerek uzanırken, beyaz sakallı saygın bir şeyh bana doğru yaklaşarak "Hoş geldin!" dedi; ve beni çok rahatlatan sıcak giysilerle donattı...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz On Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

... çok rahatlatan sıcak giysilerle donattı.

Yaşlı adamın bedenime uyguladığı ovuşturma ve sürtünmeyle bir kez canlanınca, kalkıp kıçüstü oturdum; ama hâlâ söz söyleyecek durumda değildim. Bunun üzerine yaşlı kişi beni kolumdan tutup yavaşça hamama götürdü; orada ruhumu yeniden canlandıran harika bir banyo yaptırdı; ve nefis kokular koklattı ve

bedenime de sürdü; sonra beni alıp evine götürdü.

Bu yaşlı kişinin evine girince, tüm ailesi benim gelişimi sevinçle karşıladı; ve bana büyük bir sevecenlik ve dostluk gösterdiler. Yaşlı adamın kendisi beni kabul salonunun ortasına oturttu ve bana en iyisinden yiyecekler sundu ve çiçeklerle hoş bir şekilde kokulandırılmış bir su içirdi. Bunu izleyerek, yöremde günlük yaktılar; köleler bana el yıkamam için kokulu sıcak su getirip parmaklarımı, sakalımı ve dudaklarımı kurulamam için kenarları işlenmiş peşkirler¹ sundular. Bundan sonra, yaşlı adam beni güzel eşyalarla donanmış bir odaya götürdü; orada beni tek başıma bırakıp sessiz olmaya büyük bir özen göstererek çekilip gitti. Ama emrime verdiği köleler zaman zaman gelerek yapabilecekleri bir hizmet olup olmadığını soruyorlardı.

Üç gün boyunca, bana kimse herhangi bir soru sormadan böylece ağırlandım. Hiçbir şeyim eksik olmadı; büyük bir özenle bakıldım; en sonunda gücüm tamamıyla yerine geldi; ruhum ve yüreğim sakinleşti ve yenilendi. Bunun üzerine, dördüncü günün sabahı, yaşlı adam gelip yanıma oturdu ve selamlaşmadan sonra, bana "Ey konuğumuz, varlığın bize mutluluk ve zevk verdi. Seni uçurumdan kurtarmak için bizi yoluna çıkaran Tanrı'ya şükürler olsun! Sen kimsin ve nereden geliyorsun?" dedi. Bunun üzerine, ben de yaşlı adama, yaşamımı kurtararak, sonra da beni en iyi şekilde yedirip içirip ve yıkayıp harika kokulara bürüyerek göstermiş olduğu değer biçilmez hizmetten ötürü çok teşekkür ettim; ve kendisine "Bana, denizler üzerinde uzun yolculuklar yapmamdan ve başıma, iğnenin ucuyla gözün köşesine yazılsa ibret almasını bilen okuyucuya ders oluşturacak akıl almaz şeyler geldiğinden dolayı Denizci Sindbat derler!" dedim; ve yaşlı adama öykümü başından sonuna kadar, hiçbir ayrıntıyı atlama-
dan, anlattım.

1 *Peşkir*: Genellikle pamuk ipliğinden dokunmuş ince havlu.

Bunu duyan yaşlı adam çok şaşırdı ve bir saatlik bir süre hiç konuşmadan öylece kalakaldı; çünkü işittiklerinden çok etkilenmişti. Bundan sonra başını kaldırdı ve kurtulmuş olmamdan ötürü sevincini tekrarlayarak, bana "Şimdi, ey konuşum, benim önerilerimi dinlemek istersen, güç bulunurlukları ve nitelikleri bakımından kuşkusuz epeyce kazanç sağlayacak mallarını burada sat!" dedi.

Yaşlı adamın bu sözlerini duyunca, şaşkınlığın sınırına ulaştım; ne söylemek istediğini de, hangi maldan söz ettiğini de anlamamıştım; çünkü her şeyden yoksun bulunuyordum; ilkin birkaç saniye susarak bekledim; sonra beklenmedik bir sırada beliren böylesine olağanüstü bir öneriyi kaçırmak istemediğimden, anlamış gibi bir tavır takınarak "İyi olur!" diyerek yanıt verdim. Bunun üzerine yaşlı adam "Malın hakkında hiç kaygılanma, evladım! Ayağa kalkıp çarşıya kadar benimle gelmen yeter! Geri kalanla ben uğraşırım. Şayet tellal bize uygun gelecek bir öneri getirirse kabul ederiz; yoksa, malı, fiyatlar yükselişine kadar benim dükkânlarımda saklarız; o zaman daha kârlı bir fiyat üzerinden satış yapabiliriz!" dedi.

Bunu duyunca, kendimi tümüyle gittikçe artan bir şaşkınlığa kaptırdım; ama bunu hiç belli etmedim; kendi kendime de "Sabret biraz daha Sindbat, neyin söz konusu olduğunu yakında anlarsın!" diyordum. Yaşlı adama da "Ey saygın amca, işittim ve itaat ettim! Sen neyin yapılmasını uygun görüyorsan, ben kabul ederim! Benden yana, benim iyiliğim için yaptığın bunca şeyden sonra, irademi sana bağlamaktan başka şey düşünmem!" diyerek hemen ayağa kalktım ve birlikte çarşıya gittik.

Çarşının orta yerine geldiğimizde, tellalı ve oraya getirilmiş bulunan sandalı ve yöresine toplanmış ve ona saygıyla ve başlarını sallayarak bakan simsar ve tacir kalabalığını gördüm. Her

yandan hayranlık haykırışları duyuyordum: "Aman yarabbi! Ne bulunmaz nitelikte sandal bu böyle! Dünyanın hiçbir yerinde buna denk nitelikte mal bulunmaz!" diyorlardı. O zaman, söz konusu malın ne olduğunu anladım ve satış dolayısıyla saygın ve ihtiyatlı bir havaya girmenin doğru olacağına hükmettim.

Ama, koruyucum olan yaşlı adamın, simsarbaşına yaklaşarak, birdenbire ona "Arttırmayı aç!" dediğini duydum. Sandala bin dinar değer biçilerek arttırma açıldı. Simsarbaş "Ey alıcılar, sandal ağacından yapılmış sal, bin dinara!" diye haykırdı. Bunu duyan yaşlı adam "Ben iki bin öneriyorum!" diye seslendi. Ama bir başkası "Benden üç bin!" diye haykırdı. Ve tacirler arttırmayı on bin dinara kadar yükselttiler. Bunun üzerine simsarbaş, benden yana bakarak bana "On bin veriyorlar! Daha fazla arttıran yok!" dedi. Ama ben "Onu bu fiyata satmam!" dedim.

O zaman koruyucum yanıma yaklaştı ve bana "Yavrum, çarşı bu sıralar pek refah içinde değil; ve mal da neredeyse değerini bulmuş durumda. Sunulan bedeli kabul etsen iyi olur. Ama istiyorsan, ben kendi adıma, biraz daha arttırayım ve yüz dinar fazlasını önereyim! Bana malı on bin yüz dinara bırakır mısın?" dedi. Kendisine "Vallahi! Ben, iyi yürekli amcacığım, bunu, sadece, yaptığın iyiliklere duyuduğum minnetin karşılığı olarak kabul ederim!" diyerek yanıt verdim. Bunu duyan yaşlı adam, kölelerini çağırđı ve sandalı saklasınlar diye dükkânına taşıttı; beni de evine götürerek önerisini kabul ettiğimden dolayı teşekkür ederek orada hemen on bin yüz dinarı önümde sayıp anahtarını bana verdiği sağlam bir kutuya yerleştirdi.

Bunu izleyerek sofrayı kurdurdu; yiyip içerek keyif içinde sohbet ettik. Sonra da elimizi, ağzımızı yıkadığ. Sonra bana "Çocuğum, sana kabul etmeni dileyerek bir öneride bulunacağım!" dedi. Kendisine "İyi yürekli amcacığım, senin önerilerini gözümü

kırpmadan kabul ederim!" diye yanıt verdim. O zaman "Görüyorsun ki oğlum, ben yaşı oldukça ilerlemiş bir kimseyim; ve günü geldiğinde mirasımı bırakacağım erkek evladım da yok. Ama, henüz pek genç yaşta, güzellikten yana nasibi olan ve ben ölünce servetime sahip olacak bir kız çocuğum var. Onu sana nikâhla vermeyi düşünmekteyim; şu koşulla ki, bizim ülkemizde oturacak ve bizim yaşamımızı benimseyeceksin. Böylece neyim var, neyim yoksa ve elimin altında tuttuğum her şey senin olacak! Bu durumda benim yetkim ve mallarımın sahipliği sana geçer!" dedi. Yaşlı kişinin bu sözlerini duyunca sessizce başımı önüme eğdim; ve hiçbir şey söylemeden bir süre öylece kaldım. Bunu görünce yeniden söze başlayıp "Bana inan oğlum ve dilediğimi yerine getir! Sana iyilik getirecektir! Ruhunu teskin etmek üzere, ölümünden sonra, kızım olan karını da yanına alarak kendi ülkeneye gidebileceğini buna eklemek isterim! Senden sadece burada toprağa verileceğim zamana kadar kalmanı istiyorum!" dedi. O zaman kendisine "Vallahi şeyh amcacığım, sen zaten benim babam gibisin! Sana uygun gelenden başka ne fikrim ne de aldığım karar var; zira, ben, yaşamımda ne zaman bir tasarımı uygulamak istemişsem, felaket ve düş kırıklığıyla karşılaşmışımdır! Bundan dolayı senin iradene uymaya hazırım!" diye yanıt verdim.

Benden aldığı cevaba pek sevinen yaşlı adam, kölelerine, hemen gidip kadı ve tanıkları çağırmaalarını buyurdu; onlar da gelmekte gecikmediler...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz On Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

... Kadı ve tanıklar gelmekte gecikmediler. Yaşlı adam da beni kızıyla everdi ve bizim için büyük bir şenlik ve göz kamaştırıcı bir düğün düzenledi. Sonra elimden tuttu ve beni henüz görmediğim kızının yanına götürdü. Onu güzellikten, terbiyeden, boy ve beden inceliği ve orantısı bakımından mükemmel buldum. Dahası, göz kamaştırıcı bir ihtişamla ve ziynetlerle donanmış, güzel ipekliler ve kabartma işlemeli, değerli taşlarla süslü kumaşlara bürünmüştü; üzerinde taşıdıkları, binlerce ve binlerce altın para değerindeydi; ve hatta hiç kimse de bunların tam değerlendirmesini yapamazdı.

Böylece onu görünce hoşlandım; birbirimize tutulduk; ve uzun süre birbirimizi okşayıp sevdik ve mutluluğun sınırına ulaştık.

Bir süre sonra eşimin babası olan yaşlı adam, Yüce Tanrı'nın barış ve acıması bol âlemine göç etti. Ve ben, onun sahibi olduğu her şeye el koydum ve onun tüm köleleri ve hizmetçileri yalnız benim yetkime bağlı köleler ve hizmetçiler oldu.

Dahası, kentin tacirleri beni onun yerine başkan seçtiler; böylece o kentte oturanların ahlak anlayışlarını ve yaşam tarzlarını inceleme fırsatını buldum.

Gerçekten, bir gün, şaşırarak, bu kentte oturanların, bahar döneminde, bir değişime uğradıklarını ve bir günden öbürüne şekil ve görünüm değiştirerek, omuzlarından kanatlar çıktığını ve uçan yaratıklara dönüştüklerini gördüm. Böylece, göğün boşluğunda epeyce yükseklerle kadar uçabiliyorlar; ve yeni durumlarından yararlanarak bu kanatlanma yeteneğinden yoksun karılarını ve çocuklarını aşağıda bırakarak kentin üstünde istedikleri

gibi uçabiliyorlardı.

İlkin bunu anlamam beni şaşırttı; ama zamanla bu geçici değişime ben de alıştım. Yalnız, öyle bir gün geldi ki, kanadı olmayan tek erkek olmaktan ve kadınlar ve çocuklarla birlikte kentte kalmak zorunda bulunmaktan utanç duydum. Ve omuzlardan çıkan kanatlara sahip olma olanağı üstüne kentte oturanlardan bilgi almak istedim. Ama hiç kimse bu konuda beni aydınlatmaya yanaşmadı. Ve ben, adıma Havacı sözcüğünü de ekleyemeden sadece Gemici Sindbat olarak kalacağımı anlayarak kahroldum.

Günün birinde, onların bu kanat çıkarma olayının gizemini asla anlayamayacağımdan umutsuzluğa düşmüşken; içlerinden kendisine pek çok iyiliklerim dokunmuş olan birini görüp kolundan tutarak ona "Allah'ın rızası üstüne olsun, sana bağışladığım şeylerin hatırına, hiç değilse bir kez, senin bedenine asılarak, havada uçtuğun sırada beni de birlikte uçurmanı istiyorum. Bu tür bir gezintiye çok heves duymaktayım ve denizde geçirdiğim serüvenlere bir yenisini katmak istiyorum!" dedim. Adam ilkin beni dinlemek istemedi; ama ricalarımı tekrarlayarak sonunda onu razı ettim. Bu girişimden o denli büyülenmiştim ki, eşime ve ev halkına bile durumu açıklayacak zaman bulamadım. Beline sarılarak onunla birlikte havalandım; kanatlarını geniş geniş açarak, beni, havada uçarken taşıdı.

Hava içindeki uçuşumuz doğru bir çizgide yükselerek gerçekleşti ve hatırısayılır bir zaman sürdü. Gök boşluğunda öylesine yüksek bir noktaya ulaştık ki, gök kubbenin altında meleklerin şarkılarını ayırt edip işittim. Bu harika şarkıları dinlerken, dinsel duyarlanmanın sınırına ulaştım ve "Göklerin derinliğindeki Tanrı'ya şükürler olsun! Tüm yaratıklar ona şükredip onu kutsasın!" diye haykırdım. Bu sözler henüz ağzımdan çıkmıştı ki, benim kanatlı taşıyıcım korkunç bir küfür savurdu; ve öylesine bir

Sindbat Kanatlı Adamın Sirtında Uçarken
(V. Britvin)

hızla aşağı inmeye başladı ki, soluk alamaz oldum ve baygın düşerek derinliği ölçülemeyecek bir uçuruma yuvarlanacağımı sandım. Ama, göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede, bir dağ tepesine ulaştık ve beni taşıyan kişi, yüzüme cehennemi bir bakış fırlatarak beni orada bıraktı ve uçuşunu sürdürerek gözden kayboldu.

O zaman ben, bu çıplak dağda tek başıma kalarak, ne hangi durumda bulunduğumu ne de beni eşimin yanına döndürecek yönün hangisi olduğunu bildim; ve şaşkınlığın doruğunda "En yüce ve en yetkin olan Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Felaketten kurtulduğum her kez, yeniden daha kötü bir felaketle karşılaşıyorum. Ama bütün bu olup bitenleri aslında hak ediyorum ben!" diye haykırdım. Bunun üzerine içinde bulunduğum duruma bir çare düşünmek üzere bir kayanın üzerine oturdum; ve tam o sırada ansızın iki ay gibi birbirine benzeyen göz kamaştıran güzellikte iki genç oğlanın bana yaklaşmakta olduğunu gördüm. Her biri elinde kızıl altından bir baston tutuyor ve yürürken buna dayanıyordu. Bunu görünce, olanca canlılığım ile ayağa fırladım ve onları karşılamaya gidip kendilerine barış diledim. Nazikçe selamımı karşıladılar; bu da bana konuşma cesareti verdi; ve kendilerine "Tanrı sizi korusun ey harika gençler, bana kim olduğunuzu ve ne yaptığınızı söyler misiniz?" dedim. Bana "Biz gerçek Tanrı'ya tapanlarız!" diyerek yanıt verdiler. Sonra içlerinden biri, daha fazla bir söz eklemeyen, eliyle bana bir doğrultuyu gösterdi ve adımlarımı bu yana yöneltirken altın bastonunu ellerim arasına bırakarak ve yakışıklı arkadaşının elinden tutarak onunla birlikte gözlerimin önünden kayboldu.

Bunun üzerine ben, söz konusu altın bastonu alarak, bu iki güzel çocuğu anımsamanın hayranlığı içinde, bana işaret olunan doğrultuda yürüdüm. Belli bir süre böylece yürürken, birdenbire bir kayanın ardından dev gibi bir yılanın çıktığını ve ağzında

dörtte üçünü yuttuğu ve ancak başıyla kollarını gördüğüm bir adam bulunduğunu fark ettim. Adamın kolları umutsuzlukla çırpınıyor ve "Ey yolcu, beni şu yılanın ağzından kurtar, yaptığın işten pişmanlık duymayacaksın!" diye haykırıyordu. Ben, bunun üzerine, yılanın ardından koştum ve elimdeki kırmızı altından bastonla sırtına öylesine tutarlı bir vuruşla vurdum ki, yılan o anda ve o saatte cansız yere serildi ve ben elimi uzatarak yutulmuş olan adamın yılanın karnından çıkmasına yardım ettim.

Adamın yüzüne dikkatle bakınca, onun, bana gökyüzündeki geziyi sağlayan; beni uçuruma düşme tehlikesi ile yüz yüze getirdikten sonra göğün boşluğundan dağın tepesine silkeleyen ve orada bırakarak açlık ve susuzluktan ölmeye terk eden kanatlı adam olduğunu anlayınca şaşkınlığın sınırına ulaştım. Ama her şeye karşın kötü davranışından ötürü ona kin beslemekte olduğumu göstermek istemeyerek tatlı bir sesle kendisine "İnsan dostuna böyle mi davranır?" demekle yetindim. O da bana "Ben ilkin yaptığın bu iyilik için sana teşekkür ederim. Ama, Tanrı'nın adını ağzına alarak ve uygun olmayan çağrışımlarda bulunarak, beni, kendime karşın, göklerin yukarılarından düşürdüğünü pek bilmiyor gibisin! O ad anılınca bizde bu etkiyi yaratıyor! Onun için o ismi asla ağzımıza almayız!" diyerek yanıt verdi. O zaman ben, beni bu dağdan çekip kurtarsın diye ona "Beni bağışla ve beni kusurlu bulma! Çünkü ben Tanrı'ya saygı sunmanın böyle kötü sonuçları olabileceğini bilmiyordum! Eğer beni evime taşımaya razı olursan, yol aldığımız sürece sana, artık o adı anmamaya söz veriyorum!" dedim.

Bunun üzerine uçan adam eğildi ve beni sırtına alarak göz açıp kapayıncaya kadar evimin damına bıraktı ve kendi evine döndü.

Karım beni uzunca bir zaman sonra damdan inerken görünce; neler olup bittiğini anladı ve beni yitmekten bir kez daha kurta-

ran Tanrı'ya şükretti. Sonra, dönüşümden dolayı duyduğu coşku yatışınca, bana "Bu kentte oturanlarla bundan böyle düşüp kalkmaya gerek yok. Bunlar şeytanın kardeşleridir!" dedi. Ben de ona "Ama, baban nasıl oluyor da onlarla birlikte yaşıyordu?" dedim. Bana "Babam onların topluluğuna dahil değildi ve asla onlar gibi davranıp onların yaşamını paylaşmıyordu. Her durumda, babam ölmüş bulunduğu göre, yapacak bir şey yok..."

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz On Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

"... Babam ölmüş bulunduğu göre, fikrimce, mallarımızı, evlerimizi ve topraklarımızı satar satmaz bu inançsız kenti terk etmekten başka yapacak bir şey yok. Bütün bunları elinden geldigince çabuk gerçekleştirsin; eline geçen paranın bir bölümüyle de güzel mallar satın alırsın; ve ikimiz birlikte kendi ülken olan Bağdat'a gider; anam, babam ve dostlarını görür; barış ve güvenlik içinde, Yüceler Yücesi Tanrı'ya gerekli saygıyı göstererek yaşarız!" dedi. Ben de işitip itaat ettiğimi bildirdim; ve hemen deneyimin bana sağladığı tüm bilgiye güvenerek, parça parça ve her birini zamanında değerlendirerek, karımın babası olan, Tanrı'nın bağışlaması ve acıması üzerine olası amcam şeyhten kalan tüm malları sattım. Ve bize ait tüm eşya ve taşınmaz malları altına çevirdim; böylece bire yüz kâr sağladım.

Bundan sonra karımla, seçerek aldığım malları götürüp kendi adıma kiraladığım bir gemiye taşıdım; Tanrı'nın yardımıyla mut-

lu ve verimli bir yolculuk yaptık; öyle ki, adadan adaya, denizden denize geçerek, sonunda güvenle Basra'ya ulaştık. Orada pek az bir süre kaldık. Nehir boyu yukarıya doğru yol alarak Barış Kenti Bağdat'a girdik.

O zaman ben, karım ve servetimle birlikte mahalleme ve evime gittim; orada annemle babam beni büyük sevinç gösterileriyle karşıladılar; şeyhin kızı olan karımı çok sevdiler.

Bana gelince, çabucak işlerimi yoluna koydum; güzel mallarımı depolara yerleştirdim, servetimi kilit altına aldım; ve sonunda, barış içinde, yokluğumda geçen zamanı hesaplayarak gezilerimin sonuncusu olan bu yedinci gezimin başından sonuna tam yirmi yedi yıl tuttuğunu hesaplayan dost ve yakınlarımla kutlamalarını kabul ettim. Ve ben, onlara bu uzun süren yokluk yıllarımda başımdan geçenleri tüm ayrıntılarıyla anlattım; ve kendi kendime söz verdiğim şekilde, ömrümün geri kalan bölümünde ne denizde ne de karada bir yolculuğa çıktım. Ve birçok kez, sözümü de tutmadığım halde, beni tehlikelerden kurtarıp ailemin ve dostlarımla arasına katılmamı sağlayan Yüceler Yücesi Tanrı'ya şükretmeyi de hiç ihmal etmedim!

Ve işte, ey çağrılılarım, bu yedinci ve sonuncu gezi, benim sevrilen hastalığımın kesin ilacı oldu!

Gemici Sindbat, öyküsünü sessiz ve hayran çağrılılarının ortasında böylece bitirince; Hamal Sindbat'a dönmüş ve ona "Ve şimdi, ey Karacı Sindbat, yerine getirdiğim işleri ve Tanrı'nın lütfuyla alt ettiğim güçlükleri düşün ve bana söyle: Hamal olarak senin yaşamın, bahtın bana ayırdığından çok daha rahat ve yeğlenir değil mi? Sen, gerçekten, fakir kalmışsın; bense sayılmaz servete ulaşmışım; ama her birimiz harcanan çabaların karşılığını almışız, değil mi?" demiş. Bu sözleri duyan Hamal Sindbat gelip Denizci Sindbat'ın elini öpmüş ve ona "Tanrı seninle

birlikte olsun, efendim; benim kapında söylediğim şarkıdaki bilinçsizliği bağışla!" demiş.

Bunun üzerine Gemici Sindbat konuklarını sofraya çağırmış ve onlara otuz gece süren bir şölen vermiş. Sonra da evin kâhyası olarak Hamal Sindbat'ı yanında bulundurmuş; ve ikisi birlikte tam bir dostluk içinde ve ferahlık duyarak, zevkleri yok eden, dostlukları kıran, sarayları yıkıp mezarları yücelten acı ölüm gelinceye kadar birlikte yaşamışlar!

Vezirin kızı Şehrazat, Gemici Sindbat'ın öyküsünü anlatıp bitirince, kendisini hafifçe yorgun hissetmiş ve zaten sabah yaklaşımakta bulunduğundan, âdeti uyarınca yavaştan alarak, verilen izni kötüye kullanmamak için gülümseyerek susmuş.

Bunun üzerine gözlerini hayranlıkla açarak bu harika öyküyü dinlemiş olan küçük Dünyazat, üzerine büzülmüş bulunduğu halıdan kalkmış ve kızkardeşini koşup kucaklayarak ona "Ey Şehrazat, kardeşim, sözlerin ne kadar tatlı, kibar, temiz ve zevk verici ve tazeliği içinde güzel! Ve bu Gemici Sindbat ne kadar müthiş, dayanılmaz ve gözüpek biri!" demiş.

Şehrazat da ona "Evet, kardeşim! Ama önümüzdeki gece, eğer Tanrı'nın ve şahımızın yüce iradesiyle sağ kalırsam, ikinize anlatacağım öyküyle kıyaslanınca, bunun pek hükmü yok!" demiş.

Sindbat'ın gezileriyle ilgili öyküyü, kendisinin, kardeşi Şahzaman ile birlikte deniz kenarında, omzunda sandıkla beliren ecin-niyi gördükleri çayırda geçirdikleri serüvenden de uzun bulmuş olan Şah Şehriyar da Şehrazat'a dönerek ona "Gerçekte, Şehrazat, bana hangi öyküyü anlatacağın pek umurumda değil! Yeter ki şiirle süslenmiş olsun! Sen zaten bunu bana vadetmiştin! Şayet vaadini yerine getirmekten kaçınırsan, başının senden önce-

kilerin kafalarının bulunduğu yere gideceğinden hiç kuşkun olmasın!" demiş. Şehrazat da ona "Gözüm üstüne! Ey bahtıgüzel şah, sana söylemek üzere sakladığım öykü, tam bir doyum sağlayacaktır; ve dahası, daha önce işittiklerinden çok daha sürükleyici! Bunu, GÜZEL ZÜMRÜT İLE ŞÖHRETİN OĞLU ALIŞAR'IN ÖYKÜSÜ olan adını duymakla bile anlayabilirsin!" demiş.

Bunu duyan Şah Şehriyar, içinden "Bunu dinlemeden onu öldürmeyeceğim!" demiş. Sonra onu kollarına alarak gecenin geri kalan bölümünü onunla birlikte geçirmiş.

Sabahleyin kalkıp adalet dağıttığı salona gitmek üzere saraydan çıkmış. Divan, vezirlerin, emirlerin, mabeyincilerin, muhafızların ve sarayda yaşayanların katılımıyla kurulmuş. Katılan son kişi, koltuğunun altında, bu kez öldüğüne ve göçüp gittiğine inandığı kızı için hazırladığı kefenle gelen Şehrazat'ın babası vezir olmuş. Ama şah, ona, bu konuda hiçbir şey söylememiş; ve divanda kararlar vererek, memurları atayarak veya işten alarak, yöneterek, askıda olan işleri bitirerek ve bütün bu işleri bütün gün sürdürerek uğraşıda bulunmuş. Sonra divan dağılmış ve şah sarayına dönmüş; vezir de kararsızlık içinde ve şaşkınlığın en uç sınırına ulaşmış.

Sonra, gece olunca, Şah Şehriyar, Şehrazat'ın yanına girmiş ve her zaman birlikte yaptıkları o bilinen şeyi yerine getirmişler.

Ve Üç Yüz On Altıncı Gece Olunca

Küçük Şehrazat, Şah ile Şehrazat arasındaki o şey bir kez tamamlanınca; büzülmüş bulunduğu yerden "Ey kızkardeşim, senden rica ediyorum: Vadettiğin GÜZEL ZÜMRÜT İLE

ŞÖHRET'İN OĞLU ALIŞAR'IN ÖYKÜSÜ'ne başlamak için hâlâ ne bekliyorsun?" diye haykırmış. Şehrazat da gülerek 'Yüce Şahımız'ın eşsiz zarafetiyle izin vermesini bekliyorum!" diyerek yanıt vermiş. Bunun üzerine Şah Şehriyar "Anlatabilirsin!" diye buyurmuş ve Şehrazat da söze başlamış.

Güzel Zümrüt ile Şöhret'in Oğlu Alişar'ın Öyküsü

Anlatırlar ki, eski zamanlarda ve geçmiş zamanlarda, ki yaşanmış günlerde, Horasan kentinde adı Şöhret¹ olan, ay kadar güzel Alişar adlı bir oğlu bulunan, çok zengin bir tacir yaşamış.

Günün birinde, yaşı epeyce ilerlemiş olan zengin tacir Şöhret, ölümcül bir hastalığa kapıldığını duyumsamış ve oğlunu yanına çağırarak ona "Oğlum, bahtımın çizdiği yolun bitmesine pek bir şey kalmadı; dolayısıyla sana bir tavsiyede bulunmak istiyorum!" demiş. Üzüntü içinde olan Alişar "Nedir bu nasihatın babacığım?" diye sormuş. Tacir Şöhret "Sana asla kimseyle ilişki kurmamayı ve herkesle düşüp kalkmamayı öneririm; çünkü bu dünya demirci dükkânına benzer; şayet ocağın ateşiyle bir yerini yakmış ya da sıçrayan kıvılcımla bir ya da iki gözünü yitirmişsen seni kuşkusuz dumanıyla boğar! Zaten şair demiştir ki:

*Boş hayal! Siyah çizilmiş yolunda, bahtın sana ihanet
edince, bir dost yüreği bulacağını sanma!*

*Ey yalnızlık! Kutsanmış değerli yalnızlık! Seni yüreğinde
üretenlere hiç sapmayan gücü sağlar, ve sadece
kendine güvenme sanatını öğretirsin!*

1 Lippmann'da "Mect'ettin".

Mect: Büyüklük, ululuk, şan ve şöhret anlamındadır; Mardrus "Gloire", Mathers çevirisinde "Glory" olarak aldığından biz de bunun karşılığı olarak "Şöhret" şeklinde çevirdik (Ç.)

Bir başkası da şöyle demiştir:

İki yakası da kötü! Şayet dikkatle onu incelersen, dünyanın böyle olduğunu görürsün!

Bir yakası riyakârlıktır, öbür yakası ihanet!

Ve bir başkası da şöyle demiştir:

Kofluk, budalalık ve tuhaf öneriler.. İşte dünyanın zengin verileri bunlardır! Ama baht, yoluna ayrık bir varlık çıkarırsa; onunla bir zaman düşüp kalk! Sadece kendini düzeltmek için!"

Genç Alişar ölmekte olan babasından bu sözleri işitince "Baba, ben senin itaatli dinleyicininim! Daha başka ne nasihatın var!" diye sormuş. Tacir Şöhret de ona "Kimi vakit yapabileceğin bir şey olursa, onu iyi yap! Karşılığında minnetin getireceği bir armağan ya da benzeri bir iyilik bekleme, oğlum! Ne yazık ki, her gün iyilik yapma fırsatı çıkmaz!" demiş. Alişar da "İşittim ve itaat ettim! Ama tüm nasihatlerin bu kadar mı?" diye yanıt vermiş. Tacir Şöhret de "Sana bıraktığım serveti saçıp savurma! Elinin altında para bulunduğu müddetçe sayılırsın! Ve şair demiştir ki:

Fakirlik zamanımda hiçbir dost tanımamıştım; şimdiyse kapımda kum gibi kaynıyorlar ve iştahımı kesiyorlar!

Oh! Ne çok yırtıcı düşman kazanmıştım servetimi yaparken... Bugün servetim azalırken, daha da çok düşman kazanacağım!"

Sonra yaşlı adam sözünü "Tecrübeli kişilerin nasihatlerini almayı ihmal etme! Ve sana nasihat edebileceklerden bunu istemenin nafiye olduğuna asla inanma!

Ve şair demiştir ki:

Kendi fikrini, nasihatçinin fikrine ekle, daha iyi sonuç sağlamak için! Yüzünü görmek istiyorsan bir tek ayna yeter! Ama iki aynanın katkısı olmadan onu gereğince aydınlatamazsın!²

Oğlum, sana son bir nasihat daha vereyim:

Kendini şaraptan sakın! Şarap tüm kötülüklerin nedenidir. Ak-lını başından alma tehlikesini taşıyor ve seni gülünç ve hor görülen bir nesneye dönüştürür.

Ölümün eşiğinde sana vereceğim son nasihatler bunlar, çocuğum! Sözlerimi unutma! Üstün nitelikli bir oğul ol! Ve kutsamam, sana tüm ömrünce arkadaşlık etsin!" demiş.

2 Mathers'in Mardrus çevirisinde bu dizeler şöyle çevrilmiş. "If you your would find / One glass will do; / But you need two / To see yourself behind" (Yüzünü görmek için / Tek ayna yeter / Ama onun ardındaki kimliğini görmek için / İki ayna gerekir!) (Ç.)

Ve yaşlı tacir Şöhret, böyle konuşarak ve bir an için gözlerini kapayarak kendini toparlamış; sonra işaret parmağını gözleri hizasına kaldırarak iman tazelemiş ve Yüce Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş.

Ailesi ve oğlu onun uğrunda gözyaşı dökmüş; ona en büyüklerin de, en küçüklerin de, en fakirlerin de, en zenginlerin de katıldığı bir cenaze merasimi düzenlenmiş; ve toprağa verildikten sonra mezar taşına şu dizeler yazılmış:

Topraktan doğdum ben, toprağa dönüyorum, toprak olarak! Sanki hiç yaşamamış gibi!

İşte tacir Şöhret'in durumu böyleymiş. Şöhret'in oğlu Alishar'a gelince; onun durumu da şöyle:

Babasının ölümünden sonra, Alishar çarşının belli başlı büyük dükkânlarından biri olan dükkânlarında, ticaret yapmayı sürdürmüş; ve babasının nasihatlerini, özellikle başkalarıyla ilişki kurmakla ilgili olanını bilinçli olarak izlemiş. Ama kesinlikle, saati saatine, bir yıl bir gün sonra, bir bölüm hain genç orospu çocuğu ve utanmaz piç tarafından baştan çıkarılmış; ve bunlarla düşüp kalkmaya başlamış; ve bunların yoldan çıkmış, köpek gibi cinsel ilişkide bulunan analarını ve kız kardeşlerini tanımış; ve doğru yolun tam karşısında olan bir yolda gırtlığına kadar sefahate batmış; şaraba ve masrafa gömülmüş; Ve artık sağlıklı düşünemediğinden "Babam bana bütün bu serveti bıraktığına göre, benden sonra başkasının eline geçmemesi için onu kullanmalı, yitip giden zamandan ve geçip giden zevkten yararlanmalıyım! Çünkü iki kez yaşayacak değilim!" şeklindeki hüznü mantıksızlığı benimsemiş.

Ve bu tarz düşünüş ona öylesine hoş gelmiş ki, Alishar, her abartıyı hoşgörüyü karşılayarak ve gün ile geceyi düzenli şekilde birleştirerek uç uca yaşamış; kısa bir zaman sonra, dükkânını, evini, eşyalarını ve tüm giysilerini satacak kadar servetini tüketmiş; ve kendisine ancak üzerinde bulunan giysileri kalmış.

Ve ancak bu duruma gelince tüm ayrıntılarıyla hatalarını açıkça görebilmiş ve babası Şöhret'in nasihatlerinin yüceliğini anlayabilmiş; cömertlikle para yedirdiği dostları, kendilerine sıra gelip Alishar kapılarına uğrayınca, onu baştan savmak için her biri bir başka bahane bulmuşlar. Böylece artık fakirliğin son sınırına dayandığından, günün birinde, bir gün önceden beri ağzına lokma girmediğinden, barınmakta olduğu sefil han odasından çıkıp kapıdan kapıya dilenerek sokaklarda dolaşmak zorunda kalmış.

Böylece dolaşıp dururken, pazar yerine gelmiş; orada daire halinde toplanmış bir kalabalığa rastlamış. Ne olup bittiğini anlamak için aralarına yaklaşmaya çalışmış; ve tacirlerin, simsarların ve müşterilerin oluşturduğu kalabalığın ortasında...

Anlatısının burasında Şehrazat, günün belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz On Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Tacirlerin, simsarların ve müşterilerin oluşturduğu kalabalığın ortasında zarif ve tatlı bir görünüşü olan genç beyaz bir esire görmüş: boyu beş ayak, yanakları güller gibi, göğüsleri yerinde, hele kıcının güzelliği şahane imiş. Hiç yanılma ihtimali olmaksızın ona şairin şu sözleri pekâlâ uygulanabilirmiş:

Güzellik âleminde kusursuzca fırlamış! Oranları hayranlık verici:

Ne çok büyük, ne çok küçük! Ne çok yağlı, ne çok zayıf. Ve her yanı kıvrımlarla örülmüş!

Güzelliğin kendisi bile, aynı zamanda hem alçak gönüllü hem de mağrur olan hatlarını belirten yeğni tülün ortaya çıkardığı görüntüsünün tutkunudur.

Ay, yüzüdür; dalgalanan eğrilir bükülür dal, boyudur; miskin ince kokusu, nefesidir.

Sanki erimiş inciden oluşmuş gibidir göğüsleri; öylesine parlaktır ki, yüzünde ayı yansıtırlar; onlar da, kendilerince, aydan oluşmuş gibi görünürler.

Ama, bu aydınlanma mucizesini anlatacak dil nerede? Parlayan art yanı için neler bulup söylesem?

Alişar güzel genç kıza göz attığı zaman, son kertede hayranlık duymuş; ve hayranlıktan kıpırdayamaz olmuş; güzelliğini seyreterek bir an için sefaletini unutmak istemiş; ve toplanarak pey sürmeye³ başlamış olan halkın arasına katılmış; orada bulunan tacirler ve simsarlar onun henüz iflas ettiğini bilmediklerinden, oraya esireyi satın almak üzere gelmiş olamayacağını düşünmemişler bile; çünkü kendisine babası çarşı kâhyasından büyük bir miras kaldığını biliyorlarmış.

Ama birdenbire esirenin yanibaşında tellalbaşı belirmiş ve sabırsız başlar üzerinden "Ey tacirler, ey zengin kişiler, yurttaşlar ya da çölün özgür göçebeleri, herkes açık arttırmaya katılabilir!"

3 *Pey Sürmek:* Artırma ile satılan bir şey için önce bir miktar para vermek ya da önermek.

Haydi, yüreklenin! İşte karşınızda tüm ayların sultanı, incilerin incisi, utançla dolu bakire, soylu Zümrüt, tüm arzuların kamçılayıcısı ve tüm çiçeklerin bahçesi olarak duruyor! Haydi, açık arttırmaya başlayın, ey ahali! Hiç kimse arttırmayı açtığı için kınanamaz! İşte önünüzde tüm ayların sultanı, utanç dolu bakire Zümrüt, tüm çiçeklerin bahçesi!" diye haykırmış.

Ve hemen tacirler arasından biri "Beş yüz dinarla arttırmayı açıyorum" diye haykırmış; bir diğeri "On daha!" demiş. O sırada çirkin ve nefret uyandırıcı, mavi şaşlı gözlü Raşidettin diye anılan bir yaşlı kişi "Yüz daha!" diye haykırmış. Ama aynı anda başka bir ses de "On daha!" demiş. O anda mavi gözlü o çirkin adam "Bin daha!" diye haykırarak birdenbire yüksek bir artırma yapmış.

Bunun üzerine tüm öteki müşteriler dillerini tutup seslerini kesmişler ve tellal da genç esirenin efendisine dönmüş ve yaşlı adamın önerdiği bedeli yerinde buluyorsa pazarlığı kapatacağını söylemiş. Esirenin efendisi de "Tamam. Ama daha önce esiremin de bunu kabul etmesi gerek. Çünkü kendisine satın alan kişiden hoşlanmadıkça onu satmayacağıma söz verdim. Bu durumda ey simsar, ona bunu sormam gerek!" diye yanıt vermiş. Simsar da güzel Zümrüt'ün yanına yaklaşmış ve ona "Ey ayların sultanı, bu saygın yaşlı kişi, Şeyh Raşidettin'e satılmak ister misin?" diye sormuş.

Güzel Zümrüt, bu sözleri duyunca, simsarın kendisine işaret ettiği kişiye bir göz atmış ve onu tanımladığımız gibi bulmuş. O zaman dönüp yüzünde bir tiksinti belirtisiyle "Bu yaşlı kişi kadar nefret uyandırıcı da olmayan yaşlı bir şairin ne dediğini, ey simsarbaşı, bilmiyor musun?" diye haykırmış:

Ondan bir öpücük istedim. Bana şöyle bir baktı. Bakışı ne kindar ne de küçümseyici, fakat ilgisizdi! Beni zengin ve saygın biliyordu ama, yine de geçip gitti! Ağzından bir kıvrılışla şu sözler döküldü: 'Beyaz saçları benim hiç hoşuma gitmez; dudaklarımın arasında ıslak pamuklu bez bulmayı da hiç sevmem!'⁴

Bu dizeleri duyan simsar Zümrüt'e "Demek ki reddediyorsun ve de haklısın! Zaten bin dinar da önemli bir para değil! Benim ölçülerime göre on bin dinar edersin!" demiş. Sonra müşteri kalabalığına doğru dönerek önerilen bu fiyata başka alıcı bulunup bulunmadığını sormuş. O zaman bir tacir yaklaşıp "Ben varım!" demiş. Güzel Zümrüt ona da bakmış ve onun yaşlı Raşidettin gibi tiksindirici olmadığını görmüş; gözleri de mavi ve şaşı değilmiş. Ama olduğundan genç görünmek için sakalını kızıla boyamış olduğunu anlamış. O zaman "Utan! Yaşlı bir yüze böyle boya sürmek yakışır mı?" diye haykırmış. Ve hemen orada, şu dizeleri doğaçlamadan okumuş:

Ey sen ki, benim endamıma ve boyuma tutulmuşsun; ödünç aldığın renkler altında istediğin kadar kılığını değiştirebilirsin; ama benim, saygımı kazanamazsın!

Saçlarının beyazını utanmadan boyarsın, başka kusurlarını gizleyemedin!

Yüz değiştirir gibi sakal değiştirirsin, öylesine korkunç hale gelirsin ki, sana bakan kadın doğurganlığını yitirir!

4 Tükürüklü beyaz sakallar kastediliyor (Ç.)

Simsar başı bu dizeleri işitince Zümrüt'e "Vallahi! Gerçek sende yana!" demiş. Ama henüz bu ikinci öneri kabul görmemişken, bir üçüncü kişi simsara yaklaşmış ve ona "Bedeli ben ödüyorum!" demiş. Ve simsar söz konusu adama bakmakta olan güzel genç kıza fikrini sormuş. Kız onun sokur⁵ olduğunu görmüş ve kahkahalar kopararak "Ama sen şairin sokurlar için söylediklerini bilmez misin ey simsar?" demiş.

*Dostum, inan bana, bir sokuru asla arkadaş edinme!
Ve de onun yalanlarından kendini koru ve de ikiyüzlülüklerinden!*

Onunla düşüp kalkmanın sağlayacağı pek az kazanç vardır. Zaten Tanrı, onun bir gözünü alarak ondan sakınılmasının işaretini koymuştur!

Bunun üzerine simsar ona bir dördüncü müşteriye göstermiş ve "Bunu ister misin?" diye sormuş. Kız bu sonuncuyu da incelemiş ve onun göbeğine kadar inen sakalıyla bir cüce olduğunu görmüş; ve hemen "Bu cüce sakallıya gelince şair onu da şöyle tanımlamıştır:

*Harika bir sakalı var, nafile ve sıkıcı bir bitki gibi.
Ama kendisi uzun bir kış gecesinin soğuk ve karanlık havası kadar hüzünlü.*

Simsar, kendiliklerinden pey sürenlerin hiçbirinin kabul edilemediklerini görünce, Zümrüt'e "Ey hanımım, tüm bu tacirlere ve

5 Sokur: Tek gözlü (Ç.)

de şu soylu müşterilere bak! Senin hoşuna gitme şansına kimin sahip olduğunu bana göster ki, ben de, satış için seni ona önereyim!" demiş.

Bunun üzerine güzel genç kız, orada bulunanları birer birer ve büyük bir dikkatle incelemiş; ve bakışları Şöhret'in oğlu Alişar'ın üzerinde takılı kalmış. Genç adamın görünüşü, ansızın onun içinde şiddetli bir aşkın tutuşmasına neden olmuş; çünkü, Şöhret'in oğlunun gerçekten olağandışı bir güzelliğı varmış; ve hiç kimse ona içinde ateşli bir yaklaşma arzusu uyanmadan bakamazmış. Genç Zümrüt de onu simsara göstermekte gecikmemiş; ve "Ey simsar, işte şuradaki genci istiyorum; şu kibar yüzlü endamı dalgalı olanı! Çünkü onu çok hoş ve canayakın buluyorum; ve o, tıpkı şairin tanımladığı gibidir:

Ey delikanlı, seni bunca güzelliğınle görenler seni nasıl unutabilirler?

Yüreklerine doldurduğun acılardan yakınanlar, sana bakmaktan kendilerini alıkoysunlar bakalım!

Senin belalı gizemlerini saklamak isteyenler büyüleyici yüzünü bir tülle örtmezler mi?

Ve yine başka bir şair onun hakkında şöyle söylemiştir:

Ey efendim, anlasana! Nasıl olur da sevilmezsın sen? Narin boyunla, gürbüz görünüşünle?...

Ey delikanlı, ey efendim benim; seni seyrediyorum ve gücüm tükeniyor!

Anla efendim! Bu niteliklere duyulan aşk bilgelerin, zevk sahiplerinin ve ince ruhluların kârı değil midir?

Şayet dizlerime oturursan, kabahatlerin ağır basar; ama bırakır gidersen, onların yokluğu bana ağır gelir!

Oh! Bakışınla beni öldürme! Hiçbir din öldürmeyi hoş görmez. Oh! Yüreğin ince olsun ve boynun gibi bükülgen! Gözlerin benim için tatlılıklar saçsın, yanığının parlaklık saçtığı gibi!

Ve bir üçüncü şair de şöyle demiştir:

Yanakları dolgun ve parlaktır: tükürüğü içilecek tatlı bir süttür, hastalara şifa veren! Bakışı şairlere ve naşirlere⁶ düşler gördürür, ve bedeninin oranları mimarları şaşırtır!

Bir diğeri de şöyle demiştir:

Dudaklarının sıvısı baş döndüren bir şaraptır: nefesi amber kokar; dişleri kâfur topaklarıdır.

Cennetin kapıcısı Rıdvan da, seni başından savmak ister; bir huriyi baştan çıkarırsın korkusuyla!

Kaba ruhlu kaba kişiler, onun davranışlarından, hareketlerinden şikâyet ederler: sanki ay, tüm yörelerde

6 Naşir: Nesir, düzyazı yazar (Ç.)

güzel değilmiş, sanki göğün tüm bölümlerinde dolaşırken aynı uyumla salınmazmış gibi!

Başka bir şair de şöyle söylemiş:

Bu genç tavuskuşu kıvırcık saçları, güllerin donattığı yanakları, büyüleyici bakışıyla bir buluşmaya razı oldu. Ben de, duyarlı yüreğim ve tedirgin gözlerimle işte dipdiri ayaktayım.

Bana bunu, bu buluşmayı, gözlerini kapayarak 'Evet' deyip vadetti! Ama gözleri örtülüyken verdiği söze nasıl güvenebilirim?

Bir başkası da onun hakkında demiştir ki:

Bana, 'Daha şimdiden yanağı oldukça belirgin ayva tüyleriyle gölgelenmiş bir genç adamı nasıl böyle tutkuyla sevebilirsin?' diye soran pek incelik bilmeyen dostlarım var.

Onlara, 'Sizin bilmezliğiniz ne kadar büyük! Cennet bahçesinin meyveleri onun güzel yanaklarından toplanır! Nasıl olur da bu denli güzel meyveler sağlarken, bu yanakların belirgin tüyleri olmaz?' derim.

Simsar, bu kadar genç bir esirede bunca yetenek görmekten son derece hayranlık duymuş ve sahibine bu şaşkınlığını belirtince; o da kendisine "Anlıyorum ki, bunca güzellik ve bunca

ruh inceliğine hayranlık duyuyorsun. Ama bil ki, yıldızları ve güneşi utandıran bu mucizevi genç kız, sadece en ince ve en güç anlaşılır şairlerin dizelerini bilmekle ve kendisi de güzel dizeler söylemekle yetinmeyip başkaca, yedi kamışla yedi ayrı tarz kullanarak yazı yazmasını bilir ve elleri bir hazine kadar değerlidir. Gerçekten, bu kız, nakış yapmayı, ipek dokumayı bilir. Kendi eliyle ördüğü örtü ve perdeler çarşıda elli dinardan satılmaktadır. Ve de bil ki, en güzel örtüyü örmesi ve en görkemli perdeyi tamamlaması için ona sadece yedi gün yeter! Onu satın alacak kişinin, bu bakımdan, parasını birkaç ay içinde geri alması olanca kesinliğiyle ortadadır!" demiş.

Bu sözleri işitince, simsar, kollarını hayranlıkla havaya kaldırmış ve "Bu inciye alıp evine götüreceksin ve gizli bir hazine gibi saklayacak olana ne mutlu!" diye haykırmış. Ve kızın kendisine gösterdiği Şöhret'in oğlu Alışar'a yaklaşıp onun önünde yere kadar eğilmiş, elini tutup öpmüş ve sonra da ona demiş ki...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz On Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

Onun önünde yere kadar eğilmiş, elini tutup öpmüş ve sonra da ona "Gerçekte, ey efendim, bu hâzineyi değerinin ancak beşte biri kadarıyla satın alabilmek büyük bir talih eseri! Tanrı sana karşı cömertliğini esirgemesin! Ve bu genç kız kendisiyle birlikte sana da mutluluk getirsin!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Alişar başını önüne eğmiş ve bahtın bu alaycılığından ötürü için için gülmekten kendini alamamış ve kendi kendisine "Vallahi! Benim bir parça ekmek alabilecek kadar bile param yok, beni bu esireyi alabilecek kadar zengin sanıyorlar. Her durumda, tüm tacirlerin önünde utanca düşmemek için ne evet ne de hayır diyeceğim!" demiş. Ve gözlerini önüne indirerek bir tek sözcük bile söylememiş.

Onda hiçbir kıpırtı görmeyince, Zümrüt, satın alınması için yüreklendirmek üzere ona bakmış; ama Alişar, gözleri önüne eğik olduğu için onu görmüyormuş; kız, bunun üzerine simsara "Eli mi tut, beni onun yanına götür; onunla kendim konuşacak ve beni satın almasına azmettireceğim; çünkü ondan başkasının olmamakta kararlıyım, başkasının olamam!" demiş. Simsar da onu elinden tutmuş ve Şöhret'in oğlu Alişar'ın yanına götürmüştü.

Genç kız, güzelliğinin olanca canlılığı içinde genç adamın önüne dikilmiş ve ona "Sevgili efendim, ey içimi yakan delikanlı, beni satın almak için öneride bulunmayacak mısın? Hatta kendince uygun gördüğün bir bedeli bile önermeyecek misin? Önerdiğin bedel ne olursa olsun, senin esiren olmak istiyorum!" demiş. Alişar başını kaldırmış ve hüznle sallayarak kıza "Satışı yapmak ve satın almak zorunlu değil!" demiş. Zümrüt "Görüyorum ki, sevgili efendim, bin dinarlık öneriyi pek yüksek buluyorsun! Peki, dokuz yüz dinarlık bir öneride bulun, senin olayım!" diye haykırmış. Alişar başını sallamış ve tek bir söz söylememiş. Kız, yeniden söz alarak "Sekiz yüze beni satın al!" demiş. Oğlan başını sallamış. Kız "Yedi yüze!" demiş. Oğlan hâlâ başını sallıyormuş. Kız, önerisini azalta azalta, sonunda "Sadece yüz dinar olsun!" demiş. Bunun üzerine Alişar ona "Peki ama, bu yüz dinar tümüyle yanımda bulunmuyor!" demiş. Kız gülmeye başlayarak ona "Bu yüz dinarı tamamlamak için ne kadar ekşiğin var? Çünkü, şimdi ödeyecek durumda değilsen, geri kalanı

bir başka gün ödersin!" demiş. Oğlan da "Ey hanımım, bil ki, bende ne yüz ne de tek bir dinar var! Vallahi! Bende, ne beyaz ne de kırmızı bir madeni para, yani ne bir altın dinar ne de bir gümüş dirhem var. Dolayısıyla benimle zamanını yitirme ve bir başka alıcı ara!" diye yanıt vermiş.

Zümrüt genç adamın, hiçbir kaynağı olmadığını anlayınca, ona "Öyle de olsa beni satın al! Elimin içine vur, beni pelerininle sar ve kolunu belime dola! Bütün bunlar, senin de bildiğin gibi, kabul ettiğinin işaretidir!" demiş. Bunun üzerine, Alişar, artık reddetmek için nedeni olmadığından, Zümrüt'ün kendisine söylediklerini çabucak yerine getirmiş; kız da aynı anda, cebinden bir kese çıkararak, bunu Alişar'a vermiş ve ona "Bunun içinde bin dinar var; bunun dokuz yüzünü efendime önermen ve geri kalan yüz dinarı, en çok ihtiyaç duyduğumuz şeyleri satın almak için saklaman gerek!" demiş. Ve Alişar hemen tacire dokuz yüz altın dinarı saymış ve esireyi çabucak elinden tutup evine götürmüş.

Eve geldiklerinde, Zümrüt, konutun birçok yeri yırtık eski bir hasırdan başka bir eşyası bulunmayan tek bir sefil odadan başka bir şey olmadığını görünce pek şaşırılmış. Ve hemen ikinci bir ke-se içinde bin dinar daha çıkararak Alişar'ın eline vermiş ve ona "Çabucak çarşıya koş da, gerekli olan eşya ve halılar ile yenecek içecek satın al! Ve de çarşıdaki en güzel şeyleri seç! Ve bana büyük bir Şam kumaşı getir, en iyisinden ve nar kırmızısı olsun! Sonra altın iplik makaraları ve gümüş iplik bobinleri al ve de yedi renkten ipek masuralar⁷ getir! Uzun iğneler ve orta parmağıma denk gelecek bir de altın yüksük al!" demiş. Alişar da hemen bu buyruklara uyarak Zümrüt'e tüm istediklerini alıp getirmiş. Bunun üzerine kız, yerlere halılar sermiş, şilte ve divanları sıralamış, her şeyi düzene sokmuş ve meşaleleri tutuşturduktan son-

7 *Masura*: Karton, tahta veya plastikten yapılan, üzerine şerit, iplik vb. sarılan koni veya silindirdir.

ra sofrayı kurmuş.

O zaman ikisi birlikte oturmuşlar, yeyip içerek mutlulanmışlar. Bunu izleyerek, yeni yatağın üzerine uzanmışlar ve karşılıklı birbirini doyurmuşlar. Ve bütün geceyi, en temiz zevkler ve en neşeli oynaşmalarla sabaha kadar birbirlerine sıkı sıkıya sarılarak geçirmişler. Ve sevgileri kuşku götürmez kanıtlarla pekişmiş ve yüreklerine değişmez bir biçimde yerleşmiş.

Hiç zaman yitirmeksizin, gayretli Zümrüt, hemen işe koyulmuş. Ve nar kırmızısı Şam kumaşını alarak birkaç gün içinde, bundan bir perde yapmış ve üzerini ince bir sanatla kuş ve hayvan suretleriyle donatmış; ve dünyada iri ya da küçük ne kadar hayvan varsa, hiçbirini savsaklamadan bu perdeye işlemiş. Yaptığı nakışlar öylesine aslına benzer ve öylesine canlı olmuş ki, dört ayaklı hayvanlar deviniyorlarmış gibi, kuşlar ötüyorlarmış gibi geliyormuş insana... Perdenin ortasına işlediği meyve dolu bir ağacın gölgesi o denli güzelmış ki, büyük bir serinlik hissi veriyor ve gözleri dinlendiriyormuş. Ve bütün bunlar, ne fazla ne eksik, sekiz günde tamamlanmış! Yaratıklarının parmaklarına bunca marifet bağışlayan Tanrı'ya şükürler olsun!

Perde bitmiş. Zümrüt onu parlatmış, perdahlamış, dürmüş ve "Bunu çarşıya götür ve elli dinardan aşağı olmamak üzere çarşıdaki esnafa sat. Ama sakın, çarşıda dükkânı bulunmayan gelip geçici kimselere satma! Yoksa aramıza zalim bir ayrılığın girmesine neden olursun. Aslında bizi gözetleyip duran düşmanlarımız var; gelip geçici olandan sakın!" diyerek Alişar'a vermiş. Alişar da "İşittim ve itaat ettim!" diyerek yanıt vermiş. Ve çarşıya gidip dükkân sahibi bir tacire sözü geçen harika perdeyi elli dinara satmış.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Yirminci Gece Olunca

Demiş ki:

... Sözü geçen harika perdeyi elli dinara dükkânı olan bir tacire satmış. Sonra yeniden yeni bir perde hazırlamak için yeterli miktarda ipekli kumaş, altın ve gümüş teller ve birkaç güzel kaneve satın almış; bunları Zümrüt'e getirmiş; o da hemen işe koyulup sekiz günde ilkinden de güzel bir örgü örmüş. Alishar, bunu da götürüp elli dinara satmış. Ve böylece yeyip içerek ve hiçbir şeyden yoksun olmayarak yaşamışlar; bir yıl geçtiği halde

günden güne daha da ateşlenen sevgilerini karşılıklı olarak doyurmayı da ihmal etmemişler.

Bir gün Alişar evden çıkıp âdeti gereğince Zümrüt'ün ördüğü bir duvar örtüsünü sarılı olarak taşıyıp her zamanki gibi tellallar aracılığıyla malı tacirlere önermek için çarşının yolunu tutmuş. Çarşıya gelince, onu tellala verip dükkânların önünde dolaştırırken, o sırada yoldan bir Hristiyan geçiyormuş; çarşıya gelip elindeki malı rahatsız edercesine satan ya da iyi bir mal görürse satın almak için her türlü çabayı göstermekten kaçınmayan kişilerden biri imiş bu. Hristiyan Alişar'a yaklaşmış; bu işlemeli örtü için ilan edilmekte olan elli dinar yerine altmış dinar önermiş. Ama, bu tür kişilerden nefret eden ve sakınan Alişar, Zümrüt'ün tavsiyelerini hatırlayarak malı ona bırakmak istememiş. Bunun üzerine Hristiyan teklifini yükselterek en sonunda yüz dinar önermiş; tellal da Alişar'ın kulağına "Aman, bu harika fırsatı kaçırma!" demiş. Çünkü tellal daha önce on dinar aldığından Hristiyan'a bağlanmış bulunuyormuş. Ve Alişar'ın üzerinde öylesine bir etki bırakmış ki, sonunda Alişar önerilen bedel karşılığı işlemeli örtüyü Hristiyan'a bırakmaya karar vermiş; içindeki büyük tedirginlik bir türlü geçmediği halde satışı bitirmiş ve parayı alarak evinin yolunu tutmuş.

Böylece yürümekte iken, bir ara, bir yol dönemecinde Hristiyan'ın kendisini izlediğini fark etmiş. Durup ona "Senin inancında olan birinin girmediği bu mahallede ne yapıyorsun sen, ey Hristiyan?" diye sormuş. O da "Beni bağışla efendim, ama bu sokakta görmem gereken bir iş var. Tanrı seni korusun!" demiş. Alişar yolunu sürdürüp evinin kapısına ulaşmış; orada bakmış ki, Hristiyan yolunu değiştirdikten sonra, dönüp sokağın öteki başından kendisiyle aynı anda kapısının önüne gelmiş. Hiddete kapılarak, ona "Kötü Hristiyan, beni niye her yerde izleyip peşimden geliyorsun?" diye haykırmış. O da "Efendim, bana inan

ki, rastlantı kabilinden burada bulunuyorum, ama senden bana bir bardak su vermeni rica ediyorum. Allah senden razı olsun: çünkü susuzluktan içim yanıyor!" diye yanıt vermiş. Alishar da içinden "Vallahi! Bir Müslüman'ın susuz bir köpeğe su vermeyi reddetmesi görülmemiştir. Ona su versem iyi olur!" diye geçir-miş. Ve evine girmiş, bir su testisi alarak Hristiyan'a vermek ü-zere dışarı çıkmış; tam o sırada Zümrüt uzayan yokluğuyla te-dirgin, kapı sesini duyarak onu karşılamak üzere koşmuş; ve ona "Bugün neden bu kadar geciktin? Örtüyü sattın mı? Kime sat-tın? Çarşıdaki babacan bir tacire mi, yoksa gelip geçici birine mi?" diye sorunca; o da, belirli bir tedirginlikle "Biraz geciktim evet. Çünkü çarşı çok kalabalıktı. Onu bir tacire sattım!" diye yanıt vermiş. Kadınsa, sesindeki titremeye "Vallahi! Yüreğim hiç de rahat değil. Bu testiye de nereye götürüyorsun?" demiş. O da "Benimle buraya kadar gelen çarşıdaki tellallardan birine su içsin diye vereceğim!" demiş. Ama bu yanıt kadını doyumadı-ğından, Alishar dışarı çıkarken, çok meraklanarak şu dizeleri oku-muş:

*Ey sevgiliye bağlanan yüreğim, Öpüşün sonsuzluğuna
inanan zavallı yüreğim! Görmüyor musun ki, baş-
ucunda, kollarını uzatmış ayrılık getiren kötülük seni
gözetmekte ve gölgeye sığınmış ihanet seni izleyip du-
ruyor?*

Alishar dışarı çıkmak için ilerlerken, açık bıraktığı kapıdan Hristiyan'ın içeri girdiğini görmüş. Bunu görünce, gözlerinin ö-nünde dünya kararmış ve "Sen burada ne yapıyorsun köpoğlu köpek? Ve nasıl cesaret ediyor da rızam olmadan evime giriyor-sun?" diye haykırmış. O da "Lütfen, efendim, beni bağışlayın!

Bütün gün yürümekten bitkin olduğum için ayakta durmaya halim kalmadı. Kapının dışında durmakla içinde durmak arasında ayrım gözetmediğimden eşiği geçiverdim. Zaten sadece biraz soluklanıncaya kadar kalacak ve hemen çekip gideceğim! Beni dışarı atma! Allah da seni dışlamasın!" diye yanıt vermiş. Ve çok şaşırmış olan Alişar'ın elinden testiye alarak gerektiği kadar içtikten sonra geri vermiş. Alişar da orada ayakta durup ona bakarak çekip gitmesini beklemiş. Ama böylece bir saat geçtiği halde, Hristiyan yerinden kıpırdamamış. O zaman Alişar, boğulurcasına, ona "Buradan hemen çıkıp yoluna gider misin?" diye haykırmış. Ama Hristiyan ona "Efendim, hiç kuşkusuz sen, birine iyilik yapıp onu tüm yaşamı boyunca başına kakanlardan ve şairin belirlediği şu kişilerden değilsin:

Yok olmuş artık, elini uzatmadan fakirin avucuna saymaksızın para dolduran o cömert kişiler!

Şimdi, yoldaki fakirin içtiği suyun karşılığını hesaplayan kötü tefeciler gündemde!

Bana gelince, ey efendim, evinden getirdiğin suyla susuzluğumu giderdim; ama açlık şu anda benim için öylesine bir işkence haline geldi ki, yediğin yemeğin artığıyla; bundan daha fazlasını aramadan, bir parça kuru ekmek, bir baş soğan da olsa yetineceğim!" demiş. Gittikçe daha fazla hiddetlenen Alişar, ona "Haydi bakalım! Defol buradan! Bu ağızları yaptığın yeter! Evde sana verecek hiçbir şey yok!" diye haykırmış. Hristiyan yerinden kıpırdamadan "Efendim, beni bağışla! Ama evde hiçbir şey yoksa, işlemeli örtüden kazandığın yüz dinar var sende. Senden rica ediyorum; Allah için en yakın çarşıya gidip bana biraz peksimet al ki, senin evini aramızda sanki hiçbir ekmek ve tuz ilişkisi

yokmuşçasına terk ettiğimi söylemesinler!" diyerek yanıt vermiş.

Alişar bu sözleri işittiği zaman, kendi kendine "Hiç kuşku yok ki, bu kötü Hristiyan delinin ve dengesizin biri! Onu sokağa atıp ardından da köpekleri salayım!" diye düşünmüş. Ve onu sokağa itmeye hazırlanırken, yerinden kıpırdamayan Hristiyan kendisine "Efendim, istediğim sadece bir parça ekmek ve bir tek soğan; bunlarla açlığımı gideririm! Benim için fazla masrafa girmene gerek yok, öylesi biraz fazla olur! Çünkü bilge azla yetinir; ve şair de şunu söylemiştir:

*Bilgeye işkence veren açlığı kovmak için bir kuru ek-
mek yeter. Oysa dünya âlem, oburun sahte açlığını na-
sıl yatıştıracağını bir türlü bilemez!*

Alişar, onun bu dileğini yerine getirmekten başka türlü davranamayacağını anlayınca, Hristiyan'a "Sana yiyecek bir şeyler almak için çarşıya gidiyorum. Sen burada kıpırdamadan kal, beni bekle!" demiş.

Ve kapıyı kapatıp kilitten çıkardığı anahtarı cebine koyduktan sonra evden çıkmış. Çabucak çarşıya gitmiş; oradan balda kızartılmış peynir, hıyar, muz, fırından yeni çıkmış taze ekmek satın almış; bunların hepsini Hristiyan'a getirerek, ona "Ye bakalım!" demiş. Ama Hristiyan "Efendim, bu seninki, ne büyük cömertlik! Senin bana getirdiklerinle on kişi doyar! Bu, gerçekten fazla! Hiç değilse bana birlikte yeme onurunu bağışla!" diyerek yemekten kaçınmış. Alişar "Ben tokum, tek başına ye!" diye yanıt vermiş. Hristiyan "Efendim, ulusların bilgeliği bize öğretmiştir ki, konuğuyla yemek yemeyi reddeden kişi hiç kuşkusuz zina

ürünü bir soysuzdur.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Yirmi Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Konuğuyla yemek yemeyi reddeden kişi, hiç kuşkusuz, zina ürünü bir soysuzdur!" Yanıt vermeye olanak bırakmayan bu sözleri duyan Alişar, reddetmeyi göze alamamış ve Hristiyan'ın yanına oturarak dalgın dalgın onunla birlikte yemeye başlamış. Hristiyan, ev sahibinin dalgınlığından yararlanarak bir muz soy-maya başlamış, onu bölmüş ve içine bir fili yere devirmeye yetecek ve bir yıl uyutacak miktarda afyon ruhuna bulandırılmış bhank koymuş. Bu muz, içinde harika bir şekilde kızartılmış peynir yüzmekte olan bala batırmış ve kendisine "Efendim, senin için soyduğum şu lezzetli muz elimden kabul et!" diyerek Alişar'a sunmuş. Bu işin artık bittiğini sanan Alişar, muz almış ve yutmuş.

Muz midesine ulaşır ulaşmaz, Alişar sırtüstü yere düşmüş. Bunu gören Hristiyan, tüyü dökülmüş bir kurt gibi sıçramış ve dışarı fırlayarak karşı sokakta pusuda olan ve başlarında Züm-rüt'ün satılmak istemediği, ama ne olursa olsun ona güç kullanarak sahip olmaya yemin etmiş bulunan yeşil gözlü sefil yaşlı kişi Raşidettin'in durduğu adamlarla bir katırın olduğu yere ulaşmış. Bu Raşidettin, tacirler nezdinde ayrıcalık kazanmak için kendisini Müslüman olarak tanıtmış alçak bir Hristiyan'mış; ve adı Barsum olan ve Alişar'a ihanet etmiş bulunan Hristiyan'ın öz ve

öz kardeşi imiş.

Bu Barsum, koşup sefil kardeşine hilesinin başarısını duyurmuş ve ikisi birlikte, adamları peşlerinde olduğu halde, Alişar'ın evine girmişler; Alişar'ın Zümrüt için harem dairesi olarak ayırmış bulunduğu yandaki odaya dalarak güzel genç kadının üzerine atılmışlar; ağzını tıkaçlayıp göz açıp kapayana kadar katırın sırtına atmışlar ve birkaç dakikada onu yaşlı Raşidettin'in evine taşımışlar.

Gözleri yeşil ve şaşı olan sefil, Zümrüt'ü, evin en gerilerindeki bir odaya taşıtmış ve ağzından tıkaçı çıkardıktan sonra, yanibaşında oturmuş ve ona "İşte sonunda benim iradem altındasın güzel Zümrüt ve şu rezil Alişar gelip seni benim ellerimden kurtaramayacak, kollarımda yatıp sana sevişmedeki gücümü kanıtlamadan önce, kâfir inancından vazgeç ve benim gibi bir Hristiyan olmaya razı olmak üzere hazırlan! Nesih ve Bakire Meryem adına! Ve de hemen benim bu ikili işteğime boyun eğmezsen, sana dayanılmaz işkenceler yaptırırım ve köpekten beter ederim!" demiş.

Sefil Hristiyan'ın bu sözlerini duyunca, genç kadının gözleri yanaklarından akıttığı yaşlarla dolmuş ve dudakları titremiş: "Ey ak sakallı kötü kişi, vallahi beni parça parça edebilirsin, ama imanımdan edemezsin; hatta bedenime kızgın koçun keçi yavrusuna saldırdığı gibi, zor kullanarak sahip olabilirsin, ama ruhumu paylaşılmış bir ahlaksızlığa boyun eğdiremezsin! Ve Tanrı, er geç sana alçaklığının hesabını soracaktır!" diye haykırmış.

Yaşlı adam onu sözle ikna edemeyeceğini anlayınca, kölelerini çağırmış ve onlara "Devirin şunu ve karınüstü yatırın!" demiş. Onu yıkıp karınüstü yatırmışlar. Bunun üzerine bu sefil yaşlı kişi eline bir kamçı alarak zalimce Zümrüt'ün güzelim yuvarlak yanlarını kamçılamaya başlamış; öylesine ki, her vuruşu kaba e-

tinin beyazlığı üzerinde kızıl bir iz bırakmış. Ve Zümrüt aldığı her darbeye, imanında zayıflık duymaktan uzak "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur ve Muhammet onun elçisidir!" diye haykırıyor-muş, Yaşlı kötü kişi de kolunu kıpırdatamayacak hale gelinceye kadar onu kamçılama-yı sürdürmüş. O zaman kölelerine kızı mutfağa, hizmetçilerin yanına atmalarını ve ona yiyecek içecek hiçbir şey vermemelerini emretmiş. Onlar da bu emri hemen yerine getirmişler. İşte onların durumu böyleymiş.

Alişar'a gelince, ertesi güne kadar, evinin giriş bölümünde, duy-gudan yoksun, uzanıp kalmış. Ancak o zaman bhang'ın esrikliği⁸ geçip afyon dumanları başından dağılınca kendine gelebilmiş ve gözlerini açmış; kalkıp kıştı oturmuş; ve sesinin tüm gücüyle "*Ya Zümrüt!*" diye seslenmiş. Ama ona kimse yanıt vermemiş. Tedirgin ayağa kalkmış; boş ve sessiz olan harem bölümüne girmiş; orada, Zümrüt'ün çarşafının ve peçesinin yerde süründüğünü görmüş. O zaman Hristiyan aklına gelmiş; o da ortadan kaybolmuş bulunduğundan, sevgilisi Zümrüt'ün kaçırılmış olduğundan; kuşkusu kalmamış. O zaman başını döverek ve hıçkırarak kendini yere atmış, yerden iki taş almış; her birini avuçlarına koymuş ve şaşkın, bu taşları bağrına vurarak ve "*Ya Zümrüt! Zümrüt!*" diye haykırarak tüm sokakları dolaşmış. Onu tanıyıp bu halde gören kimseler ona acıyarak bakıyor ve "Bu Şöhret'in oğlu değil mi? Zavallı Alişar!" diyerek onun aklını yitirmesine ağlıyorlarmış.

Böylece, bağrını döven iki taş yankılar yaparak dolaşmayı sürdürürken, iyilik yapmayı seven kadınlar içinden bir yaşlı kadına rastlamış; kadın ona "Evladım, güvenlik ve akıl sağlığı senden yana olsun! Ne zamandan beri sen böyle aklını yitirdin?" diye sormuş. Alişar da ona şu dizelerle yanıt vermiş:

8 *Esriklik*: Sarhoş olma durumu.

*Birinin yokluğu bana aklımı yitirtti! Ey benim çıldır-
dığma inananlar, buna neden olanı bana geri getirin!
Ruhuma bir merhemin ferahlığını getirmiş olursunuz!*

Bu dizeleri işitip Alişar'a dikkatlice bakan iyi yürekli yaşlı kadın, ıstırap çeken bir âşıkla karşı karşıya bulunduğunu düşünmüş; ve ona "Yavrum, bana acılarını ve bahtsızlığını açıklamaktan korkma! Belki de Allah beni senin yoluna sana yardım edeyim diye çıkardı!" demiş. Bunun üzerine Alişar, Hristiyan Barsum ile geçirdiği serüveni ona anlatmış.

Anlatılanı duyan iyi yürekli yaşlı kadın, bir saatlik bir süre düşünmüş; sonra başını kaldırarak Alişar'a "Ayağa kalk, çocuğum ve hemen git bana bir ayak satıcısı sepeti bul; bunun içine çarşıdan alacağın renkli camdan bilezikler, gümüş kaplama bakır yüzükler, küpeler, incik boncuk ve yaşlı satıcı kadınların evden eve dolaşarak kadın müşterilere sattığı öteki şeylerden koyarsın. Ve ben bu sepeti başıma koyacak ve kentin tüm evlerini dolaşacağım. Böylece bizi doğru yola götürebilecek olan soruşturmalar yapacağım ve Allah isterse, senin sevdiceğin Sitt Zümrüt'ü bulacağız...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Yirmi İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Sevdiceğin Sitt Zümrüt'ü bulacağız!" demiş. Ve Alişar, iyi yürekli yaşlı kadının elini öptükten sonra sevinçten ağlamaya başlamış ve onun istediği şeyleri hemen pazara giderek alıp getirmiş.

Bunun üzerine yaşlı kadın giyinmek için kendi evine gitmiş. Yüzünü koyu bal rengi bir peçeyle örtmüş ve başını kaşmir bir atkıyla örtmüş ve geniş siyah ipekli bir çarşafa bürünmüş; sonra başına sözü edilen sepeti koyarak, eline saygın yaşlılığına dayanak sağlayacak bir baston alarak, çeşitli mahallelerdeki tacirlerin ve ileri gelen kişilerin haremlerine uğramak üzere ağır ağır dolaşmaya başlamış; ve sonunda kendisini Müslüman olarak gösteren ve Tanrı'nın cehenneminde sonsuza dek yakıp kavurası lanetli sefil Hristiyan yaşlı Raşidettin'in evine ulaşmakta gecikmemiş.

Oraya tam da bahtsız genç kadının, mutfaktaki köleler ve hizmetçiler ortamına atıldığı anda ve yediği kamçılarla ıstırap içinde, kötü bir hasırın üzerinde yarı ölü uzanmış olduğu sırada ulaşmış. Kapıyı çalmış, esirelerden birisi gelip kapıyı açmış ve onu dostça selamlamış; yaşlı kadın da ona "Kızım, yanımda satılmak üzere güzel şeyler getirdim. Sizde satın almak isteyen kimseler bulunur mu?" demiş. Hizmetçi "Sanırım bulunur!" demiş. Ve onu mutfığa sokmuş; yaşlı kadın, ağırbaşlılıkla bir yere oturmuş ve hemen yöresini esireler sarmış. Yaşlı kadın, satış dolayısıyla uysal davranmış ve onlara en ucuz bedellerle bilezikler, yüzükler ve küpeler satmaya başlamış; böylece onların güvenini kazanmış; yumuşak dili ve davranışlarının tatlılığı dolayısıyla onu sevmişler.

Ama, başını çevirerek uzanıp yatmış olan Zümrüt'ü görmüş; esirelerden onun hakkında bilgi edinmek istemiş; onlar da bildiklerini kadına anlatmışlar. O da hemen aradığı kişinin yanında

olduğunu anlamış. Genç kadına yaklaşmış ve ona "Kızım, bütün dertler senden ırak olsun! Tanrı beni sana yardım edeyim diye gönderdi! Sen Şöhret'in oğlu Alişar'ın sevgili cariyesi Zümrüt'sün, değil mi?" demiş. Ve oraya satıcı kadın kılığında niçin gelmiş bulunduğunu anlatmış; ve ona "Yarın akşam buradan alınmak için hazır ol; mutfakın sokağa bakan penceresine otur; ve karanlıkta ıslık çalan birini görünce, bu bir işaret olduğundan sen de ona ıslıkla yanıt ver; ve hiç korkmadan sokağa atla. Alişar'ın kendisi orada olacak ve seni kurtaracaktır!" demiş. Zümrüt de yaşlı kadının elini öpmüş; o da hemen oradan çıkarak gidip Alişar'ı bularak gördüklerini anlatmış ve "Yarın akşam gidip o lanetli herifin mutfakının penceresi altında yer alacaksın; ve şöyle şöyle yapacaksın!" diye eklemiş.

Bunu duyan Alişar, yaşlı kadına yaptığı iyilik için teşekkür etmiş ve ona bir şey armağan etmek istemişse de yaşlı kadın bunu reddederek ona mutluluk ve başarı dileyerek, delikanlıyı, ayrılığın acıları üzerine dizeler okurken bırakarak oradan ayrılmış.

Ertesi akşam Alişar, iyi yürekli yaşlı kadının tanımladığı eve giden yolu tutmuş ve sonunda orayı bulmuş. Gelip duvarın dibine oturmuş; ve orada ıslık çalacağı zamanı beklemiş! Ama orada bir süre oturduktan sonra, iki gecedir uykusuz kalmış olduğundan; birdenbire yorgunluğa yenilerek uyuyakalmış. Asla uyumayan Tek Varlığa hamdolsun!

Alişar öylece mutfak duvarının dibinde çömelmişken, o gece, talih, iyi bir fırsat yakalamak üzere hırsızlar arasında gözüpek bir hırsız o yakalara doğru itmiş, bu hırsız, evi, neresinden girebilirim diye incelerken, Alişar'ın uyumakta olduğu yere gelmiş. Giysilerinin zenginliğine kapılarak onun üzerine eğilmiş ve yavaşça güzel kavuğunu ve harmanisini çalmış ve göz açıp kapayıya kadar bir zamanda kendi sırtına geçirivermiş. Ve aynı an-

da pencerenin açıldığını ve birinin ıslık çaldığını işitmiş. Bakmış ve kadına benzer bir şekil görmüş. Bu kadın ona ıslık çalıyor ve onu çağırıyormuş. Bu kadın onu Alişar sanan Zümrüt'müş.

Alişar kapının önünde uyuyakaldığında

Bunu görünce, hırsız, bundan pek bir şey anlamadan, kendi kendine "Acaba ona yanıt versem mi?" demiş. Ve o da ıslık çalmış. Bunun üzerine Zümrüt pencereye çıkmış ve bir ipin yardımıyla sokağa atlamış. Zaten oldukça güçlü bir kabadayı olan hırsız, onu sırtından kavrayarak, şimşek hızıyla oradan uzaklaşmış.

Zümrüt, kendisini taşıyanda böylesi bir gücün farkına varınca, çok şaşırılmış ve ona "Alişar, sevgilim, yaşlı kadın bana, senin ıslık

tırap ve endişelerden zayıf düştüğünü, kendini zor taşıdığını söylemişti. Ama görüyorum ki, bir beygirden daha güçlüsün!" demiş. Ama hırsız yanıt vermeyip daha çabuk yol almaya başlamış. Zümrüt, elini onun yüzünde gezdirmiş ve sakalının bir hamam süpürgesinden daha sert ve diken gibi olduğunu anlamış: sanki domuzun biri tavuk yutmuş da tüyleri ağzında kalmış gibi... Bunu anlayınca, müthiş bir korku duymuş ve "Sen kimsin? Kimsin sen?" diye haykırarak yüzüne yumruklar indirmeye başlamış. O sırada, evlerin bulunduğu yerlerden uzak, gece ve tenhalığın sardığı kırsal bir yörede bulunduklarından, hırsız bir an için durmuş, genç kadını yere indirmiş ve ona "Ben, Ahmet-ül-Danaf çetesinin en berbat yoldaşlarından biri olan Kürt Civan'ım! Biz, çoktandır körpe et yüzü görmemiş kırk kabadayıyız! Bu gece bizim en mutlu gecemiz olacak! Çünkü, hepimiz sırayla senin üzerine bineceğiz; göbeğinde keyif çatacak, kalçalarının arasında keyfimizce debeleneceğiz ve sabaha kadar bızırınla⁹ oynayıp duracağız!" diye haykırmış.

Zümrüt kendini kaçıranın bu sözlerini işitince, durumunun dehşet verici olduğunu anlamış. Ve onu bu şiddet kullanan haydudun ve de daha sonra kırk yoldaşının eline düşüren hatasından dolayı yakınarak elleriyle yüzünü dövmeye başlamış. Sonra kötü talihin yaşamına çökmüş olduğunu ve ona karşı savaşmanın bir yararı olmadığını anlayarak; kendisini kaçırana karşı durmayarak, kendini bırakmış ve "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Kötülüklerden ona sığınırım! Herkes boynuna asılı olan bahtını taşır ve ne yaparsa yapsın, ondan kurtulamaz...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

9 Bızır: Kadınlık organının üst yanında cinsel zevk duyumu noktası olan bölüm, dilak, klitoris.

Ama Üç Yüz Yirmi Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"Herkes boynuna asılı olan bahtını taşır ve ne olursa olsun, ondan kurtulamaz!" diyerek içini çekmekle yetinmiş.

Korkunç Kürt Civan, yeniden genç kadını omzuna almış ve kırk haydut ile reislerinin oturma yeri olarak seçtikleri kayalar arasında gizli bir mağaraya ulaşınca kadar koşmasını sürdürmüş. Orada Zümrüt'ü kaçıran kişinin anası olan bir yaşlı kadın hırsızlara bakıyor ve onlara yiyecek hazırlıyormuş. Uygun işareti alınca, mağaranın giriş bölümüne gelip oğlunu ve kaçırdığı kızı karşılayan da o olmuş. Civan, Zümrüt'ü anasına teslim etmiş ve ona "Bu ceylanı benim arkadaşlarla dönüşüme kadar gözönünde tut; çünkü gelip benimle birlikte bu kız üzerinde nefislerini körletmeleri için onları aramaya gidiyorum. Ama, yarın yapılacak bir iş çıkar da öğle üzerine kadar gelemeyecek olursak, bizim saldırılarımıza ve dolduruşlarımıza dayanabilmesi için onu iyi besle!" demiş ve çekip gitmiş.

Bunun üzerine yaşlı kadın Zümrüt'e yaklaşmış ve ona içmesi için su vermiş ve ona "Kızım, sana ne mutlu ki, içlerinde en kabadayısı olan reisleri hariç kırk genç yiğidin senin orta yerine nüfuz ettiklerini duymakla doyum sağlayacaksın! Vallahi! Genç ve arzulanır bir kişi olmakla sevinmelisin!" demiş. Zümrüt buna yânit vermemiş ve başını peçesiyle örterek yere uzanmış ve sabaha kadar orada öylece kalmış.

Böylece, gece, ona düşünmek için zaman kazandırmış; yüreklenmiş ve kendi kendine "Böylesine bir zamanda, kendime karşı yakışksız bir ilgisizlik duymanın bir anlamı yok! Yani şimdi kıpırdamadan oturup bu kırk delicinin gelerek içime işleyip beni,

batan bir geminin suyun dibine ininceye kadar suyla dolması gibi doldurmalarını mı bekleyeyim! Yo, vallahi! Ruhumu kurtaracağım, bedenimi de onlara teslim etmeyeceğim!" demiş. Ve de sabah olmuş bulunduğundan ayağa kalkmış, yaşlı kadına yaklaşarak, ona "Bu gece iyice dinlendim, iyi yürekli anacığım! Kendimi yüreklenmiş ve evsahiplerimi her bakımdan doyuracak güçte hissediyorum! Şimdi onlar gelinceye kadar ne yapmamız gerekiyor acaba? Örneğin benimle gelip, güneşe oturup ve başında bit ayıklayayım ve saçını tarayayım, ister misin?" diye sormuş. Yaşlı kadın da "Vallahi! Bu fikrini beğendim, kızım! Çünkü uzun zamandır bu mağaradayım ve başımı yıkamadım; şimdi başım insanın saçlarına ve hayvan tüyünün arasına yerleşen her türden böceklerin yuvası oldu; gece geldi mi başımdan çıkıp sürü halinde bedenimin her yanını dolaşıyorlar; siyahı var, beyazı var; irisi var, yavşağı var; hatta, kızım, tersine dolaşan ve uzun kuyruğu olanı da var. Yaşlı kadınların sessiz osuruğundan da, en pis kokan yelden de kötü kokanları var! Beni bu kötü yaratıklardan kurtarabilirsen, burada benimle birlikte geçireceğin yaşamda mutlu olursun!" diye yanıt vermiş. Ve Zümrüt ile birlikte mağaradan çıkmış ve başının üzerindeki örtüyü kaldırarak güneşe oturmuş; o zaman Zümrüt, gerçekten orada tanınmış her tür bit çeşitlerinin tümünün ve de diğer böceklerin bulunduğunu görebilmiş. Cesaretini yitirmeden, ilkin onları avuç dolusu toplayarak, sonra kaba dikenlerle kökünden tarayarak toplamaya koyulmuş; ve sonunda ancak bu bitlerden doğal sayılabilecek küçük bir miktar kaldığını anlayınca, marifetli parmaklarıyla onları arayarak, âdet olduğu üzere, tırnaklarıyla ezmeye koyulmuş. Bu iş bitince, kadının saçlarını ağır ağır tarazlamış¹⁰; öylesine ki, yaşlı kadın teninin bitten arıtılmasının ferahlığını duymuş ve sonunda derin bir uykuya dalmış.

10 *Tarazlamak*: Taramak

Zaman yitirmeden, Zümrüt, ayağa kalkmış ve mağaranın içine girerek orada bulduğu erkek giysilerini almış ve bunları giyinmiş; başına da kırk haydudun yaptığı hırsızlıklardan birinden kalmış güzel bir sarık sarmış; ve aceleyle oradan çıkarak yine çalıntı atlardan iki ayağı bağlı olan birini gözüne kestirmiş; onu eyerleyip dizginlerini takmış ve üzerine binip ve süratle, Esirgeyici Tanrı'nın adını anarak doğruca yola koyulmuş.

Böylece, durup dinlenmeden, gece bastırıncaya kadar yol almış; ve ertesi sabah, şafak söker sökmez, ancak arada bir soluk almak, kök yemek ve atını otlatmak için biraz durarak yolunu sürdürmüştü. Böylece on gün, on gece yol almış. On birinci gün, sabaha doğru, sonunda geçmiş bulunduğu çölden çıkmış ve güzel suların aktığı ve büyük ağaçların gölgelerini gören gözlerin, bahar ikliminin binlercesini fişkırttığı güllerin ve öteki çiçeklerin varlığıyla şenlendiği yemyeşil bir çayıra ulaşmış; orada Tanrı'nın yarattığı kuşlar oynuyor; gazeller ve en güzel hayvanlar sürü halinde dolaşıyor.

Zümrüt bu çok hoş yerde bir saat kadar dinlenmiş, sonra yeniden atına atlayarak ve yöresini koyu çimenlerin sardığı güzel bir yolu izleyerek, uzaktan güneş altında minareleri parıltıyan bir kente gelmiş.

Kentin duvarlarını izleyerek kapısına yaklaşmış; orada kendisini görünce sevinç ve utkuyla çılgın kahkahalar koparan büyük bir kalabalığa rastlamış; ve hemen at üzerindeki emirler ve kentin ileri gelenleri ile askerlerin komutanları kapıdan çıkarak onu karşılamaya gelmişler; önünde eğilerek ona saygı göstermişler ve ancak kullarının şahlarına gösterdikleri saygınlıkla önünde yeri öpmüşler; ve her yandan âdeta çıldırmış gibi halk "Tanrı sultanımızı muzaffer kılsın! Gelişin Müslüman halka uğur getirsin! Allah saltanatını daim kılsın! Ey evrenin şahı!" diye haykır-

mişlar. Ve aynı zamanda, binlerce atlı savaşçı, iki yanlı sıra oluşturarak heyecanın doruğunda olan halkın taşkınlığını engellerken, bir tellal da zengin koşumlu bir devenin üzerinde tüneyerek, sesinin tüm gücüyle, halka yeni şahlarının mutlu gelişini bildiriyormuş.

Ama Zümrüt, erkek kılığında, bütün bunların ne anlama geldiğini anlayamıyormuş, sonunda, her yandan atının dizginlerine yapışmış olan büyük saygınlığı belirgin kişilere "Ey saygın kişiler, kentinizde neler olup bitiyor?" diye sormuş. O zaman, bunların içinden bir büyük mabeyinci yerlere kadar eğildikten sonra ilerleyerek "Efendimiz, Tanrı nimetlerini verirken cömert davranır! Tüm övgüler onun olsun! Senin de elinden tutup getirircesine, bu ülkenin tahtına şahımız olarak gelmeni sağladı. Bunca genç ve bunca yakışıklı ve de Türk ırkının soylu çocuklarından yüzü parıldayan birini bize şah olarak gönderdiği için Tanrı'ya şükürler olsun! Zafer onun olsun! Çünkü bize bir dilenciye ya da daha önemsiz birini de gönderebilirdi! Onu da şahımız olarak baştacı etmek ve saygı sunmak zorunda kalırdık. Bil ki, gerçekte...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Yirmi Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"Bil ki, gerçekte, bu kentte oturanlar olarak, bizim âdetimiz, erkek bir evlat bırakmaksızın şahımız ölürse, bu yola çıkmak ve bahtın bize göndereceği ilk yolcunun gelişini, onu şah yapmak

ve bu sıfatla selamlamak için beklemektir! Ve biz, bugün, ey yeryüzünün tüm hükümdarlarının en yakışıklısı, çağının ve tüm çağların biricik kişisi, sana rastlamak mutluluğuna kavuştuk!" demiş.

Zümrüt, kafası yerinde ve yüksek fikirlere sahip bir kadın olarak, bu olağandışı haberi alınca soğukkanlılığını yitirmemiş ve baş mabeyinciye ve öteki ileri gelenlere "Sizler, bundan sonra benim sadık uyruklarım olacak kişiler, benim kökeni bilinmeyen sıradan bir Türk olduğumu ya da sıradan herhangi bir kişinin sulbünden geldiğimi sanmayın! Aksine! Karşınızda soylu bir aileden gelen; ama, ana babasıyla arası bozulduktan sonra ülkesini ve evini terk eden bir Türk görüyorsunuz! Bu olaydan sonra serüven arayarak dünyayı dolaşmaya karar verdim. Yeni bir yaşamı denemek için talih bana bu güzel fırsatı verdiğine göre, şahınız olmayı kabul ediyorum!" demiş.

Ve hemen mevkibin¹¹ başına geçmiş ve tüm halkın sevinç çığlıkları ve alkışları arasında kente muzaffer girişini yapmış.

Sarayın büyük kapısının önüne gelince, emirler ve mabeyinciler atlarından inmişler, gelip onu kollarından yakalayarak attan inmesine yardım etmişler ve onu kollarının üstünde büyük kabul salonuna götürmüşler; şahlık alametlerine bürüyerek, eski şahlarının altın tahtına oturtmuşlar. Hepsi sadakat yemini vererek yerlere kadar eğilip önündeki toprağı öpmüşler.

Bunun üzerine Zümrüt, yüzyıllardan beri birikmiş saray hâzinelerini açtırarak saltanat sürmeye başlamış; ve hâzineden önemli miktarda para çektirerek askerlere, fakirlere ve yoksullara dağıtmış. Halk da onu sevmiş ve saltanatının sürmesi dileklerini sunmuşlar. Ve öte yandan, büyük bir miktarda onur giysilerini saray ileri gelenlerine vermeyi ve emirlere, mabeyincilerine ve

11 *Mevkib*: Cemaat, kabile.

de bunların eşleriyle haremdeki tüm kadınlara da lütuflarda bulunmayı ihmal etmemiş. Dahası, vergi ve rüsum borçlarını bağışlamış, cezaları kaldırıp hükümlüleri bağışlamış. Böylece, onu bir erkek sanan ve hareme girip kadınlarıyla hiç yatmamasını onun kişilik bütünlüğüne ve namus anlayışına bağlayan büyük küçük herkesin sevgisini kazanmış. Gerçekten, geceleyin hiçbir özel ilişki kurmayıp kapısının önünde yatan iki küçük ve narin hadımağasından başkasıyla düşüp kalkmamış.

Bütün bu koşullardan mutlu olması gerekirken Zümrüt, gizlice yaptırttığı tüm araştırmalara karşın, bir türlü bulamadığı sevgilisi Alişar'ı düşünmekten kendini alamıyormuş. Ve kendi başına kalınca ağlayıp duruyor, Tanrı'nın kutsamasını Alişar'ın üzerine çekmek, bunca yokluktan sonra, onu sağ olarak yeniden bulabilmek için ibadet ediyor, oruç tutuyormuş. Böylece bir yıl geçmiş; ve sarayın tüm kadınları umutsuzluktan kollarını kaldırıp "Şahın bunca sofı ve nefesine egemen olması bizim için ne kadar kötü!" diye haykırıyorlarmış.

Yılın sonunda, Zümrüt bir fikre kapılmış ve bunu hemen uygulamaya koymak istemiş. Vezirleri, mabeyincileri çağırılmış ve onlara, mimar ve mühendislere bir fersah eninde ve yine bir fersah boyunda bir meydan planı çizdirmelerini ve ortasına da şahane kubbeli bir köşk kondurmalarını; içini de zengin eşyayla süsletmelerini ve saraydaki âdetlerine göre soylu kişiler için oturacak yerler ve şah için de bir taht koydurmalarını buyurmuş.

Zümrüt'ün buyruğu, en kısa zamanda yerine getirilmiş. Ve meydan düzenlenip yükseltilmiş; taht ve oturulacak yerler ilgilerin ünvan ve rütbe sıralarına göre tertiplenmiş. Zümrüt de oraya tüm saraydaki ve kentteki ileri gelenleri çağırılmış ve öylesine bir şölen vermiş ki, yaşlılar böylesine hiçbir zaman rastlamadıklarını söylemişler, Ve bu şölenin sonunda, Zümrüt, çağrılılara

dönerek, onlara "Bundan böyle, tüm saltanatım boyunca, her ayın başında bu köşke çağrılacak ve yerlerinize oturacaksınız. Aynı şekilde tüm halkımı da, şenlikte yer almaları, yeyip içmeleri ve Tanrı'ya verdiği nimetlerden ötürü şükretmeleri için çağıracağım!" demiş. Hepsi de işitip itaat ettiklerini bildirmişler. Şah da "Tellallar halkımı şölene çağırsınlar ve de kim gelmeyecek olursa asılacağını bildirsinler!" diye eklemiş.

Zümrüt, Alışar'ı hatırlayıp ağladığında

Ve böylece ayın başlangıcında, tellallar kentin sokaklarında dolaşarak "Ey ahali! Tacir ve müşteriler, zenginler ve fakirler, açlar ve toklar, efendimiz şahın emriyle, Meydan Köşkü'ne koşunuz. Orada yeyip içecek ve Tanrı'ya şükredeceksiniz. Kimse gelmezlik etmesin! Dükkânlarınızı kapatın, alış-verişi kesin! Kim bunu yerine getirmezse asılacaktır!" diye haykırmış.

Bu çağırışı duyanlar, köşke koşmuşlar ve hükümdar tahtına kurulmuş ve ileri gelenler ünvan ve mevkilerine göre kendilerine

uygun görülen yerlerde oturmuşlarken, sıkışık dalgalar halinde köşkte toplanmışlar. Ve herkes kızarmış koyun eti, tereyağlı pilav ve özellikle keşkek denilen buğday ezmesi ve tereyağdan yapılan nefis yemeklerden ve her türden diğer harika yemeklerden yemeye başlamışlar. Ve onlar yeyip dururlarken, şah, birinden diğerine göz atarak onları dikkatle süzüp duruyormuş; bu öylesine uzun sürmüş ki, herkes yanındakine "Vallahi! Bilmiyorum şah hangi nedenle bana ısrarla bakıp duruyor!" diyormuş. İleri gelenler ile soylular da, halka "Sıkılmadan yiyin, karnınızı doyurun! Şaha, iştahınızı göstermekle vereceğiniz hazdan daha büyük haz veremezsiniz!" diyorlarmış. Onlar da kendi kendilerine "Vallahi! Ömrümüzde halkını bu denli seven ve onun bu denli iyiliğini isteyen hükümdar görmemiştik!" diyorlarmış.

Koca bir tabağı boğazına tıkarak yemek yiyen en ateşli oburlar arasında, Alişar'ı uyutup kardeşi Raşidettin'in yardımıyla Zümrüt'ü kaçıran sefil Hristiyan Barsum da varmış. Bu Barsum et ve tereyağlı ya da iç yağlı yiyecekleri bitirince, elinin erişeceği yerden epeyce uzağa konmuş, üstüne toz şeker ve tarçın serpilmiş sütlaç tabağını gözüne kestirmiş; yöresindeki herkesi itip kakarak tabağa erişip kendine çekmiş; elinin altına almış; büyük bir lokma alarak ağzına doldurmuş. Bunu gören ve böylesi bir rezilliği ayıplayan yanındakilerden biri, ona...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Yirmi Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

Böylesi bir rezilliği ayıplayan yanındakilerden biri, ona "Ulaşamayacağın bir yerde bulunan yiyeceklere el atmaktan utanmıyor musun? Nezaketin bize, herkesin önündekini yemesini öğrettiğini bilmiyor musun?" demiş. Bir başkası da "İnşallah yediğin bu tatlı sana dokunur da mideni altüst eder!" diye eklemiş. Ve ünlü bir haşhaş yutucu olan çok şakacı birisi de "Hey, evlat! Onu paylaşalım! Bana getir de bir, iki ya da üç lokma alayım!" diye takılmış. Ama Barsum ona nefret dolu bir bakışla bakarak "Ah lanetli haşhaş yutucu! Bu soylu yiyecek senin ağzın için yapılmamıştır; emirlerin ve kibar kişilerin saraylarında yenilsin diye yapılmıştır!" diye şiddetle haykırmış. Ve çabucak parmaklarını bu lezzetli tatlıya daldırmaya hazırlanmış. İşte tam o sırada, onu bir süreden beri gözetlemekte olan Zümrüt, kendisini tanımış ve "Çabuk koşup sütlacı yiyen şu herifi yakalayıp bana getirin!" diyerek dört muhafız göndermiş. Dördü birden Barsum'un üzerine atılmışlar ve parmaklarından yemeye hazırlandığı lokmayı alıp yüzüstü yere yıkmışlar ve bacaklarından sürükleyerek, yemek yemeyi bırakıp birbirleriyle "İşte başkalarının gıdasına göz diken pisboğazları böyle yaparlar!" diye fısıldaşan seyircilerin ortasından geçirerek şahın önüne getirmişler. Haşhaş yutucu da yöresinde bulunanlara "Vallahi! İyi ki onunla bu tarçınlı sütlacı paylaşmamışım! Şimdi kim bilir ona ne ceza verecekler?" demiş. Ve herkes ne olup biteceğini merakla izlemeye koyulmuş.

Gözleri içten içe ışıltılı, Zümrüt, adama "Sen, söyle bana bakalım, ey kötü bakışlı, mavi gözlü adam, adın ne senin? Ve bizim ülkemize geliş nedenin nedir?" diye sormuş. Sadece Müslümanlar'a has olan beyaz sarık sarınmış bulunan sefil Hristiyan, "Ey efendimiz, sultanımız, benim adam Ali'dir. Mesleğim de şeritçiliktir. Bu ülkeye mesleğimi yerine getirmek üzere ve el emeğimle yaşamımı sağlamaya geldim!" demiş.

Bunun üzerine Zümrüt, hadımağalarından birine "Git benim kum falına baktığım tablayı ve kumda çizgi çekmeme yarayan bakır kalemimi getir!" demiş. Buyruğu hemen yerine getirilmiş. Zümrüt, özenle kumu tablaya yaymış ve üzerine bir işaretle birkaç anlaşılmaz harf yazmış. Bunu izleyerek, bir süre düşünmüş, sonra ansızın başını kaldırarak tüm kalabalığın duyacağı müthiş bir sesle, sefil herife "Ey köpek, sen nasıl olur da hükümdarlara yalan söylersin? Sen Hristiyan değil misin ve de adın Barsum değil midir? Ve bu ülkeye, evvelce kaçırmış bulunduğun bir esireyi aramaya gelmedin mi? Ah köpek! Ah alçak! Şimdi bana hemen, benim kum falımda açıkça ortaya çıkan gerçekleri itiraf edeceksin!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyunca dehşete düşen Hristiyan, elleri birbirine kenetlenmiş olarak yere çökmüş ve "Bağışla! Ey zamanın hükümdarı! Yanılmıyorsun, evet! Ben gerçekten, Tanrı seni tüm kötülüklerden korusun, rezil bir Hristiyan'ım ve buraya kaçırdığım, sonra da evimden kaçan bir Müslüman kızı bulmak amacıyla geldim!" demiş!

Bunun üzerine Zümrüt, hayranlık içinde şaşırıp kalan ve "Valla-hi! Bizim şahımız gibi yeryüzünde kum falına bakan kimse yoktur!" diyerek mırıldanan halkın önünde, celladı ve yardımcılarını çağırtmış ve onlara "Bu sefil köpeği kent dışına çıkarın ve canlı canlı derisini yüzün, içini en kötü cinsten samanla doldurun, sonra geri dönüp bu deriyi meydanın kapısına çivileyin; ölüsünü kurutulmuş tezekte yakın; geri kalanları da çöp çukuruna atın!" demiş. Onlar da işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler ve Hristiyan'ı alıp götürmüşler ve halkın adaleti ve bilgelikle dolu olduğunu kabul ettiği hükmü yerine getirmişler.

Sefil herifi sütlaç yerken gören çağrılılara gelince, birbirlerine izlenimlerini anlatmaktan kendilerini alamamışlar. Biri "Vallahi!

Çok sevdiğim halde, ben bu tatlının ayartısına kendimi bir daha hiç kaptırmayacağım. İnsana uğursuzluk getiriyor!" demiş. Haşhaş yutucu da, korkudan ağrılar girmiş olan karnını tutup "Hey! Vallahi! Güzel talihim beni bu tarçınlı sütlaca el sürmekten alı-koydu!" diye haykırmış. Ve hepsi de bir daha tarçınlı sütlacın sözünü etmemek için yemin etmişler.

Gerçekten, ertesi ay geldiğinde ve halk yeniden şahın önünde şölene katılmaya çağrılınca; sütlac çanağının bulunduğu tepsinin yöresinde büyük bir boşluk görülmüş; ve hatta kimse o tarafa bakmamış bile! Sonra herkes, her çağrılıyı büyük bir dikkatle izleyen şahın hoşuna gitsin diye, yemeye, içmeye ve eğlenmeye koyulmuş; ama hepsi de önlerine konan yemekten başka bir şeye el sürmemişler.

Durum böylece sürüp giderken, korkunç görünüşlü bir adam içeri girmiş ve herkesi itip kakarak ilerlemiş ve sütlacın bulunduğu yerden başka her yerin tutulduğunu görerek bu tatlının konulduğu masaya, herkesin şaşkın bakışları arasında, yaklaşmış ve yemek için elini uzatmış.

Zümrüt, bu kişinin, hemen, kendisini kaçırان Ahmet-ül-Dana'nın kırk kişilik çetesinden korkunç Kürt Civan olduğunu anlamış. Onu bu kente getiren neden, tam kendisiyle arkadaşlarının bedeninden yararlanacağı sırada kaçtığı için müthiş bir öfkeye kapılmasına neden olan genç kızı aramak imiş. Ve ellerini umutsuzluktan ısıarak, Kaf Dağı'nın ardına kaçmış ya da fıstık kabuğunun içine gizlenmiş bile olsa, bu kızı yeniden bulmaya yemin etmiş imiş. Bu nedenle onu aramaya çıkmış ve sonunda yolu bu kente düşmüş ve asılmamak için ötekilerle birlikte köşke gelmiş bulunuyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Yirmi Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

... Ve asılmamak için köşke gelmiş bulunuyormuş.

Ve de sözü edilen sütlaç tepsisinin karşısına oturmuş ve elini olduğu gibi tatlının tam ortasına daldırmış. Bunu görenler her yandan, ona "Hey! Sen ne yapıyorsun! Dikkat et! Canlı canlı derini yüzdüreceksin! Sakın bu felaket getiren tatlıya dokunma!" diye haykırmışlar. Ama adam korkunç gözlerini döndürerek, onlara "Sizler, susun bakayım!" Ben bu tatlıdan yemek ve karnımı sevdiğim bu sütlaçla doyurmak istiyorum!" diye haykırmış. Ama, ona, hâlâ "Derin yüzölerek asılacaksın!" diye bağırıyorlarmış. Ama o yanıt verecek yerde, tepsiyi, içine daldırdığı eliyle daha çok kendine doğru çekmiş ve üzerine eğilmiş. Bunu gören ve ona çok yakın olan haşhaş yutucu, korkarak ve haşhaş dumanıyla sarhoş bir durumda onun başına gelecekle ilgisi olmaması için oradan uzaklaşmış ve gidip uzak bir yere oturmuş.

Kürt Civan, kara elini bir karga gibi tabağa daldırdıktan sonra, onu iri ve ağır bir deve ayağı gibi tabaktan çıkarmış. Ve eline aldığı parçayı avucunun içinde yuvarlamış, bir limon büyüklüğünde iri bir lokma haline getirmiş ve onu boğazının derinliğine atmış ve sanki bir mağarada yankılanan bir şelale sesi çıkarırcasına köşkte yankılanan bir ses yayarak yutmuş; bu ses âdeta tekrarlanarak duyulmuş. Ve bu durum oradaki kalabalıkta, aldığı lokmayla sanki koca tabağın dibi görünmüş gibi bir duygu yaratmış!

Bunu görünce, haşhaş yutucu kollarını havaya kaldırarak "Tanrı bizi korusun! Tabağı tek bir yutuşla boşalttı. Tanrı'ya şükürler olsun ki, beni, ellerinde yoğurup sütlaç, tarçın ya da benzeri bir şey olarak yaratmamış!" diye haykırmış. Ve de "Bırakın onu keyfince yesin, çünkü daha şimdiden alnında gelecekteki derisi yüzülmüşün ve asılmışın suretini görüyorum" diyerek eklemiş. Ve Kürdün elinin ulaşamayacağı daha da uzak bir yerlere çekilmiş ve ona "Öğütürken tikan ve boğul, ey uçurum mideli herif!" diye haykırmış. Ama Kürt, yöresinde konuşulanlara aldırmadan, ikinci kez bir cop iriliğindeki parmaklarını, yeğni bir hışırtyla açılan yumuşak kitleye sokmuş ve oradan bir kabak kadar iri bir topak çıkarmış; ve elinde biraz daha yuvarlayıp yutmak isterken Zümrüt, muhafızlara "Çabuk şu adamı, sütlacı yutmadan önce bana getirin!" demiş. Bedeninin yarısıyla tepsi üzerine eğilmiş olduğundan göremediği muhafızlar Kürdün üzerine atılmışlar. Ve çevik bir davranışla onu yere yıkmışlar ve şahın önüne getirmişler. O sırada orada bulunanlar, birbirlerine "Kendi felaketini kendisi istedi. Biz ona bu kötülük saçan sütlaçtan uzak durmasını çok söyledik" diyorlarmış.

Zümrüt, huzuruna getirilen hayduda "Senin adın ne? Mesleğin nedir? Ve seni hangi neden kentimize getirdi?" diye sormuş. O da "Bana Osman derler, mesleğim bahçıvanlıktır. Buraya gelişimin nedenine gelince, boğazımı kurtarmak için çalışacak bir bahçe aramaktır!" diye yanıt vermiş. Zümrüt "Bana kum tablası ve bakır kalemim getirilsin!" diye haykırmış. İsteddiği gereçler elinin altında olunca, düzgün kum üzerine kalemle işaretler yapmış; bir saat kadar hesap yapıp düşündükten sonra da, başını kaldırıp "Allah belanı versin, sefil yalancı! Kum tablası üzerinde yaptığım hesaplar bana senin gerçek adının Kürt Civan, mesleğinin de hırsızlık ve katillik olduğunu gösteriyor! Ah, Domuz! Bir köpekle bin orospunun oğlu! Hemen gerçeği itiraf et! Yoksa

sopalar aklını başına getirir!" demiş.

Şahın bu sözlerini işitince, kendisinin kaçırmış olduğu genç kadınla karşılaşmış bulunduğunu hiç tahmin etmeyen haydut sapsarı olmuş; çeneleri birbirine vurmuş ve bir kurdun ya da herhangi bir vahşi hayvanın kazma dişlerine benzer dişleri arasına dudaklarını sıkıştırmış. Sonra gerçeği söyleyerek başını kurtarmak düşüncesiyle "Doğru söyledin, şahım! Ama şu andan başlayarak, önünde, pişmanlık duydum; gelecekte doğru yolda olacağıma söz veririm!" demiş. Ama Zümrüt ona "Kötülük saçan bir hayvanın Müslümanlar arasında yaşamasına izin verilemez!" demiş. Sonra da "Alın bunu götürün, diri diri derisini yüzün, içini saman doldurup meydana açılan kapıya asın! Ölüsünü de Hristiyan'a yaptığınız gibi yapın!" buyruğunu vermiş.

Haşhaş yutucu, sözü edilen kişiyi muhafızların alıp götürdüklerini görünce, ayağa kalkmış, sırtını sütlaca çevirerek "Ey sütlac, ey üzerine toz şeker ve tarçın serpilmiş tatlı! Seni bakışıma layık görmüyor, ancak geri yanımla selamlıyorum...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Yirmi Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

"... Çünkü, ey felaket saçan tatlı, seni bakışlarıma layık görmüyor, ancak geri yanımla selamlıyorum! Senin üzerine tükürüyor ve senden iğreniyorum!" demiş. Ve onun durumu işte böyleymiş.

Üçüncü şölene gelince, o da şöyle sonuçlanmış: Daha önceki iki şölende olduğu gibi tellallar aynı haberi yaymışlar ve aynı hazırlıklar yapılmış; sonra halk köşkteki kubbeli salonda toplanmış; büyükler ünvanlarına göre yer almış ve şah da tahtına oturmuş. Ve herkes yeyip içmeye ve eğlenmeye koyulmuş; halk salonun her yerinde oturmuş da, salonun ortasında dokunulmadan durmakta olan sütlacın bulunduğu yere yaklaşmamış; ve herkes ona sırtını çevirmiş. O sırada beyaz sakallı bir adam içeri girerek, sütlaç tepsisinin yöresini boş gördüğünden, o yana yönelmiş; asılmak korkusunu dağıtmak üzere yemek yemek için oraya oturmuş. Zümrüt de ona bakarak kendisini kardeşi Barsum aracılığıyla kaçirtan sefil Hristiyan yaşlı Raşidettin olduğunu anlamış.

Gerçekten, bir ay geçtiği halde, Raşidettin, kaçan kızın ardına saldığı kardeşinin geri dönmediğini görünce, gidip kendisi onu bulmaya karar vermiş ve talih, onu bu kente ve bu köşke ve de sütlaç kasesinin önüne sürüklemiş.

Zümrüt, alçak Hristiyan'ı tanıyarak, içinden "Vallahi! Şu sütlaç tatlısı, kutsanmış bir yiyecek! Çünkü bütün kötü kişileri tuzağa düşürüyor! Bir gün gelecek, kentin tüm oturanlarına bunu yenmesi zorunlu bir gıda olarak ilan ettireceğim. Onu sevmeyenleri de idam ettireceğim! Hele şimdilik, şu kötü ihtiyarın defterini dürelim!" diye düşünmüş. Ve muhafızlarına "Şu sütlacın başındaki adamı bana getirin!" diyerek haykırmış. Muhafızlar da, artık o yeri iyi bellediklerinden, adamı hemen saptamışlar ve üzerine atılıp sakalından sürüyerek şahın önüne getirmişler; o da, kendisine "Adın ne senin? Mesleğin nedir? Aramıza karışmanın nedeni nedir?" diye sormuş. O da "Ey bahtıgüzel şahım, benim adım Rüstem'dir, hiçbir mesleğim yoktur; kendi halinde fakir bir dervişim!" diye yanıt vermiş. Zümrüt, "Çabuk kum tablasıyla kalemi getirin!" diye haykırmış. Bunları kendisine getirmişler. O

da, kumları yadıktan sonra, üzerine rakamlar, şekiller çiziktirmiş; bir saat kadar düşünmüş; sonra başını kaldırıp "Sen bir şahın huzurunda yalan söylüyorsun, alçak köpek! Senin adın Raşidettin; mesleğin haince Müslüman kadınları kaçırtıp onları evine kapatmaktır; dış görünüşünle İslam inancını tanımış gibi görünsen de, içten içe kötülükle kokuşmuş bir Hristiyan'sın! Çabuk gerçeği itiraf et, yoksa başın hemen ayaklarının ucuna yuvarlanacak!" demiş. Ve sefil kişi, dehşete düşüp başını kurtaracağı umuduyla suçlarını ve kabahatlerini itiraf etmiş. Bunun üzerine Zümrüt, muhafızlara "Alın bunu götürün, her bir ayak tabanına bin sopa vurun!" demiş. Ve bu buyruk hemen yerine getirilmiş. Bunun üzerine Zümrüt "Şimdi bunu alın, derisini yüzerek saman doldurun ve ötekiler gibi, meydanın kapısına asın! Ve ölüsüne de öteki iki köpeğe yaptığınızı yapın!" demiş. Ve dedikleri hemen oracıkta yerine getirilmiş.

Bu iş bitince herkes şahın bilgeliğine hayran olarak ve adalet ve nesafetini¹² överek yeniden yemeye koyulmuş.

Şölen bitince, halk çekilip gitmiş ve Sultan Zümrüt sarayında kalmış. Ama içten içe hiç de sevinçli değilmiş ve kendi kendine "Bana kötülük edenlerden öcümü alarak yüreğimi sakinleştirmeme yardım eden Tanrı'ya şükürler olsun! Ama bütün bunlar bana sevgilim Alişar'ı geri getirmiyor! Ama Yüceler Yücesi olan Tanrı aynı zamanda Kesin Güç sahibidir ve ona tapınan ve onu tek Tanrı bilenler hakkında kendisine hoş geleni yapar!" demiş. Sevgilisinin anısıyla duygulanarak bütün gece bol bol ağlamış; sonra derdiyle tek başına bir yere kapanmış ve ertesi ayın başına kadar orada kalmış.

Bu süre sona erince, halk alışılmış şölende hazır bulunmak üzere yeniden düzenli şekilde toplanmış; ve şah ile ileri gelenler,

12 *Nesafet*: Haklılık, hakkaniyet.

önceleri olduğu gibi, salondaki kubbenin altında yerlerini almışlar. Şölen sürüp giderken, Zümrüt de sevgilisini asla bulamayaçağına inanarak, içinden "Yusuf'u yaşlı babası Yakup'a geri getiren, aziz Eyüp'ün iyileşmez yaralarına şifa veren Tanrım, beni de iyiliklerine uğratarak sevdiğim Alişar'a kavuştur. Sen her şeyi yapacak kadar güçlüsün, ey evrenin sahibi! Sen ki, yolunu şaşırانları doğru yola sokarsın, sen ki her sesi duyarsın, tüm dilekleri yerine getirirsin, sen ki gecenin ardından gündüzü getirirsin, Alişar'ı da kölene kavuştur! " diyerek dua etmiş.

Bu duayı Zümrüt içten içe söyler söylemez, meydana açılan kapıdan, bedeni rüzgârda sallanan bir söğüt dalı gibi bükülgen genç bir âdam köşke girmiş. Işık kadar güzel ışıldıyor; ama narin, bir parça da solgun ve yorgun görünüyormuş. Her yanda oturacak bir yer aramış, ama söz konusu sütlacın bulunduğu tepsinin yöresinden başka boş yer bulamamış. Gelip oraya oturmuş; ve tüm çağrılılar onu şimdiden yaşamını yitirmiş, derisi yüzülmüş ve asılmış gibi görerek korkulu gözlerle izlemişler.

Zümrüt, daha ilk bakışta Alişar'ı tanımış; yüreğı göğsünde hızlı hızlı çarpmaya başlamış ve neredeyse bir sevinç çığığı atacakmış. Ama bu düşüncesizce davranışı engellemeyi başarmış. Ama yine de büyük bir heyecana kapılmış ve içi burkulmaya, halkının önünde sırrını ele vermemek, kendine ihanet etmemek için yüreğı gittikçe daha fazla çarpmaya başlamış. Ve Alişar'ı huzuruna getirtmeden önce tamamıyla sakinleşmiş.

Alişar'a gelince, onun durumu da şöyleymiş: Uyandığı zaman...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Yirmi Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

Uyandığı zaman, güneş yükselmiş, ve tacirler artık dükkânlarını açmaya başlamış bulunuyorlarmış. Alişar, kendini sokakta uzanmış yatar görünce şaşırmış, elini alnına götürmüş ve sarığının ve pelerininin yok olduğunu anlamış. O zaman gerçeği kavramaya başlamış ve heyecan içinde koşup iyi yürekli yaşlı kadına başına gelenleri anlatmış; ve kendisinden eve gidip haber getirmesini rica etmiş. Kadın buna olanca iyi yüreğiyle rıza göstermiş ve bir saat sonra, yüzü ve saçları darmadağın, Zümrüt'ün kaybolduğunu ona anlatmış ve kendisine "Sanıyorum ki çocuğum, bundan böyle senin sevdiğini bulma ümidini tümüyle terk etmen gerekiyor. Yüceler Yücesi Tanrı'nın takdir ettiği felaketlerden kurtuluş yoktur! Başına gelenler de hep senin kusurundan dolayıcıdır!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Alişar, gözünün önünde ışığın karanlığa dönüştüğünü görmüş ve yaşamdan umudunu kesmiş; ölmek arzuları duymuş ve yaşlı kadının kollarında öylesine ağlayıp hıçkırmış ki sonunda bayılmış. Sonra, yaşlı kadının özenli bakımından yararlanarak aklını başına toplamış; ama yine de uyku zevkini yitirerek hasta olmuş ve yatağa düşmüş; yaşlı kadının bakımı, sevgisi ve yüreklendirmesi olmasa belki de ölüp gidecekmış. Böylece bir yıl boyunca ağır hasta olarak yatakta kalmış; ama yaşlı kadın onu bir an bile terk etmemiş; ona şuruplar içiriyor, piliçler haşlıyor, canlandırıcı kokular koklatıyormuş. O da, son derece zayıf ve bezgin, ayrılık üzerine çok hüznü şiiirler okuyarak kendini öylece salmış. İşte bu şiiirlerin binlercesinden birkaçı:

Kaygılar toplanıyor, sevgi dağılıyor, gözyaşları akıyor ve yürek yanıyor. Derdin yükü onu taşıyamayacak bir omuza, sevmek arzusuyla yolunu bulamamış tutkuyla ve sürekli uykusuzlukla tükenmiş bir yüreğe yükleniyor; yüce Tanrı, hâlâ bana yardım etmenin bir yolu var mı? Öyleyse, tükenmiş bir bedenden son soluk çıkmadan bana yardım et!

Alişar, böylece, Zümrüt'ü görmek umudu olmadığı için, iyileşmekten de umut keserek uzanıp yatmış. İyi yürekli yaşlı kadın da onu bu uyuşukluktan kurtarmak için ne yapacağını bilemiyormuş; sonunda bir gün "Evladım, evinden çıkıp dostunu armaksızın böyle yatıp yaşamından şikâyet etmekle eline hiçbir şey geçmez. Bana inanırsan, kalk, gücünü topla ve çık git, onu kentlerde ve kırlarda ara! Selametini nereden geleceğini kimse bilemez!" demiş. Ve onu bu tarzda yüreklendirmekten ve umut vermekten hiç geri durmamış; sonunda Alişar kalkıp hamama girmek zorunluluğunu duymuş.; kadın kendi eliyle onu yıkamış, ona şerbetler içirmiş ve bir piliç yedirmiş. Ve bir ay süresince böylece baktıktan sonra Alişar yola çıkabilecek hale gelmiş. Bunun üzerine yaşlı kadına veda etmiş ve hazırlıklarını yaptıktan sonra, Zümrüt'ü, aramak üzere yola çıkmış.

Ve böylece sonunda, Zümrüt'ün saltanat sürdüğü kente ulaşmış ve şölen köşküne gelerek üzerine şeker ve tarçın serpilmiş sütlaç tepsisinin önüne oturmuş.

Çok acıkmış bulunduğundan, yenlerini dirseklerine kadar sıvamış, besmele çektikten sonra yemeye başlamış. Bunu gören yakınındakiler, onun nasıl bir tehlike geçireceğini anlayıp acı duyarak, eğer bu yiyeceğe dokunursa başına gelecek felaketi ona haber vermişler. Yemekte ısrar edeceğini anlayan haşhaş yutucu

da ona "Derin yüzülecek ve asılacaksın, dikkat et!" demiş. O ise "Beni felaket dolu bir yaşamdan kurtaracak ölüm hoş gelir, sefa gelir! Ama daha önce bu sütlacı yemek istiyorum!" diye yanıt vermiş. Ve elini uzatarak büyük bir iştahla yemeye koyulmuş.

Hepsi bu kadar! Zümrüt de heyecan içinde, onu izliyor ve kendi kendine "Bırakayım da açlığını gidersin!" diyormuş. Ve onun yemeği tamamladığını gördükten ve "Tanrı'ya şükürler olsun!" dediğini duyduktan sonra, muhafızlara "Gidip sütlaç tepsisinin yanında oturan şu genç adamın yanına yavaşça yaklaşın ve ona olanca nezaketinizle, '*Şah size tek bir soru sormak istiyor, fazla değil*'" diyerek gelip benimle konuşması için ricada bulunun!" demiş. Muhafızlar yaklaşıp Alişar'ın önünde saygıyla eğilmişler ve ona "Efendim, efendimiz şah, size, bir soru sorup bir yanıt almak ve o kadarla yetinmek üzere yanına çağırıyor!" demişler. Alişar da "İşittim ve itaat ettim!" diyerek ayağa kalkıp şahın yanına ulaşmak üzere onlarla birlikte yürümüş.

Bu sırada, orada bulunan halktan kişiler, aralarında binlerce tahminde bulunuyorlarmış; kimileri "Gençliğine yazık! Kim bilir başına neler gelecek!" diyorlar; kimileri de "Eğer başına bir felaket gelecek olsaydı, şah onu doyuncaya kadar yemesi için rahat bırakmazdı! Daha ikinci lokmada durdururdu!" diye yanıt veriyorlarmış. Kimileriyse "Muhafızlar da onu ayaklarından ve giysilerinden tutarak sürüklemedi! Onu mesafeli olarak izleyip birlikte götürdüler!" diyorlarmış.

Bütün bunlar, Alişar, şahın huzuruna gelinceye kadar konuşulmuş. Orada Alişar eğilip şahın önünde yeri öpmüş; şah ona titrek ve çok kutlu bir sesle "Senin adın ne, ey narin yapılı genç? Mesleğin ne senin? Ve bu uzak ülkeye gelmek için seni ülken-den ayıran neden nedir?" diye sormuş; o da "Ey bahtıgüzel şah, benim adım Şöhret oğlu Alişar'dır ve ben Horasan kentinin tacir

çocuklarından biriyim. Mesleğim babamın mesleğinin aynısı idi; ama uzun süredir başıma gelen felaketler de bu mesleği bırakmaya zorladı. Bu ülkeye gelişimin nedenine gelince...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Yirmi Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

"Bu ülkeye gelişimin nedenine gelince, görmemden de, işitmemden de, hatta canımdan da değerli olan, çok sevip de yitirdiğim birisini aramak içindir! Onu benden çaldıklarından beri, uyurgezer gibi yaşamaktayım! Benim hüznü öyküm budur işte!" diye yanıt vermiş. Ve Alişar, bu sözleri söyleyip bitirince, gözyaşlarına boğulmuş ve öylesine bir hıçkırığa tutulmuş ki, düşüp bayılmış.

Bunu gören Zümrüt, kederlenmenin doruğunda iki küçük hadımağasına onun yüzüne gülsuyu serpmelerini buyurmuş. Ve iki küçük köle, emri hemen yerine getirmişler ve Alişar, gülsuyunun kokusuyla yeniden kendine gelmiş. Bunun üzerine Zümrüt "Şimdi bana kum tablasını ve bakır kalemi getirsinler!" demiş ve tablayı önüne alarak kum üzerine rakamlar ve harfler çiziktirmiş; sonra da bir saatlik bir süre düşünmüş; ve sonra yavaşça, ama yine de herkesin işitebileceği bir sesle "Ey Şöhret'in oğlu Alişar, sırları açıklayan kum, sözlerini tasdik ediyor. Gerçeği söyledin sen! Ben de sana şimdiden, bir gün, Tanrı'nın seni sevdiğine kavuşturacağını muştuluyorum!"¹³ Ruhun yatışsın, yüreğin

¹³ *Muştulamak*: Sevinilecek bir iş, olay vb.nin olduğunu birine haber vermek, müjdelemek.

ferahlasın!" demiş. Sonra şöenin bittiğini bildirerek ayağa kalkmış; iki küçük köleye Alişar'ı hamama götürmelerini ve yıandıktan sonra, saraydaki dolaplardan bir hilat alarak ona giydirmelerini ve saray ahırındaki atlardan birine bindirerek akşamla birlikte geri getirmelerini buyurmuş! Ve iki küçük hadımağası işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler ve şahlarının buyruklarını hemen yerine getirmeye koşmuşlar.

Bütün bu sahneleri görmüş ve verilen buyrukları işitmiş olan halktan kişilere gelince, birbirlerine "Acaba hangi gizli neden şahı bu yakışıklı gence karşı bu denli saygıyla ve tatlılıkla davranmaya itmiştir?" diye sormuşlar. Kimileri, bu soruyu "Vallahi! Nedeni besbelli: delikanlı çok yakışıklı!" diye yanıtlamış; kimileri de "Şahın ona tepsideki yemeği bitirmeden dokunmadığını görerek, ne olup biteceğini size daha önce söylemiştik. Vallahi! Pirincin bu kadar işitilmedik durumlar yarattığını hiç duymamıştık!" demişler. Ve her biri görüşünü belirterek ya da hayırlı bir söz söyleyerek oradan ayrılmışlar.

Zümrüt'e gelince, düşünemez bir sabırsızlıkla yüreğinin sevdiğiyle herkesten uzakta buluşabilmek için gecenin bastırmasını beklemiş. Ve güneş batar batmaz ve müezzin inananları akşam namazına çağırınca, Zümrüt soyunmuş, üzerinde sadece ipek gömleğini bırakarak yatağına uzanmış. Gölgede kalmak için perdeleri indirmiş. İki hadımağasını kapının dışında bekleterek, Alişar gelince içeri sokmalarını buyurmuş.

Sarayın mabeyincilerine ve saygın kişilerine gelince, şahın, güzel Alişar'a bu alışılmadık tarzda davranışını görerek, niyetinden hiç de kuşku duymamışlar. Ve birbirlerine "Şimdi açıkça belli oluyor ki, şah, bu genç adama tutuldu. Ve kuşkusuz, yarın, bu geceyi onunla geçirdikten sonra, onu ya mabeyinci ya da ordunun başkomutanı yapacak!" demişler. Ve işte onların durumu

böyleymiş.

Alişar'a gelince, onun durumu da şöyle: Şahın yanına girince, eğilip elleri arasından yeri öpmüş; ve ona saygılarını ve iyi dileklerini sunmuş; ve kendisine sorulacak soruyu beklemiş. O zaman Zümrüt, içinden "Kim olduğumu ona hemen açıklamayayım! Çünkü beni hemen tanırsa, heyecandan ölebilir" diye düşünmüş. Ve de ona doğru dönerek, kendisine "Ey kibar genç, biraz daha yakınıma gel! Söyle bakayım, hamama gittin mi?" demiş. O da "Evet, iyi yürekli efendim!" diyerek yanıt vermiş. Kız yeniden "Her yanını yıkayıp koku sürünerek rahatladın mı?" deyince; "Evet, efendim!" diye yanıt vermiş. Kız "Herhalde hamam iştahını uyandırmıştır ey Alişar! İşte, elinin ulaşacağı yerde, şu küçük masada, piliç ve tatlılarla dolu sahanlar var; istediğin kadar ye ve karnını doyur! Hele ilkin açlığını yatıştır!" demiş. Alişar da işitip itaat ettiğini söylemiş, iyice karnını doyurarak hoşnut olmuş. Zümrüt de ona "Şimdi de susamış olacaksın! İşte ikinci masada içki tepsisi var. Susuzluğunu gider, sonra da yanıma sokul!" demiş. Alişar da her içki testisinden bir bardak içtikten sonra büyük bir utangaçlıkla şahın yatağına yaklaşmış.

Bunu gören şah, onun elinden tutmuş ve ona "Ey genç adam, benim çok hoşuma gidiyorsun! Çok güzel bir yüzün var, ben de güzel yüzleri severim! Eğil de ayaklarımı ovuştur!" demiş. Alişar da eğilmiş, yenlerini kaldırarak, şahın ayaklarını ovuşturmaya başlamış.

Bir zaman geçince şah ona "Şimdi bacaklarımı ve kalçalarımı ovuştur!" demiş. Şöhret'in oğlu Alişar da, onun bacaklarını ve kalçalarını ovuşturmaya koyulmuş. Ve de bir yandan onların yumuşaklığıyla şaşkınlığa düşerken, öte yandan beyazlığına hayran olmuş. Ve kendi kendine "Vallahi! Şahın kalçaları çok beyazmış! Tüyleri falan da yok!" diyormuş.

O anda, Zümrüt, ona "Ey elleri ovuşturma sanatında bunca marifetli olan güzel genç, ellerini orta yerden geçirerek göbek deliğime kadar sürdür!" demiş.

Ama Alişar birdenbire ovuşturmasını kesmiş ve çok utanarak, "Bağışlayın beni efendim, ben kalçalardan yukarısının nasıl ovuşturulacağını bilmiyorum. Bildiğim her şeyi yaptım zaten..."

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Otuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

"Kalçalardan yukarısının nasıl ovuşturulduğunu bilmiyorum. Bildiğim her şeyi yaptım zaten" demiş.

Bu sözleri duyan Zümrüt, öfkeli bir sesle "Nasıl! Bana karşı mı çıkıyorsun? Biraz daha kararsız davranırsan, gecen, başının üzerine kötülük yağdıran bir gece olacak! İyisi mi sen eğil de, benim arzumu yerine getir! Ben de, bunun karşılığı olarak, seni ünvan verdiğim bir sevgili yapar, seni emirler içinde bir emir olarak tanır ve ordularımın komutanları arasına katılacak bir komutan yaparım" diye haykırmış. Alişar "Ey şah, senin gerçekten ne istediğini anlamıyorum! Sana itaat etmiş olmak için ne yapmam gerek?" diye sormuş. Genç kadın da "Donunu çıkar ve yüzüstü yat!" diye yanıt vermiş. Alişar "Bu benim ömrümde yaptığım iş değil! Eğer beni buna zorlarsan, Kıyamet gününde senden hesap sorarım. İyisi mi sen beni bırak, buradan çıkayım ve kendi ülkeme gideyim!" diye yanıt vermiş. Ama Zümrüt yeniden söze başlayarak daha da öfkeli bir sesle "Sana donunu çı-

karmanı ve yüzüstü yatmanı emrediyorum, yoksa şimdi başını uçurturum! İyisi mi, gel, ey genç, benimle yat! Hiç de pişman olmayacaksın!" demiş.

Bunun üzerine Alişar, umutsuz, itaat etmekten başka bir şey yapamamış. Donunu indirmiş ve yüzüstü yatmış. Zümrüt onu kollarıyla sarmış; üzerine çıkararak, boylu boyunca Alişar'ın üzerine uzanmış.

Alişar, şahın böylesine azgınlıkla sırtına çıktığını görünce, kendi kendine "Çaresiz beni mahvedecek!" demiş. Ama, üzerinde, hafifçe onu okşayan sanki ipek ya da kadife gibi bir şeyin temasını duymuş; aynı zamanda yumuşak ve de yuvarlak olan, tereyağ dokunuşlu ama yine de sert bir şeymiş bu... Kendi kendine "Vallahi! Bu şahın tüm kadınlarınkine yeğlenir bir vücudu var!" demiş. Ve o korkulu anın gelmesini beklemiş. Ama, içine giren ya da korkulu bir şey duyumsamadan bir saat böylece geçince, birdenbire şahın sırtından ayrıldığını ve yanibaşında sırtüstü yattığını görmüş. Kendi kendine "Tanrı'ya şükürler olsun ki, zebbi dikilmedi! Ya öyle olsaydı ne yapardım!" diye düşünmüş. Ve artık keyfince soluk alıp vermeye başlamış; tam o sırada şah ona "Bil ki, ey Alişar, benim zebbim ancak ovalanırsa dikilir! Dolayısıyla senin onu ovalaman ya da ölmen gerekir! Haydi! Ver bakayım elini bana!" demiş. Ve öylece sırtüstü uzanmış olan Zümrüt, Şöhret'in oğlu Alişar'ın elini tutarak, onu, organının dolgunluğuna iletmiş! Ve Alişar, bu dokunuşla, bir taht gibi yüksek bir yuvarlaklık ve bir piliç gibi yağlı ve bir güvercin boğazından daha sıcak ve de tutkuyla alev alev bir yürek gibi yanan bir organa dokunduğunu duyumsamış; ve bu yuvarlaklık, kaygan ve beyaz, eriyik ve müthiş imiş! Ve onun, parmakları altında, birdenbire, burun deliğine dokunulmuş bir katır ya da sırtına sivri bir şey sokulmuş bir eşek gibi baş kaldırdığını duyumsamış!

Bunun farkına varan Alişar, şaşkınlığın doruğunda, içinden "Bu şahın bir yarık yeri var, hiç kuşkusuz! Bu da şaşılası şeylerin en şaşılansı!" diye düşünmüş. Ve Alişar, son kararsızlığını ortadan kaldıran bu buluşla yüreklenerек, zebbinin son sınırına kadar dikildiğini hissetmiş.

Oysa, Zümrüt de, tam bu anı bekliyormuş! Gırtlığına kadar yükselen kahkahayı artık tutamamış ve öylesine gülmüş ki, zaten sırtüstü yatmasaymış, sırtüstü düşecekmiş. Sonra da Alişar'a "Ey sevgili efendim, nasıl oluyor da sen köleni tanıyamıyorsun?" demiş. Ama Alişar hâlâ bir şey anlamayarak "Hangi köle, hangi efendi, ey zamanın şahı?" diye sormuş. Genç kadın da "Ey Alişar, ben senin kölen Zümrüt'üm! Bütün bu işaretlere karşı beni tanımadın mı?" diye sormuş.

Bu sözleri duyunca, Alişar, şaha dikkatle bakmış ve onda kendi sevgilisi Zümrüt'ü tanımış. Ve onu kollarına alarak büyük bir sevinçle öpmüş. Zümrüt de ona "Peki şimdi yine bana karşı çıkacak mısın?" diye sormuş. Alişar da, yanıt olarak, bir arslanın bir kuzuya saldırması gibi, ona saldırmış; ve yolu bularak çoban sopasını azık torbasına sokmuş ve keçi yolunun darlığına aldırmadan kaygısızca ileri itmiş. Yolun sonuna ulaşarak, orada uzun uzadıya dik ve katı, bu kapının kapıcısı ve bu mihrabın imamı olarak kalmış. Ve kadın da kendi bakımından, bir an bile onu bırakmamış, onunla kalkmış, onunla diz dize gelmiş ve yuvarlanmış ve bu hareketleri izleyerek soluk soluğa kalmış. Ve okşayıp sevmelere okşayıp severek, çalkantiya ikinci bir çalkantiyla ve çeşitli kırıtmalar, cilveler ve işvelerle yanıt vermiş. Ve öylesine iç çekişler, haykırışlarla birbirlerine yanıt vermişler ki, gürültüyle koşup gelen iki küçük hadımağası, şahın bir ihtiyacı olup olmadığını anlamak için perdeleri aralamışlar. Ve şaşkın gözleri önünde sırtüstü yatmış olan şahlarının ve onu çeşitli hareketli durumlarla örtmüş olan gencin boğuk seslerine boğuk sesle, sal-

dırılarına mızrak darbeleriyle, kakmalarına makas darbeleriyle ve kıpırdanmalarına çalkantılarla yanıt verdiğini görmüşler.

Bunun üzerine iki hadımağası...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Otuz Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

Bunu gören iki hadımağası, kendi kendilerine "Şahın bu tarz-daki davranışı, bir erkeğinkine benzemiyor; bir kadınınkine ben-ziyor" diye düşünerek yavaşça oradan uzaklaşmakta acele et-mişler. Ama bu sırrı başkalarına söylemeye de çekinmişler.

Sabah olunca Zümrüt, yeniden şahlık giysilerine bürünmüş ve sarayın büyük salonuna vezirlerini, mabeyincilerini, danışman-larını, emirlerini ve kentte oturan ileri gelenleri toplamış ve on-lara "Ey benim sadık uyruklarım, bugünden tezi yok yeniden ba-na rastladığınız kentin dışındaki yola çıkın ve benim yerime şah olarak bir başkasını seçin! Ben saltanattan feragat etmeye ve ya-şam boyunca dost olarak seçtiğim bu delikanlının ülkesinde ya-şamaya karar verdim; çünkü, tüm sevgimi ona verdiğim gibi, tüm zamanlarımı da ona bağışlamak istiyorum!" demiş.

Bu sözleri duyan orada bulunanlar, işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler; ve köleler, gayrette birbirleriyle yarışarak hemen yola çıkma hazırlıklarına başlamışlar; yol ihtiyaçları için birçok de-ğerli eşya, mücevherat, giysiler, gösterişli eşya, altın ve gümüş ayırıp bunları sandıklara koyarak katırlara ve develere yüklemiş-

ler. Ve bunlar hazırlanır hazırlanmaz, Zümrüt ile Alişar bir hecin devesinin üzerine konmuş kadife ve işlemeli kumaştan bir tahtırevana binmişler ve sadece iki küçük hadımağasıncı izlenerek, evlerinin ve ana babalarının bulunduğu Horasan kentine geri dönmek üzere yola çıkmışlar. Ve oraya tüm bir güvenlik içinde ulaşmışlar; ve Şöhret'in oğlu Alişar yoksullara, dullara ve yetimlere büyük sadakalar dağıtmakta ve dostlarına, tanıdıklarına ve komşularına hediyeler vermekte kusur etmemiş. Ve ikisi birlikte ve Tanrı'nın kendilerine bağışladığı çocuklarıyla başbaşa uzun yıllar yaşamışlar. Zevkleri bozan, sevgilileri ayıran ölüm gelip onları ziyaret edinceye kadar sevincin sınırında ve mutlu yaşamışlar! Varlığı sonsuza kadar süren ve her durumda yardımını esirgemeyen Tanrı'ya şükürler olsun!

*"Ama" diye Şah'a hitap ederek Şehrazat sözünü sürdürmüştü:
"Bir an için bile bu öykünün ALTI AYRI NİTELİKTEKİ GENÇ
KADININ ÖYKÜSÜ'nden daha hoş olduğunu sanmayın! Ve e-
ğer içinde geçen dizeler, bu öyküde işitmiş olduklarınızdan daha
az hayranlık verici ise, daha fazla ertelemeyen başımı kestirin!"*

Ve Şehrazat demiş ki:

Altı Ayrı Nitelikteki Genç Kadının Öyküsü

Anlatırlar ki, günlerden bir gün, Emir-ül-Müminin El-Memun, sarayının salonunda tahtına oturmuş, huzuruna yalnız vezirlerini, emirlerini ve imparatorluğunun başlıca yöneticilerini değil, samimiyetle yanına kabul ettiği tüm şairleri ve ince ruhlu kimseleri de çağırtmış. Toplananların içinde en gönülden bağlandığı kişi Muhammet El-Basri imiş. Ve Halife El-Memun ona doğru dönüp kendisine "Ey Muhammed, şu saatte bana hiç duymadığım bir öykü anlatmanı çok isterdim!" demiş. O da "Ey Emir-ül-Müminin, bu kolay bir şey! Ama sen benim kulaklarımla işittiğim bir öyküyü mü, yoksa gözlerimin tanık olduğu bir olayı mı anlatmamı istersin?" diye yanıt vermiş. El-Memun da "Ey Muhammed, hiç önemi yok! Ama en hayranlık uyandıranı olsun!" demiş. Bunun üzerine Muhammed El-Basri "Bil ki, ey Emir-ül-Müminin, şu son zamanlarda, Yaman'ın yerlisi olup kentimiz Bağdat'a, hoş ve sakın bir yaşam sürmek üzere gelmiş, hatırı sayılır serveti olan birisini tanıdım" diye söze başlayıp öyküyü sürdürmüş:

Adı Ali El-Yamani idi. Ve bir süre geçip Bağdat'ın törelerini tam anlamıyla kendine uygun bulunca, Yaman da nesi var, nesi yoksa, ay kadar güzel altı cariyesi de dahil, getirtmiş. Bu genç kadınlardan birincisi beyaz, ikincisi esmer, üçüncüsü şişman, dördüncüsü zayıf, beşincisi sarışın ve altıncısı siyah imiş. Ve altısı birden, doğrusu, mükemmelliğin sınırındaymış. Ve ruhları edebiyat bilgisiyle donanmış, raks ve çalgı sanatlarında üstatmışlar. Beyaz genç kadının adı...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Otuz İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

Beyaz genç kadının adı Ay Yüzlü, esmerinki Ocağın Alevi, şişmanın ki Dolunay, zayıfinki Cennet Hurisi, sarışının ki Gündüz Güneşi, siyahınki Gözbebeği imiş.¹

Bir gün, Ali El-Yamani, hoş havalı Bağdat'ın sakinliğiyle mutlu, ruhunu her zamankinden de iyi durumda bularak, oturma salonuna cariyelerinin altısını birden çağırıp kendisine eşlik ederek, zamanı kendisiyle birlikte içerek, söyleşerek ve şarkı söyleyerek geçirmelerini istemiş. Esirelerin altısı birden dileğini yerine getirmişler; ve her çeşit oyunlar, eğlenceler ve şakalaşmalarla, birlikte çok hoş vakit geçirmişler. Bu eğlence aralarında kursuz olarak sürüp giderken, Ali-El Yamani eline bir bardak alıp onu şarapla doldurmuş ve Ay-Yüzlü'ye dönerek, ona "Ey beyaz ve sevgili esire, ey Ay-Yüzlü, o hayran olunacak sesinle bize bir şarkı okusana!" demiş. Ve Ay-Yüzlü, eline bir ut alarak düzen sağlamış ve taşları yerinden kaldırıp raksettirecek taksimi geçmiş! Ve içinden geldiği gibi sözlerini donattığı şu şarkıyı okumuş:

1 Yalnız Mardrus'te bulduğumuz, elimizdeki öteki kaynaklarda rastlayamadığımız bu öyküdeki genç kadınların adları İngilizce çevirisinde de Türkçe'de belirttiğimiz karşılığı olarak verilmiştir. Ancak Mathers çevirisinde Ay Yüzlü'ye Ayışığı, Gözbebeği'ne Gözün Karası adını vermiş. Arapça karşılıklarının sırasıyla: Veçhet-ül-Kamer, Leheb-ün-Nar, Bedr-üt-Tam, Huriyet-ül-Cenne, Şems-ün-Nehar ve Muklet-ül-Ayn olabileceğini varsayıyoruz. (Ç.)

Sevdiğim dost, uzak da olsan, yakın da olsan, hayalin her zaman gözlerimdedir; ve adın sonsuza dek sana sadık organlarıma yazılmıştır.

Onun anısını saygıyla sarmak için tepeden tırnağa yürek kesiliyorum ve onu seyre dâlmak için baştan aşağı göz haline geliyorum! Durmaksızın beni suçlayıp eleştiren biri, bana 'Sonunda seni yakan bu aşkı unutuyor musun?' diye sordu. Ben de ona 'Ey insafsız eleştirmen, beni kendi halime bırak ve çek git! Benden imkânsız isteyerek beni nasıl oyalarsın?' dedim.

Bu dizeleri işitince Ay-Yüzlü'nün efendisi zevkle dolmuş ve dudaklarını şarap bardağıyla ıslattıktan sonra, onu genç kıza sunmuş; kız da içmiş. Bunun üzerine bardağı ikinci kez doldurmuş ve elinde tutarak esmer cariyeye dönmüş ve ona "Ey Ocağın Alevi, ey ruhların ilacı, seçeceğin bazı dizeleri şarkıya dökerek sesinin tınısını bana duyur!" demiş. Ocağın Alevi de udu eline almış ve başka bir makam üzere düzen sağlamış; sonra, taşları da, yürekleri de oynatacak bir peşreve girişmiş; ve bunu izleyerek şu şarkıyı okumuş:

Bu güzel yüz uğruna yemin ederim ki, seni seviyorum ve ölünceye kadar da senden başkasını sevmeyeceğim; ve asla aşkına ihanet etmeyeceğim!

İnceliğinle tüm yürekleri fethettin; çünkü sen Yara-dan'ın parmaklarının halk ettiği katıksız yapıtsın!

Bu dizeleri işitince, Ocağın Alevi'nin efendisi, zevk içinde ve dudaklarını bardaktaki şarapla ıslattıktan sonra onu genç kadına sunmuş; o da içmiş, Onu ikinci kez doldurup elinde tutmuş ve hatırısayılır tombulluktaki şişman esireye dönmüş ve ona "Dolunay, yüzeyde ağır, ama kanı sevecen ve yeğni olan! Bize cildin kadar parlak güzel dizelerle donatılmış bir şarkı okumak ister misin?" demiş. Aşırı tombul kız, udu eline almış, ona düzen vermiş. Ruhları ve en sert kayaları titretecek tarzda bir peşrev tutturmuş ve birkaç hoş mırıltıdan sonra, saf bir sesle şu şarkıyı okumuş:

*Hoşuna gitmeyi başarabilseydim, ey sen, arzumun e-
reği, tek gülüşüne karşılık tüm evrene ve evrenin öfke-
sine meydan okurdum.*

*Acı çeken ruhuma doğru, dengeli mağrur yürüyüşünle
ilerleseydin, dünyanın tüm hükümdarları, ben farkına
varmadan, gözden yok olurlardı.*

*Aşkımın alçakgönüllülüğünü kabul etseydin, tüm gün-
lerim mutluluğumu ayaklarına sermekle geçerdi. Ey
tüm güzelliklerin simgelerini ve süslerini yüklenip ö-
zümleyen varlık!*

Bu dizeleri işiten tombul Dolunay'ın efendisi, zevkle dolmuş ve dudaklarını şarapla doldurduğu bardakta ıslattıktan sonra, onu genç kadına sunmuş; o da içmiş. Bunun üzerine bardağı ikinci kez doldurmuş ve onu elinde tutarak ince yapılı genç kadına dönmüş ve ona "Ey narin Cennet Hurisi! Şimdi güzel şarkılarla bizi mest etme sırası sende!" demiş. Ve narin genç kadın, bir annenin çocuğunun üzerine eğilmesi gibi, udun üzerine eği-

lerek şu dizeleri okumuş:

*Sana olan tutkum sonsuz; aldırmaşlığın da ona eşit!
Bu denli karşıt duygulara salık veren yasa nerede?*

*Gönül davasında başvurulacak yargış var mıdır? Ol-
saydı eğer, benim tutkumun fazlasını sevgilime, onun
aldırmaşlığının fazlasını da bana vererek her yanda
eşitlik sağlardı!*

Bu dizeleri işitince, ince ve narin Cennet Hurisi'nin efendisi zevkle dudaklarını şarap doldurduğu bardakta ıslattıktan sonra, onu genç kadına vermiş; o da içmiş. Bunu izleyerek, bardağı yenden doldurmuş ve eline alarak sarışın esireye doğru dönmüş ve ona...

*Anlatısının burasında şehrazat, sabahın belirlediğini görünce
yavaşça susmuş.*

Ama Üç Yüz Otuz Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

... Sarışın esireye doğru dönmüş ve ona "Ey Gündüz Güneşi, ey bedeni amber ve altınla yoğrulan! Bir aşk nağmesine bürünmüş dizelerle sen de ruhumuzu şenlendirmek ister misin?" demiş. Sarışın genç kadın da altın başını sazının üzerine eğmiş ve şafak gibi aydınlık gözlerini yarı kapamış ve içten de dıştan da ruh ve bedenleri titreten uyumlu vurgulamalarla bir peşrev geçtikten sonra, bir girizgâh yaparak hâzinelerin hâzinesi sesinin o-

lanca gücüyle şu dizeleri okumuş:

Dostum, önünde belirince, beni süzer ve yüreğime bakışlarının keskin kılıcını saplar. Delik deşik olmuş zavallı yüreğime: 'Yaralarından şifa bulmayı neden istemezsin? Ona karşı kendini neden korumazsın?' dedim.

Ama yüreğim bana yanıt vermedi ve her zamanki gibi, kendisini onun ayakları altına sürükleyen yola koyuldu!

Bu dizeleri işitince, sarışın esire Gündüz Güneşi'nin efendisi dudağını bardağa değdirip ıslattıktan sonra onu genç kadına sunmuş ve o da şarabı içmiş. Bunu izleyerek, bardağı yeniden doldurmuş ve eline alarak siyah esireye dönmüş ve ona "Ey Gözbebeğim, ey dışı kara, içi bembeyaz, bedeni matem rengini taşıırken yüzü eşiğimizin mutluluğunu oluşturan sen! Güneş kadar parlak şiirlerinden bir demet sun bize!" demiş. Bunu duyan siyah renkli Gözbebeği, udu eline almış ve yirmi kadar değişik makamda mızrap oynattıktan sonra ilk makama dönerek aksak bir zamanlaması olan çok sevdiği şu şarkıyı okumuş:

Gözlerim, bırakın yaşlarınız bol bol aksın.

Aşkının ateşiyle yanan yüreğimin üstüne!

Beni tutuşturan tüm bu ateşi ve beni tüketen tüm bu tutkuyu,

Bana acı çektiren o kıyıcı dosta borçluyum.

Rakiplerimi neşeye boğan o kıyıcıya!

*Beni eleştirenler ayıplıyorlar;
Beni, çiçek açan yanaklarının gülünden
Yüz çevirmeye kışkırtıyorlar!
Ama çiçeklere, güllere duyarlı bir yüreğe söz geçire-
mezsin ki!
Şimdi işte ortada dönüp duran şarap bardağı
Ve telli saz, ruhumuzu zevklenmeye çağırıyor,
Bedenimizi de şehvete...
Ben, sadece onun soluğunu seviyorum!
Yanaklarım ne yazık ki! Arzularımın ateşiyle soldu.
Ama ne önemi var!
Cennetin gülleri, yani yanakları işte karşımda!
Ne önemi var, madem ki ona tapınıyorum!
Nede olsa, suçum böyle harika bir yaratığı sevmekten
öteye geçmez!*

Bu dizeleri işitince Gözbebeği'nin efendisi, zevkten bayılmış ve bardakta dudağını ıslattıktan sonra onu genç kadına sunmuş; o da şarabı içmiş.

Bunu izleyerek altısı birden ayağa kalkmış ve efendilerinin önünde yeri öpmüş ve ondan, en çok kimden etkilendiğini ve hangisinin sesinden ve şarkısından en çok hoşlandığını açıklamasını istemişler. Ali El-Yamani de şaşırmanın sınırına ulaşarak kararsız bakışlarla onlara uzun uzadıya bakmaya koyulmuş ve güzelliklerine ve yeteneklerine hayranlık duymaktan kendini alı-koyamamış; ve ruhunda, biçimlerinin ve renklerinin aynı hay-

ranlığı uyandırdığını anlamış. Sonunda konuşmaya karar vererek "Bana, her türlü üstünlüğe sahip sizin gibi altı harika kadın veren, güzellik ve zarafetin dağıtıcısı Tanrı'ya şükürler olsun! Madem ki sordunuz, işte fikrimi söylüyorum: Ben sizin hiçbirinizi ötekinden üstün görmüyorum. Ve içinizden birisini ötekilerden üstün görmeyi vicdanıma sığdıramıyorum. Haydi gelin, kuzucuklarım, hepiniz birden beni sarın!" demiş.

Efendilerinin bu sözlerini işitince, altı genç kadın, kollarına atılmışlar. Ve onu bin kez öpmüşler; o da bir saat süreyle aynı şekilde onları öpüp koklamış; sonra önünde yarım daire şeklinde sıralamış ve onlara "İçinizden birini özellikle seçip beğenimi belirtmek ve onu ortaklarından üstün tutmak haksızlığını göstermeyi hiç istemem! Ama benim kaçındığım şeyi, siz aranızda kendiniz yerine getirebilirsiniz. Siz hepiniz, gerçekten, Kuran okumada ve edebiyat bilgisinden yana üstün düzeydesiniz; eski salnameleri² ve Müslüman cetlerimizden tarihini okudunuz; hitabetten yana marifetlisiniz; harika bir konuşma üslubunuz var. Böyle olunca, her birinizin, kendisinin layık olduğuna inandığı övgüyü yapmasını, üstünlüklerini ve niteliklerini belirtmesini ve rakibinin üstünlüklerini azımsamasını istiyorum. Böylece örneğin: beyaz ile siyah, zayıf ile tombul, sarışın ile esmer olarak iki yarı renk ve biçimdeki iki rakip arasında savaşıma girilir. Ama bu savaşım sırasında, birbirinizi güzel sözler, güzel deyimler, bilge ve bilginlerden alıntılar, şairlerin yetkinliği ve Kuran'ın desteğinden başka kanıtlarla yıpratmamalısınız...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Otuz Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"... şairlerin yetkinliği ve Kuran'ın desteğinden başka kanıtlarla yıpratmamalısınız!" demiş. Altı genç kadın da işitip itaat ettikleri cevabını vermişler ve bu çok hoş savaşıma girişmişler.

İlk ayağa kalkan beyaz esire Ay-Yüzlü olmuş; ve siyah esire Gözbebeği'ne önünde yer alması için işaret etmiş; ve hemen ona "Ey siyahi, bilginlerin kitaplarında, beyazlığın, kendini şöyle anlattığından söz edilir:

Ben, göz kamaştıran bir ışığım! Ben, ufukta yükselen bir ay'ım!

Benim rengim açık ve belirgindir! Alnım gümüş parlaklığında ışıldar!

Güzelliğim de şairlere şu dizeleri esinlemiştir:

Beyaz düzgün, parlak ve tatlı yanaklarıyla, özenle saklanmış ve güzellik incisidir.

Boyu, elif gibi diktir; mim harfi ağzıdır, kaşları devrik iki nun gibidir; ve bakışları kaşlarının müthiş yayıyla atılmış oklardır.

Ama yanaklarını ve endamını tanımak istiyorsan, sana derim ki: "Yanakları gül, mersin ve nergis çiçeklerinin yapraklarıdır. Boyu, bahçede zarafetle salınan

bükülgen bir narin daldır. Onlar uğruna çiçek tarhlarıyla bezeli bir bahçeden vazgeçilir."

Ama ey siyahi, sözümü sürdürür ve sana, rengim günün rengidir; ve de portakal çiçeğinin ve incilerle süslenmiş sabah yıldızının rengidir, derim!

Bil ki, Yüce Tanrı, Kutsal Kitap'ında, elini cüzam bürümüş dua ve barış üzerine olası Musa'ya *'Elini cebine sok, çıkardığında, onu bembeyaz, yani temiz ve hastalıktan arınmış bulacaksın!'* demiş.³

Yine inancımızın kitabında, aynı şekilde 'Yüzünü ak tutmayı, yani tüm kirlerden arınık tutmayı bilenler, Allah'ın rahmetine ulaşacak seçkinler arasına katılacaklardır!' yazılıdır.⁴

Böylece benim rengim renklerin sultanıdır; ve güzelliğim, benim üstünlüğümdür; üstünlüğüm de benim güzelliğimdir. Güzel giysiler ve güzel süsler her zaman rengime uygun düşer; ve ruhlara ve yüreklere boyun eğdiren parlaklığıma çok yakınlık sağlar!

Bilmez misin ki, gökten yağan kar daima beyazdır! Bilmez misin ki, inanç sahipleri sarıklarına sarmak için tülbent olarak beyaz muslin kullanırlar? Benim rengim üstüne daha ne harika şeyler söyleyeyim! Ama değerlerim üstünde daha fazla durmak istemiyorum. Çünkü gerçek, ışığın gözlere vurduğu gibi kendisini ortaya koyar.

3 Böyle bir olay Kuran'da Kasas suresi 32. ayete anlatılmaktadır, fakat Kuran'da Hz. Musa'nın cüzamlı olduğundan bahsetmez. O dönemde İsrailoğulları arasında cüzam hastalığının yaygın olduğu görüşüne dayanılarak böyle bir açıklamaya giden kişiler olmuştur, ama bunun kaynağı Kuran değildir (D.)

4 Burada büyük ihtimalle Lokman 22. ayetinden bahsedilmektedir. Fakat orada yüz beyazlığından değil yüz temizliğinden mecazi olarak bahsedilmektedir (D.)

Ey mürekkep ve duman renkli demir kırıntısı! Kuşların en kötüsü olan karga suratlı siyahi! Şimdi de seni eleştirmeye başlıyorum:

İlkin, siyah ve beyazdan söz eden şairin şu sözlerini hatırla:

Bilmez misin ki, bir incinin değeri beyazlığına bağlıdır; ve bir çuval kömür ancak bir dirhem eder?

Bilmez misin ki, beyaz yüzler iyiye alamettir ve cennetten izler taşır; ama kara yüzler ziften ve cehennem ateşine oturtulacak kazan için hazırlanmış katrandan başka şeyler değildir.

Yine de bil ki, dürüst insanların salnameleri anlatırlar ki: Mübarek Nuh bir gün uyurken, oğulları Sam ve Ham yanındaymış. O sırada bir rüzgâr esmiş ve giysisini havalandırarak gizli yerlerini açığa çıkarmış. Bunu gören Ham gülmeye başlamış ve gördüğü şeyden çok zevklenmiş; çünkü insanoğlunun ikinci babası olan Nuh, zengin ve katı bir görkemlilik içinde olduğundan, (güllünç hale düşsün)⁵ diye babasının çıplaklığını örtmek istememiş. Bunun üzerine Sam ciddiyetle ayağa kalkmış ve hemen gidip eteği indirerek her şeyi kapatmış. Bu sırada Nuh uyanmış; Ham'ın güldüğünü görerek onu lanetlemiş; ve Şam'ın ciddi yüzünü görünce de, onu kutsamış. O anda Şam'ın yüzü bembeyaz olmuş; Ham'ınki ise simsiyah. Ve o zamandan beri Sam, sulbünden peygamberler gelen ata, halkların, hükümdarların ve bilgelilerin güdücüsü olmuş; babasının huzurundan kaçarak ayrılan Ham ise, zencilerin ve Sudanlılar'ın çoğaldığı gövde olmuş! Ve de iyi bilirsin ki, ey siyahi, tüm bilginler ve genellikle tüm in-

5 Parantez içindeki kısım tarafımızdan eklenmiştir (Ç.).

sanlar kabul ederler ki, zenci ırkından ya da zencilerin yaşadığı ülkelerden bir tek bilge çıkmamıştır!".

Beyaz esirenin bu sözlerini işitince, efendisi, ona "Şimdi seni susturmalıyım! Sıra siyah tenlinin!" demiş. Bunun üzerine hareketsiz oturmakta olan Gözbebeği, Ay-Yüzlü'ye bakmış ve ona, "Bilmez misin ki, ey beyaz cahil, Yüceler Yücesi Tanrı, Kuran'da, Karanlık Gece ve Göz kamaştıran Gündüz üzerine yemin eder? Böylece, Yüceler Yücesi Tanrı, bu yeminiyle, ilkin geceyi anmakla söze başlar, sonra gündüzden söz eder. Eğer geceyi gündüze yeğlemeseydi, hiç de böyle yapmazdı. Ve sonra! Tüylerin ve saçların siyah rengi gençliğin işareti ve süsü, beyaz renk de yaşlılığın ve yaşamın zevklerinin son bulmasının işareti değil midir? Ve eğer siyah renk, renklerin en beğenileni olmasaydı...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Otuz Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Ve eğer siyah renk, renklerin en beğenileni olmasaydı, Tanrı onu gözbebeği ve yüreğin özü bakımından o denli değerli kılar mıydı? Aynı şekilde, şairin şu sözleri de doğru değil midir:

Bir abanoz bedeni çok seviyorsam, genç olduğundan ve sıcak bir yüreği ve ateşli gözbebeklerini içerdiğindir.

Beyaz olana gelince, yumurtanın beyazını yutmaya sık sık zorlansam ya da daha iyisi bulunmadığından, sığır etinin ender de olsa, beyaz renklisini yemekle yetinmek zorunda kalsam, ne feci olurdu!

Ama siz benim beyaz bir kefene bürünmek için büyük bir heves duyduğumu ve de aynı renkteki saçların hoşuma gittiğini görmeyeceksiniz!

Bir başka şair de demiştir ki:

Şu parlak bedenli zenci kadının aşkıyla çılgına dönüyorsa, sakın şaşmayın, ey dostlarım, Çünkü, hekimler bize anlatırlar ki, tüm çılgınlıklar kara fikirlerden doğar!

Bir başkası da aynı şekilde demiştir ki:

Cildi tükürükle un sıvanmış izlenimi veren beyaz kadınları hiç sevmem!

Sevdiğim dost, rengi geceninki gibi ve yüzü ay gibi olan bir siyah tenlidir; renk ve yüz birbirinden ayrılmaz! Çünkü gece olmasaydı, ayın parlaklığı da olmazdı!

Ve dahası, gece olmasaydı, dostlar, içtenlikli toplantılarını ne zaman yaparlardı? Ve âşıklar, onları densizlerden koruyan ve suçlamalara karşı sığınak oluşturan gecenin karanlığı olmasaydı

çılgınca sevişmelerinden dolayı neye minnet duyarlardı? Ama, buna karşılık, onları tedirgin eden ve onları tehlikeye düşüren densiz gündüze karşı nefret duyguları beslemezler mi? Bu tek ayırım, ey beyaz, yetmez mi? Ama yine de şairin şu dediğini dinle:

Beyaz rengi tıktığı yağla ağırlaşmış şu beyaz oğlanı hiç sevmem; ama şu narin ve ince, tıkız adaleli genç zenciye severim.

Çünkü ben, doğam gereği cirit oynarken binek olarak ince sağrılı karayağız bir küheylanı yeğlerim, başkaları varsın, fillere binsin!

Bir başkası da demiştir ki:

Bu gece dost beni görmeye geldi; zevk içinde yan yana yattık Sabah bizi hâlâ kucak kucağa buldu!

Tanrı'ya bildireceğim bir dileyim varsa, bu, dostun beni hiç terk etmemesi için bütün günlerimi geceye çevirmesidir.

Ey beyaz tenli kız, siyah rengin değerlerini ve övgülerini saymak zorunda kalsam 'Açık ve kısa sözler uzun bir nutuktan daha çok değer taşır' özdeyişine karşı çıkmış olurdum. Yalnız sana şunu da bildirmeliyim ki, benimkilerin yanında senin değerlerin pek sönük kalır. Sen beyazsın, gerçekte, cüzamın beyaz, pis kokulu ve boğucu olduğu gibi... Kendini karla karşılaştırıyorsan, cehennemde sadece ateşin olmadığını, bazı köşelerinde karın,

korkunç bir soğuk ortaya çıkararak alevin yakmasından çok cehennemliği kahrettiğini unutuyor musun? Eğer beni mürekkeple kıyaslıyorsan, Tanrı'nın Kitabı'nın siyah mürekkeple yazıldığını unutuyor musun? Ve şahların armağan ettiği değerli misk, siyah değil midir? Ve nihayet, kendi iyiliğin için, sana şairin şu sözlerini hatırlamanı öğütlerim:

Fark ettin mi hiç, misk, siyah olmasaydı, kesinlikle misk olmazdı ve de alçı, beyaz olduğundan o denli nefret uyandırmaktadır.

Ve gözün siyahına, beyazı için bu kadar az kaygılanırken, çok değer verilir!

Gözbebeği'nin bu sözlerini duyan efendisi Ali El-Yamani, ona "Kuşkusuz, ey siyahi ve sen beyaz esire, her ikiniz de çok harika konuştunuz! Şimdi sıra diğer ikisinde!" demiş.

O zaman beyaz ile siyah yeniden yerlerini alırken, çokça tombul olanla zayıf ve ince olan ayağa kalkmışlar; ve ayakta birbirlerinin karşısında yer almışlar. Önce, iri yapılı Dolunay konuşmaya hazırlanmış. Ama ilkin bileklerini, topuklarını ve kalçalarını açarak soyunmakla işe girişmiş. Ve sonunda üst üste gelen şahane kıvrımlarıyla karnının ferahlığını, gölgeli göbek deliğini ve iri kaba etlerinin zenginliğini değerlendirecek şekilde hemen hemen tümüyle soyunmuş; ve üzerinde, yuvarlak organlarını gizlemeksizin onları hoş bir şekilde tülleyen ince ve saydam kumaştan yapılmış gömleğinden başka hiçbir şey kalmamış ve ancak o zaman, şişman Dolunay birkaç ürpertiye izleyerek rakibi incecik Cennet Hurisi'ne doğru dönmüş ve ona...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Otuz Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

... Ancak o zaman şişman Dolunay birkaç ürpertiye izleyerek rakibi incecik Cennet Hurisi'ne doğru dönmüş ve ona "Tanrı'ya şükürler olsun ki benim her yanıma ve yöreme yastıklar koyarak, derimi uzaktan yakından aselbent kokusu veren yağla dolurarak ve buna ek olarak gerekince düşmanımı bir yumruk darbesiyle ayva reçeline dönüştürecek yeterli kas gücü sağlamayı da unutmuyarak beni böyle sağlıklı yaratmış. Oysa, sen ey zayıf hatun, bilesin ki bilgiler '*Yaşam sevinci ve şehvet üç şeyden oluşur: Et yemek, et üzerine yüklenmek ve eti ete sokmak!*' derler.

Kim, zevkten titremeden, bol dökümlü biçimlerimi seyredebilir? Allah bile, Kitap'ında, kurban için besili koyun ve kuzuların ya da besili danaların kesilmesini buyurarak yağın övgüsünü yapar. Bedenim, nar gibi memelerim, şeftali gibi yanaklarım, karpuz gibi kaba etlerimle bir meyve bahçesi gibidir. Ben-i İsrail'in Mısır'dan kaçıp çölde gezindiğinde en çok özlemini çektiği eti yenir kuş hangisidir? Lezzetli ve yağlı etli bıldırcın değil mi? Birinin gidip de kasaptan cılız et istediği görülmüş müdür? Ve kasap en iyi müşterilerine en dolgun parçaları vermez mi?

Ve de, dinle, ey zayıf hatun, şair, benim gibi şişman kadınlar konusunda neler söylemiştir:

İri dengeli tulumu iki yana oynatarak şehvet içinde ağır ve dehşet saçarak yürüyüşüne bak!

Oturduğu zaman ona bak: kalkınca, ayrıldığı yerde, oturuşunun anısı olarak, kaba etinin baskısı nasıl çıkmış!

Raksederken ona bak: kalçasının bir kıvrılışıyla ruhlarımızı nasıl soldurduğuna, yüreklerimizi ayaklarının ucuna nasıl düşürdüğüne!

Sana gelince, ey zayıf hatun, sen tüyü dökülmüş bir serçeye benzemiyorsan, neye benziyorsun? Ve bacakların karga bacağın-
dan başka türlü mü yaratılmıştır? Baldırların fırın küreğinden başka bir şeye mi benziyor? Ve de bedeninin asılanların darağacı gibi kuru ve sert değil mi? Ey et yoksulu kadın, şairin şu dizele-
rinde senden söz edilmektedir:

Tanrı beni şu zayıf kadının boynuna sarılmaktan ve çakıllarla engellenmiş geçidinde sürtünerek çabalamaktan korusun! Her bir organında inciten ve kemiklerime çarpan bir boynuz var.

*Öylesine ki, uyandığımda tenimi morarmış ve çatlamış buluyorum?*⁶

Ali El-Yamani şişman Dolunay'ın bu sözlerini duyunca, ona "Sen şimdi susabilirsin! Sıra Cennet Hurisi'nde!" demiş.

6 Mathers çevirisinde bu dizeler şöyle çevrilmiş: "God grant I never hane to mount a thin one / And bruise my staff upon her stony way / Even if I found a little pleasure in one / I could be black and blue at dawn of day." - "Tanrı beni zayıf biriyle yatmaktan / Ve onun taşlı yolunda bastonumu kırmaktan korusun / Böyle birinde bir parçacık zevk bulsam da / Şafak vakti uyandığımda kara ve mavi olacağım" (Oramı, buramı çürümüş bulacağım anlamında) (Ç.)

O zaman zayıf ve narin olan genç kadın gülerek, şişman Dolunay'a bakmış ve ona "Bana söğüt dalının bükülgen şeklini, servi gövdesinin esnekliğini ve zambağın salınımını veren Tanrı'ya şükürler olsun! Ayağa yeğnilikle kalkarım, oturunca kibarca otururum; şaka yapınca, tatlıyımdır. Soluğum hoş ve güzel kokuludur. Çünkü ruhum sade ve her tür yoğun dokunuştan arındır. Ey şişman hatun, ben bir âşığın sevgilisini '*Bir fil kadar iridir, bir dağ yüceliğinde dolgundur!*' diyerek övdüğünü asla işitmedim.

Aksine, sevgilisini tanımlamak isteyen âşığın '*Boyu bosu ince ve zariftir. Yürüyüşü öyle yeğnidir ki, ayakları toprakta hemen hemen iz bırakmaz! Beslenmesi için pek az bir şey yeter ona! Birkaç damla su susuzluğunu giderir. Cilveleri ve okşayışları taşkın değildir; öpüşleri şehvet doludur. Serçeden daha kıvraktır, sığırcık kuşu gibi canlıdır. Kamışın gövdesi gibi bükülgendir! Gülüşü zarif, tavırları zariftir. Onu kendime doğru çekersem, zahmetsizce kollarıma gelir. Ve bana doğru eğildiğinde bunu incelikle yapar; ve dizlerime oturursa, ağırlığını duyurmaz, bir kuş tüyü gibi hissedilir!*' dediğini her zaman işitmişimdir.

Bil ki, ey şişman hatun, tüm yürekleri tutuşturan, narin ve ince sevgili ben'im! En şiddetli tutkuları esinlendiren, en akli başında erkekleri çıldırtan ben'im! Ve de hurma ağacının gövdesine dolanarak tırmanan, kaygısızca bu gövdeyi saran asmayla kıyaslanan ben'im! Nemli ve baygın güzel gözleriyle bakan narin ceylan ben'im! Ve adımın Huriye olması da boşuna değildir! Sana gelince, ey şişman hatun, şimdi izin ver de senin hakkındaki tüm gerçekleri söyleyeyim...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Otuz Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Sana gelince, ey şişman hatun, izin ver de senin hakkındaki tüm gerçekleri söyleyeyim!

Ey et ve yağ yığını, sen yürüyünce, ördek gibisindir; yemek yeyince, fil gibisindir; çiftleşmede doymak bilmezsin, dinlenmede uzlaşmazsın!

Sonra, senin karnın ve kalçalarının dağları arasına gizlenmiş çukuruna ulaşacak uzunlukta organı olan erkek kimdir acaba? Sana dalabilecek böylesi bir erkek bulunca da, şişkin karnının bir vuruşuyla devrilir gider.

Hiç kuşkun olmasın ki, böyle yağlı halinle, kasaplık et olmaktan başka şeye yaramazsın! Ruhun da bedenin gibi kabadır. Şakaların öylesine ağırdır ki, insanı boğar. Cilvelerin öyle kabadır ki, insanı öldürür; gülüşün öyle korkunçtur ki, kulağın kıkırdağını çatlatır. Eğer âşığın kollarında iç çekerse, sen güçlülle nefes alabilirsin; eğer seni kucaklarsa, sen tükürük ve ter saçarsın!

Uyurken horlarsın, uyanınca manda gibi solursun; güçlülle yerinden kalkarsın; otururken de kendin için yük oluşturursun. Yaşamın inek gibi boyna çenenen oynatmakla ve deve gibi geviş getirmekle geçer.

İşersen giysilerini ıslatırsın; zevkten dört köşe olup altına yaparsan şilteleri berbat edersin; ayakyoluna gidersen boynuna kadar içine dalarsın; hamama gidersen, fercine ulaşamadığından akıntısını gideremez ve yolunmamış tüylerle onu allak bullak edersin!

Sana önden bakanlar file benzetirler; yandan bakanlar için deve gibisindir; ardından bakanlar şişmiş bir tulum görürler.

Ve de hiç kuşkusuz şu dizeleri şair senin için söylemiştir:

İdrar dolu bir sidik torbası gibi ağırdır, o! Oylukları karşılıklı iki dağ gibidir; yürüyüşü zelzele gibi yeri sarsar.

Batı'da yellenirse, sesi tüm Doğu'da yankılanır?

Cennet Hurisi'nin bu sözlerini duyan Ali El-Yamani, ona "Gerçekte, ey Huriye, konuşkanlığın çok çarpıcı; ve sen, Dolunay, senin dilin de hayranlık verici! Ama şimdi sarışın ile esmerin konuşmaları için yerlerinize dönmenin zamanıdır!" demiş.

O zaman Gündüz Güneşi ile Ocağın Alevi birbirlerinin karşısına geçmişler. İlkin, sarışın genç kadın rakibine "Kuran'da uzun uzadıya tanımlanan sarışın ben'im! 'Sarı, gözleri şenlendiren renktir!' diyen Tanrı'nın nitelediği ben'im! Böylece, tüm renklerin en güzeli ben'imkidir! Rengim bir harikadır, güzelliğim sınırsızdır; ve sevimliliğim, sevimli olmanın en son ulaştığı yerdir. Benim rengim altına değerini, güneşe ve yıldızlara güzelliklerini sağlar. Elmaları, şeftalileri süsleyen bu renktir; safrana da o renk verir. Değerli taşlara, olgun buğdaylara o renk verir. Güzler tüm süslerinin altınını bana borçludur ve güneşin ışınlarıyla sarıya boyanmasa, toprağın yaprak örtüsü o denli güzel olmazdı!

Ama sen, ey esmer, senin rengin herhangi bir şeyde görülürse, onun değerini yitirmeye yeter! Hiçbir renk seninki kadar bayağı ve çirkin değildir. Mandalara, eşeklere, kurtlara ve köpeklere bak: Hepsi esmerdir! Bana senin renginde olup da gözlerimize

zevk saçacak bir tek yiyecek göster! Ne çiçekler, ne değerli taşlar esmerdir. Sadece kirli bakır senin rengindir. Ne beyazsın sen ne de kara. Bundan dolayı bu iki rengin değerli yanları sende bulunmaz ve de söylenen hiçbir söz seni övmez!"

Sarışının bu sözlerini duyan efendisi, ona "Şimdi izin ver de Ocağın Alevi konuşsun!" demiş.

Bunun üzerine esmer genç kadın, gülüşüyle dişlerinin iki inci dizisini parılatmış ve bal renginin ötesinde, uyumlu bir bedene, harika bir boya ve biçimleri sevimli bir güzelliğe ve zarif davranışlara ve beline kadar inen hayranlık verici saç örgülerine sahip olduğundan, ilkin sessizce bütün bu güzelliklerini ortaya koyduktan sonra, rakibi sarışına dönerek ona "Tanrı'ya şükürler olsun ki, beni, ne şekilsiz bir şişmanlıkta, ne de hastalıklı bir cılgılıkta; ne alçı gibi beyaz, ne ishal kakası gibi sarı, ne kömür tozu gibi kara yaratmış; ama bende, hayranlık uyandıran bir sanatla en hoş renkleri ve en çekici şekilleri birleştirmiş.

Tüm şairler, hemen her dilde beni öven dizeler söylemişlerdir. Bütün ağaçların ve bütün bilgelerin seçtikleri kişiyim ben! Ama, ben, oturup kendimi övecek yerde, zaten buna gerek yok, benim onuruma düzenlenmiş birçok şiirden sadece birkaçını sunayım.

Şairin biri demiştir ki...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Otuz Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Benim onuruma düzenlenmiş birçok şiirden sadece birkaçını sunayım:

Şairin biri demiştir ki:

Esmerlerde gizli bir anlam vardır.

Bunu bulursan, artık gözlerin başka kadınlara bakmak zahmetine katlanmaz,

O büyüleyici kadınlar, tüm dönüşümleriyle sevmek sanatını bilirler; ve onu melek Harut'a bile öğretirler!

Bir başkası da demiştir ki:

Rengi beni büyüleyen, boyu bir mızrak gibi dimdik, sevimli bir esmer severim.

Çok sevilen, çok öpülen ve de boynunu süsleyen yumuşacık siyah beni, kaç kez başımı döndürmüştür!

Parlak cildinin rengiyle, ondan yayılan narin kokuyla, sarısabırın kokulu sakına benzer.

Ve gece gölgeden yelkenlerini açınca, o esmer beni görmeye gelir. Gölgelerin kendisi düşlerimizin rengine dönüşünceye kadar onu bağrıma basarım!

Ama sen, ey sarı hatun, sen, Bab-ül-Luk'da derlenen kötü nitelikteki mülukiyye⁷ yaprakları gibi sararıp solarsın!

⁷ Zambakgiller ailesinden, Mısır'da çok sevilen yeşil renkli bir çorba pişirmekte kullanılan bir bitki (Ç.)

*Sen, koyun başı satan tacirin pişmiş topraktan tence-
resinin rengindesin!*

*Sen, tüy ağdalamaya yarayan sarı zırnık rengindesin,
ayrık otu rengindesin!*

*Sarı bakırdan bir yüzün var. Zakkum ağacının meyve-
lerine benzer ki, cehennemde biter ve şeytanın kafası-
na benzer meyveler taşır.*

Ve yine şairin biri senden şöyle söz eder:

*Talih bana sarı renkli bir kadın verdi; sesi öyle cırlak
ki, başımı ağrıtıyor; yüreğim ve gözlerim sıkıntıdan
yerinden fırlıyor.*

*Eğer ruhum onu sonsuza dek görmeyi reddetmezse,
kendimi cezalandırmak için azı dişlerimi sökercesine
şiddetle vurarak yüzümü döveceyim!*

Ali El-Yamani, bu sözleri işitince, zevkten sıçrayıp durmuş ve öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere düşmüş. Bunu izleyerek iki genç kadına, geçip yerlerine oturmalarını söylemiş; ve tümünü dinlemiş olmakla ne denli eğlendiğini göstermek için, onlara aynı değerde güzel giysiler, yeryüzü ve deniz ürünü değerli taşlar vermiş!

"Ve işte ey Emir-ül-Müminin" diyerek Muhammed El-Basri, Halife El-Memun'a seslenerek sözünü sürdürmüştü; " Artık kendi aralarında iyi koşullar içinde ve efendileri Ali El-Yamani'nin kentimiz Bağdat'taki evinde yaşamlarını sürdüren bu altı kadının

öyküsü böyledir!" demiş.

Halife bu öyküden son derece etkilenmiş ve "Ama, ey Muhammed, hiç değilse bu genç kadınların efendisinin evi nerededir, biliyor musun? Ve acaba ona bu kadınları satmak isteyip istemediğini sorabilir misin? Eğer istiyorsa, onları satın alıp bana getirebilir misin?" diye sormuş. Muhammed de "Ey Emir-ül-Müminin, sana şunu söyleyebilirim ki, bu esirelerin sahibi onlardan ayrılmak istemez: Çünkü hepsine birden büyük bir aşkla bağlıdır!" diyerek yanıt vermiş. El-Memun da "Yanına her birinin satın alınma değeri olarak on bin, yani tümüyle altmış bin dinar al. Bu parayı benim adıma Ali El-Yamani'ye ver ve ona bu altı cariyeyi istediğimi söyle!" demiş.

Halife'nin bu sözlerini işitince, Muhammed El-Basri, sözü edilen parayı alıp hemen esirelerin efendisini görmeye gitmiş ve ona Emir-ül-Müminin'in arzusunu anlatmış. Ali El-Yamani, Halife'nin dileğini geri çevirmeye cesaret edememiş; ve altmış bin dinarı alarak altı cariyeyi Muhammed El-Basri'ye teslim etmiş; o da bunları hemen El-Memun'un huzuruna çıkarmış.

Halife onları görünce, renklerinin çeşitliliğinden olduğu kadar zarif davranışlarından; kültürlerinden, zekâlarından ve de diğer hoş hallerinden etkilenerек büyülenmenin sınırına ulaşmış. Ve her birine, haremde, seçkin birer yer vermiş. Ve günlerce onların üstün nitelikleri ve güzelliklerinden yararlanmış.

Bu sırada, altı güzelin ilk sahibi Ali El-Yamani, ruhunda yalnızlığın ağırlığını duymuş ve Halife'nin arzusuna boyun eğmiş bulunduğundan pişman olmaya başlamış.

Sonra, günün birinde, sabrı tükenerek Halife'ye gönderdiği umutsuzluk dolu bir mektupla birçok kederli şeyler yazdıktan sonra, şu dizeleri de sıralamış:

*Umutsuz selamım ayrı düştüğüm güzellere ulaşsın!
Onlar benim gözlerim, kulaklarım, besinim, içkim,
bahçem ve hayatımdı.*

*Onlardan uzaklaştığımdan beri derdimi hiçbir şey a-
vutmuyor; göz kapaklarımı da uyku terk etti!*

*Hiç olmadığım kadar kıskançlıkla, onların altısını da
gözlerimin içinde saklıyorum. Göz kapaklarımı da ör-
tü gibi üzerlerine kapamak istiyorum!*

*Ey kader! Ey mutsuzluk! Bakışlarının öldürücü okla-
rıyla yaralı düşecek yerde, hiç doğmayarak bu yara-
lardan kurtulmayı yeğlerdim!*

Halife El-Memnun mektubu okuduktan sonra, yüce bir ruhu bulunduğundun, altı genç kadını çağırtmış; her birine on biner dinar ve görkemli giysiler ve başkaca hayranlık uyandıran armağanlar vermiş; ve onları hemen eski efendilerine geri göndermiş. Ali El-Yamani onların geldiğini görünce, sevincin sınırına ulaşmış ve onlarla birlikte zevk ve eğlence içinde son ayrılık gününe kadar yaşamını sürdürmüştü!

"Ama" diyerek sözünü sürdürmüş Şehrazat, "Ey bahtıgüzel şah, sanma ki, bugüne kadar işitmiş olduğun tüm öyküler, uzak-tan yakından, eğer anlatmamı dilersem, bir sonraki gece anlatmak istediğim TUNÇ KENTİNİN OLAĞAN DIŞI ÖYKÜSÜ de-ğerindedir!" demiş. Küçük Dünyazat da "Ah, Şehrazat, bu öykü-nün anlatılmasını beklerken, bize ilk sözcüklerini söylemekle ne kadar incelik göstermiş olursun, bilsen!" diye haykırmış.

Bunun üzerine Şehrazat gülümüş ve demiş ki:

Anlatırlar ki, tek Hükümdar Tanrı'dır ama yine de, bir ülkede bir zamanlar bir hükümdar varmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Üç Yüz Otuz Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

Altıncı Cildin Sonu